

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Gökhan GÖKDEMİR

DİM ÇAYI YERLEŞMELERİNİN BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI

Coğrafya Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2018

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Gökhan GÖKDEMİR

DİM ÇAYI YERLEŞMELERİNİN BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI

Danışman

Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK

Coğrafya Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2018

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Gökhan GÖKDEMİR'in bu çalışması, jürimiz tarafından Coğrafya Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. İhsan BULUT (İmza)

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK (İmza)

Üye : Prof. Dr. Ünal ÖZDEMİR (İmza)

Tez Başlığı: Dim Çayı Yerleşmelerinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 28/06/2018

Mezuniyet Tarihi : 26/07/2018

(İmza)
Prof. Dr. İhsan BULUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Dim Çayı Yerleşmelerinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Gökhan GÖKDEMİR

T.C.

**AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Gökhan GÖKDEMİR
Öğrenci Numarası	20155264001
Enstitü Ana Bilim Dalı	Coğrafya
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Mustafa Ertürk
Tez Başlığı	Dim Çayı Yerleşmelerinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası
Turnitin Ödev Numarası	982248899

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 146 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 13/07/2018 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 2

alıntılar dahil % 4 'tür.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

13/07/2018

(imza)

Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ	iv
TABLolar LİSTESİ	v
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xi
HARİTA VE PLANLAR LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
ÖZET	xv
SUMMARY	xvi
ÖNSÖZ	xvii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞMA SAHASININ DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ

1.1. Yer Yapısı Özellikleri.....	8
1.2. Yeryüzü Şekilleri	11
1.3. İklim Özellikleri.....	17
1.3.1. İklim Elemanları.....	19
1.3.1.1. Basınç ve Rüzgarlar	19
1.3.1.2. Sıcaklık	21
1.3.1.3. Nem, Buharlaşma Ve Bulutluluk	26
1.3.1.4. Yağış.....	27
1.3.1.5. Yağış Şiddeti	32
1.3.2. Yağış Etkinliği.....	32
1.4. Hidrografiya Özellikleri.....	33
1.5. Toprak Özellikleri.....	37
1.6. Flora Ve Fauna Özellikleri	39

İKİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞMA SAHASININ BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2.1. Nüfus Coğrafyası Özellikleri	42
2.1.1. Genel Bakış	42
2.1.2. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Özellikleri	58
2.1.2.1. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı	58
2.1.2.2. Nüfusun Eğitim Durumu	74
2.1.2.3. Hane sayıları ve Aile Büyüklükleri	85
2.1.2.4. Nüfusun Beslenme ve Sağlık Durumu	86
2.1.3. Göçler	87
2.1.4. Nüfus Dağılışı ve Yoğunlukları	96
2.2. Yerleşme Coğrafyası Özellikleri	98
2.2.1. Genel Bakış	98
2.2.2. Yerleşme Özellikleri	101
2.2.2.1. Adlarına Göre Mahalleler	101
2.2.2.2. Kuruluş Yerlerine Göre Mahalleler	105
2.2.2.3. Yükselti Basamaklarına Göre Mahalleler	106
2.2.2.4. Yerleşme Şekillerine Göre Mahalleler	108
2.2.2.5. Yüzölçümü Büyüklüklerine Göre Mahalleler	109
2.2.2.6. Ekonomik Faaliyetlerine Göre Mahalleler	110
2.2.2.7. İmkan ve Fonksiyonlarına Göre Mahalleler	113
2.2.2.8. Ormana Göre Mahalleler	117
2.2.3. Geçici Kır Yerleşmeleri	118
2.2.3.1. Yayla Yerleşmeleri ve Yaylacılık	118
2.2.4. Konut Tipleri	120

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMA SAHASININ EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

3.1. Genel Bakış	131
3.2. Tarım	139
3.2.1. Arazi Kabiliyet Sınıflandırması	140
3.2.2. Araziden Yararlanma Durumu	141
3.2.3. Tarım Arazilerinde Mülkiyet Yapısı	142

3.2.4. Tarımsal Altyapı ve Problemler	143
3.2.5. Tarımsal Üretim	148
3.2.5.1. Tahıl Ürünleri	148
3.2.5.2. Sebze Tarımı.....	149
3.2.5.3 Yem Bitkileri Üretimi.....	150
3.2.5.4. Baklagiller Üretimi	150
3.2.5.5. Endüstri Bitkileri Üretimi	151
3.2.5.6. Meyve Üretimi.....	152
3.2.6. Hayvancılık	155
3.2.6.1. Büyükbaş Hayvancılık.....	155
3.2.6.2. Küçükbaş Hayvancılık.....	156
3.2.6.3. Kümes Hayvancılığı	157
3.2.6.4. Arıcılık.....	158
3.2.6.5. İpekböcekçiliği	159
3.3. Ormancılık	161
3.4. Madencilik	163
3.5. Ticaret	163
3.6. Ulaşım.....	164
3.7. Turizm.....	165
 SONUÇ.....	 172
KAYNAKÇA.....	178
EK 1- Mahalle Genel Bilgi Anketi	183
EK 2- Mahallede İkamet Eden Hanelerle İlgili Anket Soruları.....	189
Ö Z G E Ç M İ Ş.....	193

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1 Alanya'nın Ortalama, En Yüksek Ve En Düşük Basınç Değerleri Grafiği	20
Şekil 1.2 Dim Çayı Yerleşmelerinin Yıllık Ortalama, Ocak ve Ağustos Ayları Sıcaklık Grafiği	22
Şekil 1.3 Alanya'nın Aylık Yağış Dağılışı Grafiği	27
Şekil 1.4 Dim Çayı Yerleşmelerinde Yıllık Ortalama Yağış Miktarı Dağılışı (Mm)	28
Şekil 1.5 Alanya İstasyonuna Göre Yağışın Mevsimlere Dağılışı (1952-2017)	29
Şekil 1.6 Alanya'da Yağışlı Günler Sayısının Aylara Dağılışı Grafiği (Gün)	30
Şekil 2.1 Dim Çayı Yerleşmelerinde Nüfusun Yıllara Göre Değişim Grafiği.....	45
Şekil 2.2 Dim Çayı Yerleşmelerinde Yıllara Göre Cins Oranı Grafiği.....	59
Şekil 2.3 2016 Yılı Dim Çayı Yerleşmeleri Nüfus Piramidi.....	60
Şekil 2.4 Gümüşkavak Mahallesi 2016 Yılı Yaş Piramidi.....	65
Şekil 2.5 Tosmur Mahallesi 2016 Yılı Nüfus Piramidi.....	73
Şekil 2.6 Dim Çayı Yerleşmelerinde Eğitim Durumu Dağılımı	75
Şekil 2.7 Yükselti Basamaklarına Göre Mahalleler	107

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1 Alanya'nın Yıllık Ortalama Güneşlenme Süreleri (Saat)	18
Tablo 1.2 Alanya'nın Aylık Ve Yıllık Ortalama Hava Basıncı Değerleri (Mb)	19
Tablo 1.3 Alanya'nın Aylık Ve Yıllık En Yüksek Hava Basıncı Değerleri (Mb)	19
Tablo 1.4 Alanya'nın Aylık Ve Yıllık En Düşük Hava Basıncı Değerleri (Mb)	19
Tablo 1.5 Alanya'nın Aylara Göre Rüzgar Frekansı Değerleri (%)	20
Tablo 1.6 Dim Çayı Yerleşmelerinin Aylık Ve Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)	21
Tablo 1.7 Araştırma Sahasının En Yüksek Noktasına Ait Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)	24
Tablo 1.8 Alanya'da Aylık Ve Yıllık En Yüksek Sıcaklık Ortalamaları (°C)	24
Tablo 1.9 Alanya'da Aylık Ve Yıllık En Düşük Sıcaklık Ortalamaları (°C)	25
Tablo 1.10 Alanya'da Aylık Ve Yıllık En Yüksek Sıcaklık Değerleri (°C)	25
Tablo 1.11 Alanya'da Aylık Ve Yıllık En Düşük Sıcaklık Değerleri (°C)	25
Tablo 1.12 Alanya'da Minimum Sıcaklığın -0.1 °C ve Altında Olduğu Gün Sayısı Ortalaması	25
Tablo 1.13 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Ortalama Nispi Nem Ortalamaları (%)	26
Tablo 1.14 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Ortalama Buharlaştırma Miktarı (Mm)	26
Tablo 1.15 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Ortalama Bulutluluk Miktarı (0-8 Arası)	26
Tablo 1.16 Alanya'nın Aylık Ve Yıllık Yağış Değerleri Ortalamaları (Mm)	27
Tablo 1.17 Dim Çayı Yerleşmelerinin Yıllık Yağış Miktarı Ortalamaları (Mm)	27
Tablo 1.18 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Yağışlı Günler Sayısı Ortalamaları (Gün)	29
Tablo 1.19 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Yağmurlu Günler Sayısı Ortalamaları	30
Tablo 1.20 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Kar Yağışlı Günler Sayısı Ortalamaları	30
Tablo 1.21 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Karla Örtülü Gün Sayısı Ortalamaları	31
Tablo 1.22 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Dolulu Günler Sayısı Ortalamaları	31
Tablo 1.23 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Orajlı Günler Sayısı Ortalamaları	31
Tablo 1.24 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Sisli Günler Sayısı Ortalamaları	31
Tablo 1.25 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Kırğılı Günler Sayısı Ortalamaları	31
Tablo 1.26 Alanya'da Aylık Ve Yıllık Yağış Şiddeti Ortalamaları (Mm)	32
Tablo 1.27 Erinç Formülüne Göre Alanya'da Yağış Etkinliği İndis Değerleri	32
Tablo 1.28 De Mortonne Formülüne Göre Alanya'da Yağış Etkinliği İndis Değerleri	33
Tablo 2.1 1501 ve 1555 Yıllarında Dimderesi Nahiyesinin Nüfus Özellikleri	42
Tablo 2.2 1830-31 Yıllarında Dim Nahiyesinin Nüfus Özellikleri	43

Tablo 2.3 Cumhuriyet Döneminde Dim Çayı Vadisi Nüfusu	44
Tablo 2.4 Alacami Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	46
Tablo 2.5 Bucak Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	47
Tablo 2.6 Bıçakçı Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	48
Tablo 2.7 Akçatı Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	49
Tablo 2.8 Öteköy Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	50
Tablo 2.9 Kuzyaka Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	51
Tablo 2.10 Uzunöz Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	51
Tablo 2.11 Gümüşkavak Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	53
Tablo 2.12 Yalçı Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	54
Tablo 2.13 Uğurlu Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	54
Tablo 2.14 Üzümlü Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	55
Tablo 2.15 Taşbaşı Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	56
Tablo 2.16 Kestel Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	56
Tablo 2.17 Tosmur Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu	57
Tablo 2.18 Dim Çayı Yerleşmelerinde Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	58
Tablo 2.19 2016 Yılı Dim Çayı Vadisi Yaş Grupları Dağılımı	59
Tablo 2.20 Alacami Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	60
Tablo 2.21 Alacami Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	61
Tablo 2.22 Bucak Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	61
Tablo 2.23 Bucak Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	62
Tablo 2.24 Bıçakçı Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	62
Tablo 2.25 Bıçakçı Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	63
Tablo 2.26 Akçatı Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	63
Tablo 2.27 Akçatı Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	64
Tablo 2.28 Gümüşkavak Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	64
Tablo 2.29 Gümüşkavak Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	65
Tablo 2.30 Kestel Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	66
Tablo 2.31 Kestel Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	66
Tablo 2.32 Kuzyaka Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	67
Tablo 2.33 Kuzyaka Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	67
Tablo 2.34 Öteköy Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	68
Tablo 2.35 Öteköy Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	68
Tablo 2.36 Uğurlu Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	69

Tablo 2.37 Uğurlu Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	69
Tablo 2.38 Uzunöz Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı.....	69
Tablo 2.39 Uzunöz Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	70
Tablo 2.40 Üzümlü Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	70
Tablo 2.41 Üzümlü Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı.....	71
Tablo 2.42 Taşbaşı Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	71
Tablo 2.43 Taşbaşı Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı.....	72
Tablo 2.44 Tosmur Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı.....	72
Tablo 2.45 Tosmur Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	73
Tablo 2.46 Yalçı Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı.....	74
Tablo 2.47 Yalçı Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı	74
Tablo 2.48 Dim Çayı Vadisinde 2016 Yılı Eğitim Durumu	75
Tablo 2.49 Alacami Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	75
Tablo 2.50 Alacami Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu	76
Tablo 2.51 Bucak Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	76
Tablo 2.52 Bucak Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu.....	76
Tablo 2.53 Akçatı Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	77
Tablo 2.54 Akçatı Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu	77
Tablo 2.55 Bıçakçı Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	77
Tablo 2.56 Bıçakçı Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu.....	78
Tablo 2.57 Gümüşkavak Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu.....	78
Tablo 2.58 Gümüşkavak Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu.....	78
Tablo 2.59 Kuzyaka Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	79
Tablo 2.60 Gümüşkavak Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu.....	79
Tablo 2.61 Öteköy Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	79
Tablo 2.62 Öteköy Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu	80
Tablo 2.63 Uğurlu Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	80
Tablo 2.64 Uğurlu Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu.....	80
Tablo 2.65 Uzunöz Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	81
Tablo 2.66 Uzunöz Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu	81
Tablo 2.67 Üzümlü Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu.....	81
Tablo 2.68 Üzümlü Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu	82
Tablo 2.69 Yalçı Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	82
Tablo 2.70 Yalçı Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu	82

Tablo 2.71 Taşbaşı Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	83
Tablo 2.72 Taşbaşı Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu.....	83
Tablo 2.73 Kestel Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	83
Tablo 2.74 Kestel Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu.....	84
Tablo 2.75 Tosmur Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu	84
Tablo 2.76 Tosmur Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu	84
Tablo 2.77 Dim Çayı Vadisi Mahallelerinde Hane Sayıları.....	85
Tablo 2.78 Dim Çayı Vadisi Mahallelerinde Aile Büyüklüğü.....	86
Tablo 2.79 Dim Çayı Yerleşmelerinde Göç Durumu.....	87
Tablo 2.80 Dim Çayı Vadisi Mahallelerinde Son 10 Yılda Göçe Bağlı Azalan Hane ve Kişi Sayıları.....	88
Tablo 2.81 Son 10 Yılda Göç Eden Hanelerin Tercih Ettikleri Yerler	89
Tablo 2.82 Son 10 Yılda Göç Edip Geri Dönen Ve Dışarıdan Gelip Mahalleye Yerleşen Hane Sayısı	89
Tablo 2.83 Son 10 Yılda Göçün Mülklere Etkileri	90
Tablo 2.84 Hane Anketlerine Göre Mahalleden Göç Etmek İsteyen Hane Oranları	91
Tablo 2.85 Hane Anketlerine Göre Mahalleden Göç Etmek İsteyen Gruplar	91
Tablo 2.86 Göç Etmeyi Düşünen Hanelerin Kaç Yıl İçerisinde Göç Etmeyi Planladıkları.....	92
Tablo 2.87 Göç Edilmek İstenen Yer	92
Tablo 2.88 Mahalleden Dışarı Göç Etmek İsteme Sebepleri	93
Tablo 2.89 Göç Etmek İsteyenleri Şehre Çeken Faktörler.....	93
Tablo 2.90 Haneden Daha Önce Göç Eden Olup Olmadığı Oranları	94
Tablo 2.91 Haneden Göç Eden Kişi Sayısı Ortalamaları	94
Tablo 2.92 Göç Edenlerin Tercih Ettikleri Yerler.....	95
Tablo 2.93 Göç Edenleri Mahalleden Dışarı İten Sebepler.....	95
Tablo 2.94 Göç Edenleri Şehre Çeken Sebepler	96
Tablo 2.95 Dim Çayı Vadisinde Nüfus Dağılışı Ve Yoğunlukları	96
Tablo 2.96 Kuruluş Yerlerine Göre Mahalleler	106
Tablo 2.97 Yükselti Basamaklarına Göre Mahalleler	107
Tablo 2.98 Yüzölçümü Büyüklüklerine Göre Mahalleler	110
Tablo 2.99 Hiç Tarım Yapmayan Hane Sayısı.....	111
Tablo 2.100 Tarım Dışı Gelir Elde Eden Hane Oranları (%).....	111
Tablo 2.101 Ekonomik Faaliyet Türlerine Göre Hane Sayıları	112
Tablo 2.102 Hane Anketlerine Göre Tarım Dışı Gelir Kaynakları	113

Tablo 2.103 Altyapı İmkanlarına Göre Mahalleler	114
Tablo 2.104 Eğitim Olanaklarına Göre Mahalleler	114
Tablo 2.105 İmkanlarına Göre Mahalleler	115
Tablo 2.106 Sahip Oldukları İşletmelere Göre Mahalleler	116
Tablo 2.107 Vadi İçerisindeki Fonksiyonlarına Göre Mahalleler	117
Tablo 2.108 Mahalle Sakinlerinin Çıktığı Yaylalar	119
Tablo 3.1 990 Ve 172 Numaralı Tahrir Defterlerine Göre Dimderesi Nahiyesinde Üretim..	132
Tablo 3.2 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Azizler Köyünde Üretim.....	133
Tablo 3.3 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Günceler Köyünde Üretim.....	133
Tablo 3.4 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Beladan Kaya Ve Yavaşlar Köylerinde Üretim	134
Tablo 3.5 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bucak Köyünde Üretim	134
Tablo 3.6 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bağçecik Köyünde Üretim.....	135
Tablo 3.7 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Üzümler Köyünde Üretim.....	135
Tablo 3.8 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Kirvasıl Köyünde Üretim.....	135
Tablo 3.9 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bıçakçılar Köyünde Üretim	136
Tablo 3.10 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Saru-Bınar Ve Arap Köylerinde Üretim ...	136
Tablo 3.11 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bucak Köyünde Üretim	137
Tablo 3.12 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bademağacı Köyünde Üretim.....	137
Tablo 3.13 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Kızılcaşehir Köyünde Üretim	138
Tablo 3.14 Dim Çayı Vadisinde Arazi Sınıflandırması	140
Tablo 3.15 Dim Çayı Vadisinde Arazi Dağılımları.....	141
Tablo 3.16 Hane Başına Sahip Olunan Ortalama Arazi Miktarları (Dekar)	142
Tablo 3.17 Hane Anketlerine Göre Hanelerin Sahip Oldukları Arazi Dağılımları	143
Tablo 3.18 Mahallelerin Tarımsal Altyapı Olanakları	143
Tablo 3.19 Dim Çayı Vadisinde Tarımsal Problemler	144
Tablo 3.20 Dim Çayı Vadisinde Sulanabilen Arazi Oranları (%).....	145
Tablo 3.21 Dim Çayı Vadisinde Tarımı Etkileyen Doğal Çevre Etmenleri.....	145
Tablo 3.22 Dim Çayı Vadisinde Tarımsal Üretime Zarar Veren Yaban Hayvanları.....	146
Tablo 3.23 Dim Çayı Vadisi Mahallelerinde Traktör Sayıları	147
Tablo 3.24 Hane Anketlerine Göre Tarımsal Alet Ve Ekipman Varlığı	147
Tablo 3.25 Dim Çayı Vadisinde Tahıl Üretimi	149
Tablo 3.26 Dim Çayı Vadisinde Sebze Üretimi	150
Tablo 3.27 Dim Çayı Yerleşmelerinde Baklagiller Üretimi	151

Tablo 3.28 Dim Çayı Yerleşmelerinde Endüstri Bitkileri Üretimi	151
Tablo 3.29 Dim Çayı Vadisinde Meyve Üretimi	152
Tablo 3.30 Dim Çayı Vadisinde Büyükbaş Hayvan Sayıları	155
Tablo 3.31 Hane Anketlerine Göre Hanelerin Sahip Olduğu Ortalama Büyükbaş Hayvan Sayısı	156
Tablo 3.32 Dim Çayı Vadisinde Küçükbaş Hayvan Sayıları (Adet).....	156
Tablo 3.33 Hane Anketlerine Göre Hanelerin Sahip Olduğu Ortalama Küçükbaş Hayvan Sayısı	157
Tablo 3.34 Dim Çayı Vadisinde Arıcılık Verileri (Kovan).....	158
Tablo 3.35 Hane Anketlerine Göre Hanelerin Sahip Olduğu Ortalama Kovan Sayısı	159
Tablo 3.36 Dim Çayı Vadisinde İpekböcekçiliği Verileri.....	160
Tablo 3.37 Hane Anketlerine Göre Hane Başına İpekböcekçiliği Miktarı (Kg).....	161
Tablo 3.38 Dim Çayı Vadisinde Ormandan Yararlanma Durumu.....	162

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1.1 Alacami Mahallesinden Akdağ Yamaçlarının Görünümü (16.08.2017).....	12
Fotoğraf 1.2 Dim Çayı Vadisi Yamaçları.....	14
Fotoğraf 1.3 Dim Baraj Duvarı (16.08.2017).....	14
Fotoğraf 1.4 Yüksek Eğime Sahip Dim Çayı Vadisi Kanyonları (17.02.2018).....	15
Fotoğraf 1.5 Dim Çayı Kaynakları (16.08.2017)	34
Fotoğraf 1.6 Dim Baraj Gölü (16.08.2017).....	35
Fotoğraf 1.7 Dim Çayı Vadisi Orman Örtüsü (17.08.2017).....	41
Fotoğraf 2.1 Alacami Mahallesi (16.08.2017)	46
Fotoğraf 2.2 Bucak Mahallesi (17.02.2018).....	47
Fotoğraf 2.3 Öteköy Mahallesi (17.02.2018)	50
Fotoğraf 2.4 Gümüşkavak Mahallesi (17.02.2018).....	52
Fotoğraf 2.5 Yalçı Mahallesinde Eğimli Sokaklar (17.02.2018)	53
Fotoğraf 2.6 Taşbaşı Mahallesi (17.02.2018).....	55
Fotoğraf 2.7 Bucak Mahallesinde Taraçalı Arazi Yapısı	109
Fotoğraf 2.8 Alacami Mahallesinde Taş Meskenler (17.02.2018).....	121
Fotoğraf 2.9 Alacami Mahallesinde Kapı Ve Pencere Örnekleri (17.02.2018)	122
Fotoğraf 2.10 Alacami Mahallesinde Geleneksel Taş Meskenler Üzerinde Modern Bir Çatı Örneği (17.02.2018)	123
Fotoğraf 2.11 Taşbaşı Mahallesinde Dam Örneği (17.02.2018).....	123
Fotoğraf 2.12 Taş Meskenlerde Kullanılan Ahşap Malzemeler (17.02.2018)	124
Fotoğraf 2.13 Alacami Mahallesi Taş Meskenlerinde Hayat Odası (17.02.2018).....	126
Fotoğraf 2.14 Alacami Mahallesi Meskenlerinde Ahır Örneği (17.02.2018)	128
Fotoğraf 2.15 Taş Meskenlerde Yüklükler (17.02.2018)	129
Fotoğraf 2.16 Taş Meskenlerde Ahşap Ayakkabılıklar (17.02.2018)	129
Fotoğraf 2.17 Taş Meskenlerde Izgaralıklar (17.02.2018).....	130
Fotoğraf 3.1 Seralarda Yetiştirilen Muz Ağaçları	154
Fotoğraf 3.2 Dim Çayı Vadisinde Ormancılık Faaliyetlerine Katılan Kişiler (17.02.2018) ..	163
Fotoğraf 3.3 Tosmur Mahallesi Otelleri	166
Fotoğraf 3.4 Dim Çayı Vadisi Piknik Tesisleri (17.02.2018)	167
Fotoğraf 3.5 Dim Çayı Vadisi Piknik Tesisleri Oturma Alanları (17.02.2018).....	167
Fotoğraf 3.6 Dim Çayı Vadisi Tesislerinde Alabalık Havuzları (17.02.2018)	168

Fotoğraf 3.7 Dim Mağarası Girişi (15.10.2017).....	169
Fotoğraf 3.8 Dim Mağarası (15.10.2017).....	170

HARİTA VE PLANLAR LİSTESİ

Harita 1. Araştırma Sahasının Konumu.....	4
Harita 1.1 Araştırma Sahasının Jeoloji Haritası (MTA).....	8
Harita 1.2 Araştırma Sahasının Jeolojik Yaş Grupları Haritası (MTA).....	9
Harita 1.3 Araştırma Sahasının Fiziki Haritası.....	13
Harita. 1.4 Araştırma Sahasının Eğim Haritası	16
Harita. 1.5 Araştırma Sahasının Bakı Haritası	17
Harita. 1.6 Araştırma Sahasının Yıllık Ortalama Sıcaklık Dağılışı Haritası	22
Harita. 1.7 Araştırma Sahasının Ocak Ayı Ortalama Sıcaklık Dağılışı Haritası	23
Harita 1.8 Araştırma Sahasının Ağustos Ayı Ortalama Sıcaklık Dağılışı Haritası	24
Harita. 1.9 Araştırma Sahasının Yıllık Ortalama Yağış Miktarı Haritası	28
Harita. 1.10 Araştırma Sahasının Akarsu Ağı Ve Havzaları Haritası	36
Harita. 1.11 Araştırma Sahasının Toprak Grupları Haritası.....	37
Harita. 2.1 Dim Çayı Vadisi Nüfus Dağılışı Haritası	97
Harita 2.2 Araştırma Sahasının İdari Haritası	100
Plan 2.1 Alacami Mahallesine Ait Bir Evin Üst Kat Şeması	125
Plan 2.2 Alt Kat Şeması.....	127

KISALTMALAR LİSTESİ

BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivleri
TD	Tahrir Defteri
NFS d.	Nüfus Defteri
ML. VRD. TMT	Maliye Varidat Temettuat Defteri
TK.KKA	Tapu Kadastro, Kuyüd-i Kadime Arşivi
MTA	Maden Tetkik ve Arama

ÖZET

Dim Çayı Vadisi geçmişten beri Alanya'nın önemli yerleşim alanlarından birisi olmuştur. Çevrenin en önemli su kaynağına sahip olması, iklimi ve doğal çevre özellikleriyle insanlar tarafından tercih edilmiştir. Bu doğrultuda vadiye yıllar boyunca fiziki ortam tarafından şekillendirilen bir sosyoekonomik yapı ortaya çıkmıştır.

Araştırma sahamız Dim Çayı Vadisi ve vadi içerisine kurulu olan 14 mahalleyi kapsamaktadır. Sahanın sınırları mahallelerin idari sınırlarına göre belirlenmiştir ve yaklaşık 333 km² büyüklüktedir. Çalışmada yerleşimlerin sahip olduğu beşeri ve ekonomik yapı ortaya çıkartılmak istenmiştir. Araştırmaya literatür taraması yapılarak başlanmıştır. Vadinin tarihi geçmişini ortaya çıkartmak için Osmanlı dönemine ait belgelerden yararlanılmıştır. Sonraki süreçte ise vadinin günümüze kadar gelişimi incelenmiştir. Araştırma sahasında veri toplamak amacıyla arazi çalışmaları ve anket uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Bütün mahallelerde genel mahalle anketi ve hane anketi olmak üzere iki farklı anket uygulaması yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre vadiye eşitsiz bir nüfus dağılımı ve ekonomik faaliyet yapısı vardır. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren nüfus sürekli artmaktadır. Ancak son dönemde büyük bölümü kıyı bölgesinde toplanmış ve iç kesimlerde azalmıştır. Temel ekonomik faaliyetler tarım ve hayvancılıktan turizme doğru kaymaya başlamıştır. Turizm faaliyetlerinin kıyı bölgesiyle birlikte vadi geneline yayılması nüfus ve ekonomik faaliyet eşitsizliğinin önüne geçecektir. Ayrıca tarım ve hayvancılık faaliyetlerini destekleyici yönde önlemler alınması kırsal mahallelerde üretimin artmasını sağlayacaktır. Önümüzdeki dönemde vadi genelinde nüfusun artışının süreceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dim Çayı, Dim Çayı Vadisi, Beşeri Coğrafya, Ekonomik Coğrafya.

SUMMARY

HUMAN AND ECONOMIC GEOGRAPY OF THE DIM RIVER SETTLEMENTS

Dim River Valley has been one of the most important settlement areas of Alanya since the past. Having the most important water source of the region is preferred by people with its climate and natural environment characteristics. In this direction, a socioeconomic structure emerged which has been shaped by the effects of physical environment characteristics for many years.

Our research area includes Dim River Valley and its 14 neighborhoods. The boundaries of the area are determined according to the administrative boundaries of the neighborhoods and are approximately 333 km². It is desired to reveal the human and economic structure of the valley in the study. The research was started by searching the literature. The Ottoman period documents were used to reveal the historical past of the Valley. In the following period, the evolution of the valley to the day is examined. Field studies and survey applications have been carried out in order to collect data in the field of research. Two different survey applications were conducted in all neighborhoods, including general neighborhood surveys and household surveys. According to the results obtained, there is a uneven distribution of population and economic activity structure. Since the foundation of the Republic, the population is constantly increasing. However, in the recent period, most of them are concentrated in the coastal zone and decreased in the interior. Basic economic activities have begun to shift towards tourism from agriculture and livestock. The spread of tourism activities along with the coastal region to the valley will overcome population and economic activity inequality. In addition, taking measures to support agriculture and animal husbandry activities will increase production in rural areas. It is thought that the population increase in the valley in the coming period will be continued.

Keywords: Dim River, Dim River Valley, Human Geography, Economic Geography.

ÖNSÖZ

Alanya'nın sahip olduğu en önemli doğal alanlardan biri olan Dim Çayı Vadisi içerisinde bulundurduğu beşeri özellikleriyle birlikte incelenmeye değer bir yapıya sahiptir. Genellikle insanların Dim Çayı üzerine kurulu sosyal tesislerinden ibaret sandığı vadi, arka planında yüzlerce yıllık bir geçmişe sahip yerleşimler ve bunların beşeri ve ekonomik özelliklerini barındırmaktadır. Bu sebeple sahanın sahip olduğu özelliklerin ortaya çıkartılması bilimsel açıdan önemlidir.

Dim, geçmişte bir nahiye yerleşmesi olarak tanımlanan fakat, herhangi bir merkez etrafında toplanmamış yerleşmeler grubudur. Araştırma konumuzu oluşturan yerleşmeler geçmişte de bu eski nahiyenin yerleşmeleri idi. Kendine özgü ekonomik ve sosyal yapısı ile yörenin en önemli yerleşim alanlarını oluşturmaktaydılar. Değişen yöre ekonomisi ve özellikle 1990'lardan sonra başlayan turizm faaliyetleri hızlı bir şekilde bu yerleşmelerin geçmişteki önemini kaybolmasını sağlamıştır. Dim Vadisinin sahip olduğu tarımsal potansiyelin yanında doğal çekicilikleri de vadiye ayrı bir değer kazandırmaktadır. Başta Dim Mağarası olmak üzere, vadi içindeki kanyonlar, Dim kaynaklarından çıkan suların oluşturduğu çavlanlar ve içerisindeki zengin hayvan türleriyle vadi zengin turizm potansiyellerine de sahiptir.

1990'larda kıyıda başlayan turizmle birlikte vadi içerisindeki yerleşmeler eski önemini kaybetmeye başlamakla birlikte, kıyı turizmini destekleyen yeni alternatif turizm bölgesi yaratılması bakımından zengin potansiyellere sahiptir. Ancak 1997 yılında yapımına başlanılan ve 2010 yılında faaliyete geçirilen Dim Barajı vadinin bu potansiyellerini adeta örtmüştür. Bugün Dim Mağarası ve var olan baraj önündeki doğal yapı ile bütünleşik olmasına önem gösterilen fakat birçok yerde doğanın o bütünlüğünü bozmuş sosyal tesisler, kıyı turizmini destekleyen beşeri çekicilikler olarak kalmıştır. Tabi ki bu durum, yaklaşık 60 km uzunluğundaki bu vadi için son derece üzücüdür. Daha alternatifli turizm alanlarının vadi içerisinde oluşturulması gerekiyordu. Yöre sakinlerinin beklentilerini göz önüne aldığınızda bugünkü peyzajın yöre için hiçbir katkı sağlamadığını anlamak zor olmamıştır. Sosyal tesisler olarak düzenlenen işletmeler yakın yerleşmelerdeki ailelerin geçimine hizmet etmektedir. Ancak yukarı mahalleler bu katma değerden yararlanamamaktadır. Halen bu mahallelerde geleneksel ekonomik faaliyetler devam ettirilmektedir.

Tüm bu kompoze edilen yapı, bizim dikkatimizi bölgeye vermemizi sağlamıştır. Belki geri dönüşümü artık mümkün olamayan bu peyzajın varlığı devam edecektir. Ancak yaptığımız bu çalışma gelecekte planlamaya alınacak benzer başka vadiler için bir fikir oluşturabilir.

HES'lerin ülkemizin enerji ihtiyacı için çok önemli olduğunu kabul etmekle birlikte, Dim gibi müstesna doğal güzelliklere ve bu doğal yapının oluşturduğu kültürel ekolojik kaynaklara sahip alanların korunması elzemdir. Yok edilen sadece yer ve üzerindeki ekolojik döngü değildir. Aynı zamanda tarihle mayalanan ve vadi-dağ ikilemi ile olgunlaşan kültürü de yok ettiğimizi unutmamamız gerekir. Geleneksel kültürel geçişler bu tür beşeri engellerle heba edilmekte yeni nesiller geçmişi tamamen terk ederek yeniye kültür saymaktadır.

Tez çalışmam boyunca bana yol gösteren ve desteğini esirgemeyen sayın hocam Prof.Dr.Mustafa Ertürk'e, bölüm hocalarıma, Osmanlı dönemine ait belgelere ulaşma ve okuma konusunda bana yardımcı olan sayın Doç.Dr.Güven Dinç'e, arazi ve anket çalışmalarımda bana yardımcı olan Akdeniz Üniversitesi Coğrafya Bölümü yüksek lisans ve lisans öğrencilerine, yardım ve misafirperverliklerinden dolayı Dim Çayı yerleşmeleri sakinlerine ve yanımda olamasalar da desteklerini her zaman hissettiğim sevgili aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Gökhan GÖKDEMİR
Antalya, 2018

GİRİŞ

İnsanlar, tarih boyunca yaşamlarını sürdürebilmek için en uygun şartlara sahip alanları aramışlar ve yurtlar edinmişlerdir. İnsanlığın özellikle ilk dönemlerinde bu arayışlar gereksinim duyulan dört temel ihtiyacı karşılamak üzerine yapılmıştır. Bu ihtiyaçlar; gıda, su, giyecek ve barınmadır. Bunlar arasında da gıda ve su temini, yaşamsal fonksiyonlar açısından en önemli iki ihtiyaçtır. İnsanların dünya üzerindeki dağılımlarında da bu iki faktör etkili olmuştur.¹ Önceleri avcılık ve toplayıcılıkla birlikte göçebe bir şekilde sürdürülen yaşam zaman içerisinde tarımın başlamasıyla birlikte yavaş yavaş yerleşik bir şekle dönüşmüştür. Nüfusun artışıyla da birlikte insanların yerleşim yerleri genişlemiş ve günümüzde neredeyse dünyanın her yerine ulaşmıştır.² Ancak temel olarak su varlığı insan yerleşiminde her zaman en önemli etkenlerden birini oluşturmuştur. İlk göçebelerden modern toplumlara kadar insanlar, akarsu ve su kaynaklarına yakın yerlere yerleşmeye çalışmışlardır.³ İnsanların su kaynakları etrafına ve vadi tabanlarına yerleşmeye başlamalarıyla ilk kalabalık topluluklar meydana gelmiş, tarım hızla gelişmiş, siyasi, idari, askeri ve dini teşkilatlar kurulmuştur.⁴ Bu sayede tarihi geçmişte önemli su kaynakları etrafında büyük medeniyetler ve devletler ortaya çıkmıştır. Nil nehri ve onun oluşturduğu Nil Deltası Mısır Medeniyetine ortam sağlamış, Fırat ve Dicle arasında kalan Mezopotamya her zaman insanlığın en önemli merkezlerinden biri olmuştur.⁵

Suyun insan hayatı içerisindeki önemi kesindir. Ancak sahip olunan suyun ihtiyacı karşılayacak özelliği taşıması gereklidir. Su tercihinde esas faktör tuzlu olup olmaması yani kullanıma uygun olmasıdır.⁶ İnsanoğlunun sudan faydalanması ilk olarak içme ihtiyacıyla başlamıştır. Sonra tarım faaliyetlerinin başlamasıyla sulamada kullanılmış ve evcilleştirilen hayvanların su gereksiniminin karşılanmasında yararlanılmıştır.⁷ Bununla birlikte suyun kullanım alanları zamanla genişlemiş, nehir ve denizler yoluyla ulaşım ve taşımacılıkta, sanayi faaliyetlerinde, elektrik üretiminde ve daha birçok alanda kullanılmaya başlamıştır. Ancak suyun varlığı sadece direk kullanım açısından değil çevreye yaptığı etkiler açısından da önemlidir. Su kaynakları fiziki çevrenin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Sahada yaptığı aşındırma ve biriktirme faaliyetleriyle yerçekilleri ve toprak üzerinde etki yapar. Sular

¹ Tunçdilek, 1967: 5.

² Doğanay ve Orhan, 2016: 14.

³ Şahinalp, 2006: 108.

⁴ Güney, 1995: 16.

⁵ Doğanay ve Orhan, 2016: 7.

⁶ Tunçdilek, 1967: 6.

⁷ Şahinalp, 2006: 108.

çevresinde kendisinden beslenen zengin bir flora ve faunaya ortam oluşturabilir. Sağladığı nemle birlikte ılıman hava şartlarının oluşmasına imkân tanıyabilir.

Su kaynakları içerisinde en önemlilerinden birini akarsu oluşturur. Akarsular doğal bir yatak içinde akan su kütlesi olarak tanımlanabilir.⁸ Çay ise dereden büyük ırmaktan küçük bir akarsu şekli olarak ifade edilmiştir.⁹ Genel olarak akarsular akış esnasında çeşitli faktörlere bağlı olarak bulundukları yerlerde aşındırma ve şekillendirme faaliyetleri yaparak vadileri ortaya çıkarır. Vadiler, akarsuların yatağını kazması ve derinleştirilmesi sonucu oluşan, genelde bir taban ve iki yamaçtan meydana gelen yer şekilleridir.¹⁰ Vadiler türlerine göre farklılıklar gösterebilir de genellikle kanyon ve çentik vadiler çevresine göre izole ve korunaklı bir ortam sağlarlar. Bu yüzden insanlar zaman zaman doğal ve beşeri tehlikelere karşı kendilerini korumak için vadileri yerleşim olarak seçmişlerdir. Ülkemizdeki İhlara Vadisi bunun en güzel örneklerinden birini oluşturmaktadır.

Dim Vadisi de binlerce yıl içerisinde Dim Çayı'nın yaptığı aşındırma ve biriktirme faaliyetleriyle oluşmuştur. Kıyıda taşınan alüvyonlarla bir ova oluşurken vadinin yukarı çıkışlarında yükselti artmakta ve vadi daralarak zaman zaman kanyonlar halini almaktadır. Vadinin bir yerleşim yeri olarak seçilmesinde Dim Çayı gibi bir su kaynağına sahip olması çevresine göre sahip olduğu yer şekilleri, bitki örtüsü, iklimi vb. özellikleri etkili olmuştur. Bununla birlikte vadinin sahip olduğu izole ortam tarih boyunca büyük savaş ve işgallere sahne olmuş Alanya yöresinde, insanlar için korunaklı bir alan oluşturmıştır. Bu sayede yıllar boyu farklı medeniyetlere ev sahipliği yaparak kendine özgü sosyokültürel bir yapı kazanmıştır. Yaptığımız araştırmalara göre buradaki köylerin yaklaşık 500 yıldan fazla tarihi geçmişleri vardır. Bu süreçte insanlar ve yerleşimler değişime uğramış olsa da köylerin halen pek çoğu 500 yıl önceki isimlerini taşımaktadır. Ayrıca nüfus ve ekonomik faaliyet özellikleri de geçmişteki yapıyla benzerlik göstermektedir. Bu haliyle vadi incelemeye değer niteliklere sahiptir.

Araştırma sahamızla ilgili yapılan çalışmalar genelde Alanya genelini kapsayacak şekildedir. Philippe de Peyronnet **Alanya Bölgesinin (Güney Toroslar) Jeolojisi, Metamorfik Boksitin Kökeni ve Alanya'nın Kuzeyindeki Toros'un Jeolojisi Hakkında Gözlemler** adlı eserlerinde bölgenin jeolojik özellikleri hakkında öncü çalışmalar yapmıştır. 2018 yılında Doç. Dr. Fatma Kafalı Yılmaz ve Hülya Kaymak tarafından yazılan **Dim Çayı Havzası'nın Jeomorfolojik Özellikleri** isimli makale vadinin fiziki coğrafyası hakkında

⁸ Hoşgören, 2004: 55.

⁹ İzbirak, 1986: 68.

¹⁰ Hoşgören, 2015: 174.

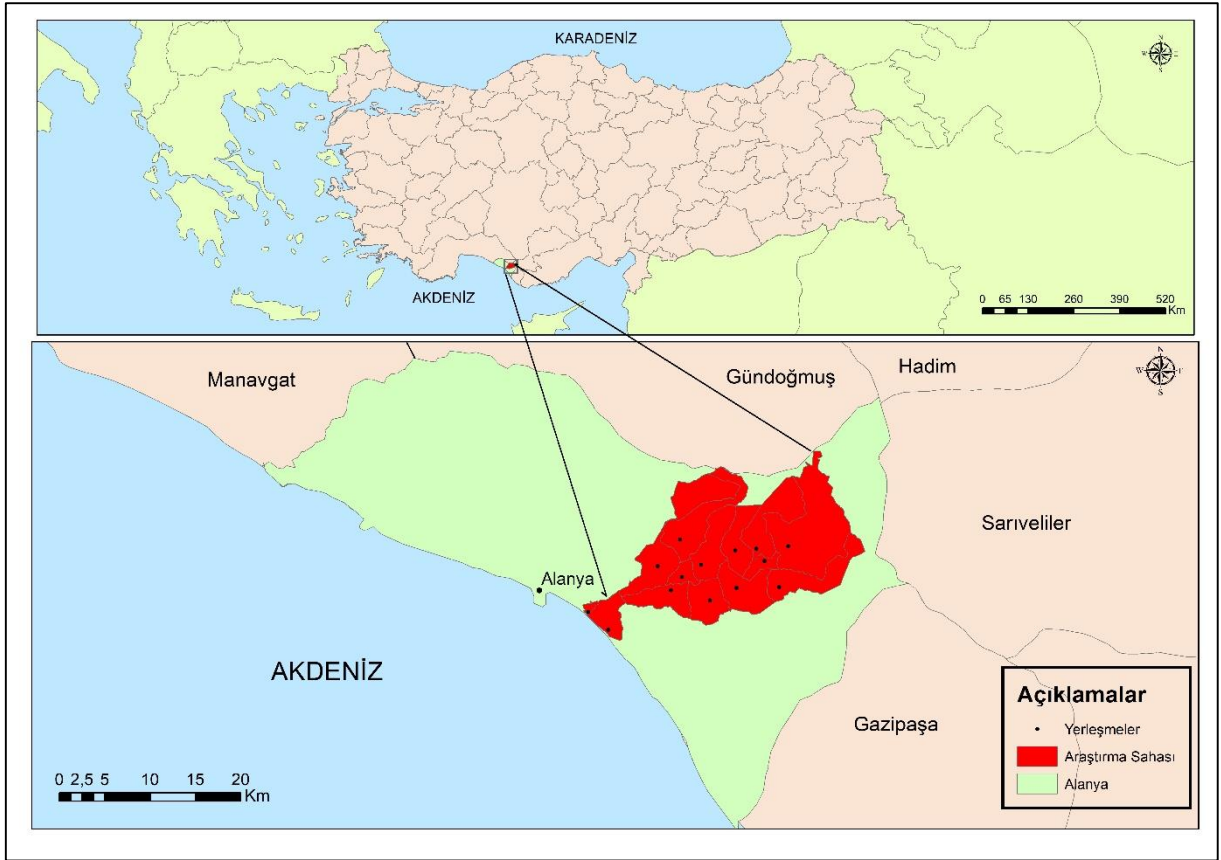
yazılmış ilk eserdir. Oldukça yeni bir çalışma olan makale vadinin fiziki özellikleri hakkında oldukça detaylı bilgiler vermektedir. 1983 yılında Doç. Dr. Ayhan Sür tarafından yazılan **Alanya'nın İklimi** adlı kitap Alanya genelini ele almakla birlikte sahanın iklimi hakkında da bilgiler veren en önemli eserlerdendir. 2012 yılında Serkan Sabancı'nın yazmış olduğu **Alanya ve Manavgat'ın İklim Özellikleri** isimli doktora tez çalışması bölgenin iklimini ele alan diğer önemli akademik çalışmalardandır. Hüseyin Saraçoğlu tarafından 1989'da yazılan **Akdeniz Bölgesi** isimli kitap yalnızca Alanya ve çalışma sahamızla ilgili değil, bütün Akdeniz Bölgesi'nin fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri hakkında detaylı bilgiler vermektedir. Bilgehan Bilgili tarafından hazırlanan **Akdağ ve Cebireis Dağı (Alanya-Antalya) Florası** adlı doktora tez çalışması, Dim Çayı Vadisinin etrafını saran iki önemli dağın flora özelliklerini ortaya koymaktadır. Alanya'nın önemli şahsiyetlerinden Haşim Yetkin'in **Alanya, Dünden Bugüne Alanya'da Yaşam** eseri ilçe hakkında genel bilgiler vermektedir. Alanya yöresi ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğu turizm ile ilgilidir. Doç.Dr.Cemali Sarı yazmış olduğu **Alanya İlçesinin Alternatif Turizm Kaynakları** adlı kitabında Alanya turizmi ile ilgili önemli bilgiler vermiş ve alternatif turizm olanakları hakkında önerilerde bulunmuştur. 1997 yılında Mehmet Demirel **Alanya'da Turizm** isimli yüksek lisans tez çalışmasını gerçekleştirmiştir. Aysun Gündüz Önal'ın yazdığı **Alanya'nın Yer Adları** isimli yüksek lisans tez çalışması Alanya'daki yer adlarının kökeni hakkında önemli bir çalışmadır. Yine Yrd.Doç.Dr. Süha Kocakuşak'ın yazdığı **Alanya'da Yerleşme Adlarının Özellikleri** isimli makalesi de konu hakkında yazılmış eserlerdendir. Mehtap Akgül doktora tezi olarak hazırladığı **16.Yüzyıl Arşiv Kayıtlarına Göre Alaiyye'nin Sosyal ve Ekonomik Hayatı ile Nüfus ve İdari Taksimatı** adlı çalışmada bölgenin tarihine ışık tutmaktadır. Bizimde çalışmamızda sıkça yararlandığımız eser bölgenin 16. yüzyıldaki görünümünü ortaya koymaktadır. Ali Rıza Gönüllü, 2003 yılında hazırladığı **Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Alanya (1908-1938)** adlı yüksek lisans tez çalışmasında bölgenin Osmanlı'nın son dönemi ve cumhuriyet başındaki durumunu yansıtmıştır.

Araştırma Sahası

Araştırma sahamız Antalya'nın Alanya ilçesinde bulunan Dim Çayı etrafına kurulu Dim köyleri veya mahalleleri olarak adlandırılan yerleşimleri kapsamaktadır. Çalışma alanımız mahallelerinin idari sınırlarına göre belirlenmiştir. Alanın büyüklüğü yaklaşık 333 km²'dir (Harita 1). Sahanın tamamı Akdeniz Bölgesi Antalya Bölümü içerisinde yer alır. Araştırma sahası kuzeyde Akdağ, kuzeydoğuda Hisar Dağı, güneydoğuda Cebireis Dağı ve kıyıda Dim Çayı'nın sularını boşalttığı Akdeniz ile çevrilidir. Mahalle sınırları büyük oranda vadiyi

sınırlandıran topoğrafik etmenlerle benzerlik göstermektedir. Vadi ortasında Dim Çayı üzerinde kurulan Dim Barajı ile bir baraj gölü oluşturulmuştur.

Çalışma sahasında 14 mahalle bulunmaktadır. Bu mahallelerden 12'si kırsal, 2'si şehrsel mahalle özellikleri taşımaktadır. Alacami, Bucak, Taşbaşı, Öteköy, Uğurlu, Üzümlü, Akçatı, Yalçı, Uzunöz, Gümüşkavak, Kuzyaka ve Bıçakçı, kırsal mahalle Kestel ve Tosmur ise şehrsel mahalledir. Sahanın en kuzeyinde Dim Çayı'nın da kaynağının bulunduğu Alacami Mahallesiyle başlayan yerleşimler, kıyıda Tosmur ve Kestel mahalleleriyle son bulur. Vadi deniz kıyısında Alanya ilçe merkezine yaklaşık 6 km mesafe bulunurken Alacami Mahallesinde mesafe 46 km'ye kadar çıkmaktadır.

Harita 1 Araştırma Sahasının Konumu

Çalışmamız tarihsel veriler ışığında gerçekleştirilirken günümüz şartları üzerinde değerlendirmeler yapılacaktır. Osmanlı Döneminde idari bakımdan bir nahiye olan bölge, Cumhuriyet Döneminde bu vasfını kaybetmiştir. Vadi içerisinde bulunan yerleşimler de Alanya merkeze bağlı birer köy halini almıştır. Dim Nahiyesine bağlı köy sayıları zaman zaman artmış ve azalmıştır. Araştırmamızda esas olarak şu an vadi içerisinde bulunan yerleşimler ele alınmıştır. Çünkü geçmişte nahiyeye bağlı ancak vadi dışında bulunan bazı yerleşimler mevcuttur. Araştırma sınırlarımızı belirgin bir şekilde ortaya koyabilmek amacıyla bu yerleşimler çalışma içerisine dahil edilmemiştir.

Araştırmamıza konu olan köyler, ülkemizdeki diğer köyler gibi 6/12/2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan 28489 Sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”¹¹ ile birlikte mahalleye dönüştürülmüştür. Bu kapsamda adı geçen yerleşim yerleri bu tarihten önce köy sonrasında ise mahalle olarak ifade edilecektir.

Araştırmanın Amacı

Bu yüksek lisans tez çalışmasının amacı Alanya’nın en önemli su kaynaklarından birini oluşturan Dim Çayı’nın meydana getirdiği vadi içerisinde ortaya çıkan beşeri yapının sosyokültürel ve ekonomik açıdan incelenmesi ve ortaya konulmasıdır. Bu çerçevede vadinin doğal ve beşeri özellikleri ve bunların karşılıklı etkileşimleri birlikte ele alınmıştır. Eski dönemlerden beri pek çok farklı toplum ve kuşak tarafından yerleşim yeri olarak seçilen vadinin coğrafi ve tarihi bilgiler ışığında analizi yapılmıştır. Son dönemde baraj inşaatıyla birlikte doğal ve kültürel açıdan tehdit altına giren vadinin sahip olduğu sorunların ortaya çıkartılıp, çözüm yollarına dair öneriler verilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Problemleri

Problem bilimsel araştırmaların temelini oluşturur. Araştırmacıyı rahatsız eden ya da cevaplamaya iten olaylar bir problemin doğuşunu ve bilimsel araştırmanın başlangıcını ortaya çıkartır.¹² Bu doğrultuda araştırmaya şekillenir ve bir yol haritası belirlenir. Çalışmamızın çıkış noktasını oluşturan problemler ya da cevabını aradığımız sorular aşağıda belirtilmiştir;

- Vadinin bir yerleşim yeri olarak seçilmesinin nedenleri nelerdir?
- Vadide temel ekonomik faaliyetler nelerdir ve bunlar nasıl bir gelişime sahiptir?
- Doğal çevre şartları tarımsal üretimi nasıl etkilemektedir?
- Vadi içerisindeki göç hareketleri nüfusun azalmasına sebep olmuş mudur?
- İnsanları göçe teşvik eden faktörler nelerdir?
- Osmanlı Döneminde bir nahiye özelliği taşıyan vadi zaman içerisinde vasfını ve önemini neden yitirmiştir?
- Dim Barajının yapımı vadinin doğal ve beşeri yapısını etkilemiş midir?

¹¹ <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html> (erişim tarihi: 02.01.2018)

¹² Özgen, 2016: 11.

Araştırmanın Varsayımı

Her bilimsel çalışmanın çıkış noktasını oluşturan problemleri olduğu gibi öngörüler sonucu ortaya koyulan varsayım bir başka deyişle hipotezlere de sahip olması gerekir. Hipotez araştırmanın başlangıcında henüz doğruluğu veya yanlışlığı kestirilemeyen bir öneri veya ön beklenti olarak ifade edilmektedir.¹³

Araştırma sahamızda yüzyıllardır süregelen ekonomik yapının günümüzde değişime uğradığı düşünülmektedir. Turizm faaliyetlerinin artmasının vadi içerisinde nüfusta dengesiz bir dağılıma sebep olduğu öngörülmektedir. Vadide yaşanan göçlerin vadi nüfusunu azaltıcı yönde etkisi olduğu düşünülmektedir. Vadi boyunca yükseltiye bağlı ekonomik faaliyet türlerinin değiştiği düşünülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Bir araştırmanın sahip olması gereken en önemli unsurlarından biri yöntemidir. Yöntem bir problemin çözümü, bir deneyin yapılması veya başka amaçlar için seçilen ve uygulanan yol olarak tanımlanmaktadır.¹⁴ Yöntem araştırmanın amaçlarına uygun şekilde belirlenmelidir. Araştırmamıza öncelikle literatür taraması yaparak ve konu hakkında yazılmış eserleri inceleyerek başlanmıştır. Bu esnada Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nden elde edilen tahrir, icmal ve temettuat defterleri incelenmiş ve sahanın tarihi geçmişi hakkında veriler toplanmıştır. Bununla birlikte farklı alanlarda yazılmış pek çok eser gözden geçirilmiştir. Arcgis haritalama programı kullanarak sahaya ait haritalar üretilmiş ve mekânsal analizler yapılmıştır. Araştırmamızla ilgili resmi veriler Tük, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Antalya Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Antalya Meteoroloji Müdürlüğü, Alanya Belediyesi, Alanya Kaymakamlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Alanya İlçe Müdürlüğü ve diğer kurumlarından temin edilmiştir.

Araştırmada karma desenli araştırma yöntemi izlenmiştir. Bu doğrultuda anket çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Anketler araştırmalarda birincil veri kaynağını oluşturur.¹⁵ Anketlerimiz "Samsun İlinde Kırsal Göçün Sebepleri ve Tarıma Etkileri"¹⁶ adlı doktora tez çalışmasından temin edilmiştir. Anketlerin kullanımı için çalışmanın yazarıyla görüşülerek gerekli izinler alınmıştır.

¹³ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5b044b57ed2de0.46189093 (erişim tarihi: 23.05.2018)

¹⁴ Özgen, 2016: 18.

¹⁵ Özgen, 2016: 18.

¹⁶ Yulafçı, 2015.

Anketler “Genel Mahalle Anketi” ve “Hane Anketi” olmak üzere iki tanedir. Anketlerin uygulamasında, faydalandığımız tez çalışmasının yöntemine sadık kalınarak her mahallede 1 genel mahalle anketi ve 4 hane anketi yapılmıştır. Genel mahalle anketleri her mahallede mahallelerin muhtarlarıyla, muhtarlara ulaşamadığı durumlarda ise azalarla yapılmıştır. 14 mahallede toplam 14 anket uygulanmıştır. Anketler yerleşim hakkında genel bilgileri içeren sorulara sahiptir (Ek-1).

Hane anketleri ise her mahallede rasgele seçilen hanelere mahalle başına 4 olmak üzere toplamda 56 haneye uygulanmıştır. Anketler hane hakkında genel sorulardan oluşmaktadır. Anket yapılan kişilerin hane ve mahalle hakkında yeterli bilgiye sahip olması beklenmiştir. Anketler genellikle hane reisleriyle yapılmıştır. Anket yapılan kişilerin 50’si erkek, 6’sı kadındır. Ankete katılanların yaşları 28 ila 75 arasında değişmektedir (Ek-2).

Anketlerimiz SPSS programında yeniden güvenirlik analizlerine tabii tutulmuştur. Güvenirlik bir ölçümün tutarlılığını ortaya koyar. Eğer bir olay farklı zaman ve ölçümlerde aynı sonucu veriyorsa güvenilir kabul edilir.¹⁷ Yaptığımız güvenirlik testlerine göre genel mahalle anketimizin güvenirlik puanı 0,86’dır. Hane anketimizin ise güvenirlik puanı 0,72’dir. Güvenirlik testlerinde bir ölçek 0,60 ila 0,80 arasında puan alıyorsa oldukça güvenilir 0,80 ila 1 arasında puan alıyorsa yüksek derecede güvenilirdir.¹⁸ Bu sonuçlara göre anketlerimiz yeterli güvenirlik puanlarına sahiptir. Ayrıca anketlerden elde edilen bazı verilere SPSS uygulamasında korelasyon analizleri yapılmıştır.

¹⁷ Sandal, 2016: 444.

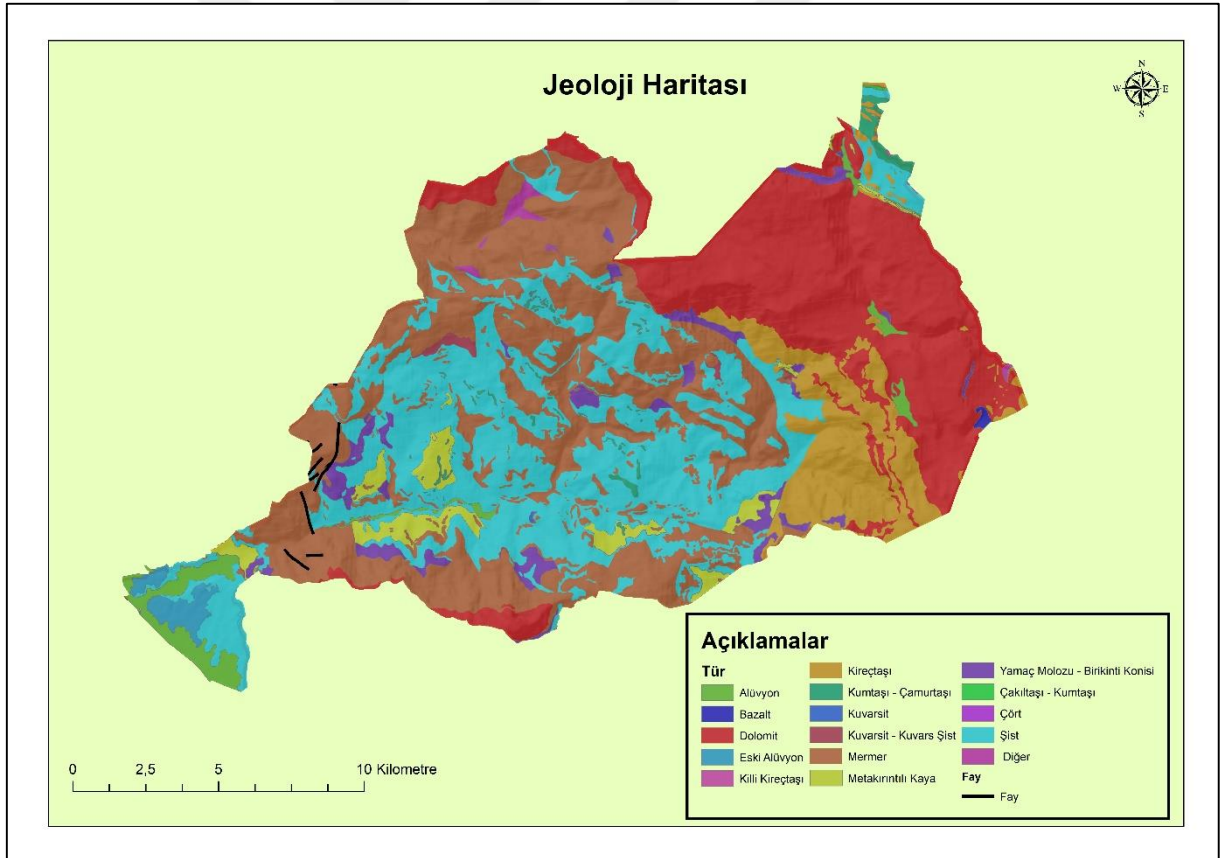
¹⁸ Sandal, 2016: 446; Kalaycı, 2014: 405.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞMA SAHASININ DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ

1.1. Yeryapısı Özellikleri

Araştırmamıza konu olan Alanya yöresi, morfolojik bakımdan güneyinde bir kıyı ovası ve kuzeyinde bir dağlık kütleden meydana gelir. Miyosenden önce eski şistlerde kesilen ve deniz kıyısında kalan 300 m yüksekliğindeki Alanya'nın kayalıklarının hâkim olduğu kıyı ovası, ardında 1300 m yüksekliğindeki Toroslara yaslanmış durumdadır. Bu topoğrafyayı yaran Oba ve Dim gibi çaylar; kaynaklarını yüksek zirvelerden alır. Arkada bulunan dağ kütlesi, büyük ölçüde kireçtaşı ve dolomitten oluşmaktadır. Bunlar, sellerle birlikte derin boğazların oluşumunu teşkil ederler. Bu sayede, kurak ve kayalık, yer yer çam ormanları ve otlaklarla örtülü, klasik karstik morfolojinin olağan dizilimini ortaya çıkarırlar. Özellikle Araplar, Ovacık, Cebireis ve Susuz Dağ bunların örneklerindendir.¹⁹

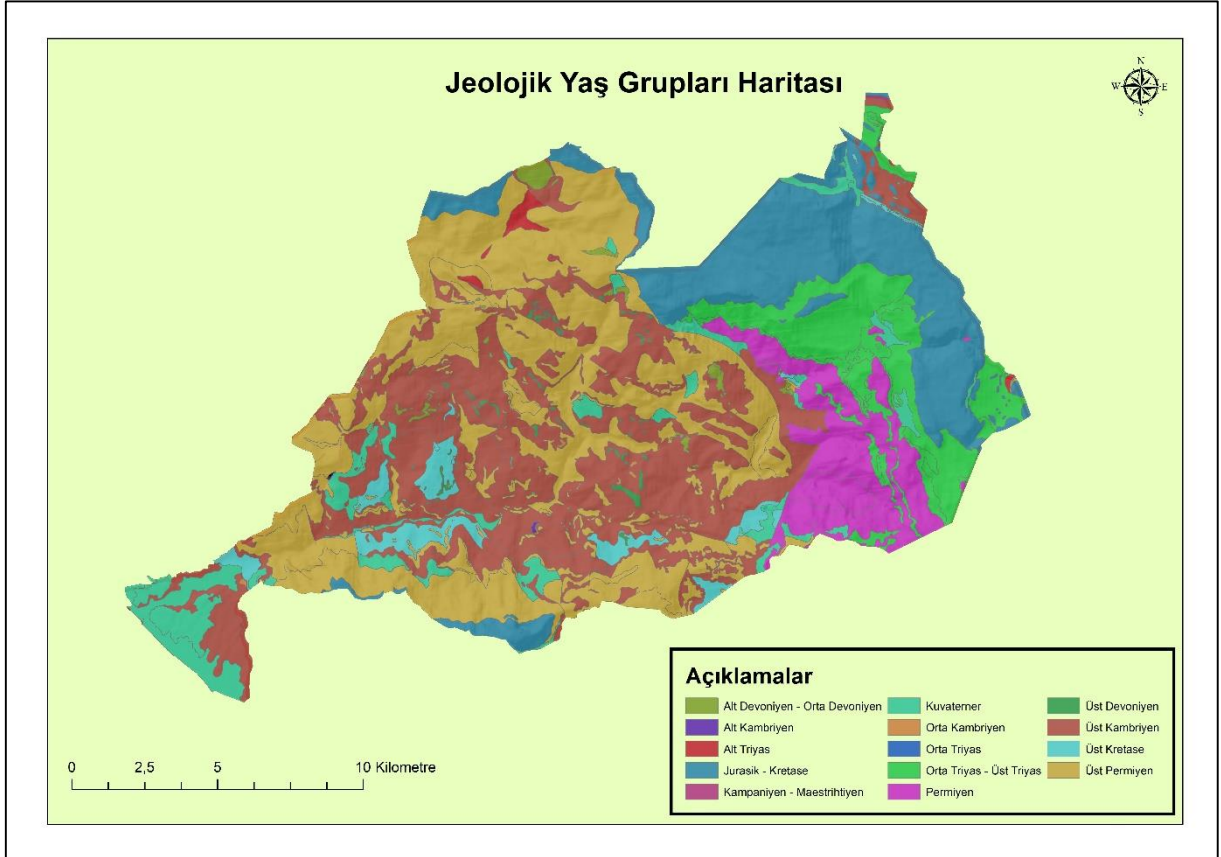

Harita 1.1 Araştırma Sahasının Jeoloji Haritası (MTA)

Vadinin kuzey doğusunda bulunan ve sahanın yüksek kesimlerini oluşturan Akdağ ve Hisar Dağı civarında jura ve kretase yaşlı dolomitler ve kireçtaşları yaygındır. Yine sahanın

¹⁹ de Peyronnet, 1976: 98.

güneyinde bulunan Cebireis Dağı' üzerinde de dolomit ve mermer yaygındır. Vadinin etrafını kuzeyden ve güneyden saran dağlık alanlar üst permien yaşlıdır. Vadi içerisinde ve tabanında ise üst kambriyen yaşlı şistler yoğunluktadır. Bununla birlikte vadi yamaçlarında mermer ağırlık kazanmaktadır. Vadinin alt çıkırında ise kuvaterner yaşlı alüvyon sahalar vardır (Harita 1.1 ve Harita 1.2). Bu sahalar Dim Çayı'nın yıllar içerisinde yaptığı biriktirme faaliyetleri sonucu oluşmuştur.

Harita 1.2 Araştırma Sahasının Jeolojik Yaş Grupları Haritası (MTA)

Orta Torosların güney kesiminde Manavgat-Alanya-Anamur arasında görülen metamorfik kayalar, Blumenthal tarafından “Alanya Masifi” olarak adlandırılmıştır. Ancak Özgül, bu metamorfik kayaların gerek yaş ve gerekse yapısal konumu bakımından eski bir temel özelliği taşımadığı gerekçesiyle bunları “Alanya Birliği” olarak telaffuz etmiştir.²⁰ Birliğin adı, yüzeylemelerin en iyi görüldüğü, Alanya ilçesinden alınmıştır. Birlik başlıca olarak Permien ve Triyas yaştaki mermer ve yeşil şistleri kapsar. Gündoğmuş, Alanya, Anamur bölgesindeki yüzeyler Bitlis masifi ve Keban dolayında yüzeylenen metamorfikler ile benzer özellikler taşıdığından Blumenthal tarafından aynı birliğin kapsamına alınmıştır.²¹

²⁰ Bilgili, 2010: 10.

²¹ Özgül, 1976: 71.

Birlik üst üste yerleşmiş 3 naptan oluşur. Bunlar en üstte Yumrudağ Napı, ortada Sugözü Napı ve en alttaki Mahmutlar Napıdır.²²

Alanya Birliğinin en alt birimini meydana getiren Mahmutlar Napı, dolomitik kireçtaşı, mermer, kalkışist, kuvarsit, grafit şist gibi Paleozoyik yaşlı metamorfik istiflerden oluşur.²³ Mahmutlar Napının en altında metamorfizma geçirmiş şist ve kuvarsitlerle ortaya çıkan Prekambriyen yaşlı kaya birimleri bulunur. Üzerinde Alt Kambriyen yaşlı Kurtbeleni formasyonu, onun üzerinde uyumlu olarak Üst Kambriyen-Alt Ordovisiyen yaşlı Payallar formasyonu, daha sonra açılal uyumsuzlukla yer alan Alt Orta Devoniyen yaşlı Çukuryurt formasyonu ve en üstte de diskordansla yer alan Üst Permiyen yaşlı Cebireis formasyonu vardır.²⁴ Ayrıca Mahmutlar formasyonu içerisinde orta dereceli metamorfizma izlerine sahip Dim formasyonu da yer almaktadır.²⁵

Dim Formasyonu Mahmutlar'ın alt ve orta seviyesini oluşturan ve dolomit, kuvarşist, kristalize kireçtaşı ve mikaşistlerden oluşan birimdir. Formasyonun isimlendirmesi Dim Çayı bölgesinde yoğun olarak görüldüğünden dolayı Kansun tarafından yapılmıştır. Formasyon dört üyeden meydana gelir. Bunlar kristalize kireçtaşından Gökketir, kuvarsitlerden Örenbaşı, dolomit Karakaya ve Yaylalı şeklindedir.²⁶

Cebireis Formasyonun adı Okay ve Özgöl tarafından Alanya'nın kuzeyinde yer alan Cebireis Dağı dolayısıyla verilmiştir²⁷ Cebireis formasyonu en altta kuvarsitler ile başlayıp, yukarı yönde dolomit, kristalize kireç taşı ve dolomitik kireçtaşı diziliminden oluşur. Formasyon geniş bir bölgede yüzeylenmektedir.²⁸

Su Gözü Napı yukarıda Yumrudağ Napı ile aşağıda Mahmutlar Napı arasında bulunan bir metamorfik birimdir. Sugözü Napındaki hakim kaya türü gümüş-gri mika şisttir.²⁹ Sugözü Napının görünür kalınlığı 100 ila 800 metre arasındadır. Yumrudağ Napının kıyısında, 40 kilometre boyunca izlenebilir ve dik daldırmayla normal bir fay tarafından tek bir yerde kesilir. Doğusunda Sugözü Napı, Alanya tektonik penceresiyle kesilirken, batıda yeni çöküntülerin altında kaybolur ve Yumrudağ Napının kuzeyinde, derinliği kesilmiş bir vadide (Dim Çayı) küçük bir pencerede tekrar ortaya çıkar.³⁰

²² Okay, 1989: 108.

²³ Deli ve Turan, 2002: 107-108.

²⁴ Bilgili, 2010: 11.

²⁵ Deli, S. 2010: 26.

²⁶ Deli, S. 2010: 27; Kansun, 2010.

²⁷ Deli ve Turan, 2002: 118.; Okay ve Özgöl, 1982.

²⁸ Bilgili, 2010: 12.

²⁹ Okay ve Özgöl, 1984: 431.

³⁰ Okay ve Özgöl, 1984: 432

Yumrudağ Napı yapısal olarak en üstte bulunur ve Alanya Masifinin büyük bölümünü teşkil eder. Bu napın; üst kısımlarında mermer ve kalkfillit, alt seviyelerinde ise kloritoyid fillit ve serizit kuvarsit bulunmaktadır.³¹ Üstteki karbonat birimi Alanya Masifinin kalın örtüsünü oluşturur. Yüzlerce metre uzunluğunda, düzgün yerleşimli, gri, masif yataklı yeniden kristalize kalkerler ve dolomitler karakteristik kayaç birimidir.³²

1.2. Yeryüzü Şekilleri

Dim Çayı vadinin kuzeyinde bulunan Akdağ eteklerinden yaklaşık 650-700 metre yükseklikten doğar. Kaynağında şelaleler halinde ortaya çıkan sular yaklaşık 60 km'lik bir yol izledikten sonra denize boşalır. Vadi boyunca ana kola mevsimlik akan küçük dereler karışır. Karstik bir bölgede bulunan vadi zaman zaman daralıp genişleyerek kanyonlar ve dar geçitler oluşturur. Vadi boyunca mağaralar, boşluklar ve farklı karstik şekiller bulunmaktadır. Vadi Toros dağ sisteminin birer parçası olan dağ sıraları ile çevrili durumdadır. Kıvrım hareketleri sonucu oluşan bu dağ sıraları boyunca antiklinal ve senklinal alanları gözlenir. Vadinin kuzeydoğusunda Akdağ (2451 m), doğusunda Hisar Dağı (1714 m), güneydoğusunda Şıralık (1750 m) ve Kiraz (1878 m) Dağları, güneyinde ise Cebireis³³ Dağı (1649 m) bulunur (Harita 1.3). Ancak Kiraz Dağı araştırma sahasının dışında kalır. Dağlar arasında en fazla yükseltiye sahip olan 2451 metre ile Akdağ ve en alçak olan 1649 metre ile Cebireis Dağı'dır. Dağlar akarsular tarafından derin bir şekilde yarılmış durumdadır ve oldukça eğimli yamaçlara sahiptir. Zirveleri ise yüksek aşınım yüzeylerini oluşturmaktadır.³⁴

Kütle halindeki Akdağ, dört yönde aniden alçalan oldukça dik ve yüksek burunlara sahiptir. Dağ kuzeyde Alara Çayı, güneyde Dim Çayı ve batıda ise Hacı Beleni ve Taş Atan Deresi arasını doldurmaktadır.³⁵ Dağ, kuvvetli tektonik hareketlere maruz kalmış ve zirvesiyle yamaçları arasında düşük açılı ters bindirme meydana gelmiştir. Ayrıca sıkıştırmaya bağlı olarak yamaçlarda kırık hatları oluşmuştur.³⁶ Dağ kuzeydoğuda vadinin su bölümü çizgisini oluşturur. Dağın güney ve orta kesimleri araştırma sahası içerisinde kalır. Doğuda ve güneydoğuda bulunan Hisar ve Şıralık Dağlarının vadiye bakan yamaçları yüksek eğime sahiptir. Cebireis Dağı güneyde su bölümü çizgisini oluşturur ve denize en yakın dağ konumundadır.

³¹ Bozkaya, 2001:76.

³² Okay ve Özgül, 1984: 431.

³³ Bazı kaynaklarda ve halk arasında zaman zaman dağın adı Cebelireis olarak da ifade edilmektedir. Muhtemelen kelime içerisinde gerçekleşen hece düşmesi olayına bağlı olarak Cebelireis ve Cebireis farklılığı ortaya çıkmıştır. Biz çalışmamızda dağın ismini daha yaygın şekliyle Cebireis olarak kullandık.

³⁴ Kafalı Yılmaz ve Kaymak, 2018: 7.

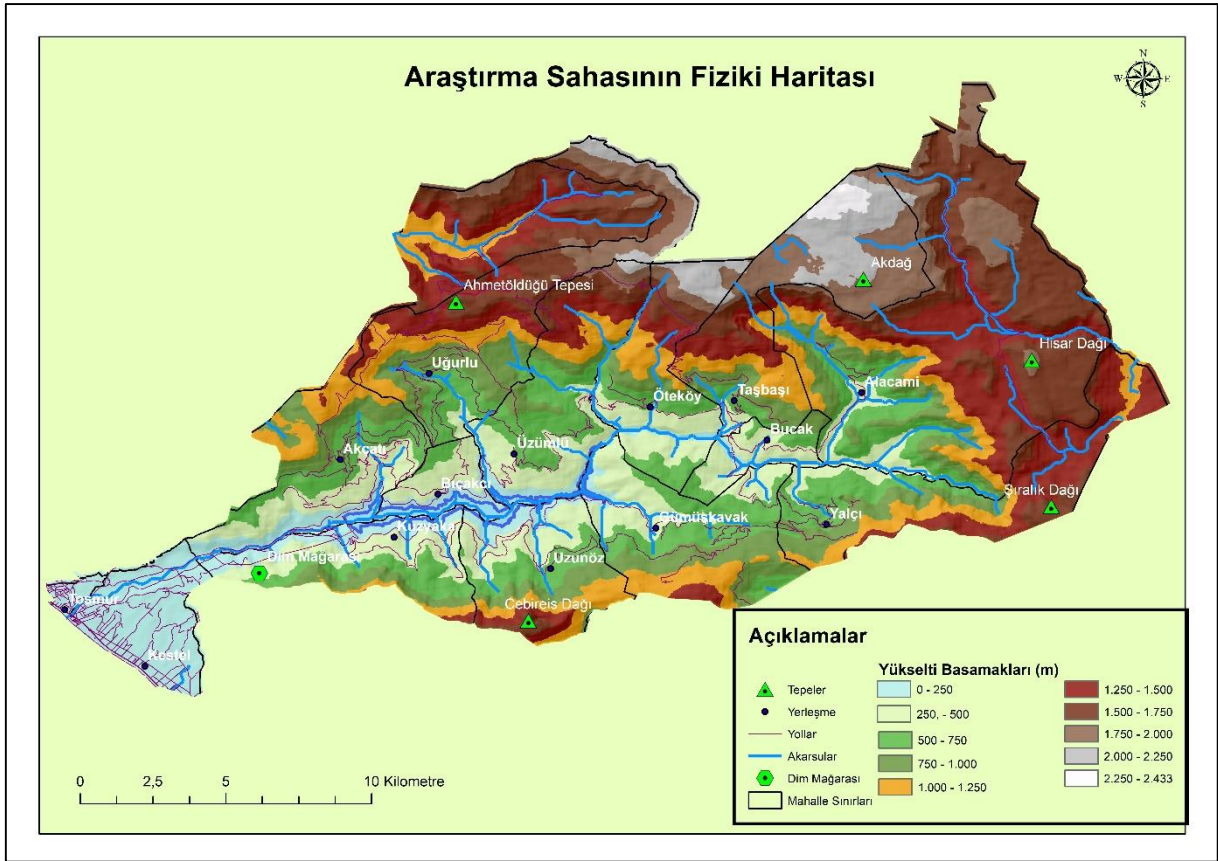
³⁵ Saraçoğlu, 1989: 348.

³⁶ Kafalı Yılmaz ve Kaymak, 2018: 9.

Fotoğraf 1.1 Alacami Mahallesinden Akdağ Yamaçlarının Görünümü (16.08.2017)

Dağların arasında vadinin etrafını saran pek çok tepelik nokta bulunmaktadır. Güneyde kıyıdan itibaren Hüseyinkoyağı, Kuz (119 m), Kestelburnu (978 m), Obuz (1187 m), Ladin (1477 m), Sivri (1396 m) ve Geyik (1601 m) Tepeleri bulunur. Bu tepelerin yükseltileri kıyıdan uzaklaştıkça artmaktadır. Kuzeyde ise yine kıyıdan itibaren Göktaş, Ovacık (752 m), Gamel (812 m), Kaşağzı (1119), Gargara (1294 m), Püllübelen (714 m), Karalharmanı (979 m), Ahmetgediği (1177 m) ve Deliktaş (1086 m) Tepeleri bulunur. Vadinin doğu sınırında ise Kayabaşı (872 m), Gengelli (1846 m) ve Sapak (1651 m) Tepeleri bulunur.

Harita 1.3 Araştırma Sahasının Fiziki Haritası

Vadinin başlangıcından özellikle baraj gölüne kadar uzanan kısmı dik yamaçlara sahiptir. Bu nedenle buradaki yerleşimlerin yükseltisi ve eğimi oldukça fazladır. Baraj gölü etrafındaki yerleşimler nispeten daha düz alanlara sahiptir. Ancak halen yamaçların dik kısımlarına kurulmuş yerleşmeler mevcuttur. Kıyıya yaklaştıkça eğim ve yükselti tamamen azalır.

Çay döküldüğü alanda Alanya Ovasının önemli bir bölümünü oluşturur. Dim ve Oba Çaylarının ortak faaliyetleri sonucu oluşan ova, Alanya tarımı ve son dönemde turizmi için bir önemli alandır.

Fotoğraf 1.2 Dim Çayı Vadisi Yamaçları

Vadi, baraj yapımından sonra önemli bir değişime uğramıştır. Vadinin orta çıkırına oluşturulan baraj gölü suyun tutulmasını ve bu noktada vadinin oldukça genişlemesini sağlamıştır. Burada sular altında kalan çeşitli yerleşme izleri de bulunmaktadır. Baraj regülatörünün aşağı kısmına oluşturulan yapay taraçalar vadide gerçekleşen aşındırma ve biriktirme faaliyetleri üzerinde etki yapmaktadır. Baraj gölünün altında kontrollü olarak salınmasından dolayı su miktarı oldukça azalmış durumdadır (Fotoğraf 1.3).

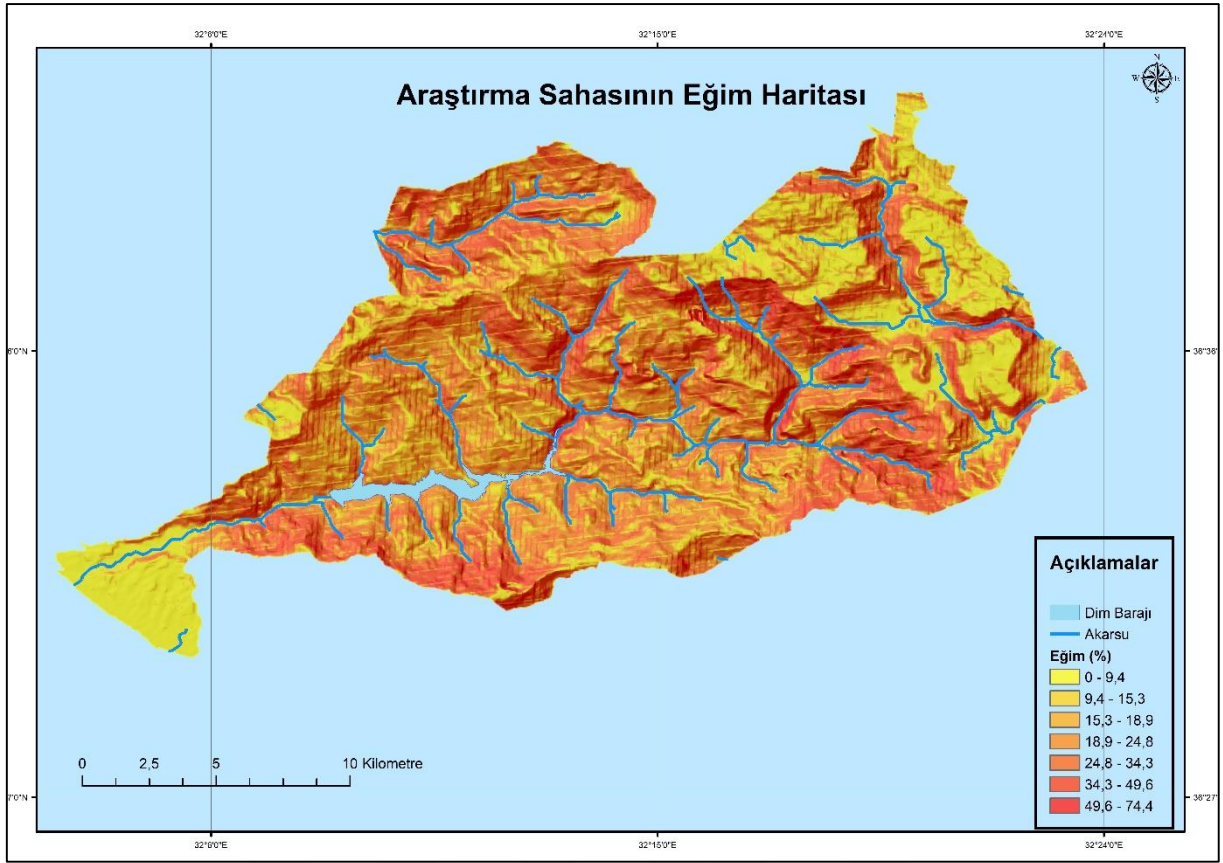
Fotoğraf 1.3 Dim Baraj Duvarı (16.08.2017)

Vadi genelinde eğim yüksektir. Kıyı ve dağ tepelerindeki düzlük alanlar hariç vadi, eğimli bir yapıya sahiptir. Eğimin en çok arttığı yerler dağ yamaçlarıdır. Özellikle Akdağ'ın Alacami'ye doğru inen yamaçlarında eğim derecesi çok yüksektir ve %74,4'e kadar ulaşır. Vadi genelinde ortalama eğim %22,3'tür.

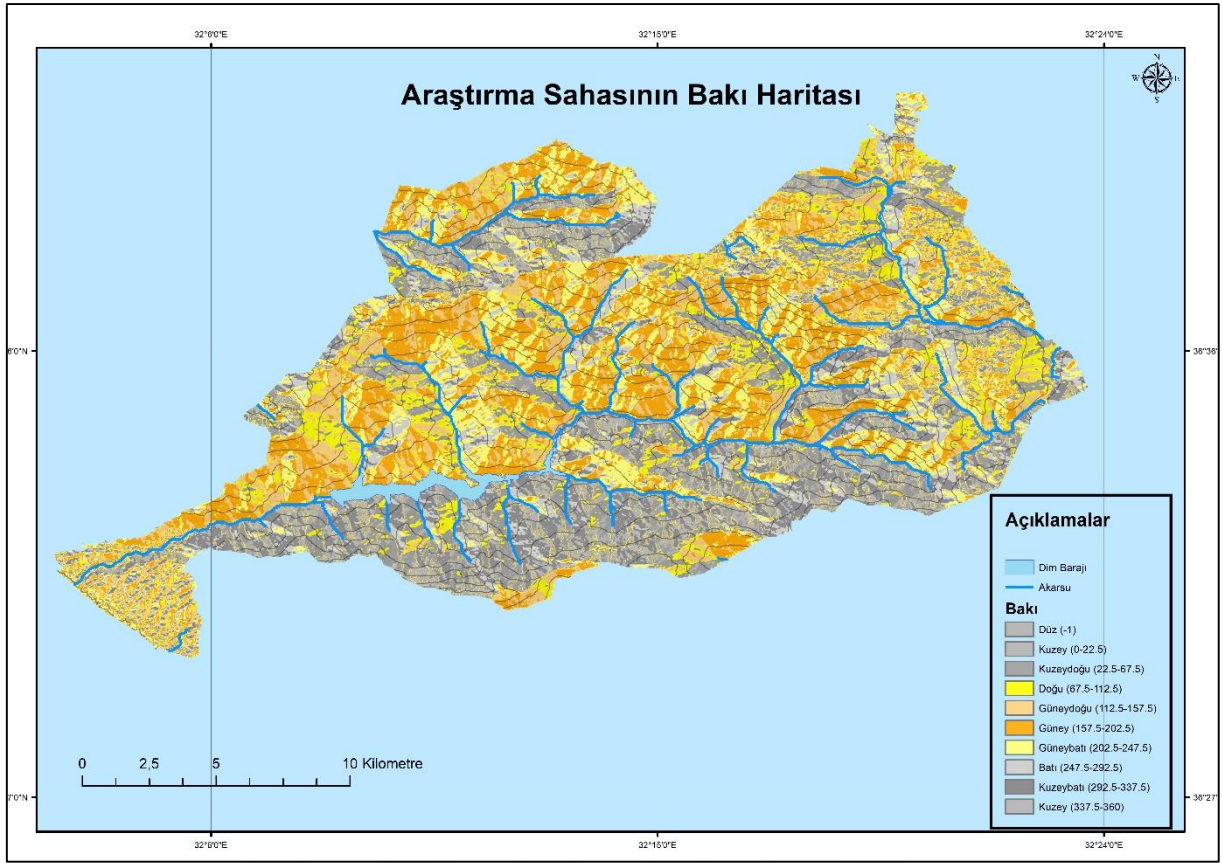
Fotoğraf 1.4 Yüksek Eğime Sahip Dim Çayı Vadisi Kanyonları (17.02.2018)

Uğurlu, Taşbaşı, Öteköy ve Yalçı Mahalleleri yüksek eğimli sahalarda bulunur. Eğimin yüksekliği tarımı zorlaştırmaktadır. Mahallelerden bazılarında yapılan teraslamalarla önlemler alınarak tarım arazileri düzleştirilmeye çalışılmıştır. Güneyde özellikle Cebireis Dağı etrafında eğim oldukça yükselmektedir. Güneydoğuda ise Şıralık Dağı yamaçları en eğimli yamaçları oluşturur. Vadi içinde yan kolların yarmış olduğu dar vadilerde de eğim oldukça yükselmektedir (Harita 1.4).

Harita. 1.4 Araştırma Sahasının Eğim Haritası

Bakı şartları bir alanın iklim ve bitki örtüsü gibi doğal çevre özelliklerini etkilediği gibi, yerleşme, mesken ve ekonomik faaliyet gibi beşeri özelliklerini de etkilemektedir. Araştırma sahamız temelde doğu-batı yönlü bir vadi olduğu için kuzeye ve güneye bakan iki yamaçtan oluşmaktadır. Dim Çayı, vadi yamaçlarını bir hat halinde bölmektedir. Güneye bakan yamaçlar daha geniş alan kaplamaktadır. Vadinin yaklaşık %65'i güney yönlüdür (Harita 1.5). Bakı etkisi beşeri özellikler üzerinde etkisini göstermektedir. Güneye bakan yamaçlar üzerinde yerleşme sayısı daha fazladır. Tarım faaliyetleri güneye bakan yamaçlarda yoğunlaşmıştır. Kuzeye bakan yamaçlarda mahallelere Kuzyaka ve Yalçı gibi kuzeyi ve soğukluğu ifade eden isimler verilmiştir.

Harita. 1.5 Araştırma Sahasının Bakı Haritası

1.3. İklim Özellikleri

İklim doğal çevre üzerinde olduğu kadar beşeri ve ekonomik faaliyetler üzerinde de etkilidir. Bu yüzden bir sahanın beşeri ve ekonomik özellikleri incelenirken iklim özelliklerini de ele almak gerekir. Çalışmamızda kullanılan iklim verileri sahaya en yakın istasyon olan Alanya Meteoroloji İstasyonu tarafından Alanya merkezinde 6 metre yükseklikte yapılan ölçümlere dayanmaktadır. Ölçümler 1952-2017 arası gibi oldukça geniş bir tarih aralığını kapsamaktadır. Bu ölçümlerle araştırma sahası arasında yükselti, eğim, bakı, bitki örtüsü ve denizellik gibi unsurlara bağlı olarak bazı farklılıklar söz konusu olabilir. Ancak genel iklim özellikleri üzerinde büyük değişikliklerin olduğu düşünülmemektedir. Sıcaklık ve yağış ortalamalarına ait veriler formüller kullanılarak yükseltiye bağlı olarak hesaplanmıştır. Ancak diğer veriler Alanya Meteoroloji İstasyonu ölçümlerine bağlı kalınarak değerlendirilecektir.

Bir sahanın iklim özellikleri öncelikle genel hava dolaşımına bağlı olarak şekillenir. Daha sonrasında diğer fiziki faktörlere bağlı olarak kendi içerisinde farklı özellikler gösteren alanlar ortaya çıkabilir. Planeter faktörler bir sahanın genel iklim bölgeleri içerisindeki yerini gösterir. Bu doğrultuda ilk olarak araştırma sahamızın planeter faktörlere bağlı özelliklerini ele alacağız.

Güneşlenme süresi bir yerin dünya üzerinde bulunduğu konuma bağlı olarak ortaya çıkan bir özelliktir. Bazı araştırmalara göre atmosfer olaylarının kökeni güneş radyasyonuna dayanmaktadır.³⁷ Sahamızda Alanya İstasyonundan alınan 28 yıllık ölçümlere göre yıllık ortalama güneşlenme süresi 7,3 saattir. Gündüz süresinin kısa ve havanın kapalı olduğu ocak ayında güneşlenme süresi ortalaması 3,8 saate kadar düşer. En uzun güneşlenme süreleri ise Temmuz ayında ortalama 10,9 saattir (Tablo 1.1).

Tablo 1.1 Alanya'nın Yıllık Ortalama Güneşlenme Süreleri (Saat)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
3.8	4.6	6.1	7.4	9.2	10.8	10.9	10.3	8.6	6.7	5.3	4.0	7.3

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Alanya'da güneş ışınlarının geliş açılarının minimum değeri 21 Aralık tarihinde $30^{\circ}.4'$, maksimumu ise 21 Haziran'da $76^{\circ}.94'$ 'dir. 21 Mart ve 23 Eylül tarihlerinde ise güneş ışınlarının geliş açısı $53^{\circ}67'$ olur.³⁸

Alanya Türkiye'nin güneyinde bulunduğu için tipik bir Akdeniz İklimine sahiptir. Kışları serin, nemli ve yağışlı, yazları oldukça sıcak ve kurak geçer. İlkbahar mevsiminde kararsız bir yapı mevcutken sonbahar kış mevsimine karışmış bir durumdadır. Haziran-Eylül arası kurak ve ekim-mayıs arası nemli dönem olarak kabul edilebilir.³⁹

Alanya, Akdeniz Bölgesinin genel atmosfer olaylarıyla paralel özelliklere sahiptir. Kış mevsiminde Akdeniz havzası bir alçak basınç alanına dönüşür. Kuzey Avrupa üzerinden gelen soğuk hava dalgaları Akdeniz üzerinde dikey kararsızlıklara ve depresyonlara neden olur. Bu durum ise fırtına ve şiddetli yağışları ortaya çıkartır.⁴⁰

İlkbahar mevsiminde Akdeniz havzası yine soğuk hava kütleleri ve depresyonların etkisi altındadır. Ancak bunlar bol yağışlara neden olmazlar. Yaz mevsiminde Türkiye tropikal hava kütlelerinin etkisi altına girer. Bu dönemde Alanya'da sirkülasyon koşulları yağışa elverişli değildir. Yaz döneminde nadiren gelişen kötü hava koşullarına kuzey ve kuzeybatıdan gelen polar hava kütleleri neden olur. Yazdan sonbahara geçiş hissedilemeyecek kadar yumuşak olur. Ekim ortalarından itibaren kış koşulları ortaya çıkmaya başlar.⁴¹

Alanya'nın ikliminde coğrafi özelliklerin de rolü vardır. Özellikle kuzeyde yer alan Toros Dağları kış mevsiminde tropikal hava koşullarının içeriye ve polar havasında kıyılara ulaşmasını engeller. Ayrıca bu tepelerin denize bakan yamaçlarında sıcak cepheler tutulduğu

³⁷ Sür, 1977: 12.

³⁸ Sür, 1977: 12.

³⁹ Sür, 1977: 13.

⁴⁰ Sür, 1977: 13.

⁴¹ Sür, 1977: 14.

için yağış süresi ve şiddeti yüksektir.⁴² Dim Çayı Vadisinin de yüksek kesimlerinin bu şartlar doğrultusunda fazla yağış aldığı bilinmektedir.

1.3.1. İklim Elemanları

1.3.1.1. Basınç ve Rüzgarlar

Alanya Meteoroloji İstasyonundan aldığımız basınç değerleri doğrultusunda bölgede yıllık ortalama basınç değeri 1012,6 mb'dır. Bu değerler genel kabul gören, 45° enleminde deniz seviyesinde 15°C'de yapılan basınç ölçümünde elde edilen 1013 mb değerine çok uygundur.⁴³ Aylık ortalama basınç değerinin en yüksek olduğu ay 1017,3 mb ile Aralıktır. Aylık ortalama basınç değerinin en düşük olduğu ay ise 1005,8 mb ile Temmuzdur (Tablo 1.2). Bu durum sıcaklığa bağlı olarak basıncın yükselip azalmasıyla ilgilidir. Basınç değerleri Ağustos ayından Aralık ayına kadar düzenli olarak yükselmektedir. Ocak ayından itibaren ise düzenli olarak düşüşe geçer. Araştırma sahamız farklı yükseltiye sahip yerleşmelerden oluşmaktadır. Basınç da yükseltiye bağlı olarak azalan ve artan bir durumdur. Araştırma sahamızın en yüksek yerleşmesi olan ve 720 metrede bulunan Uğurlu'da basınç değerleri ortalama 933,4 mb'a kadar düşmektedir.

Tablo 1.2 Alanya'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Hava Basıncı Değerleri (mb)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
1016.9	1015.7	1014.2	1012.4	1011.6	1009.9	1005.8	1006.6	1010.5	1014.3	1016.7	1017.3	1012.6

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Alanya'da görülen yıllık en yüksek hava basıncı değeri 1034,7 mb'dır. Bu değer Ocak ayına aittir. En yüksek hava basıncı değerleri kış aylarında ölçülmüştür (Tablo 1.3).

Tablo 1.3 Alanya'nın Aylık ve Yıllık En Yüksek Hava Basıncı Değerleri (mb)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
1034.7	1033.1	1032.2	1027.3	1023.4	1019.2	1014.4	1014.6	1020.1	1026.4	1029.6	1032.2	1034.7

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Alanya'da ölçülen en düşük hava basıncı değeri 986,5 mb'dır. Bu değer mart ayına aittir. Ocak, Şubat ve Mart ayları en düşük hava basıncı değerlerinin ölçüldüğü aylardır. En yüksek ve en düşük değerlerin görüldüğü aylar kış aylarına denk gelmektedir (Tablo 1.4). Kış mevsiminde gerçekleşen kararsız hava olaylarının sebebi bu basınç değerleri olabilir.

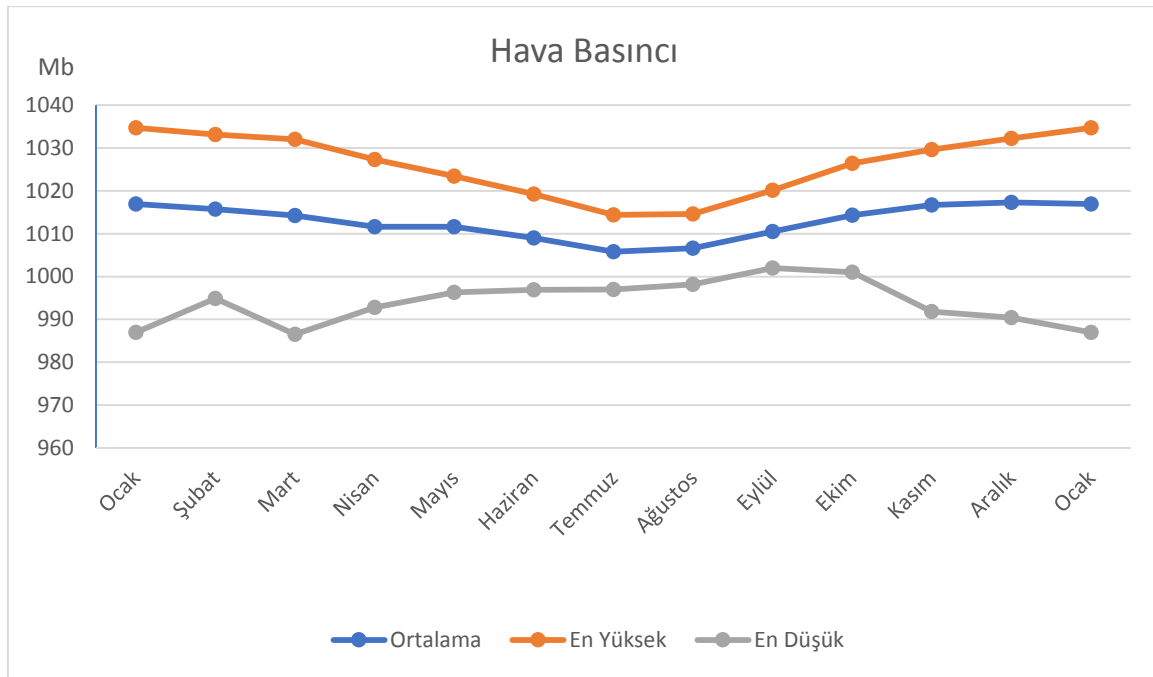
Tablo 1.4 Alanya'nın Aylık ve Yıllık En Düşük Hava Basıncı Değerleri (mb)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
987	994.9	986.5	992.8	996.3	996.9	997	998.2	1002	1001	991.8	990.4	986.5

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

⁴² Sür. 1977: 14-15.

⁴³ Dönmez, 1984: 81.

Şekil 1.1 Alanya'nın Ortalama, En Yüksek ve En Düşük Basınç Değerleri Grafiği (mb)

Bölgede etkili olan basınç merkezlerine bağlı olarak hakim rüzgar yönleri ve frekansları da bilinmelidir. Alanya İstasyonundan alınan verilere göre rüzgarlar en fazla ENE ve SSW yönlerinden esmektedir. Bu durum güney ve doğu yönlü rüzgarların etkin olduğunu gösterir (Tablo 1.5).

Tablo 1.5 Alanya'nın Aylara Göre Rüzgar Frekansı Değerleri (%)

Yön	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
N	0.67	0.85	0.93	0.73	0.75	0.81	0.96	1.05	0.89	0.76	0.74	0.60	0.81
NNE	3.37	3.06	3.42	3.14	2.65	2.79	2.77	2.81	2.42	3.07	2.95	2.75	3.25
NE	11.74	10.66	9.30	8.35	7.07	7.94	8.05	9.31	9.94	10.96	11.91	12.37	9.80
ENE	20.69	18.41	15.5	13.5	12.1	11.19	10.63	11.6	14.94	18.53	21.6	21.94	15.9
E	16.7	15.72	12.7	10.1	8.5	8.14	6.9	6.7	8.94	12.7	15.7	18.5	11.8
ESE	8.29	7.47	6.44	5.88	5.39	5.73	4.95	4.73	5.06	4.81	5.98	7.51	6.02
SE	5.81	5.30	4.50	5.20	6.21	6.39	6.28	5.31	4.64	3.87	3.95	5.39	5.24
SSE	2.42	2.56	2.70	2.36	2.56	2.69	2.45	2.06	1.92	1.76	1.53	2.0	2.25
S	3.43	4.37	5.65	6.91	8.06	10.07	11.18	10.0	8.38	5.01	3.72	3.27	6.67
SSW	4.88	6.38	9.29	11.6	13.9	14.12	15.19	16.	13.85	8.96	5.72	4.54	10.37
SW	4.13	5.55	6.48	7.96	8.40	9.13	9.24	8.67	7.96	6.86	5.53	3.70	6.97
WSW	2.54	3.24	4.33	5.18	5.26	5.02	4.81	4.30	4.05	3.79	2.98	2.14	3.97
WNW	1.62	1.78	1.91	1.94	1.81	1.53	1.22	1.19	1.19	1.32	1.46	1.41	1.53
NW	1.26	1.36	1.43	1.19	1.17	1.00	0.98	1.30	1.16	1.08	1.36	1.13	1.20
NNW	0.91	0.86	0.97	0.85	0.77	0.87	0.66	0.69	0.83	0.87	0.68	0.76	0.81

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Kış aylarında kararsız hava hareketlerinin de bir etkisi olarak en fazla ENE rüzgarları esmektedir. Yaz aylarına gelindiğinde kararsız hava hareketleri ortadan kalkar ve SSW yönlü

rüzgarlar ağırlık kazanır. Dim Çayı Vadisi yıl boyu özellikle denizden gelen güney rüzgarlarını sıklıkla alır.

1.3.1.2. Sıcaklık

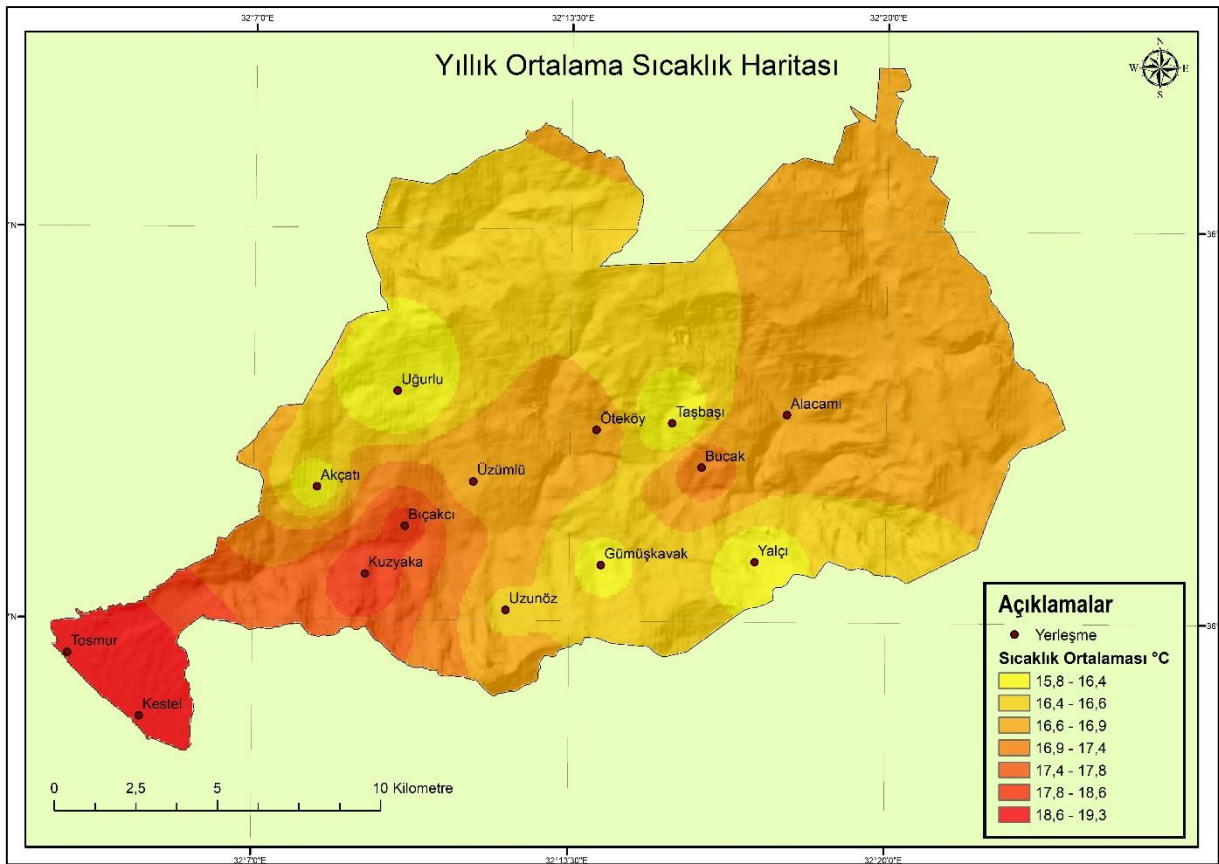
Bilindiği gibi sıcaklık en temel iklim elemanlarından biridir. Sahamızda Alanya Meteoroloji İstasyonundan aldığımız sıcaklık verileri yerleşmelerin yükseltisine bağlı olarak indirgenmiş sıcaklık formülü kullanılarak yeniden hesaplanmıştır. Sahanın yüksekliği 0 ile 2424 metre arasında değişmektedir. Ancak yerleşimlerin yüksekliği 720 metreyi geçmez.

Tablo 1.6 Dim Çayı Yerleşmelerinin Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)

Mahalle	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Alacami	10,9	10,1	11,5	14,4	18,2	21,7	24,5	25	23,1	19	14,3	11,4	16,9
Taşbaşı	9,1	9,3	10,5	13,4	17,2	20,5	23,3	23,8	22,1	18	13,3	10,6	15,9
Öteköy	10,9	10,1	11,4	14,3	18,1	21,6	24,4	24,9	23	18,9	14,2	11,4	16,8
Uğurlu	9	9,2	10,4	13,3	17,1	20,3	23,1	23,6	22	17,9	13,2	10,5	15,8
Gümüşkavak	9,3	9,5	11,8	13,7	17,5	20,8	23,6	24,1	22,4	18,3	13,6	10,8	16,2
Bucak	10,2	10,4	11,9	14,8	18,6	22,2	25	25,5	23,5	19,4	14,7	11,7	17,3
Kuzyaka	11,1	11,3	12,9	15,8	19,6	23,4	26,2	26,7	24,5	20,4	15,7	12,6	18,3
Yalçı	9,3	9,5	11,8	13,7	17,5	20,8	23,6	24,1	22,4	18,3	13,6	10,8	16,2
Bıçakçı	10,9	11,2	12,7	15,6	19,8	23,2	26	26,5	24,3	20,2	15,5	12,4	18,1
Uzunöz	9,7	9,9	12,2	14	17,9	21,3	24,1	24,6	22,8	18,7	14	11,2	16,6
Akçatı	9,3	9,5	11,8	13,7	17,5	20,8	23,6	24,1	22,4	18,3	13,6	10,8	16,2
Üzümlü	10,9	10,1	11,4	14,3	18,1	21,6	24,4	24,9	23	18,9	14,2	11,4	16,8
Kestel	11,9	12,1	14	16,9	20,7	24,7	27,5	28	25,6	21,5	16,8	13,4	19,4
Tosmur	11,9	12,1	14	16,9	20,7	24,7	27,5	28	25,6	21,5	16,8	13,4	19,4

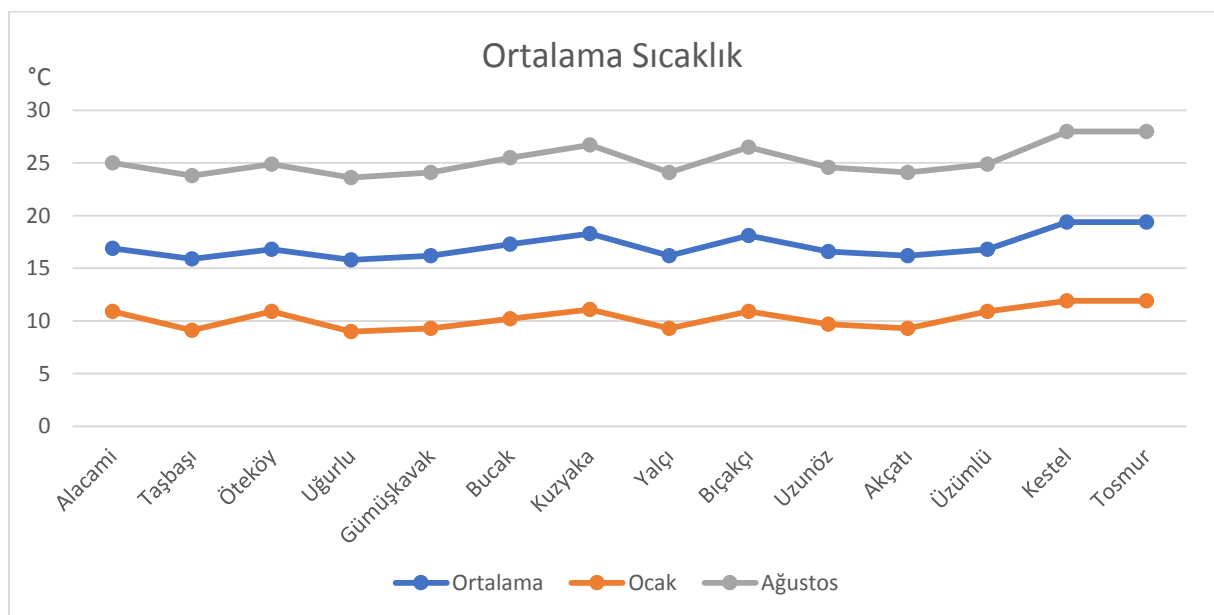
Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Dim Çayı Vadisinde yıllık ortalama sıcaklık deniz kıyısındaki Kestel ve Tosmur Mahallelerinde 19,4°C'dir. Yukarı doğru çıktıkça sıcaklık ortalamaları düşmeye başlar. 220 metrede bulunan Kuzyaka Mahallesi sıcaklık 18,3°C olur. Vadinin ilk yerleşmesi olan Alacami'de ortalama sıcaklık 16,9°C'ye iner. Ancak Alacami vadi içerisinde bulunduğu için yükseltisi 500 metre civarındadır. 720 metrede bulunan Uğurlu Mahallesi yıllık ortalama sıcaklıklar 15,8°C'ye kadar düşer. Vadinin önemli yerleşmelerinden olan ve 650 metre yükseklikte bulunan Gümüşkavak'ta yıllık ortalama sıcaklık 16,3°C'dir (Tablo 1.6 ve Harita 1.6). Vadinin en alçak ve yüksek yerleşimleri arasındaki sıcaklık farkı 3,6°C'dir. Elbette bakı, bitki örtüsü ve diğer faktörler nedeniyle bu sıcaklıklarda ufak farklılıklar oluşabilir.

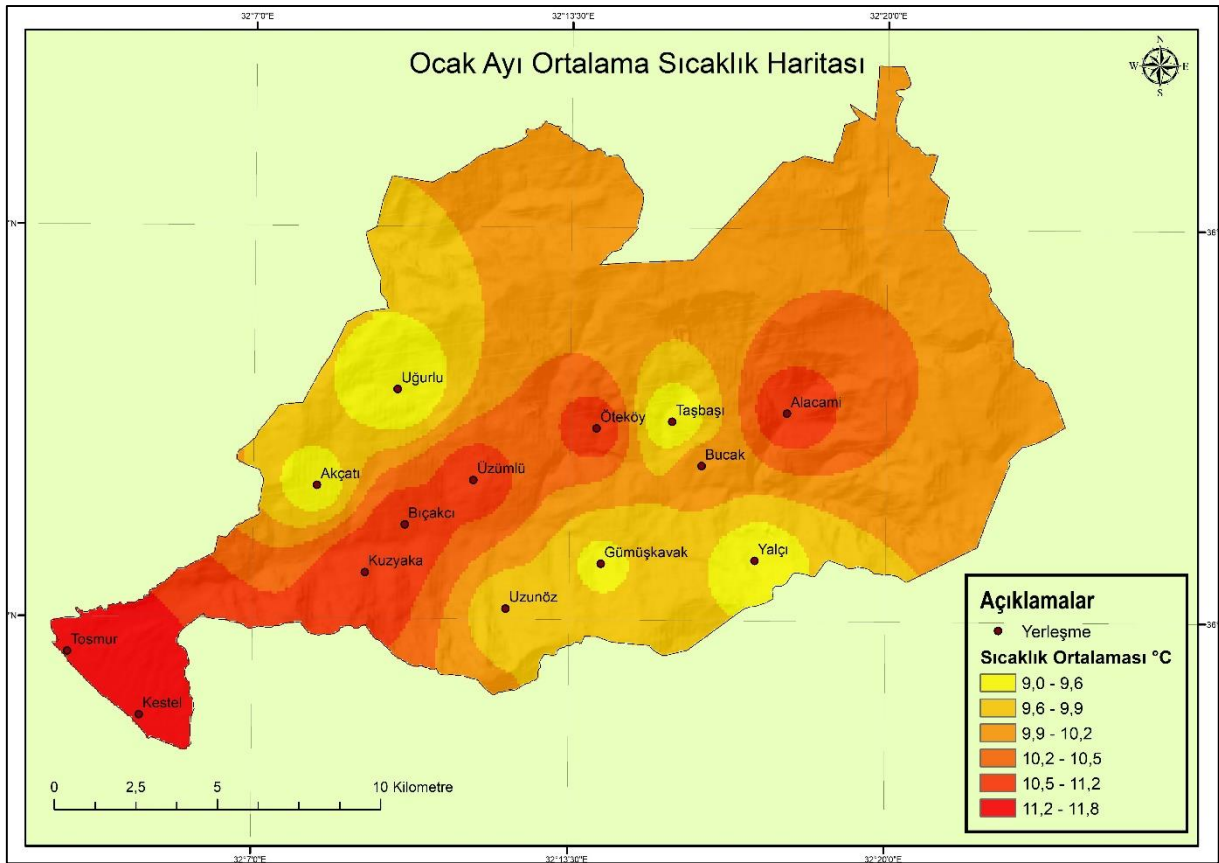

Harita. 1.6 Araştırma Sahasının Yıllık Ortalama Sıcaklık Dağılışı Haritası

Vadide sıcaklık ortalaması en düşük ay Ocaktır. Kestel ve Tosmur Mahallelerinde Ocak ayı sıcaklık ortalaması 11,9°C'dır. Kuzuyaka Mahallesi Ocak ortalaması 11,1°C'e ve Alacami'de 10,9°C'e düşer. Vadinin en yüksek yerleşmesi olan Uğurlu'da ise Ocak ayı ortalaması 9°C'dir. Ocak ayında en alçak ve en yüksek yerleşmeler arasındaki sıcaklık farkı 2,9°C'dir (Tablo 1.6, Şekil 1.2 ve Harita 1.7).

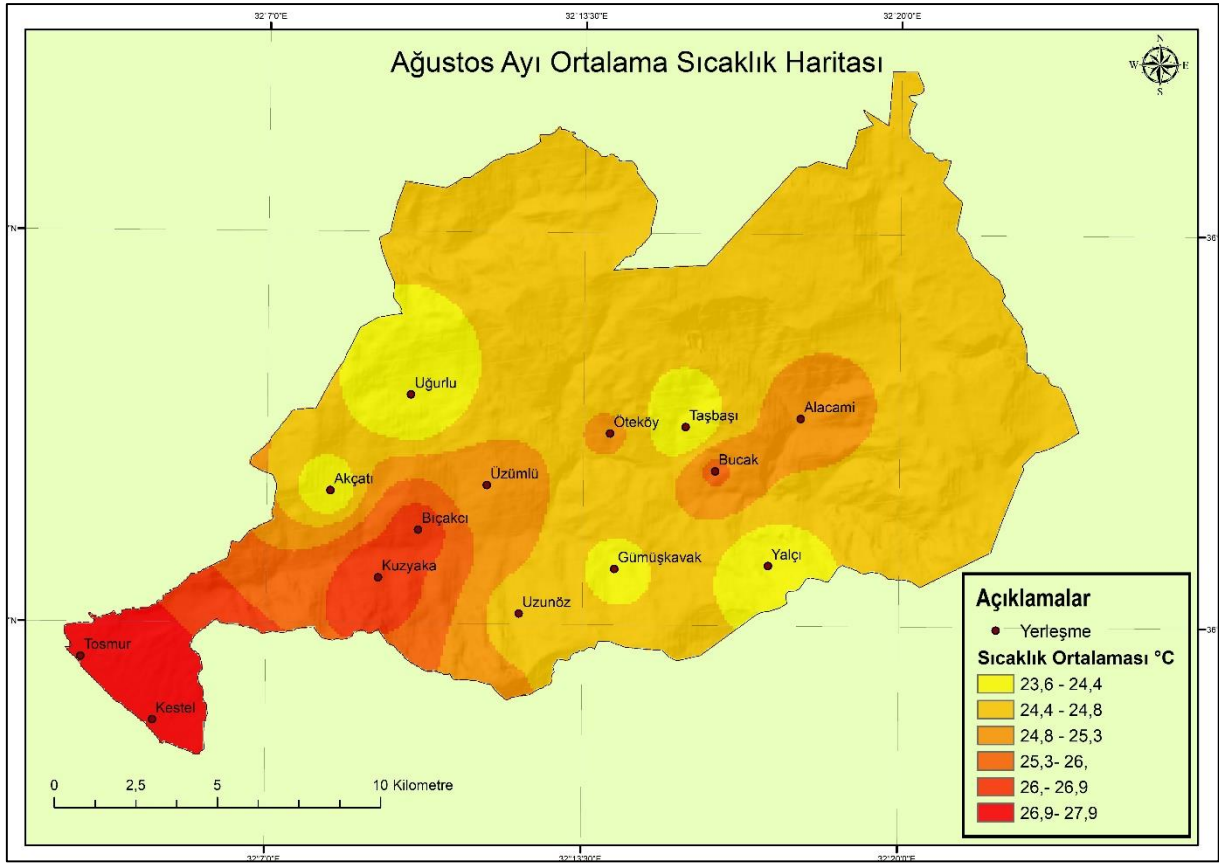

Şekil 1.2 Dim Çayı Yerleşmelerinin Yıllık Ortalama, Ocak ve Ağustos Ayları Sıcaklık Grafiği

Harita. 1.7 Araştırma Sahasının Ocak Ayı Ortalama Sıcaklık Dağılım Haritası

Alanya’da ve Dim Çayı Vadisinde aylık ortalama sıcaklıklara göre en sıcak dönem Ağustos ayıdır. Kestel ve Tosmur Mahallelerinde Ağustos ayı ortalama sıcaklığı 28°C’dir. Kuzyaka Mahallesiinde bu ortalama 26,7°C’ye ve Alacami Mahallesiinde ise 25°C’ye düşer. Vadinin en yüksek yerleşmesi olan Uğurlu’da Ağustos ayı sıcaklık ortalaması 23,6°C olmaktadır. Vadi yamaçlarına kurulu olan Gümüşkavak Mahallesiinde ise ortalama 24,1°C olur. Ağustos ayında en alçak ve en yüksek yerleşimler arasındaki sıcaklık farkı 4,4°C’dir. (Tablo 1.6, Şekil 1.2 ve Harita 1.8).

Harita 1.8 Araştırma Sahasının Ağustos Ayı Ortalama Sıcaklık Dağılışı Haritası

Araştırma sahasında yükseklik Akdağ üzerinde 2424 metreye kadar çıkar. Bu yükseklikte yıllık ortalama sıcaklıklar $7,3^{\circ}\text{C}$ 'ye düşmektedir. Ocak sıcaklıkları $2,3^{\circ}\text{C}$ 'dir. En sıcak ay olan Ağustosta sıcaklık ortalamaları ise $13,5^{\circ}\text{C}$ 'dir (Tablo 1.7).

Tablo 1.7 Araştırma Sahasının En Yüksek Noktasına Ait Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri ($^{\circ}\text{C}$)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
2,3	2,5	4,4	4,8	8,6	10,2	13	13,5	13,5	9,4	4,7	3,8	7,3

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Alanya İstasyonuna göre yıllık ortalama en yüksek sıcaklık değeri $23,8^{\circ}\text{C}$ 'dir. Ocak ayında $16,1^{\circ}\text{C}$ ve Ağustos ayı değeri $32,1^{\circ}\text{C}$ olmuştur. Yıllık en yüksek sıcaklık değeri ortalaması ile yıllık sıcaklık ortalaması arasında $4,4^{\circ}\text{C}$ fark bulunmaktadır. Ağustos ayında $4,1^{\circ}\text{C}$ ve Ocak ayında $4,2^{\circ}\text{C}$ fark vardır (Tablo 1.8).

Tablo 1.8 Alanya'da Aylık ve Yıllık En Yüksek Sıcaklık Ortalamaları ($^{\circ}\text{C}$)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
16.1	16.4	18.3	21.2	24.8	28.8	31.6	32.1	30.3	26.5	21.6	17.7	23.8

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Yıllık ortalama en düşük sıcaklık değeri $15,6^{\circ}\text{C}$ 'dir. Ocak ayı sıcaklık değeri $8,7^{\circ}\text{C}$ ve ağustos ayı değeri $23,8^{\circ}\text{C}$ olmuştur. Yıllık düşük sıcaklık ortalaması yıllık sıcaklık ortalamasından $3,8^{\circ}\text{C}$ derece düşüktür. Ocak ayında $3,2^{\circ}\text{C}$ ve Ağustos ayında $4,2^{\circ}\text{C}$ fark vardır. En düşük değerler ortalamasında bile Alanya'da sıcaklıklar hiçbir ayda $8,7^{\circ}\text{C}$ derecenin altına

düşmemiştir (Tablo 1.9). Bu durum tarımsal açıdan önemlidir. Şüphesiz bu uç sıcaklıklar vadi içerisinde yükseltiye bağlı olarak farklı değerler gösterebilir.

Tablo 1.9 Alanya’da Aylık ve Yıllık En Düşük Sıcaklık Ortalamaları (°C)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
8.7	8.6	10.3	13.1	16.9	20.6	23.4	23.8	21.3	17.5	13.2	10.2	15.6

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Alanya’da kayda geçirilen yıllık en yüksek sıcaklık değeri 43,7°C ile Temmuz ayına aittir (01/07/2017). Oldukça yeni olan bu ölçüm uç sıcaklık değerlerinin şiddetinin günümüzde arttığını gösterebilir. Kış aylarında kaydedilen en yüksek sıcaklık ise 25°C ile Şubat ayına aittir (18/02/1973).

Tablo 1.10 Alanya’da Aylık ve Yıllık En Yüksek Sıcaklık Değerleri (°C)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
23.2	25.0	28.1	32.5	35.4	37.8	43.7	39.6	37.2	35.9	30.0	24.7	43.7
03/01 /1953	18/02 /1973	19/03 /1981	30/04 /2013	31/05 /1962	30/06 /2017	01/07 /2017	25/08 /1958	04/09 /1956	01/10 /2012	03/11 /1992	03/12 /1962	01/07 /2017

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Yıl genelinde kaydedilen en düşük sıcaklık -2,2°C ile Şubat ayında yaşanmıştır (21/02/1983). Yaz aylarında kaydedilen en düşük sıcaklık ise 12,7°C ile Haziran ayına aittir (07/06/1958).

Tablo 1.11 Alanya’da Aylık ve Yıllık En Düşük Sıcaklık Değerleri (°C)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
-1.9	-2.2	0.9	3.6	9.8	12.7	16.9	14.1	13.2	9.5	2.9	-1.1	-2.2
22/01 /1961	21/02 /1983	24/03 /2007	04/04 /1965	03/05 /1955	07/06 /1958	13/07 /1958	25/08 /1979	14/09 /1959	22/10 /1956	28/11 /1953	23/12 /1967	22/01 /1961

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Düşük sıcaklıkların görülme olayı kadar 0°C’nin altına düştüğü gün sayısı da önemlidir. Özellikle tarım faaliyetleri don olaylarından çok fazla etkilendiği için don olaylarının sayısını ve gününü bilmek tarımsal açıdan gereklidir. Alanya’da 54 yıllık ölçümlere göre donlu gün sayısı yıllık 0,30 gündür (Tablo 1.12).

Tablo 1.12 Alanya’da Minimum Sıcaklığın -0.1 °C ve Altında Olduğu Gün Sayısı Ortalaması

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
0.11	0.18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.01	0.30

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

İlçe merkezinde neredeyse donlu gün yaşanmamaktadır. Bu durum tarımsal faaliyetlerin don olaylarından çok fazla etkilenmediğini ortaya koymaktadır. Ancak araştırma sahasının yüksek kesimlerindeki yerleşmeler daha düşük sıcaklığa sahip olduğu için don olayları daha sık görülmektedir. Ancak mahalle sakinleriyle yaptığımız anketlerde zirai don olaylarının pek yaşanmadığını ve tarımsal açıdan bir sıkıntı yaşamadıklarını bildirmişlerdir.

1.3.1.3. Nem, Buharlaşma ve Bulutluluk

Havanın sahip olduğu su buharı miktarının o sıcaklıkta bir havanın taşıyabileceği en fazla su buharı miktarına oranına bağıl nem denir.⁴⁴ Alanya’da yapılan ölçümlere göre yıllık ortalama bağıl nem oranı %66’dır. Bağıl nemin en fazla olduğu ay %70,9 ile Mayıs ve ardından Nisan ve Haziran aylarıdır (Tablo 1.13). Sıcaklık ile bağıl nem arasındaki ters orantı düşünülürse burada başka faktörlerin devreye girdiği sanılmaktadır. Kış aylarında Toroslardan esen soğuk rüzgarların kıyıda fön rüzgarı haline gelmesi ya da artan sıcaklıkla denizde fazlalaşan buharlaşmanın bir sonucu olarak bu aylarda bağıl nem oranları yükselmiş olabilir.⁴⁵ Ayrıca vadide yükselti ve sıcaklığa bağlı olarak nispi nem miktarı değişebilir. Bitki örtüsünün sıklığı dolayısıyla buharlaşma miktarı fazla gerçekleşebilir.

Tablo 1.13 Alanya’da Aylık ve Yıllık Ortalama Nispi Nem Ortalamaları (%)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
65.0	64.4	66.1	69.6	70.9	68.8	68.6	68.4	64.5	62.8	64.2	65.9	66.6

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Alanya’da yıllık ortalama buharlaşma miktarı 1279,9 mm’dir. En fazla buharlaşma sıcaklık ortalamasının en yüksek olduğu ağustos ayında 183 mm ile gerçekleşir. En düşük buharlaşma ise en soğuk dönem olan Ocak ayında 46,8 mm’dir (Tablo 1.14). Buharlaşmanın az olduğu dönemde yağış miktarı fazlalaşmaktadır.

Tablo 1.14 Alanya’da Aylık ve Yıllık Ortalama Buharlaşma Miktarı (mm)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
46.8	49.7	71.3	98.2	129.3	163.2	179.4	183.0	150.6	105.9	61.8	50.1	1279.9

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Alanya’da yıllık ortalama bulutluluk miktarı 2,7’dir. Bu değerle Alanya az bulutlu kategorisine girer. Bulutluluk miktarının en fazla olduğu ay ocaktır. Ocak ayı ayrıca sıcaklığın ve buharlaşmanın en düşük, yağışın ise en yüksek olduğu aydır. Ocak ayında bulutluluk miktarı 4,1’dir. Bulutluluk miktarı yaz aylarında oldukça düşer. Ağustos ayında bulutluluk miktarı 1,2 olur (Tablo 1.15).

Tablo 1.15 Alanya’da Aylık ve Yıllık Ortalama Bulutluluk Miktarı (0-8 arası)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
4.1	3.9	3.5	3.3	2.6	1.5	1.3	1.2	1.3	2.2	3.1	4.0	2.7

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

⁴⁴ Erinç, 1984: 104.

⁴⁵ Sür, 1977: 71-72.

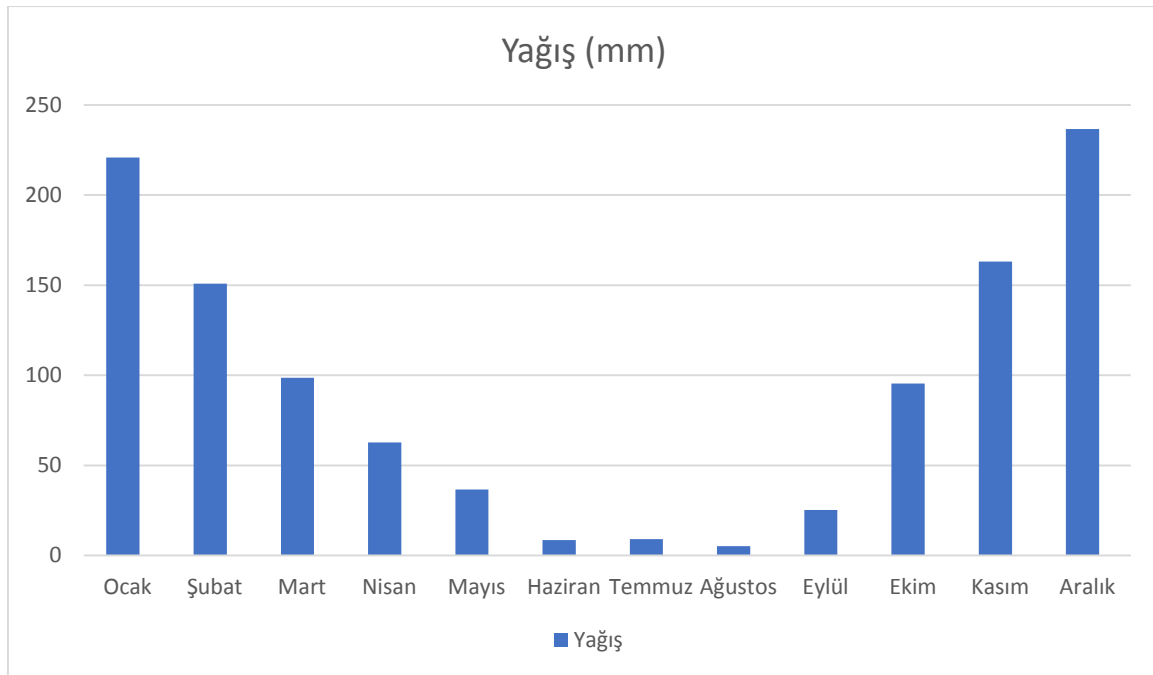
1.3.1.4. Yağış

Alanya’da 66 yıllık ölçümlere göre yıllık yağış ortalaması 1112,9 mm kadardır. Yağışların en yüksek olduğu dönem 236,6 mm ile Aralık ayıdır. Yağışın en düşük olduğu zaman ise 5,1 mm ile Ağustostur (Tablo 1.16 ve Şekil 1.3). Şubat ayından itibaren düşmeye başlayan yağışlar Ekim ayından itibaren yeniden artar.

Tablo 1.16 Alanya’nın Aylık ve Yıllık Yağış Değerleri Ortalamaları (mm)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
220.8	150.9	98.7	62.8	36.6	8.6	9.1	5.1	25.2	95.4	163.1	236.6	1112.9

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

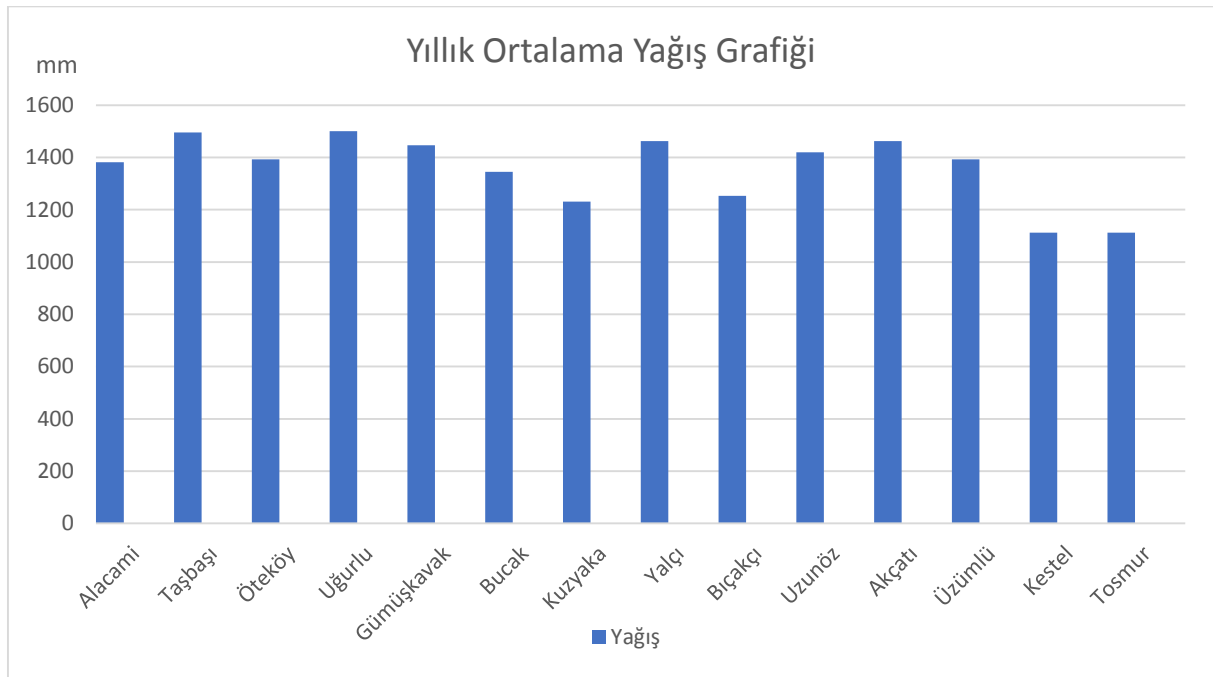
Şekil 1.3 Alanya’nın Aylık Yağış Dağılışı Grafiği

Vadi içerisinde yağış miktarı yükseltiye bağlı olarak değişir. Kestel ve Tosmur Mahallelerinde yıllık yağış miktarı ortalaması Alanya ile aynıdır. 220 metrede bulunan Kuzyaka Mahallesinde yağış miktarı 1231 mm olmaktadır. 500 metre yüksekliğe sahip Alacami’de yağış miktarı 1382 mm’dir. Vadinin en yüksek mahallesi olan ve 720 metrede bulunan Uğurlu’da yağış miktarı 1501 mm’dir (Tablo 1.17, Şekil 1.4 ve Harita 1.9).

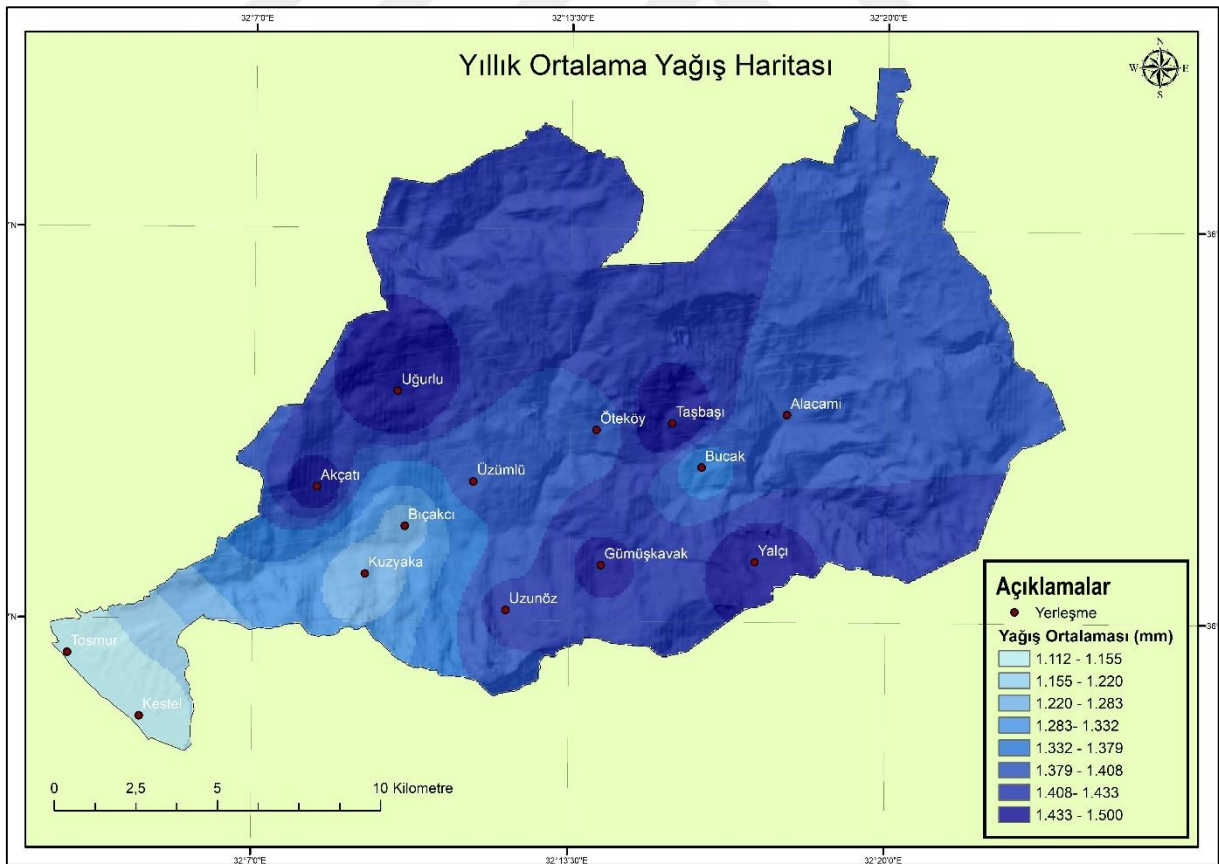
Tablo 1.17 Dim Çayı Yerleşmelerinin Yıllık Yağış Miktarı Ortalamaları (mm)

Alacami	Taşbaşı	Öteköy	Uğurlu	Gümüşkavak	Bucak	Kuzyaka	Yalçı	Bıçakçı	Uzunöz	Akçatı	Üzümlü	Kestel	Tosmur
1382	1496	1393	1501	1447	1345	1231	1463	1253	1420	1463	1393	1112,9	1112,9

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

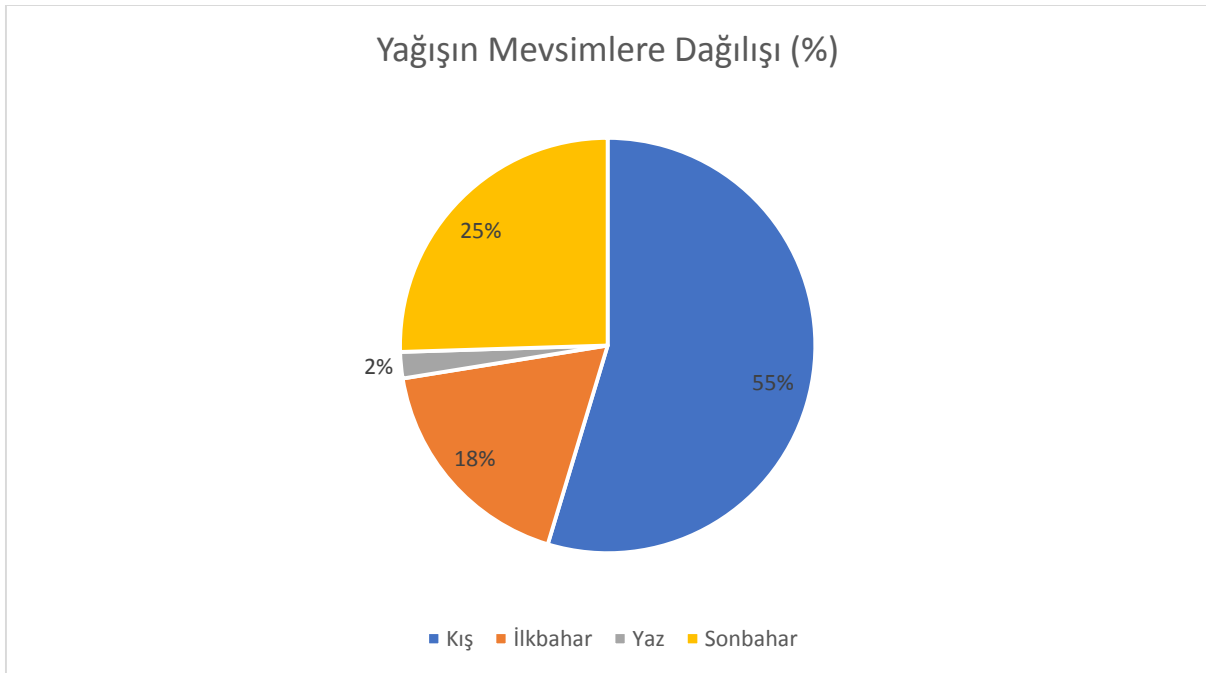
Şekil 1.4 Dim Çayı Yerleşmelerinde Yıllık Ortalama Yağış Miktarı Dağılışı (mm)

Harita. 1.9 Araştırma Sahasının Yıllık Ortalama Yağış Miktarı Haritası

Vadi içerisinde kalan mahallelerde yağış düşük olurken yamaçlarda ve yüksek kesimlerde bulunan mahallelerde yağış miktarı artmaktadır.

Yağışın mevsimlere dağılışına bakıldığında en fazla yağışın %55 ile kış mevsiminde düştüğü gözlenmektedir. Sonbaharda yağışın %25'i düşerken ilkbaharda %18'i düşmektedir. Yaz yağışlarının oranı ise %22'dir (Şekil 1.5). Kış mevsiminde Akdeniz üzerinde karşılaşılan tropikal ve polar hava kütleleri yüzünden Alanya üzerinde frontal yağışlar görülür. Sonbahar mevsimi ise kış ile benzer özellikler gösterir. İlkbaharda Atlantik antisiklonu yer değiştirdiği için yine Akdeniz üzerinde soğuk polar hava kütleleri etkili olarak yağış faaliyetlerini sürdürür.⁴⁶

Şekil 1.5 Alanya İstasyonuna Göre Yağışın Mevsimlere Dağılışı (1952-2017)

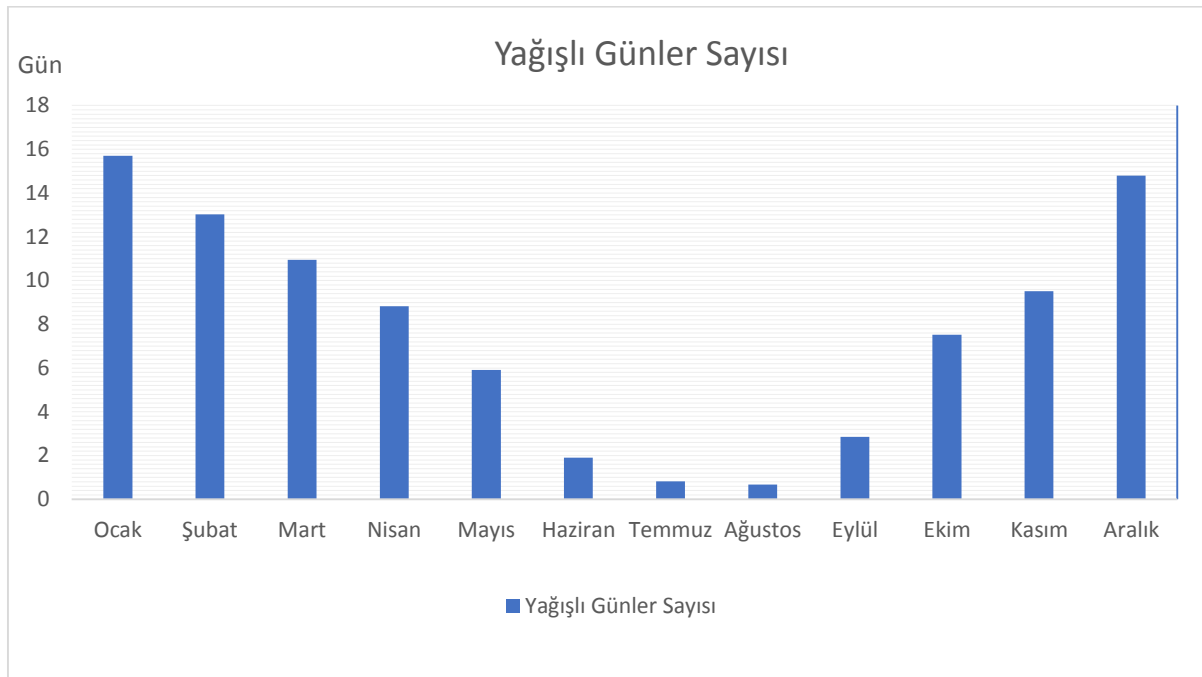
Alanya'da yıllık yağışlı günler sayısı ortalaması 92,53'tür. Bu durum yılın 4'te 1'i ya da %25,35'nin yağışlı geçtiğini gösterir. Yağışlı gün sayısının en fazla olduğu ay 15,71 ile ocak ayıdır. Aralık ayı en fazla yağışın düştüğü ay olmasına rağmen yağışlı gün sayısı bakımından ikinci sıradadır. Bu durum aralık ayında daha şiddetli yağışların gerçekleştiğini gösterebilir. Yağışlı günler büyük oranda kış aylarına toplanmıştır. Ardından ilkbahar ve sonbahar ayları gelir. Yaz aylarında yağışlı gün sayısı 1'in altına kadar düşer (Tablo 1.18 ve Şekil 1.6). Kayda geçirilen en yüksek yağış miktarı 205,7 mm ile kasım ayında yaşanmıştır (16/11/1988).

Tablo 1.18 Alanya'da Aylık ve Yıllık Yağışlı Günler Sayısı Ortalamaları (gün)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
15.71	13.03	10.95	8.82	5.92	1.91	0.82	0.68	2.86	7.52	9.52	14.79	92.53

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

⁴⁶ Sür, 1977: 83.

Şekil 1.6 Alanya’da Yağışlı Günler Sayısının Aylara Dağılımı Grafiği (gün)

Aylık yağmurlu günler sayısı ile aylık yağışlı günler sayısı büyük bir benzerlik göstermektedir. Bu durum yağışın tamamına yakınının yağmur şeklinde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır (Tablo 1.19).

Tablo 1. 19 Alanya’da Aylık ve Yıllık Yağmurlu Günler Sayısı Ortalamaları

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
15.61	12.88	10.85	8.52	5.73	1.83	0.79	0.64	2.83	7.41	9.47	14.68	91.24

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Alanya iklim verilerine göre bölgede kar yağışları çok nadiren görülmektedir. Yıllık kar yağışlı günler sayısı ortalaması 0,23 gündür (Tablo 1.20). Ancak özellikle sahamızın yüksek kesimlerinde her iki üç yılda bir soğukların fazla olduğu kış günlerinde kar yağışının gerçekleştiği ifade edilmektedir. Sahamızın orta ve alçak seviyelerinde kar yağışı pek görülmez.

Tablo 1. 20 Alanya’da Aylık ve Yıllık Kar Yağışlı Günler Sayısı Ortalamaları

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
0.05	0.08	0.03	0.02	-	-	-	-	-	-	-	0.05	0.23

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Karla örtülü gün sayısı ortalaması da benzer şekilde çok azdır. Yıl içerisinde ortalama sadece 1 gün olarak kayda geçirilmiştir (Tablo 1.21). Bahsettiğimiz gibi sahamızın yüksek kesimlerinde özellikle Akdağ üzerinde kar yağışı görülmekte ve kar örtüsü birikmektedir. Bazen bu örtünün aylarca kalkmadığı görülür. Burada yeni faaliyete geçirilen bir de kayak tesisi vardır. Ancak vadi içerisindeki yerleşmelerimizde kar örtüsü birkaç senede bir gerçekleşen kar yağışına bağlı olarak oluşur ve kısa zaman içerisinde ortadan kalkar.

Tablo 1.21 Alanya’da Aylık ve Yıllık Karla Örtülü Gün Sayısı Ortalamaları

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
1.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.00

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Tarımsal ve ekonomik açıdan zararlara sebep olabilen ve küçük çapta afetlere dönüşebilen dolu yağışlarının sahamızda görülme sıklığı çok fazla değildir. Yıllık dolulu gün sayısı ortalaması 4,84’tür. En fazla dolu yağışlı günler 1,11 ile şubat ayında gerçekleşir (Tablo 1.22).

Tablo 1.22 Alanya’da Aylık ve Yıllık Dolulu Günler Sayısı Ortalamaları

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
0.97	1.11	0.59	0.47	0.11	0.08	0.08	0.02	0.06	0.29	0.33	0.73	4.84

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Konveksiyonel hareketlerin bir sonucu olarak gök gürültüsü ve şimşekle birlikte ortaya çıkan sağanak yağışlar şeklindeki orajların Alanya’da yıllık yaşandığı gün sayısı ortalaması 9,20 gündür (Tablo 1.23). Bu yağışlar en fazla ocak ve aralık aylarında görülmektedir. Bunlar haricinde sonbahar aylarında da görülürler. Bazen bu yağışlar yıkıcı etkilere sebep olabilir.

Tablo 1.23 Alanya’da Aylık ve Yıllık Orajlı Günler Sayısı Ortalamaları

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
1.29	0.79	0.83	0.50	0.83	0.44	0.27	0.15	0.89	1.18	0.83	1.20	9.20

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Aylık sisli gün sayısı ortalaması çok düşüktür. Yıllık ortalama 0,93 günde sis görülür. En fazla sisli gün Mayıs ve Haziran aylarındadır (Tablo 1.24).

Tablo 1.24 Alanya’da Aylık ve Yıllık Sisli Günler Sayısı Ortalamaları

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
0.03	-	0.02	0.29	0.17	0.11	0.18	0.06	-	-	0.05	0.02	0.93

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Alanya’da yıllık kırılgı gün sayısı 1,82’dir. Kırılgı en fazla kış aylarında görülür. Tarımsal üretime zarar verecek düzeyde kırılgı oluşumu gerçekleşmez (Tablo 1.25).

Tablo 1.25 Alanya’da Aylık ve Yıllık Kırılgı Günler Sayısı Ortalamaları

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
0.88	0.52	0.09	-	-	-	-	-	-	-	0.03	0.30	1.82

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

1.3.1.5. Yağış Şiddeti

Yağış şiddeti belli süredeki yağış miktarının yağışlı gün sayısına bölünmesiyle elde edilir.⁴⁷ Alanya’da yıllık yağış şiddeti ortalaması 12,02 mm’dir. Yağış şiddetinin en fazla olduğu ay 17,13 mm ile kasım ayıdır. Daha sonra aralık ve ocak ayları gelir. Kasım ayında yağışlı gün sayısı az olmasına karşın yağış miktarı fazla olduğu için yağış şiddeti yüksektir (Tablo 1.26).

Tablo 1.26 Alanya’da Aylık ve Yıllık Yağış Şiddeti Ortalamaları (mm)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
14,05	11,58	9	7,12	6,18	4,5	11,09	7,5	8,81	12,68	17,13	15,99	12,02

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Yağış şiddetinin en düşük olduğu zaman haziran ve mayıs aylarıdır. Bu dönemde yağışlar oldukça azalmaktadır.

1.3.2. Yağış Etkinliği

Yağışların şiddeti kadar etkinliği de önemlidir. Alanya’da yağış etkinliği ve iklim elemanları arasındaki bağlantıları ortaya koymak adına Alanya İstasyonundan almış olduğumuz verilere Erinç ve de Mortonne Metotları uygulanmıştır.

Erinç Formülüne göre Alanya’da yıllık yağış etkinliği indisi 46,76’dır. Bu değer nemli iklim sınıfına girer. Bölgede kasımdan marta kadarki aylar çok nemli sınıfındadır. Ocak 164,57 ile yağış indisi en yüksek aydır. Yaz ayları tamamıyla kurak dönem sınıfına girer. Nisan ayı yarı nemli ve mayıs yarı kurak devredir. Eylül ayından itibaren yağış etkinliği indisi yükselmeye başlar ve ekim ayında yeniden nemli döneme girilir (Tablo 1.27).

Tablo 1.27 Erinç Formülüne Göre Alanya’da Yağış Etkinliği İndis Değerleri

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
164,57	110,41	64,72	35,54	17,7	3,58	3,45	1,9	9,98	43,2	90,61	160,40	46,76
Çok Nemli			Yarı Nemli	Yarı Kurak	Kurak			Yarı Kurak	Nemli	Çok Nemli		Nemli

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

De Mortonne formülüne göre Alanya’nın yıllık yağış etkinliği indeksi 37,85 çıkmıştır. Bu değer nemli iklim özelliğine denk gelmektedir. Bölgede kış ayları çok nemli ve yaz ayları ise kurak iklim özelliği gösterir. Yağış indisi en yüksek ay aralıktır. İlkbaharda aylar sırasıyla nemli, yarı nemli ve yarı kurak-nemli arası özellik gösterir. Ağustos ayı en kurak ay olarak göze çarpmaktadır. Sonbaharda ise aylar sırasıyla yarı kurak nemli ve çok nemli özellik gösterir (Tablo 1.28).

⁴⁷ Sür, 1977: 115.

Tablo 1.28 De Mortonne Formülüne Göre Alanya'da Yağış Etkinliği İndis Değerleri

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
120,98	91,93	49,34	28,01	14,3	2,97	2,91	1,61	8,49	36,34	73,02	121,33	37,85
Çok Nemli		Nemli	Yarı Nemli	Yarı Kurak-Nemli Arası		Kurak		Yarı Kurak	Nemli	Çok Nemli		Nemli

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 2018

Yağış etkinliği bakımından uyguladığımız iki formülde de Alanya yıllık olarak nemli özellik göstermektedir. Yaz ayları kurak ve kış ayları çok nemli yapıdadır. Yağışın çok büyük kısmı kış aylarında düşer. Yaz aylarında yaşanan kurak dönem tarımda sulama konusunda sıkıntılara neden olmaktadır. Nitekim sahamızın bazı kesimlerinde bu sorunlar göze çarpar.

1.4. Hidrografiya Özellikleri

Çalışma sahamız Dim Çayı'nın oluşturduğu vadiyi kapsadığı için alana ait hidrografiya özelliklerinin temeli de Dim Çayı'na aittir. Dim Çayı vadinin kuzeyinde bulunan Akdağ eteklerinden yaklaşık 650-700 metre yükseklikten doğar. Kaynağında şelaleler halinde ortaya çıkan sular yaklaşık 60 km'lik bir yol izledikten sonra denize ulaşır. Vadi boyunca ana kola karışan mevsimlik küçük dereler vardır. Ana kol Ortadere olarak da adlandırılır ve Alacami Mahallesi altında, Kapı Ağzı denen boğazda sağdan Bor (İmamlı), soldan Kesmecik (Kuzu) Dereleriyle birleşir. Buradan sonra Dim Çayı oldukça dar boğazlar içerisinde akar ve su boylarında arazi yokluğundan dolayı tarım imkânsız hale gelir. Aşağı çığırlarda Üçirmak Deresi akarsuya karışır ve çay büyür. Bu noktadan sonra Bucakaltı denilen bölgede vadi biraz genişler ve tarıma müsait tarlalar ortaya çıkar. Ancak daha sonrasında tekrar daralmaya başlar. Çaya katılan dereler arasında Amuz, Karpuz, Gürpınar, Ilbız, Çatalçiftlik ve Karakoyak Dereleri bulunur. Bu derelerin pek çoğu kış ve bahar aylarında akmakta ve sonrasında kurumaktadır.⁴⁸

⁴⁸ Saraçoğlu, 1989: 423.

Fotoğraf 1.5 Dim Çayı Kaynakları (16.08.2017)

Dim Çayı üzerine kurulmuş Dim Barajı bulunmaktadır. Baraj sulama, elektrik ve içme suyu temini için kullanılmaktadır. 1996 yılında yapımına başlanan baraj 2007 yılında tamamlanmıştır. 2009 yılında su tutmaya başlayana baraj gölü ise 2010 yılında üretime başlamıştır. Barajın kurulu gücü 38 MW yıllık üretimi ise 123 GW'tır. Barajın sulama alanı 5312 hektardır.⁴⁹ Dim Barajı Alanya'nın elektrik, içme ve sulama suyu ihtiyacının önemli bir kısmını sağlar. Ancak vadide barajdan sulanabilen tarım arazileri yalnızca Kestel ve Tosmur'dadır. Baraj gölü etrafındaki mahalleler ciddi sulama sıkıntısı çekmektedir.

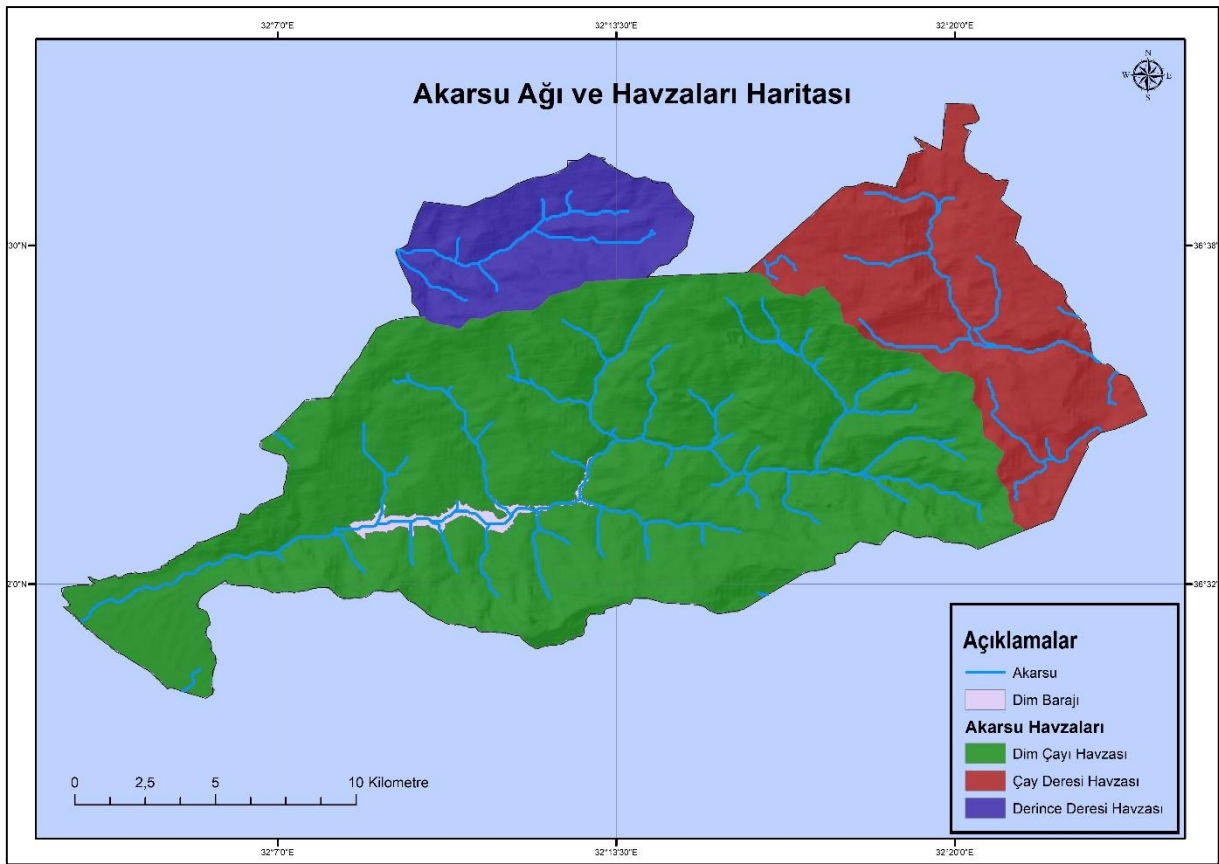
⁴⁹ <http://www2.dsi.gov.tr/baraj/detay.cfm?BarajID=233> (erişim tarihi: 07/06/2018)

Fotoğraf 1.6 Dim Baraj Gölü (16.08.2017)

Araştırma sahası sınırları içerisinde 3 farklı akarsu havzası yer alır. Bunlar Dim Çayı ve kollarını içerisine alan Dim Çayı Havzası, kuzeybatıda Derince Deresi Havzası ve kuzey doğuda Çay Deresi Havzasıdır (Harita 1.10). Aslında çalışma sahamız temel olarak sadece Dim Çayı Havzasını kapsamakla birlikte bazı mahalle sınırları havzanın dışına taştığı için başka havzalar da sahaya dahil olmuştur. Akarsu havzaları, döküldükleri taban seviyelerine göre de dışa akışlı ve içe akışlı olarak ayrılırlar. Dışa akışlı havzalar sularını denize kadar ulaştırırken içe akışlı havzalar ulaştırmazlar.⁵⁰ Dim Çayı Havzası sularını denize ulaştırması itibariyle dışa akışlı (eksoreik) havza sınıfındadır.

⁵⁰ Hoşgören 2010: 111.

Harita. 1.10 Araştırma Sahasının Akarsu Ağı ve Havzaları Haritası

Akarsuların kollarıyla birlikte oluşturduğu şebekeye akarsu ağı adı verilir. Akarsu ağlarının oluşumunda birçok faktör rol oynamaktadır. Bunların en önemlisi sahanın yapısıdır. Homojen yapıli sahalarda dandritik akarsu ağları görülür. Bu akarsu ağında yan kollar ana vadiye bir ağacın dallarının gövdeye birleştiği şekilde birleşir.⁵¹

Dim Çayı vadisinde de ağ sistemi dandritik şekildedir. Ana akarsu olan Dim Çayı ortada ve yan kollar bir ağaç dalları ya da yaprak damarı şeklinde Dim Çayı'na katılmakta ve birleşmektedir (Harita 1.10).

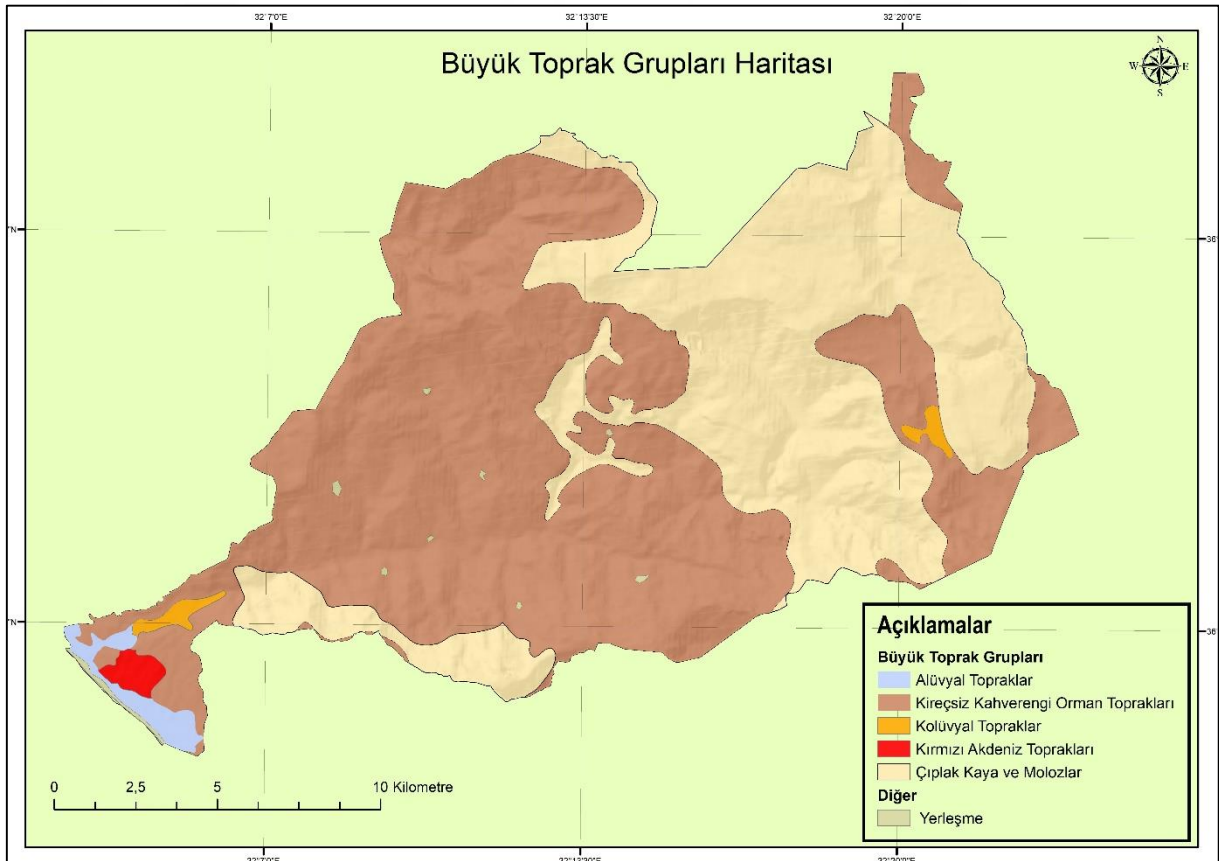
Saha karstik bir arazide bulunmasının da etkisiyle yer altı suları bakımından zengin durumdadır. Karstik arazilerde kalker, jips ve kaya tuzu gibi kayaçlar suyla temas ettiğinde erime özelliği gösterir ve bu da yer kabuğunda birtakım boşlukların oluşmasına yol açar. Bu boşluklardan yeraltına inen sular buralarda mağara, düden, galeri ve travertenleri meydana getirir.⁵² Sahamız bu karstik şekiller yönünden oldukça zengindir. Bölgenin en önemli mağaralarından Dim Mağarası vadide bulunmaktadır. Pek çok köyden çıkmakta olan pınarlar hem Çayı beslemekte hem de insanların su ihtiyacını karşılamaktadır.

⁵¹ Hoşgören, 2015: 188.

⁵² Akkuş, 2007: 161.

1.5. Toprak Özellikleri

Toprak oluşumunda anakaya, iklim, bitki örtüsü, zaman, topografik özellikler ve canlılar gibi pek çok unsur etkili olmaktadır. Bu yüzden küçük ölçekli bir sahada bile farklı toprak tipleri ve dağılışı meydana gelebilir. Bir sahadaki toprak yapısı doğal ve beşeri pek çok özelliği etkilemektedir. Özellikle bitki örtüsü ve insanların yaptıkları tarım faaliyetleri toprakla direk ilişkili konulardır. Bununla birlikte toprak yapısı çeşitli yerlerde mesken yapımı, araç gereç üretimi gibi unsurları da etkilemektedir. Araştırma sahamız büyük oranda 4 ana toprak grubunu ve bununla birlikte toprak oluşumunun tamamlanmadığı alanları barındırmaktadır. Sahada bulunan gruplar arasında kireçsiz kahverengi orman toprakları, kırmızı Akdeniz toprakları, alüvyal topraklar, kolüvyal topraklar ve çıplak kaya ve molozlar bulunmaktadır (Harita 1.11).

Harita. 1.11 Araştırma Sahasının Toprak Grupları Haritası

Sahada en geniş yayılıma sahip toprak grubunu kireçsiz kahverengi orman toprakları oluşturmaktadır. Bu topraklar kahverengi orman topraklarına göre yağışın daha az olduğu ormanlık alanlarda görülür. Buralar yağışın 600 mm'nin üzerinde olduğu yarı nemli sahalarlardır.⁵³ Yağış ve eğimden dolayı toprağın üst katmanındaki kireç tabakası ortadan

⁵³ Atalay, 2006: 448.

kalkmıştır. Bitki örtüsünü karışık ormanlar oluşturur.⁵⁴ Bu topraklar tarıma elverişsizdir. Yağıştan dolayı kireçle birlikte besin maddeleri de yıkanarak topraktan uzaklaşmıştır. Orman tahribiyle tarıma açılan sahalarda ancak birkaç yıl ziraat yapılabilir. Daha sonra toprak verimsizleşir. Genellikle yamaç ve eğimli arazilerde bulundukları için üzerindeki bitki örtüsünün tahribiyle yüksek erozyona uğrarlar.⁵⁵ Belirtilen özellikler çalışma sahamızın sahip olduğu şartlarla büyük benzerlik göstermektedir. Sahamızda bu topraklar yoğun orman örtüsü ile kaplıdır. Ancak eğim ve erozyonun fazlalığı dolayısıyla tarımda yeterince verim alınamamaktadır.

Alüvyal topraklar, çalışma sahamızda da olduğu gibi akarsuların denize döküldüğü sahalarda, nehirlerin taşkın ve biriktirme yaptığı alanlarda ve eski akarsu yataklarında görülür.⁵⁶ Bu topraklar akarsuların biriktirdiği genellikle ince boyutlu (kum ve mil) malzemelerin oluşturduğu topraklardır. Alüvyal materyal genellikle akarsuların taşıdığı malzemelerin yapısına bağlı olarak değişir. Bu topraklarda horizonlar belirgin değildir. Alüvyal topraklar farklı iklim koşullarında bulunabilirler. Doğal bitki örtüsünü genellikle iklim koşullarına göre orman, çalı ve doğal çayırlar oluşturur.⁵⁷

Alüvyal topraklar en verimli toprak türlerinden biridir. Besin maddesi yönünden zengin, derin ve geçirgenliği yüksek topraklardır. Kil, kum ve çakıldan oluştukları için işlenmesi kolaydır.⁵⁸ Bu sebeple ziraata oldukça uygun durumdadırlar. Üzerinde tahıl, sebze ve meyvecilik yapılabilir.⁵⁹ Araştırma sahamızda Dim Çayı'nın taşımış olduğu alüvyal malzeme kıyı bölgesinde yoğunlaşmıştır. Vadide yapılan seracılık faaliyetlerinin büyük kısmı bu topraklar üzerinde gerçekleştirilmektedir. Günümüzde turizm faaliyetleri ve şehirleşme dolayısıyla verimli alüvyal sahalar zarar görmektedir.

Kırmızı Akdeniz toprakları, Akdeniz Bölgesi'nin en karakteristik toprak çeşidini oluşturmaktadır. Genellikle kireçtaşı, kil, konglomera ve metamorfik şistler üzerinde gelişme gösterirler. Ancak kireçtaşı üzerinde gelişen topraklar daha iyi hava ve su dolaşımına sahip oldukları için daha kırmızı renkler alırlar.⁶⁰ Toprağa kırmızı rengini veren içerisindeki demirin oksitlenmesidir. Yıllık ortalama sıcaklığın 15 °C yağışın ise 500 mm üzerinde olduğu alanlarda görülürler. Organik madde bakımından fakirdir. Kırmızı Akdeniz Toprakları en fazla düz ve

⁵⁴ Ergene, 1997: 451

⁵⁵ Şahin, Doğanay vd., 2005: 183.

⁵⁶ Atalay, 2006: 448.

⁵⁷ Ergene, 1997: 453.

⁵⁸ Şahin, Doğanay vd., 2005: 183.

⁵⁹ Ergene, 1997: 453.

⁶⁰ Atalay, 1989: 250.

düze yakın yerlerde oluşur.⁶¹ Bu toprak grubu düz arazilerin de azlığından dolayı çalışma sahasımızda dar bir sahada görülmektedir.

Kolüvyal topraklar arazide oldukça küçük bir alan kaplamaktadır. Dim Barajı gölünün alt kısımlarında ve Hisar Dağı'nın eteklerinde kolüvyal topraklar görülmektedir. Bu alanlarda tarım faaliyeti yapılmamaktadır.

Kolüvyal topraklar, yer çekimi ve akarsu gibi etmenler sonucu taşınan dağ eteklerinde ve yamaçlarda köşeli, çakıllı ve kumlu depolar halinde biriken topraklardır. Kolüvyal depolarda malzeme boyutu ve şekilleri farklılıklar göstermektedir. Bu durum arazideki erozyon ve toprak oluşumu hakkında fikir verebilir.⁶² Kolüvyal topraklar aslında tam olarak toprak oluşumunu tamamlamadığı için tarımsal açıdan verimsizdir.⁶³

Özellikle sahanın yüksek kesimlerinde ve Akdağ üzerinde çıplak kaya ve molozlardan oluşan alanlar görülmektedir. Buralarda toprak oluşumu tamamlanmamıştır ve yüzeyi genelde çıplak kayalar kaplamaktadır. Bununla birlikte eğimin yüksek olduğu yerlerde bu kaya örtüsünden parçalanmış molozlar yığılmış durumdadır. Bu alanların üzerinde bitki örtüsü oldukça zayıftır. Ancak kaya üzerinde yetişebilen bazı bitki türleri bulunmaktadır. Bu sahalar tarımsal üretime uygun değildir.

1.6. Flora ve Fauna Özellikleri

Alanya sahip olduğu iklimi, toprak çeşitliliği, farklı yer şekilleri ve yükselti basamaklarıyla birlikte yaklaşık 2000 bitki türüne ve çeşitli hayvan türlerine ev sahipliği yapmaktadır. Bu türlerin pek çok kısmı Akdeniz Bölgesi genelinde bulunsa da sadece Alanya'da bulunan türler de vardır. Bölge sahilden itibaren sınırlarının uzandığı yüksek dağlara kadar tamamıyla Akdeniz fito-coğrafik bölgesi içerisinde yer alır.⁶⁴ Alanya içerisindeki en önemli doğal alanlardan birisini oluşturan Dim Çayı Vadisi de bitki ve hayvan türleri açısından önemli bir çeşitliliğe sahiptir. 2005 yılında bu çeşitliliğin korunması için vadinin büyük bölümünü de içerisine alan Dim Çayı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası kurulmuştur. Sahada bulunan asli tür dağ keçisidir. Burada dağ keçilerinin korunması ve sayılarının artırılması için çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca diğer hayvan türlerinin ve bitki örtüsünün korunması da amaçlanmaktadır. Sahada ayrıca ayı, vaşak, kurt, yaban domuzu, tilki ve kirpi gibi 22 türde hayvan bulunduğu tespit edilmiştir. Bu hayvanlardan 7 tanesi IUCN tehlike sınıfında yer

⁶¹ Şahin, Doğanay vd., 2005: 183.

⁶² Atalay, 1989: 412.

⁶³ Şahin, Doğanay vd., 2005: 186.

⁶⁴ Duman, 2004: 465.

almaktadır.⁶⁵ Ayrıca Dim Çayı içerisinde tatlı su faunasının gelişmesine imkân sağlamıştır. Özellikle alabalık en çok bilinen türlerdendir. Ancak son dönemde sayıları oldukça azalmıştır. Bununla birlikte vadi bazı özel türlere de ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'nin bilinen ilk ve tek mağara akrebi türü Dim Mağarası'nda tespit edilmiş ve literatüre kazandırılmıştır. Akrebin türü Iurus Kadleci olarak ifade edilmektedir.⁶⁶

Alanın topoğrafyasındaki çeşitlilik, Dim çayı üzerindeki kanyon oluşumları, yer yer etkili olan mikroklima nedeniyle florasında da bir zenginliğe sebep olmuştur. Yükseklik farkının çok olmasından dolayı farklı bitki grupları alanda bulunmaktadır. Dim Çayı kenarında vadi boyunca galeri ormanları hakimdir. Buralarda Akdeniz bitki toplulukları arasında yer almayan çınar ve diğer yapraklı ağaçlar görülür.⁶⁷ Ayrıca çay etrafında yerel halkın oluşturduğu küçük tarlalar ve bağlar bulunmaktadır. Alanda deniz seviyelerinden başlayarak 1000 metreye kadar maki vejetasyonuna rastlanılmaktadır. Maki türleri arasında sandal ağacı (*Arbutus andrachne*), sumak (*Cotynus sp.*), akçakesme (*Phyllaria latifolia*), mersin (*Myrtus communis*), laden (*Cistus sp.*), defne (*Laurus nobilis*), adaçayı (*Salvia sp.*) ve zeytin (*Olea europea*) baskın türlerdir. Ayrıca bu kuşakta saf veya karışık olarak kızılçamın (*Pinus brutia*) yoğun olduğu ormanlar bulunmaktadır. Maki vejetasyonu özellikle Cebireis Dağında oldukça hâkim durumdadır. Orman vejetasyonun ise 1800 metrelere kadar ulaştığı görülmektedir. Buralarda karaçam, sedir ve göknarlardan oluşan karışık ormanlar ortaya çıkar. Yüksek kesimlerde ise yüksek dağ step vejetasyonu yoğun olarak bulunmaktadır.⁶⁸

Elmalısı, Alacamiçökelesi Yaylası, Bucakçökelesi Yaylası gibi yerlerde ormanlar 1800 metreye kadar çıkmaktadır. Gökbel ve Başyayla çevrelerinde ise yüksekliğin 1400 metre olduğu yerlerden itibaren ormanlar ortadan kalkar ve yerine step vejetasyonu hâkim olur. Yine Çeltekin Yaylası, Ahmetöldüğü Yaylası çevrelerinde orman sınırı 1800-1900 metrelere kadar çıkmakta, daha sonra step ve kaya vejetasyonu hâkim olmaktadır.⁶⁹

Dim Barajının inşası sonucu vadinin doğal yapısında bozulmalar meydana gelmiştir. Baraj inşası sırasında ormanların tahribatıyla hayvanların yaşam alanı daralmıştır. Akarsu ekosistemi ise büyük oranda durgun su ekosistemine doğru ilerlemektedir.

⁶⁵ Antalya il Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2008: 24.

⁶⁶ Yağmur, Kunt vd., 2011: 74.

⁶⁷ Antalya il Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2008: 21.

⁶⁸ Bilgili, 2010: 33-34.

⁶⁹ Bilgili, 2010: 34.

Fotoğraf 1.7 Dim Çayı Vadisi Orman Örtüsü (17.08.2017)

İKİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞMA SAHASININ BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2.1. Nüfus Coğrafyası Özellikleri

2.1.1. Genel Bakış

Tarihin eski dönemlerinden beri yerleşim yeri olarak kullanılan vadi, farklı millet ve kültürlerle ev sahipliği yapmıştır. Geçmişte Dim Çayı nüfusuna dair ilk veriler Osmanlı Dönemi 16.yüzyıl kayıtlarında karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzyılda Alaiye nüfusu büyük ölçüde Müslüman Türklerden oluşmaktadır. Özellikle Selçuklu hakimiyetine geçtikten sonra bölgeye yerleşen Türkmenler burada kalıcı olmuşlardır. Bu dönemde I. Alaeddin Keykubat Alanya'yı fethettikten sonra şehre bilgin ve zanaatkarları davet etmiş, etraftaki verimli arazilere Türkmenleri yerleştirmiştir.⁷⁰ Civardaki diğer fetihlerle de birlikte Alanya-Manavgat yöresi süratle Müslümanlaşmaya ve Türkleşmeye başlamıştır. Nitekim 1333'te Alanya'ya gelen İbn Battuta da Alaiye halkının tamamen Türkmenlerden oluştuğunu belirtmiştir.⁷¹ Bu durum Osmanlı egemenliğinde de devam etmiştir. Az sayıdaki gayrimüslim nüfus ise çoğunlukla Alaiye merkezde yaşamıştır. "Cemaat-i Gebran" olarak kayda geçirilen bu gayrimüslimler Hristiyan'dır ve sancaktaki toplam sayıları 40 hane kadardır.⁷²

Dim Çayı yöresi bu dönemde Dimderesi adıyla idari bakımdan bir nahiye durumundadır. Nahiye 1501 tarihli 990 numaralı tahrir defterinde 369 haneden oluşmaktadır. Bunlardan 289 çiftlik sahibi, 79 ekinli bennak, 46 mücerred ve 1 vergiden muaf kişi kayda geçirilmiştir. Tahmini nüfus 1845 kişidir. Yaklaşık 54 yıl sonraya ait 172 numaralı defterde ise nahiye 731 haneden oluşmaktadır. 298 çiftlik sahibi, 307 ekinli bennak, 102 caba bennak, 23 mücerred ve 24 vergiden muaf kişi bulunmaktadır. Tahmini nüfus 3655 kişidir (Tablo 2.1).

Tablo 2.1 1501 ve 1555 Yıllarında Dimderesi Nahiyesinin Nüfus Özellikleri⁷³

Tahrir Defter Numarası	Çiftlik Sahibi Kişi	Ekinli Bennak ⁷⁴	Caba Bennak ⁷⁵	Vergiden Muaf Kişi	Hane	Nüfus (Hane x 5 Kişi) ⁷⁶	Mücerred ⁷⁷
990 (1501)	289	79	-	1	369	1845	46
172 (1555)	298	307	102	24	731	3655	23

⁷⁰ Lloyd ve Rice,1989: 4.

⁷¹ Demir, 2017: 67.

⁷² Avşin, 2006: 64.

⁷³ Akgül, 1989: LXV.

⁷⁴ Akgül, 1989: XXXV. Bennak Osmanlı'da evlenmiş ve ayrı bir ev sahibi olmuş kişiler ve bunlardan alınan vergidir. Ekinli bennak toprak sahibi evli kişileri ifade eder.

⁷⁵ Akgül, 1989: XXXVI. Toprak sahibi olmayan evli kişilerden alınan vergidir.

⁷⁶ Akgül, 1989: LXV. Nüfus hesaplarında hane sayının 5 ile çarpılarak toplam nüfusun bulunması yöntemi kullanılmıştır. Bu hesaplarda sonucun doğruluğu kesin değildir ve tahminlerde yanlılgılar olabilmektedir.

⁷⁷ Akgül, 1989: XXXII. İş yapabilme çağına gelmiş ve henüz evlenmemiş erkeklerden alınan vergilerdir.

Nahiye nüfusunun tamamı Müslüman Türklerden meydana gelmektedir. Ancak 1555 yılı tahrir defterlerinde Kızılcaşehir Köyünün nahiyeye bağlanmasıyla birlikte ilk defa gayrimüslim nüfus kayda geçirilmiştir. Kızılcaşehir Köyünde Müslüman halkla birlikte yaşamakta olan bu gayrimüslim nüfusun sayısı toplamda 5 hanedir. 127 haneli köyün 5 hanesi gayrimüslimdir.⁷⁸

Dim Çayı Vadisine ait ulaşabildiğimiz bir sonraki nüfus ve ekonomiye ait bilgiler ancak 3 asır sonrasına aittir. Bu zaman diliminde düzenli kayıt tutulmaması ve bazı belgelerinde kaybolması sebebiyle yeterli veri elde edilememektedir. Ancak yıllar içerisinde gerek Alanya gerekse Dimderesi Nahiyesi değişime uğramıştır. 19. yüzyıla gelindiğinde nahiyenin ismi Dim Nahiyesi olarak değiştirilmiştir. Bununla birlikte nahiyeye bağlı köylerde de birtakım değişiklikler gerçekleşmiştir. Nahiyeye bağlı olan bazı köyler ayrılmış ve yeni köyler nahiye idaresine katılmıştır.

1830 -1831 yıllarında Osmanlı genelinde yapılan nüfus sayımlarından nahiyenin nüfusu ile ilgili bilgi edinebilmekteyiz. Bu sayımdan elde edilen verilere göre;

Tablo 2.2 1830-31 Yıllarında Dim Nahiyesinin Nüfus Özellikleri⁷⁹

Köyler	Sabi(Çocuk)	Tüvana(Genç)	Musin(Yaşlı)	Erkek Toplam	Genel Toplam
Kababeladan	48	42	29	119	238
Ustaahmedli	13	28	14	55	110
Yalçı	17	19	9	45	90
Yavaşlar	5	17	11	33	66
Alakilise	21	24	15	60	120
Metderesi ve Kızıldam	32	35	30	97	196
Beladan	13	10	8	31	62
Bucak (Ortamahalle)	20	20	20	60	120
Taşbaşı	13	24	21	58	116
Bucak	16	20	15	51	102
Üzümlü	29	39	7	75	150
Kuzyaka	14	13	5	32	64
Bıçakçı	11	9	8	28	56
Kıvrasil	40	49	33	122	244
Karakoca	15	17	13	45	90
Araplar	25	25	21	71	142
Toplam	332	391	259	982	1964⁸⁰

Bu nüfus sayımı askere gidebilecek erkek sayısını belirlemek için yapılmış ve bu yüzden kadın nüfus sayılmamıştır. Sabi çocuk, tüvana genç ve musin yaşlı nüfusu ifade etmektedir. Elde edilen sonuçlara göre vadiye toplam nüfus 1964 civarındadır. Bu nüfusun önemli kısmını genç ve orta yaştaki insanlar oluşturmaktadır. Sayımda adı geçen yerleşmelerin tamamına

⁷⁸ Ustaoglu, 2017: 138.

⁷⁹ BOA. NFS. d.3365-3366.

⁸⁰ Bu dönemde sadece erkek nüfus sayıldığı için toplam nüfus hesabı, erkek sayısının 2 ile çarpılmasıyla yapılmıştır. Buradan elde edilen sonuç kesinlik göstermeyebilir.

yakını günümüzde de hala varlığını sürdürmektedir (Tablo 2.2). Ancak Karakoca ismiyle verilen köy vadi dışında bulunduğu için çalışmamıza dahil edilmemiştir.

Cumhuriyetin kuruluşunun ardından Alanya Antalya iline bağlı bir ilçe durumuna gelmiştir. Alanya'ya bağlı nahiyeler kaldırılmış, Alanya Merkez ve Demirtaş olmak üzere iki bucağa ayrılmıştır. Dim Nahiyesi de bu süreçte kaldırılmış ve vadi içerisinde bulunan köyler Alanya merkez bucağına bağlanmıştır.

Tablo 2.3 Cumhuriyet Döneminde Dim Çayı Vadisi Nüfusu

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam	Nüfus Artış Hızı (%)
1935	935	1226	2161	-
1940	1150	1513	2663 ⁸¹	4,17
1950	-	-	3085 ⁸²	1,47
1965	2185	2276	4461	2,45
1970	2519	2686	5205	3,08
1975	3068	2929	5997	2,83
1980	3393	3363	6756	2,38
1985	3838	3842	7680	2,56
1990	4287	4327	8614	2,29
2000	7859	7132	14991	5,54
2010	8873	8525	17398	1,48
2015	10006	9818	19824	2,61
2016	10485	10133	20618	3,92

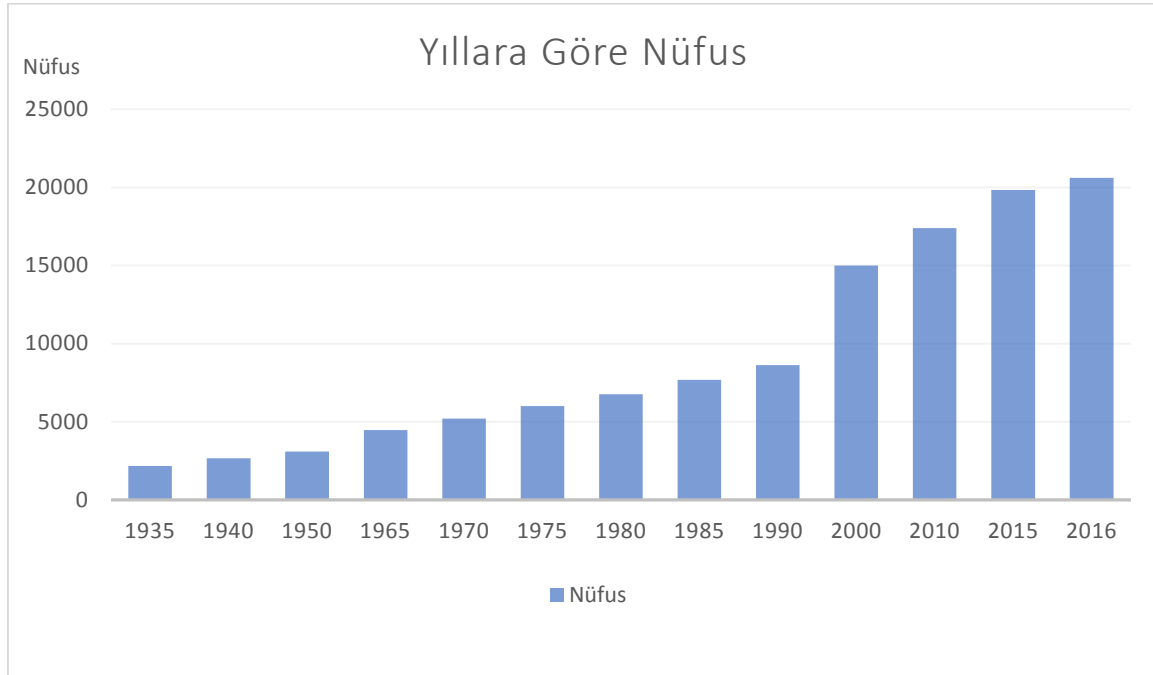
Kaynak: Tük, 2017

Vadinin nüfusuna bakıldığında cumhuriyetin kuruluşundan itibaren günümüze kadar sürekli arttığı görülmektedir. Artış hızı yıllar arasında farklılık göstermiştir. 1935'ten itibaren elde ettiğimiz veriler 2016 yılına kadar uzanmaktadır. 1935 yılında 2161 olan vadi nüfusu 1940'ta 2663, 1950'de 3085 ve 1965 yılında ise 4461 olmuştur. Nüfus artışı 1935-1940 yılları arasında İkinci Dünya Savaşı'nın etkilerine rağmen %4,17 oranında gerçekleşmiştir. 1940-50 arasında nüfus artış hızı en düşük seviyesinde kalmış %1,47 olarak ölçülmüştür. Bu tarihten sonra gelişen beslenme ve sağlık imkanlarıyla birlikte nüfus artış hızı yükselmiştir. 1990'lı yıllara kadar nüfus artışı daha düzenli şekilde seyrederken 1990-2000 yılları arasında hızlanmıştır. 2000 yılı kayıtlarında ilk defa nüfus 10 binin üzerine çıkmış ve 14991'e ulaşmıştır. Bu süreçte kırsal yerleşmelerde artan göç ve azalan doğumlara da bağlı olarak nüfus azalırken kıyı bölgesine dışarıdan gerçekleşen göçler etkili olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında daha dengeli dağılan nüfus yıllar geçtikçe sahil kesiminde yoğunlaşmış ve özellikle 1990'lı yıllardan itibaren vadi nüfusunun büyük kısmını Kestel ve Tosmur Mahalleleri oluşturmaya başlamıştır. Bu durumun en önemli sebebi artan turizm faaliyetleridir. Dışarıdan ciddi ölçüde göç alan iki mahalle vadinin nüfus yapısını değiştirmiştir. 2000 sonrası dönemde nüfus artış hızı zaman

⁸¹ 1940 yılına ait kayıtlarda Bıçakçı köyünün nüfus bilgileri yazmadığı için bu köyün verileri dahil edilmemiştir.

⁸² 1950 yılına ait kayıtlarda cinsiyete göre ayırım bulunmadığı için toplam sayı yazılmıştır.

zaman düşmüş ve artmıştır. Ancak artış devam etmektedir. 2016 yılında nüfus 20 bini de aşarak 20618'e ulaşmıştır (Tablo 2.2 ve Şekil 2.1). Önümüzdeki dönemde de gelişen turizmin etkisiyle nüfus artışının devam edeceği öngörülmektedir.

Şekil 2.1 Dim Çayı Yerleşmelerinde Nüfusun Yıllara Göre Değişim Grafiği

Mahalleleri tek tek ele aldığımızda farklı nüfus yapı ve gelişimlerine sahip oldukları görülmektedir. Vadinin ilk yerleşim yeri olan Alacami Mahallesi Dim Çayı kaynağının hemen altında kurulmuştur. Çay mahalle içerisinden geçerek vadi boyunca ilerler. Mahalle Alanya merkeze yaklaşık 45 km mesafededir. Yerleşime bağlı Merkez, Uçırmak ve Çökele Yaylası olmak üzere 3 mevkisi vardır.

Fotoğraf 2.1 Alacami Mahallesi (16.08.2017)

Tablo 2.4 Alacami Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1830-31	120
1935	320
1940	284
1950	424
1965	426
1975	528
1980	550
1985	816
1990	645
2000	456
2010	408
2016	288

Kaynak: Tüik, 2017

Alacami Mahallesinin nüfus gelişimine bakıldığında 1830’lu yıllarda 120 civarı olduğu tahmin edilen nüfusun yaklaşık 100 yıl sonra cumhuriyet dönemiyle birlikte 320’ye çıktığı görülmektedir. 1940’ta daha önce bahsetmiş olduğumuz İkinci Dünya Savaşı şartları sonucu nüfusta azalma meydana gelmiştir. 1950’li kayıtlarında yeniden başlayan nüfus artışı 1985 yılına kadar sürmüştür. 1990 yılından itibaren nüfusta azalma başlamıştır. Bu nüfus azalışında 1990 yılında Alacami’den ayrılan ve kendi başına bir köy haline gelen Yalçı’nın etkisi büyüktür. Nüfustaki azalma günümüze kadar devam etmektedir (Tablo 2.4). Bu nüfus azalışının temel sebebi dışarı verilen göçlerdir.

Bucak Mahallesi, Dim Çayı Vadisi boyunca kurulmuş olan ikinci mahalledir. Akdağ yamaçlarının güney yüzüne yerleşmiş olan mahalle, Dim Barajı gölünün üst tarafında bulunmaktadır. Mahalle, Alanya merkeze yaklaşık 35 km uzaklıktadır.

Fotoğraf 2.2 Bucak Mahallesi (17.02.2018)

Tablo 2.5 Bucak Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1501	155
1830-31	102
1935	133
1940	116
1950	115
1965	75
1970	89
1975	123
1980	161
1985	109
1990	125
2000	146
2010	170
2016	149

Kaynak: Tüik, 2017

Bucak Mahallesi, vadinin en düşük nüfusa sahip yerleşimlerinden biridir. Gerek arazi şartlarının zorluğu gerekse imkanların yetersizliği ile hiçbir zaman yoğun nüfusa sahip bir alan olarak kayıtlara geçirilmemiştir. Bucak Mahallesinde 1830’lu yıllarda 102 olarak tahmin edilen

nüfus 1935 yılında 133'e çıkmıştır. Daha sonrasında azalmaya başlayan nüfus 1965 yılına gelindiğinde 75'e kadar düşmüştür. Sonraki yıllarda dengesiz bir şekilde seyreden nüfus 1985'ten 2010'a kadar ise artış göstermiştir. Ancak 2010'dan sonra göçlerin de etkisiyle nüfus tekrar azalma eğilimine girmiş ve 2016'da 149 olarak kaydedilmiştir (Tablo 2.5).

Bıçakçı Mahallesi, Dim Çayı Vadisinin en eski yerleşim yerlerinden biridir. Vadi yamaçları üzerine eğime uygun bir şekilde kurulu olan mahalle, Dim Baraj Gölü'ne sınır durumdadır. Mahallenin üzerinde Akçatı Mahallesi bulunur. Bıçakçı Mahallesi, Alanya merkeze yaklaşık 19 km uzaklıktadır. Yerleşime bağlı Merkez ve Değirmenönü olmak üzere iki mevki vardır.

Tablo 2.6 Bıçakçı Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1501	50
1830-1831	56
1935	61
1950	105
1965	148
1970	179
1975	231
1980	356
1985	309
1990	271
2000	260
2010	225
2016	219

Kaynak: Tüik, 2017

Bıçakçı Mahallesinin nüfusu Cumhuriyet Dönemine kadar oldukça düşük bir seyir göstermiştir. Nüfusu 1830'lu yıllarda 56 kişi olarak tahmin edilmiştir. 1935 yılına gelindiğinde 61 olan nüfus 1950 yılında iki katına yaklaşmış ve 105'e ulaşmıştır. Bu köye ait 1940 yılı nüfus verileri olmadığı için tabloya dahil edilmemiştir. 1950 sonrasında da artmaya devam eden nüfus 1980 yılına gelindiğinde 356'ya ulaşmıştır. Ancak daha sonra düşüş eğilimine girmiş ve 2016 yılında 219'a kadar düşmüştür. Burada yine mahalle dışına gerçekleşen göçler etkili durumdadır (Tablo 2.6).

Vadinin eski yerleşimlerinden bir diğeri de Akçatı'dır. Bıçakçı Mahallesinin üzerinde su bölümü çizgisi sınırına yakın kurulan mahalle Alanya merkeze yaklaşık 16 km mesafededir. Yerleşim Merkez, Gökkerimler, Baraj, Ulupınar, Serdaroğlu, Uluçınar ve Sarıpınar olmak üzere 7 mevkiden oluşmaktadır.

Tablo 2.7 Akçatı Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1501	95
1830-31	142
1935	238
1940	328
1950	288
1965	346
1970	354
1975	359
1980	381
1985	359
1990	361
2000	762
2010	325
2016	328

Kaynak: Tük, 2017

Akçatı Mahallesi nüfusu 1830'dan 1935'e kadar iki katına yakın bir artış göstermiştir. Pek çok yerde gerçekleşen 1940'lı yıllardaki nüfus azalışına maruz kalmayan Akçatı nüfusu, 1950'de bir miktar azalma göstermiş ve 328'den 288'e düşmüştür. 1965 yılında tekrar arttığı gözlenen nüfus, daha sonra oldukça durağan bir seyir izlemiş ve 2000 yılına kadar bu özelliğini korumuştur. 2000 yılına gelindiğinde nüfus bir önceki kaydın iki katına ulaşarak 361'den 762'ye çıkmıştır. Bu gerçekleşen büyük nüfus artışının sebebine dair elimizde bir kanıt bulunmamaktadır. Ancak baraj inşaatında çalışan işçilerin buraya yerleşmesi sebeplerden birini oluşturabilir. Daha sonraki yıllarda nüfus normal seyrine dönmüş 2016 yılında 328 olarak ölçülmüştür (Tablo 2.7).

Öteköy Mahallesi, vadinin en tepelik yerleşimlerinden biridir. Alanya merkeze yaklaşık 35 km uzaklıkta bulunan mahalle vadi yamaçlarının üst kısmına kurulmuştur. Yerleşimin Merkez, Beladan ve Çeltek Yaylası olmak üzere 3 mevkisi vardır.

Fotoğraf 2.3 Öteköy Mahallesi (17.02.2018)

Tablo 2.8 Öteköy Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1830-31	102
1935	174
1940	175
1950	212
1965	216
1970	208
1975	297
1980	290
1985	313
1990	286
2000	247
2010	249
2016	175

Kaynak: Tüik, 2017

Oldukça sarp bir arazide kurulu olan yerleşim, hiçbir zaman büyük bir nüfus topluluğuna sahip olmamıştır. 1830’lu yıllarda 102 olarak tahmin edilen kişi sayısı, 1935 yılında 174’e çıkmıştır. Köyün nüfus artışı 1965 yılına kadar sürmüştür ve bu tarihte 216’ya ulaşmıştır. 1970’te 208’e düşmüş ancak sonrasında tekrar yükselişini sürdürmüştür ve 1985’te 313’e ulaşmıştır. 1985 sonrası nüfusu azalma eğilimi gösteren yerleşim 2010’da 249 olarak ölçülmüş, 2016’da ise 175’e kadar düşmüştür (Tablo 2.8).

Dim Çayı Vadisinin kuzeye bakan yamaçlarında Dim Barajı Gölü yakınlarında kurulu olan Kuzyaka Mahallesi Alanya merkeze yaklaşık 17 km mesafededir. Yerleşim Merkez ve Gemeyen mevkilerinden oluşmaktadır. Kuzyaka nüfusu 1830’dan 1950’li yıllara kadar oldukça

düşük kalmış ve büyük bir artış ya da azalma geçirmemiştir. 1950 yılında nüfusu 66 olmuştur. 1965 yılına gelindiğinde önceki sayımın iki buçuk katına ulaşarak 157'ye çıkmıştır. Bu tarihten itibaren düzensiz bir seyir izleyen nüfus, artış ve azalma dönemlerine girmiştir. 2000 yılında en yüksek nüfusuna ulaşan yerleşim 233 kişiye ulaşmıştır. Bu tarihten sonra az da olsa azalma gösteren nüfus 2016'da 191'e düşmüştür. Ancak göç olayının durma noktasına geldiği düşünülmekte ve bundan sonra nüfusun durağan bir seyir izleyeceği ya da artma eğilimi göstereceği tahmin edilmektedir (Tablo 2.9).

Tablo 2.9 Kuzyaka Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1830-31	64
1935	56
1940	56
1950	66
1965	157
1970	133
1975	151
1980	178
1985	197
1990	163
2000	233
2010	204
2016	191

Kaynak: Tüik, 2017

Vadinin kuzeye bakan yamaçlarında kurulan bir diğer mahalle Uzunöz'dür. Alanya merkeze yaklaşık 25 km uzaklıkta Gümüşkavak ve Kuzyaka Mahalleleri arasında Dim Baraj Gölü kenarında kurulmuştur. Merkez, Darıbükü ve Kızıldam olmak üzere 3 mevkiisi vardır.

Tablo 2.10 Uzunöz Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1830-31	194
1935	116
1940	118
1950	135
1965	196
1970	217
1975	247
1980	291
1985	391
1990	390
2000	491
2010	598
2016	530

Kaynak: Tüik, 2017

Uzunöz'ün 1830'lu yıllarda 194 olduğu tahmin edilen nüfusu 1935 yılına gelindiğinde 116 olarak sayılmıştır. Bu tarihten sonra sürekli bir artış gösteren nüfus 1985 ve 1990 yılları arasında durağanlaşmış ve 1990 tarihinde 390 sayısına ulaşmıştır. Daha sonra yükselişini artarak sürdüren nüfus 2010 yılında 598'e ulaşmıştır. 2016 yılında 530'a gerilese de yerleşimin

nüfusu artma eğilimini sürdürmektedir (Tablo 2.10). 2000’li yıllardan itibaren gerçekleşen hızlı nüfus artışında bölgede turizm faaliyetlerinin etkinlik kazanmasının rolü büyüktür.

Kuzyaka ve Uzunöz Mahallelerinin yukarısında nispeten tepelik arazilerin arasında kurulu olan Gümüşkavak Mahallesi, Alanya merkeze yaklaşık 32 km uzaklıktadır. Yerleşim Merkez, Bağlılı, Çakallar, Havutçuönü, Kefereler, Kökoluk, Yavaş ve Şahlan olmak üzere 8 mevkiden oluşmaktadır.

Fotoğraf 2.4 Gümüşkavak Mahallesi (17.02.2018)

En köklü yerleşimlerden birini oluşturan Gümüşkavak, 1830 yılında tahmini olarak 119 nüfusa sahiptir. Cumhuriyet dönemiyle birlikte 1935 yılında iki katına çıkan nüfus 266’ya ulaşmıştır. 1940’lı yıllarda gerçekleşen nüfus azalışı yerleşmeyi çok fazla etkilemese de nüfus 256’ya gerilemiştir. Bu dönemin ardından sürekli bir artış gösteren nüfus 1980 yılında 748’e kadar ulaşmıştır ve en yüksek seviyesine çıkmıştır. 1990 yılında azalarak 619’a düşen kişi sayısı sonraki dönemde tekrar artarak 700 olmuştur. 2016 yılına gelindiğinde ise 100 kişi kadar azalarak nüfus 600’e düşmüştür. Burada göçün etkileri görülmeye başlamıştır (Tablo 2.11).

Tablo 2.11 Gümüşkavak Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1501	70
1830-31	119
1935	266
1940	256
1950	316
1965	438
1970	459
1975	559
1980	748
1985	653
1990	619
2000	666
2010	700
2016	600

Kaynak: Tüik, 2017

Kuzeye bakan yamaçlarda bulunan yerleşimler arasında kaynağa en yakın olan mahalle Yalçı'dır. Oldukça engebeli ve ormanlık bir arazide bulunur. Alanya merkeze yaklaşık 35 km uzaklıktadır. Merkez, Armutlu ve Kaplanhanı Yaylası yerleşimin mevkilerini oluşturmaktadır.

Fotoğraf 2.5 Yalçı Mahallesi'nde Eğimli Sokaklar (17.02.2018)

1830'lu yıllarda kayıtları bulunsa da Cumhuriyet döneminde 1990'a kadar Alacami'ye bağlı bir mahalle konumunda olan Yalçı, bu tarihten sonra ayrılarak kendi başına bir köy haline gelmiştir. Bu yüzden Cumhuriyet dönemine ait ilk nüfus kayıtları 1990 yılına aittir. 1830 nüfusu 90 olarak tahmin edilen yerleşmenin 1990 yılında nüfusu 146'dır. 2000 yılında artarak 194'e

ulaşan nüfus daha sonra azalmaya başlamış ve 2016 yılında 95'e kadar düşmüştür (Tablo 2.12). Bu azalmanın gerçekleşmesinde köyün oldukça sarp bir arazide bulunması, imkanlarının oldukça kısıtlı olması ve genç nüfusun sürekli dışarıya göç etmesi etkili olmaktadır.

Tablo 2.12 Yalçı Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1830-31	90
1990	146
2000	194
2010	122
2016	95

Kaynak: Tüik, 2017

Uğurlu Mahallesi, Dim Çayı Vadisinin güneye bakan yamaçlarında yüksek tepeler arasında bir çukurluğa kurulmuştur. Alanya merkeze yaklaşık 27 km mesafededir. Üzümlü ve Akçatı Mahallelerinin arasında bulunur. Merkez ve Karayusuflar olmak üzere iki mevkii vardır. Bölgenin en köklü yerleşimlerinden birisini oluşturur.

Tablo 2.13 Uğurlu Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1501	285
1830-31	244
1935	212
1940	220
1950	252
1965	229
1970	243
1975	262
1980	301
1985	257
1990	233
2000	202
2010	157
2016	162

Kaynak: Tüik, 2017

Uğurlu, vadinin en durağan nüfus yapısına sahip yerleşimlerinden birini oluşturmaktadır. 1830'da 244 olarak tahmin edilen nüfus 1935'te 212 olarak ölçülmüştür. Genel olarak artış gösteren nüfus, 1980 yılına gelindiğinde 301 olmuştur. Bu tarihten itibaren azalmaya başlayarak 2010 yılında 157'ye kadar düşmüştür. 2016 nüfusu ise bir miktar artarak 162 olmuştur. Mahalle dışarıya göç vermekte olsa da nüfusu son dönemde dengelenmeye başlamıştır (Tablo 2.13).

Vadinin güneye bakan yamaçları üzerinde Bıçakçı ve Öteköy arasında bir tepelik üzerine kurulmuş olan Üzümlü, Alanya merkeze yaklaşık 24 km uzaklıktadır. Merkez, Bahçe ve Üzümlü Yaylası adıyla 3 mevkisi vardır.

Tablo 2.14 Üzümlü Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1501	90
1830-31	75
1935	30
1940	188
1950	157
1965	191
1970	208
1975	214
1980	239
1985	260
1990	266
2000	275
2010	253
2016	206

Kaynak: Tüik, 2017

1830’da 75 olarak tahmin edilen Üzümlü nüfusu, 1935 yılında 30’a kadar düşmüştür. 1940 yılında 6 kat artış gösteren nüfus 188’e çıkmıştır. Burada dışarıdan yaşanan bir göç dalgası, daha önceki sayımda yapılan hatalar veya başka bir yerleşimin Üzümlü’ye bağlanması gibi sebepler etkili olmuş olabilir. 1950 yılında 157’ye düşen sayı daha sonrasında 2000 yılına kadar artış göstermiştir. 2000’de 275 olan nüfus, göçlerin etkisiyle azalmaya başlayarak 2016 yılında 206’ya düşmüştür (Tablo 2.14).

Oldukça dik bir yamaç üzerine kurulu olan Taşbaşı fiziki faktörler tarafından oldukça etkilenmektedir. Geniş bir yerleşme alanına imkan vermeyen arazi, mahallenin de nüfuslanamamasının sebeplerinden birini oluşturmaktadır (Fotoğraf 2.6).

Fotoğraf 2.6 Taşbaşı Mahallesi (17.02.2018)

1830 nüfusu 96 olarak tahmin edilen Taşbaşı nüfusu, 1935'te 124 kişiye ulaşmıştır. Oldukça yavaş bir şekilde 1985'e kadar devam eden nüfus artışı bu tarihte 221'e ulaşmıştır. Sonraki dönemde özellikle göçlerin etkisiyle azalmaya başlayan nüfus 2016 yılına gelindiğinde 116'ya kadar düşmüştür (Tablo 2.15). Bundan sonraki süreçte nüfusun azalma eğilimini sürdüreceği tahmin edilmektedir.

Tablo 2.15 Taşbaşı Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1830-31	96
1935	124
1940	133
1950	141
1965	158
1970	169
1975	195
1980	200
1985	221
1990	187
2000	157
2010	152
2015	135
2016	116

Kaynak: TÜİK, 2017

Dim Çayı'nın denize döküldüğü sahanın doğusunda sahil şeridi etrafına kurulu olan Kestel, ilçe merkezine yaklaşık 6 km uzaklıktadır. Turizm faaliyetleri dolayısıyla nüfusun en fazla olduğu mahallelerden birisidir. 1990 yılında belde ilan edilmiş ancak son çıkan kanunla birlikte mahalleye dönüştürülmüştür. Kestel şehrsel mahalle özellikleri göstermektedir.

Tablo 2.16 Kestel Mahallesi'nin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1830-31	314
1935	433
1940	650
1950	709
1965	1574
1970	2033
1975	2268
1980	2416
1985	3049
1990	3610
2000	5623
2010	6757
2016	8675

Kaynak: TÜİK, 2017

Vadinin en kalabalık iki yerleşiminden biri olan Kestel, turizm faaliyetlerinin yoğunlaşmasıyla birlikte nüfusunu sürekli artırmaktadır. 1830 nüfusu 314 olduğu tahmin edilen mahallede 1935 yılında nüfus 433'e ulaşmıştır. Cumhuriyet döneminde nüfusu sürekli bir artış gösteren Kestel, 1965 yılı kayıtlarında 1574 kişiye ulaşarak ilk defa binli sayıları aşmıştır. 1990

ve 2000 yılları arasında 2000 kişiye yakın bir nüfus artışı görülen Kestel, sonraki dönemde de bu durumunu deva ettirmiştir. 2016 nüfusu 8675 kişiye ulaşan Kestel, tek başına vadi nüfusunun üçte birinden fazlasını oluşturmaktadır. (Tablo 2.16).

Dim Çayı'nın son bulduğu ve denize döküldüğü sahada çayın batı kısmında sahil şeridi etrafında kurulu olan Tosmur, ilçe merkezine 4 km mesafededir. 1999 yılında belde ilan edilen yerleşim, daha sonra kanunla tekrar mahalleye dönüştürülmüştür. Şehirsel mahalle özellikleri gösteren yerleşimlerden bir diğeri Tosmur'dur.

Tablo 2.17 Tosmur Mahallesinin Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Nüfus
1830-31	128
1935	26
1940	139
1950	165
1965	307
1970	386
1975	563
1980	645
1985	746
1990	1312
2000	5279
2010	7091
2016	8884

Kaynak: Tük, 2017

Vadide en küçük yüzölçümüne sahip olmasına rağmen en yüksek nüfusa sahip mahalledir. Tosmur mahallesi nüfusu 1830'lu yıllarda 128 olarak tahmin edilmesine rağmen 1935 yılında 26 olarak kayıtlara geçirilmiştir. Nüfus 1940 yılında 139 olmuştur. 1935 yılında gerçekleşmiş bir hata ya da eksik sayım meydana gelmiş olabilir. 1940'la birlikte nüfus günümüze kadar sürekli bir artış göstermiştir. Özellikle 1990 sonrası oldukça hızlanan nüfus artışıyla 2000 yılında sayı 5279'e ulaşmıştır. Bu tarihten 2016'ya kadar da mahalle nüfusuna yaklaşık 3200 kişi eklenmiş ve nüfus 8884 olmuştur (Tablo 2.17). Turizmin etkisiyle birlikte mahalle nüfusu sürekli artış göstermektedir. Nüfusla birlikte ortaya çıkan emlak ihtiyacı mahallede sürekli yeni bina ve sitelerin yapılmasına olanak sağlamıştır. İlerleyen dönemde nüfus artmaya devam etse de yüzölçümünün çok büyük nüfusa izin vermeyeceği ve daha geniş alana sahip olan Kestel Mahallesiine doğru bir kayma gerçekleşeceği düşünülmektedir.

2.1.2. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Özellikleri

2.1.2.1. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı

Yörenin cinsiyet durumuna bakıldığında Cumhuriyetin özellikle ilk dönemlerinde dengesiz bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir. 1935 ve 1940 nüfuslarında gerek Birinci Dünya Savaşı ve ardından verilen Kurtuluş Mücadelesiyle gerekse 1939 yılında başlayan İkinci Dünya Savaşı etkisiyle erkek nüfusun kadın nüfusa göre geride kaldığı anlaşılmaktadır. Öyle ki 1940'ta 1513 kadına karşılık 1150 erkek bulunmaktadır. Vadide cinsiyet dengesizliği 1970'li yıllara kadar kadın nüfus lehine olmuş daha sonrasında belirgin farklar ortadan kalkmıştır. 1970 yılında kadın sayısı 2686 erkek sayısı ise 2519'dur. Ancak 2000'li yıllardan itibaren özellikle sahil kenarında yoğunlaşan turizm faaliyetleriyle dışarıdan önemli oranda göç gerçekleşmiştir. Bu göçlerin büyük kısmını çalışmaya ve buradan mülk edinmeye gelen erkek nüfus oluşturmaktadır. Bu göçlerle birlikte erkek nüfus kadın nüfus karşısında artmaya başlamıştır. Ancak belirgin farklar ortaya çıkmamaktadır. 2000 yılında erkek nüfus 7859 iken, kadın nüfus 7132 olmuş, 2016'ya gelindiğinde ise erkek sayısı 10485'e kadın sayısı 10133'e çıkmıştır (Tablo 2.18).

Tablo 2.18 Dim Çayı Yerleşmelerinde Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

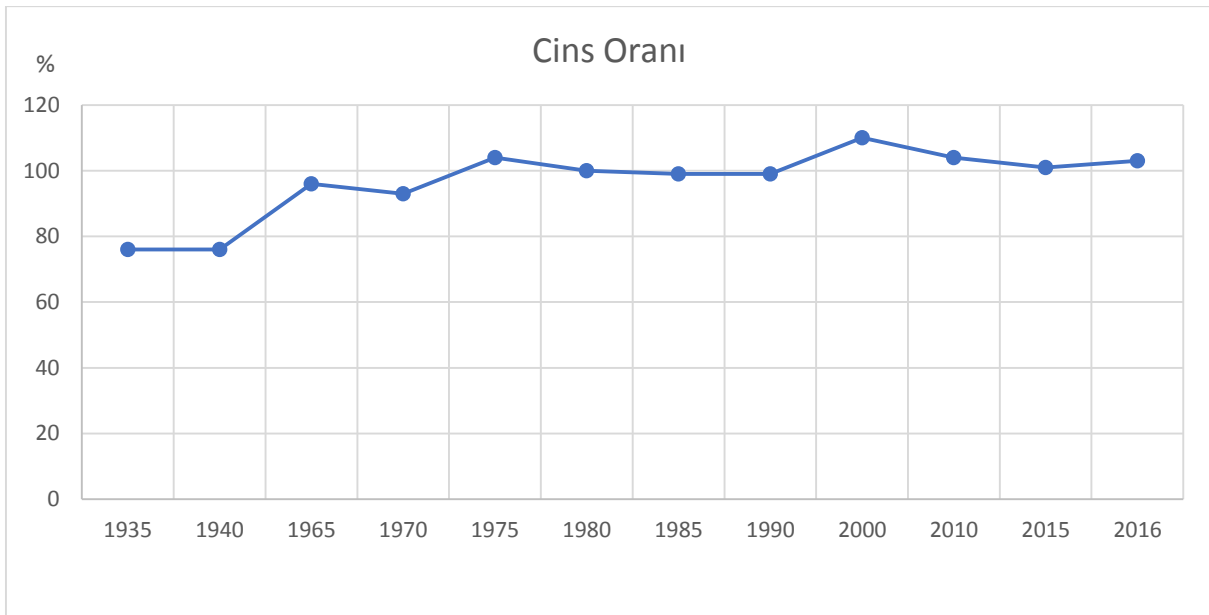
Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam	Cins Oranı
1935	935	1226	2161	76
1940	1150	1513	2663 ⁸³	76
1950	-	-	3085 ⁸⁴	-
1965	2185	2276	4461	96
1970	2519	2686	5205	93
1975	3068	2929	5997	104
1980	3393	3363	6756	100
1985	3838	3842	7680	99
1990	4287	4327	8614	99
2000	7859	7132	14991	110
2010	8873	8525	17398	104
2015	10006	9818	19824	101
2016	10485	10133	20618	103

Kaynak: TÜİK, 2017

Cins oranı 100 kadın başına düşen erkek sayısı olarak tanımlanabilir. Cins oranı erkek sayısının kadın sayısına bölünmesiyle bulunur. Vadide cins oranı cumhuriyetin ilk dönemlerinde 76 civarındadır. 1965 yılından itibaren dengelenmeye başlamış 96'ya çıkmıştır. 1975 yılında ise cins oranı 100'ün üzerine çıkmış ve erkek sayısı kadın sayısını geçmiştir. Günümüzde büyük oranda dengede olsa da erkek nüfus bir miktar daha fazladır. 2016 yılında cins oranı 103'tür (Tablo 2.18 ve Şekil 2.2).

⁸³ 1940 yılına ait kayıtlarda Bıçakçı Köyünün nüfus bilgileri yazmadığı için bu köyün verileri dahil edilmemiştir.

⁸⁴ 1950 yılına ait kayıtlarda cinsiyete göre ayırım bulunmadığı için toplam sayı yazılmıştır.

Şekil 2.2 Dim Çayı Yerleşmelerinde Yıllara Göre Cins Oranı Grafiği

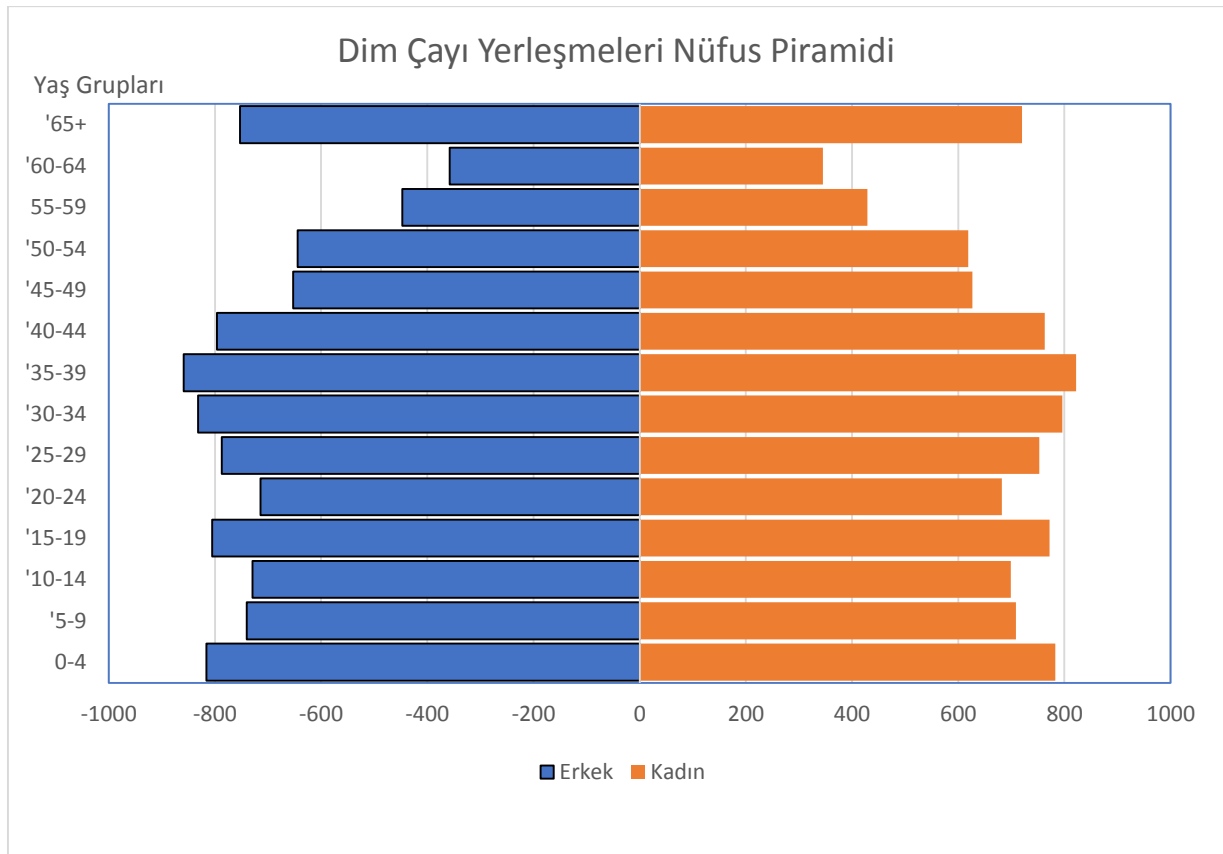
Vadinin yaş yapısına dair Tük'ten edinebildiğimiz verilerde eksiklik bulunmaktadır. Burada Tük tarafından belirtilen nüfusu 250'den daha düşük olan mahallelerin diğer mahalleler adı altında birlikte değerlendirildiği bilgisi tarafımıza verilmiştir. Bu yüzden bazı mahallelerde 2016 yılına dair veri alınmamış, genel yaş yapısına bakarken bu mahalleler dahil edilmemiştir.

Vadide yaş grupları dağılımına bakıldığında en kalabalık yaş gruplarını 35-39 ve 30-34 yaş arasının oluşturduğu görülmektedir. 35-39 yaş arasında 1681, 30-34 yaş arasında 1628 kişi vardır. Ardından 0-5 yaş grubu gelmektedir. 0-5 yaş grubunun geniş olması doğum oranlarının yüksek olduğunun bir göstergesidir. Vadi nüfusu dinamik bir seyir izlemekte ve nüfus artışını sürdürmektedir. Çalışma çağındaki nüfusun sayısı oldukça yüksektir. Vadide yaş grupları arasında belirgin farklılıklar görülmemektedir. En az kişi 55-59 yaş arasındadır. 65 yaş üstü nüfusun yüksek oranı vadide yaşlı nüfusun arttığını, yaşam süresinin uzadığını ve dışarıdan emeklilik hayatını yaşamak için gelen kişileri işaret etmektedir (Tablo 2.19 ve Şekil 2.3).

Tablo 2.19 2016 Yılı Dim Çayı Vadisi Yaş Grupları Dağılımı

Cinsiyet	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
Erkek	816	740	729	805	714	787	832	859	796	653	644	447	358	753
Kadın	783	709	699	772	682	753	796	822	763	627	619	429	345	720
Toplam	1599	1449	1428	1577	1396	1540	1628	1681	1559	1280	1263	876	703	1473

Kaynak: Tük, 2017

Şekil 2.3 2016 Yılı Dim Çayı Yerleşmeleri Nüfus Piramidi

Mahallelerin cinsiyet ve yaş grupları dağılımları tek tek ele alındığında bazı farklılıklar görülmektedir. Alacami Mahallesi'nde nüfusun cinsiyet dağılımında genel bir eşitsizlik bulunmaktadır. Cumhuriyetin ilk döneminde savaşlar ve asker ihtiyacı gibi sebeplerle erkek nüfusun kadın nüfusa göre az olduğu görülmektedir. Bu dengesiz dağılım 1975'li yıllara kadar devam etmiş 1985'te dengeye oturmuş ancak daha sonraki dönemde yeniden kadın nüfusun oranı artmaya başlamıştır. 2000 yılında cins oranı 62'ye kadar düşmüştür. Bu dönemde dışarıya yapılan iş ve eğitim amaçlı göçlerin etkili olduğu düşünülmektedir. 2016 yılı itibariyle cins oranı 70 civarındadır (Tablo 2.20).

Tablo 2.20 Alacami Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	136	184	73
1940	110	174	63
1965	187	239	78
1970	210	316	66
1975	257	271	94
1980	255	295	86
1985	407	409	99
1990	281	364	77
2000	176	280	62
2010	186	222	83
2016	119	169	70

Kaynak: Tüik, 2017

Alacami Mahallesinde 1985 yılında en büyük yaş gruplarını 5-9, 10-14 ve 15-19 yaş arası oluşturmaktadır. Genç nüfusun yüksek olduğu görülmektedir. 2000 yılına gelindiğinde 65 üstü yaştan nüfus içerisindeki oranının arttığı ve çocuk ve orta yaş grubundaki insan sayısının azaldığı görülmektedir. Burada göçle birlikte genel olarak nüfusun azalmasıyla birlikte, doğumların da azaldığı gözlenebilmektedir. 2010 ve 2015 yıllarına gelindiğinde Alacami’de en büyük yaş grubunu 65 yaş üstü oluşturmaktadır. Nüfusun giderek yaşlandığı görülmektedir. 10-14 ve 15-19 yaş grupları diğer büyük yaş gruplarıdır. Nüfusun azalmasıyla birlikte nüfus bütün yaş grupları küçülürken yaşlı nüfus artmaktadır (Tablo 2.21).

Tablo 2.21 Alacami Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	97	124	106	105	66	48	42	36	29	30	43	36	16	36
2000	57	61	35	46	32	30	38	27	21	14	18	17		60 ⁸⁵
2010	27	37	42	46	27	32	27	18	29	23	19	15	18	48
2015	18	C ⁸⁶	30	34	C	21	C	19	15	23	20	17	15	53

Kaynak: Tük, 2017

Bucak Mahallesinde Cumhuriyetin ilk döneminde kadın nüfusun daha fazla olduğu bir cinsiyet dağılımı mevcuttur. 1965 yılına gelindiğinde dağılımında neredeyse bir eşitlik ortaya çıkmış, 2000 yılına kadar erkek ve kadın nüfusu benzer bir şekilde ilerlemiştir. 2000 yılında ise kadın nüfusu, erkek nüfusun iki katına yakın hale gelmiş, cins oranı 53 olmuştur. Burada yüksek oranda işçi göçlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Sonraki yıllarda cinsiyet dağılımı dengelenmiş ve 2016’da 73 erkek ve 76 kadınla birlikte cins oranı 96’dır (Tablo 2.22).

Tablo 2.22 Bucak Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	53	80	66
1940	47	69	68
1965	38	37	102
1970	46	43	106
1975	68	55	123
1980	79	82	96
1985	56	53	105
1990	58	67	86
2000	51	95	53
2010	82	88	93
2016	73	76	96

Kaynak: Tük, 2017

⁸⁵ 2000 yılı verilerinde 60-64 ve 65+ yaş grupları kaldırılıp bunun yerine 60+ yaş grubu olarak tek bir grupta toplandığı için bu yaş grubu birleşik şekilde girilmiştir. Bütün mahalle tablolarında aynı durum geçerlidir.

⁸⁶ Tük kayıtlarında 2000 yılına kadar olan verilerde kişi sayısının 3’ten az olması durumunda 2000’den sonraki verilerde ise 15’ten az olduğu durumlarda bu veriler “C” ifadesi ile gösterilmiştir.

Bucak Mahallesiinde 1985-2000 yılları nüfusunda en büyük yaş gruplarını 0-14 yaş arası oluşturmaktadır. Genç nüfusun fazla olduğu ve doğum sayılarının yüksek olduğu görülmektedir. 65 yaş üstü kişi sayısı bu senelerde oldukça düşüktür. 2016 yılı verilerinde ise değerlerin pek çoğunu 15'ten küçük olduğu gerekçesiyle görme imkânımız bulunmasa da 65 yaş üstü nüfusun en yüksek sayıya sahip grup olması mahalle nüfusunun yaşlanmaya başladığının bir göstergesidir (Tablo 2.23).

Tablo 2.23 Bucak Mahallesiinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	20	17	15	12	6	6	8	4	3	7	C	C	C	5
1990	18	18	19	17	11	8	5	5	8	4	C	3	3	4
2000	26	22	12	13	8	9	14	7	8	6	4	5	11	
2016	C	C	C	17	C	C	C	C	C	15	C	C	C	20

Kaynak: TÜİK, 2017

Bıçakçı Mahallesiine verilere göre 1935 yılında toplam nüfusun oldukça az olduğu ancak bu nüfus içerisinde kadın sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. 1975 yılına kadar kadın nüfusun daha fazla olduğu yerleşmede, bu tarihte erkek nüfusun kadın sayısına karşı ciddi oranda arttığı görülmektedir. 1975 yılında cins oranı 127'ye kadar çıkmıştır. 2000 yılına kadar devam eden bu durum 2010 yılında tekrarlanmıştır. 2016'ya gelindiğinde ise cinsiyet dengelenmeye başlamıştır (Tablo 2.24). Bu süreçlerin yaşanmasında dışarıdan gelen işçi göçleri veya son dönemde mahalleden arazi satın alan kişilerin etkisi olmuş olabilir.

Tablo 2.24 Bıçakçı Mahallesiinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	25	36	69
1965	72	76	94
1970	89	90	98
1975	131	100	131
1980	196	160	122
1985	173	136	127
1990	145	126	115
2000	127	133	95
2010	141	111	127
2016	115	104	110

Kaynak: TÜİK, 2017

Bıçakçı Mahallesiinin 1985 ve 1990 yılları yaş grupları dağılımında 0-19 arası grupların en kalabalık kitleyi oluşturduğu görülmektedir. Genç nüfus sayısı fazladır. 2000 yılında bütün yaş gruplarının sayısı azalmış 65 yaş üstü nüfusun oranı artmıştır. Bıçakçı Mahallesiine ait en güncel veriler 2013 ve 2016 yıllarına aittir. Bu senelerde en büyük yaş grubunu 30-34 yaş arası

oluşturmaktadır. Nüfusun azalması bütün yaş gruplarında etkisini gösterirken 65 yaş üstü grupta artış gözlenmektedir. Bu doğrultuda mahallede yaşlı nüfusun oranının arttığı çıkarımı yapılabilir. 15-64 yaş arası grup mahalledeki en büyük kitleyi oluşturmaktadır (Tablo 2.25).

Tablo 2.25 Bıçakçı Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	32	49	40	48	30	18	23	10	8	17	10	8	5	11
1990	24	36	45	31	18	19	14	22	13	8	16	9	7	9
2000	23	26	21	26	31	22	14	15	12	14	12	9	35	
2013	22	21	20	24	18	27	30	19	20	C	C	C	C	22
2016	19	16	17	15	C	15	20	15	17	C	18	C	C	27

Kaynak: Tüik, 2017

Akçatı Mahallesinde 2000’li yıllara kadın nüfusun fazla olduğu bir yapı mevcuttur. 1935’ten itibaren erkek nüfusun az olduğu yerleşimde 1965’e gelindiğinde cinsiyet dağılımı dengelense de sonraki yıllarda yeniden erkek nüfus oranı azalmıştır. Dışarıya yaşanan işçi göçlerinin bu durumda etkisi olabilir. 2000 yılına gelindiğinde erkek sayısında çok büyük bir artış gerçekleşmiş, cins oranı 163 olmuştur. Baraj inşaatında çalışmak için gelen işçilerin bu artışta etkisi olduğu düşünülmektedir. Sonraki yıllarda nüfus dengelenmiş ama erkek sayısı fazla kalmıştır (Tablo 2.26).

Tablo 2.26 Akçatı Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	109	129	84
1940	145	183	79
1965	174	172	101
1970	159	195	81
1975	167	192	86
1980	173	208	83
1985	165	194	85
1990	149	212	70
2000	473	289	163
2010	164	161	101
2016	171	157	108

Kaynak: Tüik, 2017

Akçatı Mahallesinin 1985-1990 yılları arası yaş grupları dağılımına 0-14 yaş arası en büyük grubu oluşturur. Çocuk yaştaki nüfusun sayısı yüksektir. Ancak 2000 yılında bahsettiğimiz işçi göçlerinin de etkisi dahilinde 25-29, 30-34 ve 35-39 yaş grupları büyük bir sıçrama yaşamıştır. Bu dönemde 0-14 ve 60 yaş üstü nüfusun sayısı da artmıştır. 2010 yılına ait verilerde en büyük yaş grubunu 15-19 yaş arası oluşturmaktadır. Bu da çalışma çağına yeni ulaşan önemli miktarda insanı temsil etmektedir. 65 yaş üstü nüfus ikinci en büyük grup

durumundadır. 0-14 yaş arası grubun sayısı halen yüksektir. 2015 yılında ise 65 yaş üstü nüfus en büyük grup durumuna gelmiştir. Mahalle nüfusu yaşlanma eğilimini sürdürmektedir. 15-19 ve 20-24 yaş arası en büyük diğer yaş gruplarıdır. Mahalle halen önemli miktarda genç nüfus barındırmaktadır. Ancak 0-5, 5-9 ve 10-14 yaş aralıklarında sayı oldukça düşmüştür. Mahallede doğum oranları giderek azalmaktadır (Tablo 2.27).

Tablo 2.27 Akçatı Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	43	50	51	34	24	25	17	13	14	19	13	7	14	35
1990	44	42	51	35	21	31	22	15	16	10	14	16	9	35
2000	61	60	51	71	84	103	68	68	55	34	27	17		63
2010	19	20	33	41	25	21	C	C	23	25	19	20	16	40
2015	C	15	22	37	28	25	C	C	19	22	26	21	20	50

Kaynak: TÜİK, 2017

Gümüşkavak Mahallesinin cinsiyet dağılımında genel olarak kadın nüfusun ön planda olduğu görülmektedir. 1935 yılından 1975'e kadar kadın nüfusu sayısı erkek sayısından fazla olmuştur. 1975'te ciddi artış gösteren erkek nüfus 1985'te durağanlaşmış ve tekrar kadın nüfusun gerisinde kalmıştır. 2000'e gelindiğinde kadın ve erkek nüfus arasındaki fark önemli oranda açılmıştır. Doğumlarda kız bebek sayısının fazlalaşması ya da dışarıya yaşanan erkek göçleri bu durumu etkilemiş olabilir. Sonraki dönemde bu fark kapanmaya ve son dönemde ortadan kalkmaya başlamıştır. 2016 yılı itibarıyla mahallede kadın nüfus 296 iken erkek nüfus 304 olarak ölçülmüştür (Tablo 2.28).

Tablo 2.28 Gümüşkavak Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	109	157	69
1940	101	155	65
1965	199	239	83
1970	219	240	91
1975	293	266	110
1980	371	377	98
1985	306	347	88
1990	276	343	80
2000	289	377	76
2010	338	362	93
2016	304	296	102

Kaynak: TÜİK, 2017

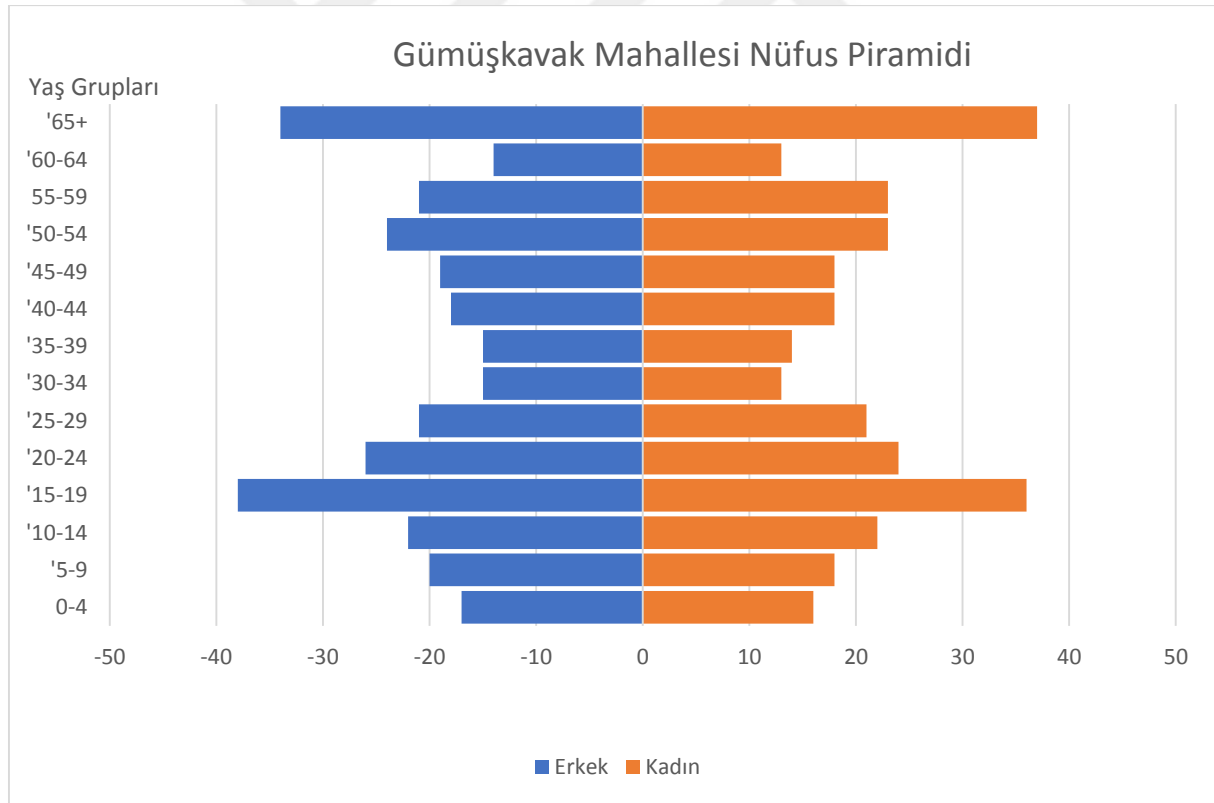
Gümüşkavak Mahallesinde 1985 ve 2000 yılları arasında en büyük yaş gruplarını 0-4 ve 5-9 aralığı oluşturmaktadır. Bu dönemde doğum sayıları oldukça yüksektir. 2010 yılına gelindiğinde en büyük yaş gruplarını 10-14 ve 15-19 yaş grupları oluşturmaktadır. Bu durum

önemli bir genç nüfus potansiyeline sahip olduğunu gösterir. 65 yaş üstü nüfusun sayısı da geçmişe göre azımsanmayacak ölçüde artmıştır. 2015 yılında 5 yıl önceki 10-14 yaş arası gruptaki kişilerin büyüyerek 15-19 yaş grubunu oluşturduğu görülmektedir. 10-14 ve 0-5 yaş grubunda düşüş gözlemlenmektedir. Doğum oranlarının azaldığı tahmin edilmektedir. 65 yaş üstü nüfus en büyük ikinci yaş grubunu oluşturmaktadır (Tablo 2.29).

Tablo 2.29 Gümüşkavak Mahallesi Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	113	106	82	59	58	35	29	24	18	30	25	20	11	42
1990	111	101	78	66	33	48	26	31	19	14	26	17	15	34
2000	113	89	64	59	45	59	42	51	25	27	13	12		67
2010	52	43	92	74	67	44	37	45	37	48	40	30	20	71
2015	32	43	39	90	44	39	31	26	44	38	47	39	26	72

Kaynak: TÜİK, 2017

Şekil 2.4 Gümüşkavak Mahallesi 2016 Yılı Yaş Piramidi

Kestel, cumhuriyetin ilk dönemlerinde kadın ve erkek nüfus arasında dengeli bir dağılıma sahiptir. 1940 yılında cins oranı 96 olmuştur. 1965 yılında erkek oranı artmışsa da sonradan yeniden düşüş göstermiştir. Denge durumunun 1985'ten itibaren erkek nüfus lehine değiştiği görülmektedir. Dışarıdan gerçekleşen tarım ve turizm işçi göçleri dolayısıyla erkek

nüfus oranı kadınlara göre artış göstermiştir. 2016 yılı itibariyle erkek nüfus 4473, kadın nüfus 4202 olmuştur. Cins oranı 106'dır (Tablo 2.30).

Tablo 2.30 Kestel Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	206	227	90
1940	320	330	96
1965	820	754	108
1970	1020	1013	101
1975	1127	1141	98
1980	1188	1228	96
1985	1566	1483	105
1990	1843	1767	104
2000	2883	2740	105
2010	3511	3246	108
2016	4473	4202	106

Kaynak: Tük, 2017

Kestel mahallesi'nin 1985-2000 yılları arasındaki yaş grupları dağılımı incelendiğinde 15-19 ve 10-14 yaş arası grupların en büyük kitleyi oluşturduğu gözlenmektedir. Dışarıdan alınan göçlerin büyük kısmını 15-64 yaş arası oluşturduğu için grubun yüzdesi giderek artmaktadır. 65 yaş üstü nüfusun genel içerisindeki dağılımı yüksek değildir. 0-14 yaş grubundaki insan sayısı da giderek artmaktadır. Doğum sayısının arttığı düşünülmektedir. 2010 yılı verilerinde en büyük yaş grubunu 30-34, 25-29 ve 0-5 yaş arası oluşturmaktadır. Çocuk ve orta yaş grubun oranı yüksektir. Dışarıdan göçle gelen aileler artık mahalleye yerleşmiş burada çocuk sahibi olmaya başlamıştır. 2016 yılında en büyük yaş grupları 15-19, 35-39, 20-24 ve 0-5 yaşlıdır. 2016'da 65 yaş üstü nüfusun da ciddi şekilde artış gösterdiği görülmektedir. Kestel'de cinsiyet ve yaş grupları dağılımında doğal nüfus gelişiminin yanı sıra dışarıdan gelen nüfusun da çok önemli ve belirleyici bir rolü vardır (Tablo 2.31).

Tablo 2.31 Kestel Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	258	375	401	434	340	248	177	151	150	152	111	80	49	121
1990	306	330	411	450	373	414	267	199	161	144	141	117	65	101
2000	599	587	507	528	489	572	504	492	344	250	191	186		374
2010	611	527	589	576	499	613	645	593	488	483	330	245	168	390
2016	708	658	605	752	710	644	713	748	669	547	604	404	315	598

Kaynak: Tük, 2017

Kuzyaka nüfusu en düşük yerleşimlerinden birini oluşturmaktadır. Cumhuriyet döneminde 1980 yılına kadar dengeli bir cinsiyet dağılımına sahip olmuştur. 1980'de erkek sayısı kadın sayısının üzerine çıkmış ve cins oranı 125 olmuştur. Sonraki yıllarda dengelenen

cinsiyet yapısı 2000 yılına gelindiğinde erkek nüfus lehine ciddi artış göstermiştir. Baraj inşaatında çalışan işçilerin burada etkisi olmuş olabilir. 2010 yılında bu durum tersine dönmüş ve erkek nüfus önemli oranda azalmış ve eski seviyesine yakın hale gelmiştir. 2016 yılı itibarıyla erkek ve kadın dağılımı neredeyse eşitlenmiştir. Mahallede 94 erkek, 97 kadın bulunmaktadır (Tablo 2.32).

Tablo 2.32 Kuzyaka Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	27	29	93
1940	25	31	80
1965	74	83	89
1970	66	67	98
1975	75	76	98
1980	99	79	125
1985	98	99	98
1990	74	89	83
2000	136	97	140
2010	89	105	84
2016	94	97	96

Kaynak: Tüik, 2017

Kuzyaka'da 1985-1990 yıllarında 0-19 yaş gruplarının sayısı yüksektir. Önemli miktarda genç nüfus vardır. 2000 yılına gelindiğinde 20-24 ve 25-29 yaş arası nüfusta artış gerçekleşmiştir. İşçi olarak gelen orta yaş grubunun etkileri görülmektedir. 0-14 yaş grubundaki insan sayısı daha da düşmüştür (Tablo 2.33). Doğum oranlarının giderek azaldığı düşünülmektedir. Yerleşmenin nüfusu 250'den az olduğu için 2000 sonrası yıllara ait yaş grupları verileri elde edilememiştir.

Tablo 2.33 Kuzyaka Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	26	31	35	31	5	9	8	10	9	10	11	C	C	9
1990	21	22	21	23	15	7	8	3	9	6	8	13	C	4
2000	19	15	23	28	37	24	21	15	12	12	8	5		14

Kaynak: Tüik, 2017

Öteköy Mahallesinde cinsiyet genel olarak dengesiz bir dağılım göstermektedir. 1935 ve 40'lı yıllarda erkek nüfus, kadın nüfusun oldukça gerisinde kalmıştır. Bu durum 1975 yılına kadar sürmüştür. 1975'te erkek sayısında önemli bir artış gerçekleşmiştir. Bu durumun göçlere bağlı gerçekleştiği düşünülmektedir. Sonraki yıllarda durum tekrar tersine dönmüş ve kadın sayısı erkek sayısına göre artış göstermiştir. 2000 yılında cinsiyet dengesizliği yüksek boyutlara ulaşmış ve cins oranı 61 olmuştur. Bu dönemden 2016'ya kadar kadın sayısı erkek nüfusun her zaman üzerinde ölçülmüştür (Tablo 2.34).

Tablo 2.34 Öteköy Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	111	174	63
1940	114	175	65
1965	91	125	72
1970	92	116	79
1975	160	137	116
1980	135	155	87
1985	143	170	84
1990	118	168	70
2000	94	153	61
2010	119	130	91
2016	77	98	78

Kaynak: TÜİK, 2017

Öteköy Mahallesi'nde 1985 ve 2000 yılları arasında en büyük yaş gruplarını 0-14 yaş arası oluşturmaktadır. Yaşlı nüfusun sayısı düşüktür. Mahalleyle ilgili 2000 sonrası edinebildiğimiz veriler ancak 2007 ve 2009 yıllarına aittir. 2007 yılında en büyük yaş gruplarını 0-5,15-19,20-24 ve 25-29 yaş oluşturmaktadır. Mahalle halen önemli bir genç nüfusa sahiptir. 2009 yılında 0-5 yaş grubundaki kişi sayısı artış göstermiştir. Mahalledeki doğum oranlarının arttığı görülmektedir (Tablo 2.35).

Tablo 2.35 Öteköy Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	47	54	56	32	19	16	7	21	6	10	16	6	5	18
1990	42	45	40	35	21	17	12	12	10	12	6	13	C	20
2000	33	27	20	29	14	23	21	11	10	16	11	7	25	
2007	26	24	23	25	25	25	22	C	18	C	C	20	C	15
2009	30	21	22	26	22	26	22	15	15	C	C	18	C	20

Kaynak: TÜİK, 2017

Uğurlu Mahallesi'nin cinsiyet dağılımında seneler arasında eşitsizlikler görülmektedir. 1935 ve 40'lı yıllarda kadın nüfusun daha fazla olduğu bir yapı mevcuttur. Bu dönemde cins oranları 73 ve 71 civarındadır. Sonraki dönemde erkek sayısı artmış 1970'ten itibaren büyük oranda erkek nüfusun yüksek olduğu bir dağılım ortaya çıkmıştır. 1970 yılında cins oranı 118 seviyesindedir. 2010 yılına kadar devam eden erkek sayısı üstünlüğü bu tarihte değişime uğramıştır. 2016 yılında kadın ve erkek sayıları eşite yakın durumda bulunmaktadır. Cins oranı 90'dır (Tablo 2.36).

Tablo 2.36 Uğurlu Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	90	122	73
1940	92	128	71
1965	109	120	90
1970	132	111	118
1975	132	130	101
1980	159	142	111
1985	126	131	96
1990	120	113	106
2000	102	100	102
2010	77	80	96
2016	77	85	90

Kaynak: TÜİK, 2017

Uğurlu Mahallesi'nde 1985 ve 1990 yılları arasında en büyük yaş grubu 10-14 arasındır. Bu dönemde 0-5 yaş arası nüfus azalmıştır. 2000 yılına gelindiğinde 60 yaş üstü en kalabalık grubu oluşturmaktadır. Mahallenin nüfusu yaşlanmaktadır. Mahallenin nüfusu düşük olduğu için 2000 sonrası yıllara ait veriler elde edilememiştir (Tablo 2.37).

Tablo 2.37 Uğurlu Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	28	25	32	26	24	15	5	10	6	16	18	7	7	38
1990	17	20	30	24	14	19	18	4	11	9	11	20	10	26
2000	21	17	15	21	21	13	10	15	7	6	10	9		36

Kaynak: TÜİK, 2017

Uzunöz Mahallesi'nde 1935 ve 1940 dönemi hariç büyük oranda erkek nüfusun fazla olduğu bir cinsiyet dağılımı mevcuttur. 1965 yılından itibaren artan erkek nüfus 2000 yılına kadar kadın nüfustan fazla olarak devam etmiştir. Bu durumda etkisi olan temel faktör tespit edilememiştir. Doğumlarda erkek çocuk sayısının fazla olması veya dışarıdan gelen işçi göçü gibi faktörler etkili olmuş olabilir. 2016 yılında erkek nüfusun kadın nüfus karşısındaki cins oranı 120 olmuştur (Tablo 2.38).

Tablo 2.38 Uzunöz Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	49	67	73
1940	52	66	78
1965	103	93	110
1970	112	105	106
1975	138	109	126
1980	158	133	118
1985	218	173	126
1990	200	190	105
2000	238	253	94
2010	299	290	103
2016	284	236	120

Kaynak: TÜİK, 2017

Uzunöz Mahallesi'nde 1985 ve 2000 yılları arasında en büyük yaş grubunu 0-14 yaş arası oluşturmaktadır. Bu durum mahallenin genç ve artmakta olan bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir. 65 yaş üstü nüfus oldukça azınlık durumdadır. 2010 yılında Uzunöz Mahallesi'nin en büyük yaş gruplarını yine 0-19 arasındaki kişiler oluşturmaktadır. Genç nüfusun sayısı halen yüksektir. 2015 yılında genel olarak nüfusun azalmasıyla birlikte nüfus gruplarının büyüklüğü de daralmıştır. En büyük yaş grubunu 15-19 yaş oluşturmaktadır. 65 yaş üstü nüfusun sayısı artmaktadır. En önemli azalma 0-5 yaş arasında gerçekleşmiştir. Doğum oranları azalmaya başlamıştır. (Tablo 2.39).

Tablo 2.39 Uzunöz Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	73	81	49	35	25	21	17	23	10	19	15	C	7	13
1990	67	61	57	45	30	24	15	16	14	9	17	15	3	16
2000	89	89	55	41	35	33	35	28	15	13	18	7		33
2010	64	69	87	86	55	34	35	25	32	24	17	C	16	33
2015	38	47	58	79	62	43	27	22	24	29	24	15	C	42

Kaynak: TÜİK, 2017

Üzümlü Mahallesi'nde 1935 yılında erkek ve kadın nüfus arasında tam bir denge bulunsa da sonraki yıllarda yukarıda bahsettiğimiz genel faktörlerin etkisiyle büyük oranda erkek nüfus kadın nüfusun gerisinde kalmıştır. 1975 ve 80 yıllarına kadar devam eden durum bu senelerde erkek nüfusun artışı sonucu bozulmuştur. 1980 senesinde cins oranı 111 olmuştur. Sonraki dönemde erkek nüfus yeniden düşük kalmıştır. 1990 ve 2000 arasında kadın nüfus artma eğilimi gösterirken erkek nüfus düşüş göstermiştir. 2010 ve 2016 yıllarına gelindiğinde cins oranı 81 ve 80 olmuştur (Tablo 2.40).

Tablo 2.40 Üzümlü Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	15	15	100
1940	85	103	82
1965	89	102	87
1970	98	110	89
1975	113	101	111
1980	126	113	111
1985	128	132	96
1990	126	140	90
2000	119	156	76
2010	116	143	81
2016	92	114	80

Kaynak: TÜİK, 2017

Üzümlü Mahallesinde 1985-2000 yılları arasında en büyük yaş gruplarını 0-19 yaş arası oluşturmaktadır. 65 yaş üstü nüfusun sayısı oldukça azdır. 2010 ve 2011 yıllarına ait verilere göre en büyük yaş grubu 15-19 yaş arasıdır. Çalışma çağına yeni adım atacak bir neslin bulunması önemlidir. 40 ila 65 yaş arası grubun sayıları düşük seviyededir. 0-5 yaş arası gruptaki kişi sayısının azlığı doğum oranlarının düşüklüğünü ortaya koymaktadır. (Tablo 2.41).

Tablo 2.41 Üzümlü Mahallesinin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	46	36	24	38	15	14	18	8	8	8	18	8	7	12
1990	37	46	36	13	24	11	22	15	8	5	11	17	6	15
2000	42	35	26	26	27	13	27	11	18	10	9	3		27
2010	C	23	27	29	23	24	22	C	17	C	C	C	C	25
2011	C	24	25	28	20	24	18	15	16	C	C	C	C	25

Kaynak: TÜİK, 2017

Taşbaşı Mahallesinde cinsiyet grupları dağılımında son döneme kadar kadın nüfus sayısının önde olduğu görülmektedir. 1935 ve 1940 yıllarında erkek nüfus sayısı oldukça düşük durumdadır. Bu dönemde cins oranları 45 ve 47 civarındadır. 1965 verilerinde erkek sayısı artmaya başlamışsa da 2010 yılına kadar kadın nüfusun gerisinde kalmıştır. 2000 yılında 63 olan cins sayısı 2010 yılına gelindiğinde 120 değerine çıkmıştır. Bu dönemde erkek sayısında önemli miktarda artış kadın sayısında ise düşüş gerçekleşmiştir. (Tablo 2.42).

Tablo 2.42 Taşbaşı Mahallesinin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	39	85	45
1940	43	90	47
1965	73	85	85
1970	75	94	79
1975	92	103	89
1980	90	110	81
1985	104	117	88
1990	81	106	76
2000	61	96	63
2010	83	69	120
2016	63	53	118

Kaynak: TÜİK, 2017

Taşbaşı Mahallesi 1985 yılı nüfus dağılımında 0-5 yaş grubu en payı oluşturmaktadır. Bu dönemde doğum sayıları yüksektir ancak sonrasında düşüş gerçekleşmiştir. 1990 yılında nüfustaki genel azalmanın tamamına yakınının 15-64 yaş arasında gerçekleştiği görülmektedir. 2000 yılına gelindiğinde 0-14 yaş grubunun önemli bir düşüş yaşamıştır. Mahallede doğum

oranı azalmıştır. 65 yaş üstü nüfusun payı oldukça azdır. 2000 sonrası döneme ait yaş grupları verileri bulunmamaktadır (Tablo 2.43).

Tablo 2.43 Taşbaşı Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	40	31	21	17	22	13	10	8	10	12	11	9	3	14
1990	34	36	22	11	9	15	10	5	4	7	7	8	6	13
2000	14	22	16	22	11	11	8	14	8	3	3	9		16

Kaynak: Tük, 2017

Tosmur Mahallesi'nin nüfus dağılımında erkek nüfus oranı büyük ölçüde ön plandadır. 1935 yılında çok düşük olan mahalle nüfusunun 14'ünü erkek 12'sini kadın oluşturmaktadır. 1940 yılında cinsiyet arasına neredeyse bir eşitlik doğmuştur. 1965'ten 1985'e kadar erkek nüfusun daima yüksek olduğu bir yapı mevcuttur. 1985 yılında erkek nüfusta düşüş kadın nüfusta ise artış yaşanmıştır. 1990 yılında itibaren erkek nüfus önemli bir artış gerçekleştirmiştir. 1990 ve 2000 yıllarında cins oranları 130 ve 134 olmuştur. Son dönemde cinsiyet dağılımı dengelenmeye başlamış ve sayılar birbirine yaklaşmıştır. 2016 yılı itibariyle cins oranı 102 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2.44).

Tablo 2.44 Tosmur Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1935	14	12	116
1940	69	70	98
1965	156	151	103
1970	200	186	107
1975	315	248	127
1980	364	281	129
1985	348	398	87
1990	742	570	130
2000	3028	2251	134
2010	3636	3455	105
2016	4497	4387	102

Kaynak: Tük, 2017

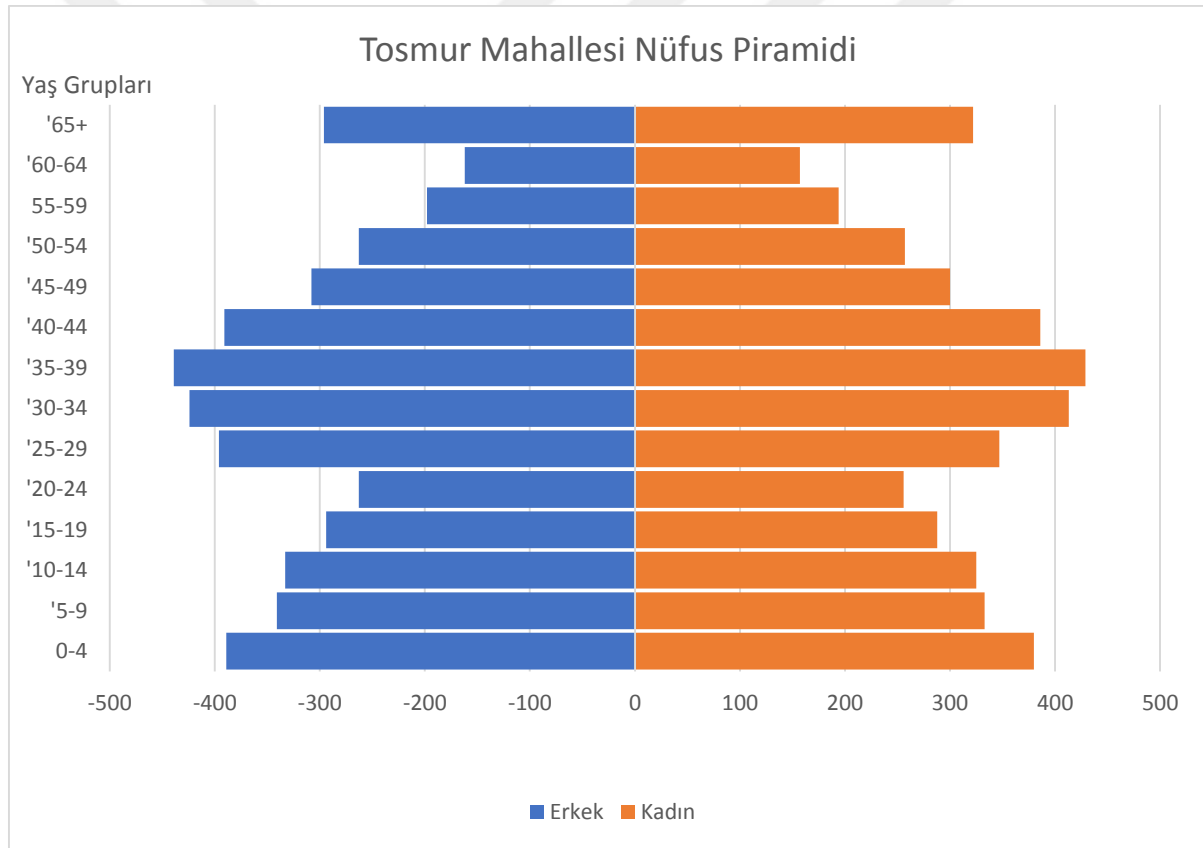
Tosmur Mahallesi'nin 1985 ve 2000 yılları arasındaki yaş grupları dağılımı büyük oranda dışarıdan alınan göçlere göre şekillenmiştir. 1985 ve 1990 yıllarında çocuk nüfus yüksek iken 2000 yılında 20-24,25-29 ve 30-34 yaş arası en büyük gruplardır. 2010 ve 2015 yılları yaş dağılımlarında en büyük grupları 30-34 ve 35-39 yaş arası oluşturmaktadır. Bu durum dışarıdan gelerek turizm tesislerinde çalışan veya mahalleden mülk edinerek buraya yerleşen kişilerin varlığını ortaya koymak açısından önemlidir. 0-5 yaş arası grup en büyük yaş gruplarından birini oluşturmaktadır. Mahallede doğum oranları giderek artmaktadır. 65 yaş üstü nüfusun

sayısı da 2010'dan 2016'ya kadar ciddi oranda artmıştır (Tablo 2.45). Emekli hayatını bölgede geçirmek isteyen pek çok kişinin buradan mülk alarak yerleştiği bilinmektedir.

Tablo 2.45 Tosmur Mahallesi Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1985	117	109	96	83	79	75	36	30	21	32	22	9	5	31
1990	145	156	185	219	129	128	108	62	43	28	36	25	17	29
2000	324	351	397	623	659	656	526	476	322	271	227	178		262
2010	749	597	559	458	518	748	846	688	511	432	299	245	193	248
2016	769	674	658	582	519	743	837	868	777	608	520	392	319	618

Kaynak: TÜİK, 2017

Şekil 2.5 Tosmur Mahallesi 2016 Yılı Nüfus Piramidi

Yalçı Mahallesi'ne ait veriler 1990 yılından itibaren başlamaktadır. Mahallede erkek ve kadın oranları benzerlik göstermektedir. Ancak 2000 yılında kadın sayısında önemli bir artış gerçekleşmiştir. Bu durumun sebebi tam olarak tespit edilememiştir. 2010 ve 2016 yıllarında cinsiyet oranları dengelenmeye başlamıştır. 2016 yılı itibarıyla cins oranı 93 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2.46).

Tablo 2.46 Yalçı Mahallesi'nin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Erkek	Kadın	Cins Oranı
1990	74	72	102
2000	82	112	73
2010	59	63	93
2016	46	49	93

Kaynak: TÜİK, 2017

Yalçı Mahallesi'nde 1990 yılında en büyük yaş gruplarını 5-9 ve 10-14 yaş arası oluşturmaktadır. 1990'dan 2000 yılına gelindiğinde 65 yaş üstü nüfusun sayısı oldukça artmıştır. Nüfus giderek yaşlanmaktadır. 2000 sonrasına ait yaş grupları verilerine ulaşılmamıştır (Tablo 2.47).

Tablo 2.47 Yalçı Mahallesi'nin Yıllara Göre Yaş Grupları Dağılımı

Yıl	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
1990	18	22	24	16	9	7	11	7	5	4	8	5	4	6
2000	22	16	5	20	19	21	7	5	11	7	16	9	36	

Kaynak: TÜİK, 2017

2.1.2.2. Nüfusun Eğitim Durumu

Nüfusun niteliklerini ortaya koyan en önemli verilerden biri eğitim durumudur. Eğitim durumu kavramından genellikle okuryazar ve okuryazar olmayan nüfus anlaşılmaktadır. Ancak eğitim durumunu anlamak için sadece okuryazarlık yeterli değildir.⁸⁷ Nüfusun hangi eğitim seviyesine sahip olduğu ve eğitimin niteliği de önemli faktörlerden biridir.

Araştırma sahasıyla ilgili istatistikler içerisinde 2016 yılında bazı yerleşmelere ait veri bulunmadığı için mahalleleri tek tek ele aldık. Sahada nüfusun büyük çoğunluğunu ilköğretim mezunu kişilerin oluşturduğu görülmektedir. Genelin %30'u ilköğretim mezunudur. Özellikle orta ve üzeri yaşlı kişiler bu grubun büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Lise ve dengi meslek okulu mezunları 3159 kişidir ve %19 ile en büyük ikinci grubu oluşturmaktadır. Bu grubun büyük çoğunluğu Kestel ve Tosmur Mahallelerinde bulunmaktadır. Ayrıca bu grubu dışarıdan göçle turizmde çalışmaya gelen kesimin oluşturduğu düşünülmektedir. İlköğretim ve ortaokul mezunu kişilerin sayısı daha azdır. Bu nokta dikkate alınırsa lise mezunu kişilerin dışarıdan gelmiş olma ihtimali daha iyi anlaşılmaktadır. Çünkü vadede ilköğretim ve ortaokul eğitimi alan ve tamamlamış kişi sayısı lise mezunu kişi sayısının altındadır. Okuryazar olup herhangi bir mezuniyeti olmayan kişilerin genellikle yaşlı kesimden oluştuğu düşünülmektedir. Bu grubun oranı %12'dir. Yüksekokul ve fakülte mezunu kişi sayısı 1710'dur ve %10'luk bir paya

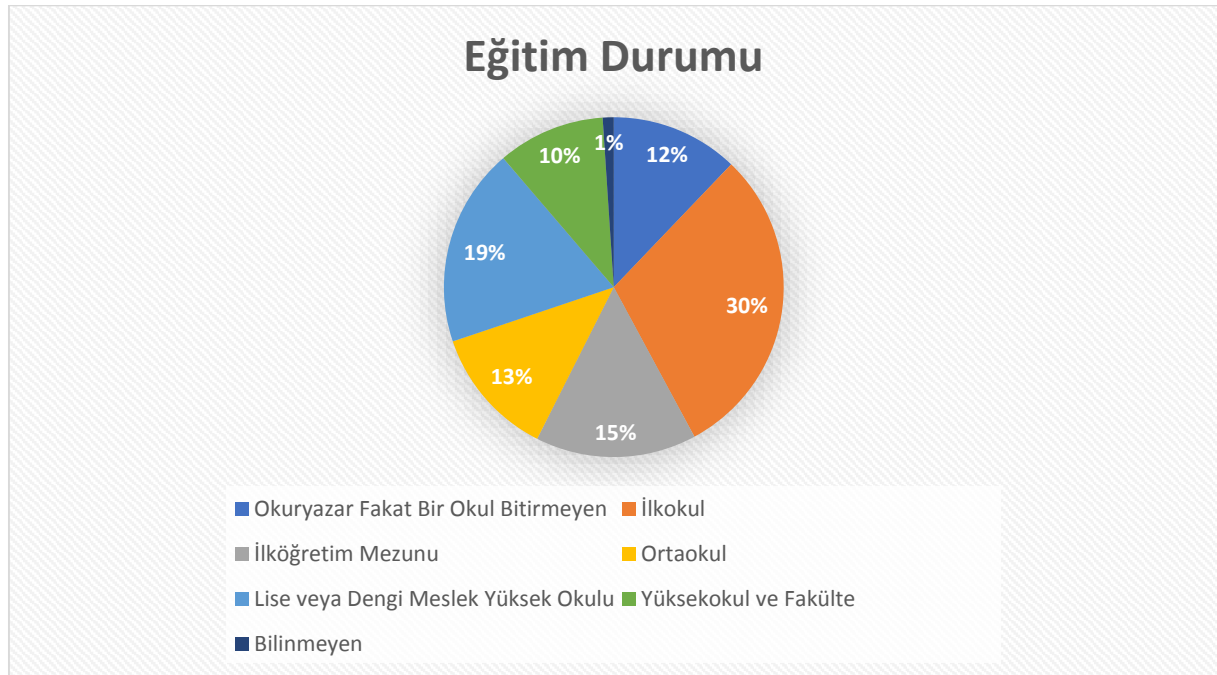
⁸⁷ Doğanay ve Orhan, 2016: 191.

sahiptir (Tablo 2.48 ve Şekil 2.4). Dışarıdan gelen insanlar da bu gruba katkı yapmaktadır. Kestel Mahallesi sınırları içerisinde açılan üniversite de düşünülecek olursa zamanla üniversite mezunu kişi sayısının artacağı düşünülebilir.

Tablo 2.48 Dim Çayı Vadisinde 2016 Yılı Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksekokul ve Fakülte	Bilinmeyen
2016	2030	5013	2561	2070	3159	1710	175

Kaynak: Tüik, 2017

Şekil 2.6 Dim Çayı Yerleşmelerinde Eğitim Durumu Dağılımı

Vadi içerisinde mahallelerin okuryazarlık ve eğitim durumları değişiklik arz etmektedir. Alacami Mahallesinde okuma yazma bilen nüfus oranı 1985'ten itibaren sürekli artış göstermiştir. Azalan nüfusa rağmen okuma yazma bilen nüfus oranı artmıştır. 2010 yılında okuma yazma bilen nüfus 268 bilmeyen 28 olmuştur. 2016'da ise 250 kişi okuryazar durumdadır (Tablo 2.49).

Tablo 2.49 Alacami Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	432	253
1990	404	159
2000	299	88
2010	268	28
2016	250	-

Kaynak: Tüik, 2017

Alacami Mahallesinde okuryazar nüfusun büyük kısmı ilkokul mezunudur. Bu oran bütün 1985'ten beri en yüksek yüzdeye sahiptir. Okuryazar fakat bir okul bitirmeyen kişilerin sayısı da önemli miktardadır. Son döneme gelindiğinde ilköğretim ve ortaokul mezunu kişi oranı artmıştır. Lise ve yüksekokul mezunu kayda geçirilmemiştir (Tablo 2.50).

Tablo 2.50 Alacami Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksekokul ve Fakülte
1985	114	311	-	1	1	-
1990	103	296	-	1	-	2
2010	75	127	66	-	-	-
2016	51	118	49	32	-	-

Kaynak: Tüik, 2017

Bucak Mahallesinde okuryazarlık oranı 1985 yılında %60 civarında iken sonraki yıllarda artış göstermiştir. 2000 yılında gelindiğinde nüfusun üçte ikisi okuryazar durumdadır. Sonraki yıllarda okuma yazma bilmeyen nüfusun oranı giderek azalmıştır. 2016 yılında 114 kişi okuryazar durumdadır (Tablo 2.51).

Tablo 2.51 Bucak Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	47	36
1990	71	32
2000	79	37
2008	97	28
2016	114	-

Kaynak: Tüik, 2017

Bucak Mahallesindeki okuryazar nüfusun tamamına yakını ilkokul, ilköğretim ve son dönemde ortaokul mezunudur. Okuryazar olup bir okul bitirmeyen kişiler nüfusun beşte birini oluşturur. Lise ve üzeri okul mezunu kimse kayda geçirilmemiştir (Tablo 2.52).

Tablo 2.52 Bucak Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu	Yüksek lisans Ve Doktora
2010	31	51	35	-	-	-	-
2016	26	54	34	16	-	-	-

Kaynak: Tüik, 2017

Akçatı Mahallesinde 1985 yılında oldukça fazla olan okuma yazma bilmeyen nüfus zaman içerisinde azalma göstermiştir. 2000 yılında nüfustaki ani hareketle de beraber okuryazar

kişi sayısı 616 olmuş okuma yazma bilmeyenler 16 kişi kalmıştır. 2015 yılına gelindiğinde ise okuma yazma bilen kişi sayısı nüfusun azalışıyla oldukça düşmüş ve okuma yazma bilmeyen nüfus aynı kalmıştır (Tablo 2.53).

Tablo 2.53 Akçatı Mahallesi Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	184	122
1990	210	96
2000	616	16
2015	301	16

Kaynak: Tük, 2017

Akçatı Mahallesi diğer mahallelerin aksine ortaokul ve üzeri mezun oranı yüksek bir yapıdadır. 2000 yılında ilkokul mezunu 395, lise mezunu 59 ve ortaokul mezunu 35 kişidir. Ayrıca 9 yüksekokul ve fakülte mezunu bulunmaktadır. Sonraki yıllarda nüfusun ani düşüşüyle rakamlarda düşmüştür. 2016 yılında ilkokul mezunu kişiler nüfusun %40'ını oluşturmaktadır. İlköğretim, ortaokul ve lise mezunu kişi sayısı da yüksektir. Okuryazar fakat bir okul bitirmeyen 42 kişi vardır (Tablo 2.54).

Tablo 2.54 Akçatı Mahallesi Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu
2000	109	395	9	35	59	9
2010	21	71	32	-	-	-
2016	42	123	61	31	30	-

Kaynak: Tük, 2017

Bıçakçı Mahallesi okuryazarlık oranı sürekli artmıştır. 1985 yılında okur yazar nüfus 180, okur yazar olmayan nüfus 82 kişidir. 2010 yılına gelindiğinde bu sayılar 166'ya 15 olmuştur. 2016'da okur yazar sayısı 161 olmuş, okuma yazma bilmeyen kişi kayda geçirilmemiştir (Tablo 2.55).

Tablo 2.55 Bıçakçı Mahallesi Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	180	82
1990	194	46
2000	189	41
2010	166	15
2016	161	-

Kaynak: Tük, 2017

Mahallede nüfusun önemli kısmı ilkokul ve ilköğretim mezunudur. Ortaokul mezunu kimse kaydedilmemiştir. 2016 yılında lise mezunu 16 kişi bulunmaktadır. Okuryazar fakat bir okula bitirmeyen kişilerin sayısı 32'dir (Tablo 2.56).

Tablo 2.56 Bıçakçı Mahallesi Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu
2010	41	87	44	-	-
2016	32	91	38	-	16

Kaynak: Tüik, 2017

Vadi içinde eğitim vasfıyla öne çıkan yerleşimlerden biri Gümüşkavak'tır. 1985 yılında nüfusun %60'ını okuryazar nüfus oluştururken %40'ı okuma yazma bilmeyen kişilerden oluşmaktadır. Yıllar içinde okuryazarlık oranı hızla yükselmiştir. 2016 yılında okuma yazma bilen kişi sayısı 543 bilmeyenler 16 olmuştur. Mahallede okuryazarlık sorunu büyük oranda çözülmüştür (Tablo 2.57).

Tablo 2.57 Gümüşkavak Mahallesi Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	316	199
1990	316	174
2000	450	83
2016	543	16

Kaynak: Tüik, 2017

Geçmişte okuryazar nüfusun büyük kısmı bir okul mezunu olmayan ya da ilkokul mezunu kişilerden oluşmakta iken günümüzde her eğitim düzeyinde kişiler bulunmaktadır. Gümüşkavak gerek vadinin en gelişmiş yerlerinden biri olması gerekse yüksek nüfusuyla eğitim konusunda da öne çıkmıştır. 2016 yılında 219 kişi ilkokul, 124 kişi ilköğretim, 57 ortaokul, 33 lise ve 16 yüksekokul ve fakülte mezunu bulunmaktadır. Bir okul bitirmeyen kişi sayısı hala azımsanmayacak düzeydedir ve 94 kişidir (Tablo 2.58).

Tablo 2.58 Gümüşkavak Mahallesi Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu
1985	102	209	-	1	3	1
1990	74	237	-	3	1	1
2000	147	274	6	13	7	3
2010	107	170	134	-	-	-
2016	94	219	124	57	33	16

Kaynak: Tüik, 2017

Kuzyaka Mahallesiinde okuryazar nüfus 1990 yılında genelin 3'te ikisini oluştururken sonraki dönemde oranı artmıştır. 2016 yılında okuma yazma bilen kişi sayısı 160 olmuştur. 31 kişiye dair veri yoktur (Tablo 2.59).

Tablo 2.59 Kuzyaka Mahallesiinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1990	89	47
2000	180	29
2016	160	-

Kaynak: Tüik, 2017

Kuzyaka Mahallesiinde 2010 ve 2016 yıllarına ait edindiğimiz verilerde ilköğretim mezunu nüfusun fazla olduğu görülmektedir. Ortaokul ve lise mezunu kişi sayısında artış gözlenmektedir. Okuryazar olup herhangi bir okul bitirmeyen 22 kişi vardır (Tablo 2.60).

Tablo 2.60 Gümüşkavak Mahallesiinde Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu
2010	20	59	30	-	-	-
2016	22	73	25	21	19	-

Kaynak: Tüik, 2017

Öteköy Mahallesiinde 1985 yılından 1990 yılına kadar okuryazar olmayan nüfusun oranı artmıştır. Bu durumun sebebi hakkında yeterli bilgiye ulaşılamamıştır. 1990 tarihinde okuryazar sayısı 173 okur yazar olmayan sayısı 64 olmuştur. Sonraki dönemde okuryazar nüfusun oranı artış göstermiştir. 2015 itibariyle okuryazar kişi sayısı 169 olmuştur. Okuma yazma bilmeyen kişi sayısına dair veri yoktur (Tablo 2.61).

Tablo 2.61 Öteköy Mahallesiinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	199	50
1990	173	64
2000	167	45
2010	180	20
2015	169	-

Kaynak: Tüik, 2017

2010 ve 2015 yıllarına ait verilerde nüfusun önemli kısmının ilköğretim mezunu ve herhangi bir okul bitirmeyen kişilerden oluştuğu görülmektedir. 2015 yılında 17 kişi lise mezunu olarak kaydedilmiştir. İlköğretim mezunu kişi sayısı 32 olmuştur (Tablo 2.62).

Tablo 2.62 Öteköy Mahallesi Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu
2010	53	88	39	-	-	-
2015	49	71	32	-	17	-

Kaynak: Tük, 2017

Uğurlu Mahallesi 1985 yılında okuma yazma bilen kişi sayısı 137 iken bilmeyen 87 kişidir. Yıllar içerisinde okuma yazma bilmeyen nüfus azalmış bilen sayısı neredeyse sabit kalmıştır. 2016 yılında okuma yazma bilen sayısı 129 olmuş bilmeyen sayısı 15'in altına düşmüştür (Tablo 2.63).

Tablo 2.63 Uğurlu Mahallesi Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	137	87
1990	137	74
2000	138	39
2010	127	16
2016	129	-

Kaynak: Tük, 2017

Uğurlu'da okuma yazma bilen nüfusun eğitim seviyesine göre dağılımına bakıldığında büyük oranda ilkokul ve ilköğretim mezunu oldukları görülmektedir. Ortaokul ve üzeri mezunlara dair veri yoktur (Tablo 2.64).

Tablo 2.64 Uğurlu Mahallesi Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu
2010	43	57	27	-	-	-
2016	34	65	30	-	-	-

Kaynak: Tük, 2017

Uzunöz Mahallesi 1985 yılında okuma yazma bilmeyen kişi sayısı bilenlerden fazladır. 1990 yılından itibaren bu durum değişmeye başlamıştır. 2010 yılına gelindiğinde okuma yazma bilen kişi sayısı 387 bilmeyen 45 olmuştur. 2016 yılında ise okuma yazma bilen kişi sayısı 466 olmuştur. Okuma yazma bilmeyen nüfus 15'in altındadır (Tablo 2.65).

Tablo 2.65 Uzunöz Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	142	158
1990	158	148
2000	246	141
2010	387	45
2016	466	-

Kaynak: TÜİK, 2017

Uzunöz Mahallesinde eğitim seviyesine göre dağılımlarda ilköğretim mezunu nüfusun fazla olduğu görülmektedir. 2016'da 146 ilköğretim mezunu vardır. 140 ilkokul, 56 ortaokul ve 24 lise mezunu olduğu görülmektedir. Okuryazar fakat bir okul mezunu olmayan kişi sayısı 100'dür. Bu oldukça yüksek bir sayı olmasına rağmen azalmaktadır (Tablo 2.66).

Tablo 2.66 Uzunöz Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu
2010	139	95	153	-	-	-
2016	100	140	146	56	24	-

Kaynak: TÜİK, 2017

Üzümlü Mahallesinde 1985 yılında okuma yazma bilmeyen kişi sayısı bilenlerden oldukça fazladır. 1990 yılında önemli bir değişim gerçekleşmiş ve okuma yazma bilen sayısı 129 kişiye çıkmış ve bilmeyen sayısı 90 kişiye düşmüştür. Yıllar içerisinde okuma yazma bilmeyen kişi sayısının oranı azalmaya devam etmiştir. 2016 yılında okuma yazma bilen 182 kişi vardır. Bilmeyen kişi sayısı 15'in altında olduğu için kayıtlara geçirilmemiştir. (Tablo 2.67).

Tablo 2.67 Üzümlü Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	82	122
1990	129	90
2000	171	59
2010	231	24
2016	182	-

Kaynak: TÜİK, 2017

Üzümlü Mahallesinde okuma yazma bilen nüfusun büyük kısmı ilkokul mezunudur. Bunu ilköğretim ve ortaokul mezunları takip etmektedir. 2016 yılında okuryazar olup okul bitirmeyen 43 kişi vardır (Tablo 2.68).

Tablo 2.68 Üzümlü Mahallesi Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu
2010	56	72	42	-	-	-
2016	43	81	42	16	-	-

Kaynak: Tük, 2017

Yalçı Mahallesi okuryazar nüfus 1990 yılından itibaren fazladır. 2000 yılında nüfusun artışı hem okuryazar hem de okuryazar olmayan nüfusun artışını sağlamıştır. 2016 yılına gelindiğinde nüfus oldukça düşmüştür. Okuryazar kişi sayısı 64 olarak kaydedilmiştir ancak okuryazar olmayan ve olup olmadığı bilinmeyen nüfus hakkında veri yoktur (Tablo 2.69).

Tablo 2.69 Yalçı Mahallesi Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1990	79	42
2000	111	58
2016	64	-

Kaynak: Tük, 2017

Yalçı Mahallesi okuryazar nüfus bir okul bitirmeyen, ilköğretim mezunlarından oluşmaktadır. Her gruptaki insan sayısı birbirine yakındır. Diğer eğitim seviyelerine ait veriler muhtemelen kişi sayısının azlığından dolayı girilmemiştir (Tablo 2.70).

Tablo 2.70 Yalçı Mahallesi Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu
2010	21	20	20	-	-	-
2016	25	24	15	-	-	-

Kaynak: Tük, 2017

Taşbaşı Mahallesi okuma yazma bilmeyen kişi sayısı 1985 yılında bilenlerin iki katıdır. Bu durumun gerçekleşmesinde yerleşimin çok sarp bir konumda bulunması ve eğitim faaliyetlerinden uzak kalması gösterilebilir. Sonraki yıllarda okuryazar nüfus sayısı artmış ve bilmeyen nüfusu geçmiştir. 2010 yılında okuryazar nüfus 99, olmayan nüfus 28 olmuştur. 2016 yılında ise okuma yazma bilen kişi sayısı 91'dir (Tablo 2.71).

Tablo 2.71 Taşbaşı Mahallesi Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	58	115
1990	64	80
2000	83	54
2010	99	28
2016	91	-

Kaynak: TÜİK, 2017

2010 ve 2016 yıllarında okuryazar nüfusun büyük kısmını herhangi bir okul bitirmeyenler, ilköğretim mezunları oluşturmaktadır. Ortaokul ve üzeri mezunların sayısı çok düşük olduğu için kayıtlara geçirilmemiştir (Tablo 2.72).

Tablo 2.72 Taşbaşı Mahallesi Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu
2010	23	37	39	-	-	-
2016	38	28	25	-	-	-

Kaynak: TÜİK, 2017

Araştırma sahasının hem nüfus hem de eğitim anlamında önemli yerleşimlerinden biri Kestel'dir. 2000 yılında 4443 okuryazar ve 446 okuryazar olmayan kişi bulunmaktadır. Daha sonraki yıllarda nüfus artmasına rağmen okuryazarlık olumlu yönde ilerlemiştir. 2016 yılına gelindiğinde 7102 okuryazar ve 70 okuma yazma bilmeyen kişi vardır. Mahalledeki okuryazarlık sorunu bitme noktasındadır (Tablo 2.73).

Tablo 2.73 Kestel Mahallesi Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
2000	4443	446
2010	6544	213
2016	7102	70

Kaynak: TÜİK, 2017

Kestel Mahallesi eğitim seviyesi bakımından diğer mahallelere göre farklılıklar gösterir. Mahallede ilköğretim mezunu nüfus yüksek seviyede olmasına rağmen azalış göstermektedir. Lise mezunu kişi sayısı 2016 yılında azımsanmayacak derece yüksektir. Yüksekokul ve fakülte mezunları sayısı 652 kişiye ulaşmıştır. Bununla birlikte vadede ilk defa yüksek lisans ve doktora seviyesinde eğitime sahip kişiler görülmektedir. Yüksek lisans ve doktora mezunu kişi sayısı 79'dur. Burada mahallede kurulmuş olan üniversitenin ve dışarıdan gerçekleşen göçlerin etkisi çok büyüktür. Dışarıdan gerçekleşen göçlerle eğitim seviyesi yüksek nüfusun yöreye geldiği görülmektedir. Halen okuryazar olmasına rağmen herhangi bir okuldan mezun olmayan 809 kişi vardır (Tablo 2.74).

Tablo 2.74 Kestel Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu	Yüksek lisans ve Doktora	Bilinmeyen
2000	1043	2343	95	280	492	190	-	-
2010	1129	1957	1128	248	818	173	-	215
2016	809	2193	993	892	1484	652	79	92

Kaynak: Tük, 2017

Tosmur'da 1985 yılında nüfusun yaklaşık 4'te biri okuryazar durumdadır. Mahallede yıllar içerisinde okuryazar nüfus sayısı hızla artmıştır. 2010 yılına kadar okuma yazma bilmeyen kişi sayısı aynı kalmıştır. 2016 yılına gelindiğinde nüfusun çok büyük kısmı okuryazardır. Okuma yazma bilmeyen kişi sayısı oldukça azalmıştır (Tablo 2.75).

Tablo 2.75 Tosmur Mahallesinde Yıllara Göre Okuryazarlık Durumu

Yıl	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen
1985	477	133
1990	1005	133
2000	4745	130
2010	5371	102
2016	7041	49

Kaynak: Tük, 2017

Tosmur Mahallesi eğitim seviyesi en yüksek iki yerleşimden biridir. Mahallede lise ve üniversite mezunu sayıları son dönemde oldukça artmıştır. 2016 yılında lise mezunu sayısı 1553, yüksek okul ve fakülte mezunu sayısı 1042 olmuştur. Yüksek lisans ve doktora mezunu sayısı 80'dir. İlkokul mezunu sayısı hala azımsanmayacak düzeydedir ve 1750 kişidir.

Tablo 2.76 Tosmur Mahallesinde Yıllara Göre Eğitim Durumu

Yıl	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise ve Dengi Meslek Yüksek Okulu Mezunu	Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu	Yüksek lisans ve Doktora	Bilinmeyen
1985	115	341	-	5	10	5	-	1
1990	160	692	-	90	44	18	-	1
2000	685	1324	195	577	1303	660	-	1
2010	1085	1342	1047	316	1160	392	29	490
2016	688	1750	979	949	1553	1042	80	166

Kaynak: Tük, 2017

Mahalle dışarıdan aldığı göçlerle birlikte eğitim seviyesini oldukça artırtmıştır. Bu durum nitelikli insan göçünün gerçekleştiğinin de bir göstergesidir (Tablo 2.76).

2.1.2.3. Hane sayıları ve Aile Büyüklükleri

Yerleşmelerdeki hane sayılarına bakıldığında Kestel ve Tosmur Mahallelerinin ilk sıralarda olduğu görülmektedir. Tosmur’da 4200, Kestel’de 4000 civarında yıl boyu dolu hane bulunmaktadır. Gümüşkavak’ta 190, Uzunöz’de 170 ve Akçatı’da 135 hane yıl boyu kullanılmaktadır. Alacami ve Üzümlü’de 70 hane yıl boyunca doludur. En az haneye sahip yerleşme Yalçı’da 25 hane yıl boyunca doludur. Yılın belirli dönemlerinde dolu hane sayılarında yine Tosmur ve Kestel ilk başta. Tosmur’da 3000, Kestel’de 2000 civarı hane yılın belirli dönemlerinde özellikle de yaz aylarında dolu durumdadır. Uzunöz’de 50, Akçatı’da 30 ve Uğurlu’da 25 hane belirli dönemlerde dolmaktadır (Tablo 2.77). Normalde şehirde yaşayıp yaz aylarında mahalleye gelen ailelerin bunda payı büyüktür. Sürekli boş hane sayıları mahalleden mahalleye değişiklik göstermektedir. Özellikle kırsal mahallelerde boş kalan haneler göçe bağlıdır. Kestel ve Tosmur’da ise yatırım amaçlı alınıp boş bırakılan evler vardır.

Tablo 2.77 Dim Çayı Vadisi Mahallelerinde Hane Sayıları

Mahalle	Tamamen Dolu Hane Sayısı	Yılın Belli Zamanlarında Dolu Olan Hane	Sürekli Boş Hane
Alacami	70	10	40
Taşbaşı	35	4	10
Öteköy	35	10	20
Uğurlu	45	25	2
Gümüşkavak	190	20	10
Bucak	43	5	1
Kuzyaka	45	20	10
Yalçı	25	10	5
Bıçakçı	50	10	10
Uzunöz	170	50	5
Akçatı	135	30	13
Üzümlü	70	15	50
Kestel	4000	2000	90
Tosmur	4200	3000	100
Toplam	9113	5209	326

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Tüik’ten 2000 sonrası yıllara ait mahalle bazlı aile büyüklüğü verileri temin edilemediği için bu verileri sahamızda yaptığımız hane anketlerinden elde ettik. Buna göre hane büyüklükleri bakımından 4 ve 5 kişilik aileler çoğunluktadır. Çekirdek aile diyebileceğimiz aile tipi yaygındır. 6 ve 7 kişilik hanelerde genellikle aile anne, baba çocuklarla birlikte büyükanne ve büyükbabadan oluşur. Ailelerde çocuk sayısı genellikle 5 ve 6’yı geçmez. Dışarıya göç sonucu küçülen aileler de mevcuttur. Aynı aileden 6 kişinin dışarıya göçtüğü aileler vardır. Hane nüfuslarını az gösteren en önemli etken dışarıya verilen göçtür. 2 ve tek kişiden oluşan aileler azınlıktadır. Ailelerin pek çoğu çocuk sahibidir. 2 kişiden oluşan ailelerden bazıları çocukları göç eden yaşlı çiftlerdir. (Tablo 2.78).

Tablo 2.78 Dim Çayı Vadisi Mahallelerinde Aile Büyüklüğü

Mahalle	Aile Büyüklüğü
Alacami	4
Taşbaşı	4
Öteköy	5
Uğurlu	5
Gümüşkavak	4
Bucak	6
Kuzyaka	3
Yalçı	3
Bıçakçı	3
Uzunöz	5
Akçatı	4
Üzümlü	4
Kestel	3
Tosmur	4

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

2.1.2.4. Nüfusun Beslenme ve Sağlık Durumu

Vadide mahallelerin pek çoğu sağlık imkanlarına ulaşmak konusunda sıkıntılar yaşamaktadır. Kestel ve Tosmur Mahalleleri hariç diğerlerinde sağlık ocağı vb. sağlık kuruluşları bulunmamaktadır. Bu durum insanların acil durumlarda veya hastalık halinde hastaneye ulaşmalarını güçleştirmektedir. Pek çok mahallede geçmişte sağlık ocağı bulunduğu ifade edilmiştir. Bunlara ait yapılar halen durmaktadır. Ancak faaliyette değildirler. Vadi sakinleri aile hekimliği olarak Kestel ve Tosmur Mahallelerine bağlıdır.

Beslenme durumu sağlıkla benzerlik göstermektedir. Mahallelerin çoğunda bakkal, market, pazar vb. gıda alınabilecek herhangi bir yer bulunmamaktadır. Bu yüzden gıda temini için yine Alanya merkeze inmek zorunda kalınmaktadır. Yalnızca Kuzyaka, Uzunöz, Kestel ve Tosmur Mahallelerinde bakkal ve market bulunmaktadır. Pazar yeri ise Akçatı, Kestel ve Tosmur'da kurulur. İnsanlar beslenme ihtiyacının büyük kısmını kendi yetiştirdiği ürünlerden karşılamaktadır. Büyük çapta üretim gerçekleştirilemediği için üretilen ürünler ev ihtiyacına yetmektedir. Un ihtiyacının karşılanması için buğday, yemek için sebze türleri ekilmektedir. Et ve süt ihtiyacı için küçükbaş ve büyükbaş hayvan yetiştirilmektedir.

2.1.3. Göçler

Göç, bir idari sınırın dışına çıkarak ikamet yerini devamlı ya da kalıcı olarak değiştirme eylemine verilen isimdir. Bunlar kıtalararası olabildiği gibi çok kısa mesafeler arasında da gerçekleşebilir.⁸⁸ Göç verileri nüfusun gelişimini ve arka planını anlamada yardımcı olur. Göç miktarı, göç sebepleri ve göç edilen yerler bir yerleşmeye ait önemli bilgiler sunar.

Tablo 2.79 Dim Çayı Yerleşmelerinde Göç Durumu

Mahalle	Mahalleden Dışarı Toplu Göç Var mı?
Alacami	Evet
Taşbaşı	Evet
Öteköy	Evet
Uğurlu	Hayır
Gümüşkavak	Hayır
Bucak	Evet
Kuzyaka	Hayır
Yalçı	Evet
Bıçakçı	Evet
Uzunöz	Hayır
Akçatı	Hayır
Üzümlü	Evet
Kestel	Hayır
Tosmur	Hayır

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Tüik tarafından mahalle bazlı göç verileri verilmediği için yerleşimlerle ilgili göç istatistiklerini kendi yaptığımız anketler sonucu elde etmeye çalıştık. Bu doğrultuda araştırma sahamızda yaptığımız genel mahalle anketlerinde 14 mahalleden 7 tanesinde dışarıya göç gerçekleştiği 7 mahallede ise dışarıya göç verilmediği tespit edilmiştir. Dışarı göç veren mahalleler Alacami, Taşbaşı, Öteköy, Bucak, Yalçı, Bıçakçı ve Üzümlü'dür. Göç vermeyen mahalleler ise Uğurlu, Gümüşkavak, Kuzyaka, Uzunöz, Akçatı, Kestel ve Tosmur'dur (Tablo 2.79). Yaptığımız Spearman Korelasyon analizine göre turizm faaliyetinde gelir elde eden hane sayısı ile mahalleden göç arasında -0,812 oranında negatif korelasyon vardır. Yani turizm faaliyetlerinin yoğunlaştığı mahallelerde dışarıya göç azalmaktadır.

⁸⁸ Tümertekin ve Özgüç, 2016: 289.

Tablo 2.80 Dim Çayı Vadisi Mahallelerinde Son 10 Yılda Göçe Bağlı Azalan Hane ve Kişi Sayıları

Mahalle	Son 10 Yılda Boşalan Hane Sayısı	Son 10 Yılda Kısmen Boşalan Hane Sayısı	Son 10 Yılda Göç Eden Kişi Sayısı
Alacami	25	15	150
Taşbaşı	7	10	40
Öteköy	10	8	60
Uğurlu	-	-	-
Gümüşkavak	-	-	-
Bucak	8	7	50
Kuzyaka	-	15	25
Yalçı	5	10	40
Bıçakçı	15	5	50
Uzunöz	-	-	-
Akçatı	-	-	-
Üzümlü	13	5	50
Kestel	-	-	-
Tosmur	-	-	-
Toplam	83	75	465

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Göç sebebiyle mahallelerde son 10 yılda boşalan hane sayıları elde edilmiştir. Bu verilere göre Alacami Mahallesi en yüksek sayıda göç veren mahalle konumundadır. Son 10 yılda 25 hane tamamen boşalırken 15 hane kısmen boşalmıştır. Mahalleden göçen kişi sayısı ise 150 civarındır. Öteköy en fazla göç veren ikinci mahalledir. Son 10 yılda 10 hane tamamen 8 hane kısmen boşalmıştır. Toplam 60 kişi dışarıya göç etmiştir. Bıçakçı Mahallesinde 15 hane tamamen, 5 hane kısmen boşalmıştır. Üzümlü de ise 13 hane tamamen 5 hane kısmen boşalmıştır. İki mahallede 50 civarı kişi dışarı göç etmiştir. Kuzyaka Mahallesinde dışarı göç olmadığı cevabı verilmesine rağmen kısmen boşalan haneler vardır. Bunun sebebi büyük ölçüde dışarıya okumaya veya çalışmaya giden çocuklardır. Ancak kitle halinde bir göç durumu söz konusu değildir (Tablo 2.80). Bu göçler haricinde son 10 yıldan daha eski tarihlerde baraj yapımı dolayısıyla Alacami, Üzümlü ve Akçatı Mahallelerinde toplam yaklaşık 100 kadar hanenin zorunlu olarak boşaltıldığı öğrenilmiştir. Bu hanelerin bir kısmı yine mahalle içerisinde başka yerlere yerleşirken kalan kısmı dışarıya göç etmiştir. Bu zorunlu göçler dolayısıyla göç eden kişilere bir miktar tazminat ödemesi yapıldığı ifade edilmektedir.

Tablo 2.81 Son 10 Yılda Göç Eden Hanelerin Tercih Ettikleri Yerler

Mahalle	Alanya Merkez	Antalya Merkez	Başka bir il
Alacami	30	5	5
Taşbaşı	10	2	2
Öteköy	14	2	2
Uğurlu	-	-	-
Gümüşkavak	-	-	-
Bucak	10	1	2
Kuzyaka	15	-	-
Yalçı	10	5	-
Bıçakçı	15	-	-
Uzunöz	-	-	-
Akçatı	-	-	-
Üzümlü	13	3	2
Kestel	-	-	-
Tosmur	-	-	-
Toplam	117	18	13

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Göç edilen yerlerde genellikle Alanya merkez tercih edilmektedir. Yöre sakinleriyle yaptığımız görüşmelerde şehir merkezi olarak Alanya'yı bildiklerini ve Alanya'ya karşı güçlü bir bağlılık duygusuna sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Bu sebepten göçler de büyük oranda Alanya merkeze yapılmaktadır. Alanya insanlara turizmde ve diğer kollarla önemli iş olanakları sunmaktadır. Ayrıca bir ilçe olmasına rağmen pek çok ilin sahip olduğu imkan ve şartları bulundurmaktadır. Bu yüzden de vadiye yaşayan insanlar açısından göçlerde birinci tercih olarak görülmektedir. İş sıkıntısı çekmese bile pek çok aile daha iyi ve rahat yaşam şartlarına sahip olabilmek için Alanya merkeze göç etmektedir. Antalya'ya veya başka bir şehre yapılan göçler genellikle eğitim alma veya iş bulma sebepleriyle yapılmaktadır. Alanya dışına yapılan göçler genellikle bir zorunluktan doğmaktadır (Tablo 2.81).

Tablo 2.82 Son 10 Yılda Göç Edip Geri Dönen ve Dışarıdan Gelip Mahalleye Yerleşen Hane Sayısı

Mahalle	Daha önce göç edip son 10 yılda geri dönen aile sayısı	Son 10 yılda dışarıdan gelip mahalleye yerleşen hane sayısı
Alacami	-	1
Taşbaşı	-	-
Öteköy	-	-
Uğurlu	2	10
Gümüşkavak	2	2
Bucak	-	-
Kuzyaka	-	6
Yalçı	-	2
Bıçakçı	-	15
Uzunöz	2	1
Akçatı	5	10
Üzümlü	-	15
Kestel	100	2500
Tosmur	350	2700
Toplam	461	5260

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Daha önce vadiden göç edip son 10 yıl içerisinde geri dönen ailelerin büyük kısmı Tosmur ve Kestel'dedir. Tosmur'da 350, Kestel'de 100 kadar aile geri dönmüşlerdir. Geri dönüşlerin en büyük sebepleri bu mahallelerin son dönemde turizm sayesinde artan değerleridir. Dışarıya çalışmaya gitmiş ancak emeklilik döneminde geri dönen, gitmesine rağmen burada halen evleri bulunan, ailevi bağlarını sürdüren ya da buradaki turizm faaliyetlerini bir fırsat olarak görüp dönen aileler mevcuttur. En büyük göç faaliyetleri dışarıdan içeriye yapılmaktadır. Son 10 yılda vadiye önemli oranda dışarıdan göç vardır. Tosmur Mahallesi 2700, Kestel'e ise 2500 hane civarında göç olduğu belirtilmektedir. Bu göçlerin büyük çoğunluğunda turizmin etkisi vardır. Alanya genel itibarıyla dışarıdan yoğun göç alan bir bölge olduğu için Dim Çayı Vadisi de bu göçlerden etkilenmektedir. Üzümlü, Uğurlu ve Akçatı Mahallelerine de dışarıdan gelip yerleşen 10-15 civarı hane vardır. Bunlar vadinin serin ve doğal ortamından faydalanmak, kendi imkanlarıyla tarım yapmak ya da yatırım yapmak isteyen insanlardır (Tablo 2.82).

Tablo 2.83 Son 10 Yılda Göçün Mülklere Etkileri

Mahalle	Göç dolayısıyla boş kalan arazi miktarı (dönüm)	Son 10 yılda göç dolayısıyla boş kalan ev sayısı	Son 10 yılda göç dolayısıyla boş kalan ahır sayısı	Son 10 yılda yeni yapılan ev sayısı	Son 10 yılda yeni yapılan ahır sayısı
Alacami	500	25	25	2	2
Taşbaşı	40	10	10	2	2
Öteköy	500	14	14	10	10
Uğurlu	-	-	-	15	10
Gümüşkavak	-	-	-	15	13
Bucak	50	8	8	1	1
Kuzyaka	-	-	-	4	4
Yalçı	50	5	4	-	-
Bıçakçı	150	15	12	15	10
Uzunöz	-	-	-	10	10
Akçatı	-	-	-	15	15
Üzümlü	150	13	10	15	12
Kestel	-	-	-	4000	-
Tosmur	-	-	-	4200	-
Toplam	1440	90	83	8304	89

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Dim Çayı Vadisinde dışarı verilen göçler dolayısıyla boş kalan arazi, ev ve ahır sayılarına göre Alacami Mahallesi ilk sıradadır. Göçler dolayısıyla yaklaşık 500 dönüm arazi, 25 civarında ev ve ahır boş kalmıştır. Yine Öteköy Mahallesi 500 dönüm araziyle 14 ev ve ahır boşalmıştır. Bıçakçı Mahallesi ise 150 dönüm araziyle birlikte 15 ev ve 12 ahır boşalmıştır. Elbette boşalan araziler mahallelerin tarımsal üretimini etkilemektedir (Tablo 2.83).

Son 10 yılda yeni yapılan ev sayısına bakıldığında yine Kestel ve Tosmur Mahalleleri önde gelmektedir. Tosmur'da 4200 civarında ve Kestel'de 4000 civarında yeni ev yapılmıştır.

Bunların büyük kısmı çok katlı modern binalar ya da havuz ve diğer turistik imkanlara sahip sitelerdedir. Tek katlı evler yok denecek kadar azdır. Üzümlü, Akçatı, Bıçakçı Mahallelerinde dışarıdan gelen aileler yeni tek veya iki katlı betonarme meskenler inşa ettirmektedir. Bu evlerin tamamında ahır bulunmamaktadır. Ayrıca diğer mahallelerde evlerini yenilemek isteyen ailelerin yaptığı yeni evler mevcuttur. Bu evlerin çoğunluğu betonarme meskenlerdir (Tablo 2.83).

Tablo 2.84 Hane Anketlerine Göre Mahalleden Göç Etmek İsteyen Hane Oranları

Mahalle	Göç Etmek İsteyen Hane Oranı
Alacami	%75
Taşbaşı	%75
Öteköy	%50
Uğurlu	%25
Gümüşkavak	%25
Bucak	%100
Kuzyaka	%25
Yalçı	%75
Bıçakçı	%25
Uzunöz	%25
Akçatı	%25
Üzümlü	%75
Kestel	%0
Tosmur	%0

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Yaptığımız hane anketlerine göre evlerde sorduğumuz “Göç etmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna aldığımız cevaplar tabloda belirtilmiştir. Buna göre Bucak Mahallesiindeki tüm hanelerde evet cevabı alınmıştır. Alacami, Taşbaşı, Yalçı ve Üzümlü Mahallelerinde hanelerin %75’i göç etmeyi düşündüklerini belirtmiştir. Öteköy’de hanelerin %50’si, Uğurlu, Gümüşkavak, Bıçakçı, Uzunöz ve Akçatı’da ise %25’i göç etmek istediklerini söylemiştir. Kestel ve Tosmur’da hiçbir aile göç etmek istediğini söylememiştir (Tablo 2.84).

Tablo 2.85 Hane Anketlerine Göre Mahalleden Göç Etmek İsteyen Gruplar

Mahalle	Tüm hane	Çocuklar
Alacami	%33	%66
Taşbaşı	%0	%100
Öteköy	%0	%100
Uğurlu	%0	%100
Gümüşkavak	%0	%100
Bucak	%50	%50
Kuzyaka	%0	%100
Yalçı	%0	%100
Bıçakçı	%0	%100
Uzunöz	%0	%100
Akçatı	%0	%100
Üzümlü	%66	%33

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Verilen bu cevaplara göre hane içinden göç etmek isteyen gruplar tespit edilmeye çalışılmıştır. Vadi genelinde alınan cevaplara göre göç etmek isteyen grupların büyük oranda çocuklar olduğu görülmektedir. Üzümlü, Bucak ve Alacami Mahallelerindeki anketler hariç tüm hane olarak yerleşimden göç etmeyi düşünen aile tespit edilmemiştir. Üzümlü’de %66, Bucak’ta %50 ve Alacami’de ise %33 oranında hane olarak göç etmeyi düşünenler vardır (Tablo 2.85).

Tablo 2.86 Göç Etmeyi Düşünen Hanelerin Kaç Yıl İçerisinde Göç Etmeyi Planladıkları

Mahalle	Kaç Yıl İçerisinde Göç Edilecek?
Alacami	3
Taşbaşı	4
Öteköy	2
Uğurlu	3
Gümüşkavak	3
Bucak	4
Kuzyaka	3
Yalçı	4
Bıçakçı	2
Uzunöz	3
Akçatı	5
Üzümlü	4

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Göç etmeyi düşünen hanelerin kaç yıl içinde göç etmek istedikleri sorulduğunda büyük oranda 3 yıl içinde cevabı alınmıştır. Bunun haricinde 5 yıl içinde cevabı verenler çoğunluktadır. 1 sene içerisinde cevabı veren hane olmamıştır. Bu durum göçün planlı şekilde daha uzun süreye yayılarak gerçekleşeceğini gösterebilir. Ayrıca göç etmek isteyen çocukların okulunu bitirme zamanı ve çalışma çağına gelme yaşı da göç zamanını etkilemektedir (Tablo 2.86).

Tablo 2.87 Göç Edilmek İstenen Yer

Mahalle	Alanya Merkez	Antalya Merkez	Başka bir il
Alacami	%66	-	%33
Taşbaşı	%100	-	-
Öteköy	-	-	%100
Uğurlu	-	-	%100
Gümüşkavak	%100	-	-
Bucak	%75	-	%25
Kuzyaka	-	-	%100
Yalçı	%66	-	%33
Bıçakçı	%100	-	-
Uzunöz	-	-	%100
Akçatı	-	-	%100
Üzümlü	%100	-	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Bahsettiğimiz gibi insanların Alanya’ya bağlılığı, köklerinden ve akrabalarından çok uzaklaşmak istememeleri ve Alanya’nın istedikleri pek çok imkanı insanlara sunması göç

edilmek istenen yerler arasında Alanya'yı ön plana çıkarmaktadır. Bunun haricinde başka bir ile göç etmek isteyen haneler de vardır. Bunların büyük çoğunluğu eğitim amaçlıdır. Antalya merkeze göç etmek isteyen hane olmamıştır (Tablo 2.87).

Tablo 2.88 Mahalleden Dışarı Göç Etmek İsteme Sebepleri

Mahalle	Geçim Sıkıntısı	Arazi veya hayvan yetersizliği	Sermaye Yetersizliği	Hastalık veya Yaşlılık	Kırsalda şartların zorluğu	Köydeki nüfusun azalması	Eğitim ve diğer imkanların yetersizliği
Alacami	-	-	-	-	%66	-	%33
Taşbaşı	%33	-	-	-	%66	-	-
Öteköy	-	-	-	-	-	-	%100
Uğurlu	-	-	-	-	-	-	%100
Gümüşkavak	-	-	-	-	%100	-	-
Bucak	%25	-	-	-	%25	%25	%25
Kuzyaka	-	-	-	-	-	-	%100
Yalçı	-	-	-	-	%66	-	%33
Bıçakçı	%100	-	-	-	-	-	-
Uzunöz	-	-	-	-	-	-	%100
Akçatı	-	-	-	-	-	-	%100
Üzümlü	-	-	-	%33	%66	-	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Göç etmek isteyen hanelere mahalleden göçe teşvik eden faktörler sorulduğunda büyük oranda kırsalda şartların zorluğu ve eğitim ve diğer imkanların yetersizliği cevabı alınmıştır. Geçim sıkıntısı yüzünden ayrılmak istediğini belirten 3 hane olmuştur. 1 hane hastalık ve yaşlılık sebebiyle şehirde daha rahat imkanlarda yaşamak istediğini belirtmiştir. 1 hane ise köydeki azalan nüfusun kendilerini göçe teşvik ettiğini belirtmiştir. (Tablo 2.88).

Tablo 2.89 Göç Etmek İsteyenleri Şehre Çeken Faktörler

Mahalle	İş bulma	Eğitim	Şehirden mülk sahibi olma	Şehir hayatına özlem	Evlilik
Alacami	%25	%50	-	%25	-
Taşbaşı	%100	-	-	-	-
Öteköy	-	%100	-	-	-
Uğurlu	-	%100	-	-	-
Gümüşkavak	-	-	-	%100	-
Bucak	%25	%25	-	%50	-
Kuzyaka	-	%100	-	-	-
Yalçı	%33	%33	-	%33	-
Bıçakçı	%100	-	-	-	-
Uzunöz	-	%100	-	-	-
Akçatı	-	%100	-	-	-
Üzümlü	%33	-	-	%66	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Göç konusunda şehre çeken faktörler arasında da 3 sebep ön plana çıkmıştır. Bunlardan en önemlisi iş bulmaktır. Özellikle genç nüfus kırsalda kısıtlı olan iş imkanları sebebiyle şehre göç ederek farklı iş kollarında çalışma isteği duymaktadır. Yine bir diğer sebep eğitimidir. Okuma çağında nüfusun büyük kısmı üniversite veya başka okullarda okumak için dışarıya göç

etmek istemektedir. Kırsalda hayatın zorlukları seçeneğiyle paralel şekilde insanlar şehir hayatının sunmuş olduğu imkan ve rahatlık dolayısıyla şehre göç etmeyi istemektedir (Tablo 2.89).

Tablo 2.90 Haneden Daha Önce Göç Eden Olup Olmadığı Oranları

Mahalle	Daha Önce Göç Eden Var mı?
Alacami	%75
Taşbaşı	%100
Öteköy	%75
Uğurlu	%50
Gümüşkavak	%25
Bucak	%25
Kuzyaka	%50
Yalçı	%75
Bıçakçı	%75
Uzunöz	%0
Akçatı	%50
Üzümlü	%25
Kestel	%25
Tosmur	%25

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Hanelerde sorduğumuz “Ailenizden daha önce göç eden oldu mu?” sorusuna Taşbaşı Mahallesi’nde tüm haneler evet cevabını vermiştir. Alacami, Öteköy, Yalçı ve Bıçakçı Mahallelerinde %75 oranında evet cevabı alınmıştır. Uzunöz Mahallesi’nde hiçbir hane daha önce göç yaşanmadığını belirtmiştir. Kestel ve Tosmur Mahallelerinde %25 oranında evet cevabı alınmıştır. Bu durum geçmişte göçlerin gerçekleştiğini ancak günümüzde göç etmeyi düşünmediklerini ortaya koymaktadır (Tablo 2.90).

Tablo 2.91 Haneden Göç Eden Kişi Sayısı Ortalamaları

Mahalle	Göç Eden Kişi Sayısı
Alacami	2
Taşbaşı	3
Öteköy	2
Uğurlu	1
Gümüşkavak	1
Bucak	1
Kuzyaka	1
Yalçı	2
Bıçakçı	1
Uzunöz	-
Akçatı	1
Üzümlü	6
Kestel	1
Tosmur	1

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Hanemizden kaç kişi göç etti sorusuna büyük oranda 1 ve 2 kişi cevabı alınmıştır. 3 ve 5 kişi cevabı birer haneden çıkmıştır. İki hane evlerinden 6 kişinin göç ettiğini söylemiştir. (Tablo 2.91).

Tablo 2.92 Göç Edenlerin Tercih Ettikleri Yerler

Mahalle	Alanya Merkezi	Antalya Merkezi	Başka bir il
Alacami	%66	-	%33
Taşbaşı	%25	%25	%50
Öteköy	%100	-	-
Uğurlu	%50	-	%50
Gümüşkavak	%100	-	-
Bucak	%100	-	-
Kuzyaka	%50	-	%50
Yalçı	%66	%33	-
Bıçakçı	%66	-	%33
Uzunöz	-	-	-
Akçatı	%100	-	-
Üzümlü	-	-	%100
Kestel	-	-	%100
Tosmur	-	-	%100

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Göç edilen yerlere bakıldığında yine Alanya merkez ön plana çıkmaktadır. Başka bir ile göç edenlerin oranı da yüksektir. Antalya merkeze göç ettiği belirtilen kişi oranı azdır. Kestel ve Tosmur'da yaşayanlar başka bir ile göç etmeyi tercih ederken diğer mahallelerde genellikle Alanya merkez tercih edilmektedir (Tablo 2.92).

Tablo 2.93 Göç Edenleri Mahalleden Dışarı İten Sebepler

Mahalle	Geçim Sıkıntısı	Arazi veya hayvan yetersizliği	Sermaye Yetersizliği	Hastalık veya Yaşlılık	Köy şartlarının zorluğu	Köydeki nüfusun azalması	Eğitim ve diğer imkanların yetersizliği
Alacami	%33	-	-	-	%66	-	-
Taşbaşı	%25	-	-	-	%75	-	-
Öteköy	-	-	-	-	%100	-	-
Uğurlu	-	-	-	-	%50	-	%50
Gümüşkavak	-	-	-	-	%100	-	-
Bucak	-	-	-	-	%100	-	-
Kuzyaka	%50	%50	-	-	-	-	-
Yalçı	-	-	-	-	%66	-	%33
Bıçakçı	%33	-	-	-	%66	-	-
Uzunöz	-	-	-	-	-	-	-
Akçatı	-	-	-	-	%100	-	-
Üzümlü	-	-	-	-	%100	-	-
Kestel	-	-	-	-	-	-	%100
Tosmur	-	-	-	-	-	-	%100

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Göç edenlerin mahalleden gitme sebepleri arasında yine kırsalda yaşam şartlarının zorluğu ön plandadır. Eğitim ve diğer imkanların yetersizliği ve ayrıca geçim sıkıntısı da diğer önemli faktörlerdir (Tablo 2.93).

Tablo 2.94 Göç Edenleri Şehre Çeken Sebepler

Mahalle	İş bulma	Eğitim	Şehirden mülk sahibi olma	Şehir hayatına özlem	Evlilik
Alacami	%66	-	-	-	%33
Taşbaşı	%50	-	-	-	%50
Öteköy	%66	-	-	-	%33
Uğurlu	-	%50	-	-	%50
Gümüşkavak	%100	-	-	-	-
Bucak	%100	-	-	-	-
Kuzyaka	%100	-	-	-	-
Yalçı	%50	%50	-	-	-
Bıçakçı	%50	-	-	-	%50
Uzunöz	-	-	-	-	-
Akçatı	-	-	-	-	%100
Üzümlü	%100	-	-	-	-
Kestel	-	%100	-	-	-
Tosmur	-	%100	-	-	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Göç edenleri şehre çeken faktörler arasında iş bulma en öndedir. Burada göze çarpan diğer faktör evliliğdir. Özellikle evlenecek çağıdaki kızların şehirde yaşamını sürdüren biriyle evlenerek onun yanına göç ettiğı durumlar vardır. Diğer bir faktör ise daha kaliteli eğitim imkanlarına kavuşma isteğidir. (Tablo 2.94).

2.1.4. Nüfus Dağılışı ve Yoğunlukları

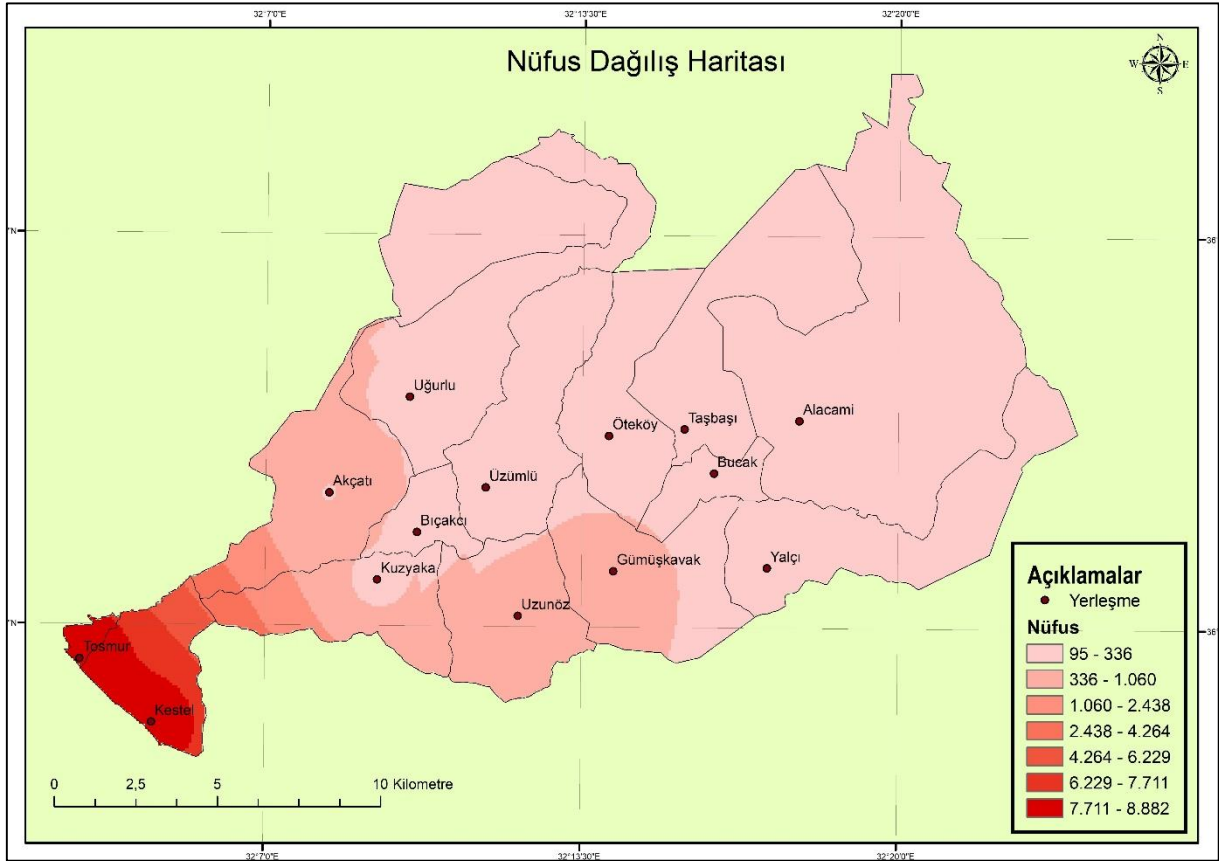
Dim Çayı Vadisi mahallelerinde nüfusun dağılışı ve yoğunluğu her yerde eşit değildir. Özellikle topografya şartları, orman örtüsü ve beşeri faktörlerin etkileri sonucunda nüfus büyük ölçüde kıyıda toplanmıştır.

Tablo 2.95 Dim Çayı Vadisinde Nüfus Dağılışı ve Yoğunlukları

Mahalleler	Yüzölçümü (ha)	2016 Nüfusu	Nüfus Dağılışı	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	Tarım Arazisi (ha)	Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu (ha)
Alacami	8413,03	288	%1,4	3,4	214,79	134
Taşbaşı	1466,62	116	%0,6	14	20,21	1030
Öteköy	3582,41	175	%0,9	4,8	136,56	128
Uğurlu	2864,69	162	%0,8	5,6	141,76	114
Gümüşkavak	2234,44	600	%3	26	292,19	205
Bucak	540,74	149	%0,7	27	67,84	222
Kuzyaka	1620	191	%0,9	11,7	159,62	120
Yalçı	2612,92	95	%0,4	3,6	211,36	45
Bıçakçı	576,55	219	%1	38	183,11	119
Uzunöz	1716,99	530	%2,6	30	94,04	563
Akçatı	4173,5	328	%1,6	7,8	275,72	119
Üzümlü	2167,41	206	%1	5,35	158,49	73
Kestel	1231	8675	%42,1	704	750,18	1156
Tosmur	135,85	8884	%43,1	6580	72,86	12338
Toplam	33336	20618	%100	61,8	2778,7	742

Kaynak: Tük ve Antalya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2017

Toplam nüfusun %85,2'si iki mahallede toplanmıştır. %43,1'i Tosmur'da %42,1'i ise Kestel'dedir. Geriye kalan %14,8'lik nüfus 12 mahalleye dağılmış durumdadır. Bu mahalleler arasında Gümüşkavak %3'lük payıyla en yüksek nüfusa sahiptir. Yalçı Mahallesi ise %0,4'lük oranla vadinin en düşük nüfusa sahip yerleşimdir. Nüfus dağılımındaki bu eşitsizlik bazı yerlerde yüksek nüfus yoğunluğuna bazı yerlerde ise çok seyrek nüfusa sebep olmaktadır (Tablo 2.95 ve Harita 2.1).

Harita. 2.1 Dim Çayı Vadisi Nüfus Dağılım Haritası

Vadinin nüfus yoğunluğuna bakıldığında km²'ye 61,8 kişi düşmektedir. Ancak bu oran mahalleler arasında büyük farklılıklar göstermektedir. Tosmur Mahallesi'nde oran km²'ye 6580 kişi ile çok yüksek değerlere çıkmıştır. Yüzölçümünün çok küçük ve aksine nüfusun çok yüksek olması bu durumun ortaya çıkmasını sağlamıştır. Nüfus yoğunluğu bakımında en yüksek ikinci mahalle olan Kestel'de km²'ye 704 kişi düşer. Kestel'in nüfusu da Tosmur'a yakın olmasına rağmen yüzölçümü geniş olduğu için nüfus yoğunluğu düşüktür. Bıçakçı Mahallesi 38 kişi ile en yoğun üçüncü mahalledir. Nüfus yoğunluğu en düşük mahalle ise km²'ye 3,4 kişi ile Alacami'dir. Alacami nüfusu en düşük mahalle olmasa bile yüzölçümü en büyük mahalle olduğu için nüfus yoğunluğu da en düşük mahalle konumundadır. Yalçı'da yoğunluk 3,6, Öteköy'de 4,8'dir (Tablo 2.95).

Vadinin aritmetik nüfus yoğunluğu ile fizyolojik nüfus yoğunluğu arasında büyük farklar vardır. Fizyolojik yoğunluk nüfusun tarım arazisine bölünmesiyle ortaya çıkartılır. Vadinin toplam fizyolojik yoğunluğu km^2 'ye 742 kişidir. Yüksek olan bu değer tarım arazisinin azlığından kaynaklanmaktadır. Tosmur Mahallesi fizyolojik nüfus yoğunluğu km^2 'de 12338 kişiye kadar çıkar. Mahallede tarım arazileri çok kısıtlı araziye göre nüfus ise çok yüksektir. Kestel Mahallesi en geniş tarım arazilerine sahip olmasına rağmen nüfusu fazla olduğu için km^2 'ye 1156 kişi ile fizyolojik nüfus yoğunluğu en fazla ikinci mahalledir. Burayı tarım arazisi en düşük yerleşme olan Taşbaşı 1030 kişiyle takip eder. Fizyolojik nüfus yoğunluğu en düşük mahalle km^2 'ye 45 kişi ile Yalçı'dır (Tablo 2.95).

2.2.Yerleşme Coğrafyası Özellikleri

2.2.1. Genel Bakış

Alanya, ilkçağlardan beri insanlık açısından önemli bir yerleşim yeri olmuştur⁸⁹. Doğal çevre özellikleri, iklimi ve bir liman şehri olması Alanya'yı insanlar açısından çekici kılmıştır. Alanya'daki ilk iskan faaliyetleri ile ilgili kesin bir tarih ifade edilememekle birlikte Prof. Dr. Kılıç Ökten yaptığı çalışmalarda Alanya'da bulunan Kadiini Mağarası'nda Üst Paleolitik Çağa ait kalıntılar bulunduğunu belirtmiştir. 20 bin yıl öncesine ait olduğu tespit edilen bu kalıntılar, Alanya'daki yerleşime dair en eski izler olarak kabul edilmektedir.⁹⁰

Alanya şehrinin ise ilk olarak kimler tarafından kurulduğu bilinmemektedir. Ancak şimdiki Alanya'nın olduğu yerde kurulmuş ilk şehre Korakesion (Coracesium) adı verilmektedir. Bu şehir bazen Kilikya, bazen de Pamfilya bölgesine ait olarak ifade edilmektedir.⁹¹ Şehrin Bizans Dönemi'ndeki adı ise Kalonoros olarak dile getirilmektedir. 1221 yılında Anadolu Selçuklu Devleti Sultanı Alaeddin Keykubad tarafından ele geçirilince ismi "Alaiye" olarak değiştirilmiştir. Daha sonra Karamanoğlu hakimiyeti de yaşayan şehir, 1471 yılında Osmanlı hakimiyetine geçmiş ismi ise Alaiye olarak kalmıştır.⁹²

Dim Çayı vadisinin tarihini Alanya'dan ayrı düşünmek olanaksızdır. Bu yüzden tarihsel geçmişe bakarken Alanya genelini ele almak ve süreç içerisinde Dim Çayı Vadisi özeline dair bilgiler paylaşılmıştır. Çalışmamızda büyük oranda Osmanlı dönemine ait veriler kullanılmıştır. Bu doğrultuda tahrir defterleri, belgeler ve bunlar hakkında yapılan araştırmalardan yararlanmıştır. Tahrir defterleri, Osmanlı'da fetih sonrası dönemlerde, fethedilen bölgelerin gelir kaynaklarının dökümünü çıkarmak ve bu gelir kaynaklarının dirlik olarak dağıtımının

⁸⁹ Ustaoglu, 2017: 133.

⁹⁰ Kökten, 1959: 12.

⁹¹ Lloyd and Rice 1989: 1.

⁹² Ustaoglu, 2017: 133.

sağlanması amacıyla düzenli aralıklarla hazırlanan dokümanlardır. Ancak Osmanlı'da 16. yüzyıl sonlarına kadar düzenli aralıklarla oluşturulan tahrir defterleri bu tarihlerden sonra aynı şekilde yapılmamıştır. 17. yüzyılda tahrirler genelde sadece yeni fethedilen yerlerde bilgi toplamak amacıyla düzenlenmiştir.⁹³ Bu yüzden 17. ve 18. yüzyıllara ait çalışmalarda sahamızla ilgili kapsamlı verilere ulaşılamamıştır. 19. yüzyıla gelindiğinde ise gerçekleştirilen nüfus sayımlarından ve diğer çalışmalardan veri elde edilebilmektedir.

Alaiye, Osmanlı Devleti hakimiyetine geçmesinin ardından sancak ilan edilmiştir. Fethin ardından başlanan ve 1481 yılında tamamlanan ilk tahrir defterinde Alâiye sancak statüsü ve mirliva hassı ile kayda geçirilmiştir.⁹⁴ Ancak Osmanlı Devleti'nde yerel yönetimde askeri nitelikli sancak idaresinden çok adli-idari nitelikli kaza sistemi mevcuttur. Kazaların başında birer kadı bulunmaktadır. Şehir merkezi haricinde kazalara bağlı temel idari birimler ise nahiyelerdir.⁹⁵ Bu idari yapıya uygun olarak Alaiye Sancağı' da adli-idari bakımdan kazalara ve onlarda nahiyelere ayrılmıştır. 1481 yılına ait ilk tahrir defterinde Alaiye kazası 10 nahiyeden oluşmaktadır. Bunlar; Sidre, Hasunlar, Aksaz, Höngüre, Murt, Mahmudlar, Karacalar, Anağlu, Alara ve Manavgat'dır.⁹⁶

Dim Çayı Vadisi, içerisinde bulunan yerleşim yerleriyle birlikte ilk olarak Dimderesi Nahiyesi adıyla bir idari birim olarak kayıtlara geçmiştir. Belirli bir merkezi bulunmayan ve vadi boyunca dizilen köylerden oluşan nahiyenin ilk tahrir defterinde kaydı bulunmamaktadır. 16. Yüzyıla gelindiğinde 1501 yılına ait olduğu düşünülen 990 numaralı tahrir defterlerinde ise Dimderesi Nahiyesi, Oba-bazarı, Girenış, Karacalar, Mahmudlar, Nağlu, Kise, Çöngere ve Alara ile birlikte Alaiye kazasının nahiyelerini oluşturmaktadır.⁹⁷ Bu deftere göre Dimderesi Nahiyesi 11 köye sahiptir. Bu köyler; Girizler, Günceler, Baladan kaya, Buçak⁹⁸, Bağçecik, Üzümlü, Kirvasil, Bıçakçılar, Sarupınar, Arab, Bucak'tır. Diğer nahiyelerden Çöngere nahiyesi 30, Girenış 10, Karacalar 10, Kise 12, Mahmudlar 11, Murt 6, Nağlu 10, Oba-bazarı 9 ve Alara 7 köye sahiptir.⁹⁹

1555 tarihli 172 numaralı tahrirde Alaiye sancağı Alaiye, Manavgat ve Akseki olmak üzere 3 kazaya ayrılmıştır. Bu kazalara bağlı Dim-deresi, Mahmudlar, Nağlu, Kise, Oba-bazarı, Höngüre, Alara, Akça-Hisar ve Ata-Bey nahiyeleri bulunmaktadır.¹⁰⁰ Zaman içerisinde nahiye sayıları ve onlara bağlı köyler değişikliğe uğramıştır. Nahiyelere sonradan bağlanan, ayrılan ve

⁹³ Elibol, 2007: 137.

⁹⁴ Özkan, 2014: 24.

⁹⁵ Bozatay ve Demir, 2014: 76; Akyılmaz, 1999: 139.

⁹⁶ BOA. MAD.16029.

⁹⁷ BOA. TD.990.

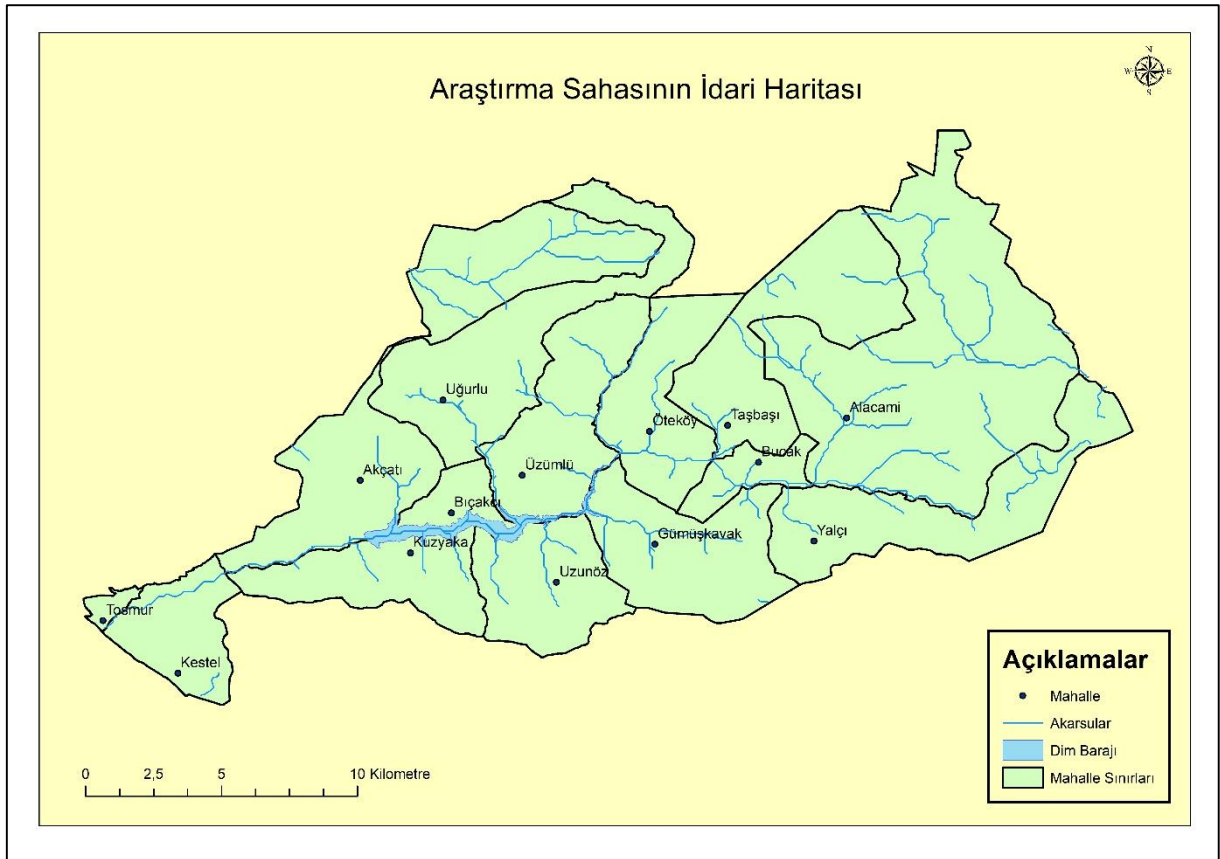
⁹⁸ Bucak köyü kaynaklarda farklı nahiyelere bağlı olarak gösterilmiştir.

⁹⁹ Ustaoglu, 2017: 143-144-145.

¹⁰⁰ BOA. TK.KKA.172.

yeni kurulan köyler olmuştur. Bu sebeplerden dolayı belgeler arasında farklılık gösteren durumlar mevcuttur. Örneğin 172 sayılı tahrirde daha önce Mahmudlar Nahiyesine bağlı olan Badem Ağacı ve Kızılca Şehir köyleri buradan ayrılıp Dimderesi Nahiyesine kaydedilmiştir.

19. yüzyıla gelindiğinde nahiyenin ismi Dim Nahiyesi olarak değiştirilmiştir. Bununla birlikte nahiyeye bağlı köylerde de birtakım değişiklikler gerçekleşmiştir. Nahiyeye bağlı olan bazı köyler ayrılmış ve yeni köyler nahiye idaresine katılmıştır. 19. yüzyılda nahiyeye bağlı olan köyler Kababeladan, Ustaahmedli, Yalçı, Yavaşlar, Alakilise, Metderesi ve Kızıldam, Beladan, Bucak (Ortamahalle), Taşbaşı, Bucak, Üzümlü, Kuzyaka, Bıçakçı, Kıvrasil, Karakoca ve Araplar'dır.¹⁰¹

Harita 2.2 Araştırma Sahasının İdari Haritası

Cumhuriyet Döneminde nahiye vasfını kaybeden yöre günümüzdeki idari yapısına kavuşmuş, yerleşimlerin bir kısmı Alanya ilçesine bağlı birer köy haline gelmiş ve bazıları da bu köylere bağlı birer mahalle halini almıştır. Sadece Yalçı Köyü 1990 yılında Alacami'den ayrılarak ayrı bir köy olmuştur. Kestel 1990 yılında ve Tosmur ise 1999 yılında belde haline gelmiş ancak daha sonra çıkan yasayla birlikte diğer köyler gibi mahalleye dönüştürülmüştür. Vadide 14 yerleşim bulunmaktadır. Bunlar; Alacami, Bucak, Taşbaşı, Öteköy, Uğurlu, Üzümlü,

¹⁰¹ BOA. NFS. d.3365-3366.

Akçatı, Yalçı, Uzunöz, Gümüşkavak, Kuzyaka, Bıçakçı, Kestel ve Tosmur'dur (Harita 2.2). Bu yerleşimlere Dim köyleri ya da Dim koyağı adı verilir.¹⁰²

2.2.2. Yerleşme Özellikleri

2.2.2.1. Adlarına Göre Mahalleler

Bir yerin adı bazen insanlara oraya hiç gitmeden fikir ya da bilgiler sunabilir. Çünkü genellikle adlandırmalar sahip olunan fiziki veya beşeri özelliğe ya da ayırt edici bir niteliğe göre yapılmaktadır. Araştırma sahamızda da yer adları genellikle her bir mahallenin sahip olduğu özelliklere uygun şekilde verilmiştir. Ancak çalışma alanımıza adını veren Dim Çayı'nın isim olarak kökeni incelendiği kesin sonuçlara ulaşmak güçtür. TDK Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğüne göre "Dim" kelimesi "yeni yürümeye başlayan çocuğun ayakta durması, tay" ve "gevşek düğüm" olarak ifade edilmiştir.¹⁰³ Bu tanımları Dim Çayı'nın adlandırmasıyla eşleştirmek zor olsa da, çayın ismi şiddetli şekilde akmasından dolayı bir çocuğun yürüyüşüne benzetilmesi sebebiyle verilmiş olabilir. Bununla birlikte Haşim Yetkin, Rusya'da Kazan Türklerinin yaşadığı bölgede benzer bir çayın bulunduğunu ve isimlendirmenin o bölgeden göçen kişiler tarafından yapılmış olabileceğini ifade etmiştir.¹⁰⁴ Ancak böyle bir göç olayının gerçekleştiğine dair herhangi bir veri yoktur.

Vadide bulunan mahalle isimleri köken ve anlam olarak farklılık göstermektedir. İlk yerleşim olan Alacami Mahallesinin ismi Dim Çayı ile özdeşleşmiş durumdadır. Bazı eski kayıtlarda adı Dimalacami olarak geçer. Bunun sebeplerinden birisi Oba Çay etrafında kurulu olan Obalacami Mahallesiyle karışıklığa sebep olunmamasıdır. 1830-31 tarihli icmal defterinde köyün ismi Alakilise olarak kayıtlara geçirilmiştir.¹⁰⁵ Zaman zaman bu isim Dimalakise olarak da ifade edilmektedir. Burada muhtemelen söylenişten dolayı bir hece düşmesiyle kilise ifadesi kiseye dönüşmüştür. Kilise isminin köyde bulunan Selçuklular zamanından kalma bir kiliseden geldiği belirtilmektedir.¹⁰⁶ Daha sonra köye yerleşen Müslüman nüfus tarafından kilise yerine cami yapılmıştır ve köyün adı da Dimalakilise'den Dimalacami'ye çevrilmiştir. Ne zaman yıkıldığı tam bilinmemekle birlikte kilisenin kalıntıları günümüzde yok olmaya yüz tutmuş bir şekilde durmaktadır. Kayıtlarda burada yaşayan gayrimüslim nüfusa dair herhangi bir kayda rastlanılamamıştır.

¹⁰² Saraçoğlu, 1989: 423.

¹⁰³

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&sarama=kelime&guid=TDK.GTS.5b1fa53d77a758.10747275 (erişim tarihi: 25/05/2017).

¹⁰⁴ Yetkin, 2012: 74.

¹⁰⁵ BOA., NFS. d.3365-3366.

¹⁰⁶ Önal, 2012: 56.

Bucak, bölgenin en eski yerleşim yerlerinden birisidir. 1501 tarihli 990 numaralı ilk tahrir defterinden itibaren Dimderesi Nahiyesine bağlı bir köy olarak kayıtlara geçirilmiştir.¹⁰⁷ Bu tarihten itibaren günümüze kadar da varlığını sürdürmüştür. Bu süreçte mahallenin ismi de herhangi bir değişikliğe uğramamıştır. Bucak ismi, TDK tarafından “kenar, köşe, yer” olarak tanımlanmıştır.¹⁰⁸ Bu isim köyün vadi yamacında ve köşe bir konumda bulunması sebebiyle verilmiş olabilir. TDK tarafından yapılan diğer bir tanımda ise Bucak ismi “Nahiye” olarak ifade edilmiştir.¹⁰⁹ Bucak, tarih boyunca bir köy olsa da Dim Vadisi için merkezi bir konumda bulunmasından dolayı bu tarz bir isimlendirme yapılmış olabilir.

Bıçakçı, ilk olarak Osmanlı Döneminde 16. yüzyılda hazırlanan 990 numaralı tahrir defterinde Dimderesi Nahiyesine bağlı Bıçakçılar Köyü adıyla bulunmaktadır.¹¹⁰ Günümüze kadar da herhangi büyük bir değişikliğe uğramadan gelmiştir. Mahalle isim itibariyle bir meslek grubunu çağırırsa da aslında kökeni Danişmentli aşiretine mensup Konar-Göçer Türkmen taifesinden Bıçakçı cemaatine dayanmaktadır. Bu cemaatin Selçuklular Döneminde buraya yerleştiği düşünülmektedir.¹¹¹ Cemaatin isminin ise gerçekten bıçakçılık mesleğinden gelip gelmediği ise bilinmemektedir.

Akçatı, 16. yüzyıl Osmanlı dönemi kayıtlarında Arab adıyla Dim Nahiyesine bağlı bir köy olarak bulunmaktadır.¹¹² Tarih boyunca Arap, Araplar gibi isim değişiklikleri yaşanmıştır ancak 1968 yılı kayıtlarından itibaren Akçatı olarak kalmıştır.¹¹³ Yerleşmenin eski isimleri olan Arab ya da Arablar’ın, Konar-Göçer Yörük Türkmen taifesinden bir cemaat olduğu ve adlandırılmanın buradan geldiği düşünülmektedir.¹¹⁴ Ancak başka bir görüşe göre Romalılardan Osmanlı’nın son dönemine kadar bölgede bulunan geniş ormanlarda katran çamlarından elde edilen pise de denilen katranın ticareti yapılmaktadır. Deniz yoluyla Beyrut ve İskenderiye’ye yapılan sevkiyatlar sırasında o yörelerden gelen birkaç Arap ailesinin şimdiki Akçatı civarında bolca bulunan katran çamından pise elde etmek için gelip yerleşmelerinden dolayı Araplar isminin verildiği ifade edilmiştir.¹¹⁵ Akçatı ismine bakıldığında “çatı” ifadesinin

¹⁰⁷ BOA. TD.990.

¹⁰⁸ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b043aca0ad152.22479617 (erişim tarihi: 22.05.2018)

¹⁰⁹ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a32481b3fed94.61518470 (erişim tarihi: 22.05.2018)

¹¹⁰ BOA. TD.990.

¹¹¹ Önal, 2012: 39; Türkay, 1979: 210.

¹¹² BOA. TD.990.

¹¹³ Köylerimiz, 1968: 20.

¹¹⁴ Önal, 2012: 55; Türkay, 1979: 176.

¹¹⁵ Yetkin, 2004:275.

mahallenin yüksek konumundan kaynaklandığı belirtilmiştir.¹¹⁶ Ak ise genelde renk olarak kullanılmakla birlikte Türkler arasında “batı” yönünü ifade etmek için de söylenmektedir.¹¹⁷

Öteköy, 1830-31 tarihli icmal defterinden itibaren kayıtlarda bulunmaktadır.¹¹⁸ Yerleşimin isminin uzak ve ulaşılması zor konumundan geldiği düşünülmektedir. Ayrıca Dim Çayı’na da en uzak yerleşimlerden birdir. Nitekim TDK “öte” ismini bir yerden uzak ve karşıda olan olarak tanımlamıştır.¹¹⁹

Kuzyaka ile ilgili ilk kayıtlar 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır. 1830-31 tarihli icmal defterlerinde Kuzyaka ismiyle kayıtlara geçirilmiştir.¹²⁰ O tarihten bugüne kadar isminde herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. İsmi Kuzyaka olan yerleşmenin halk arasında Guzkaya olarak ifade edilmektedir.¹²¹ TDK “guz” ifadesini “güneş almayan yer, kuzeyde kalan ve engebeli yer” gibi anlamlarında tanımlamaktadır.¹²² Bu isimlendirmenin yapılmasında köyün konumunun kuzeye bakması, güneşi daha az alması ve eğimli bir yamaçta yer alması etkili olmuş olabilir.

Uzunöz’e ait ulaşabildiğimiz ilk kayıtlar 1830-31 tarihli icmal defterlerinde bulunmaktadır. Bu tarihte yerleşme Metdere ismiyle kaydedilmiştir.¹²³ Cumhuriyet Döneminin ortasına kadar da aynı kalan isim 1968’de Uzunöz ismiyle kaydedilmiştir.¹²⁴ TDK sözlüğünde Metdere isminde geçen “met” ifadesi “kabaran” anlamına gelmektedir.¹²⁵ Bu ismin verilmiş olmasında yerleşmenin Dim Çayı yakınında kurulmuş olması ve Dim Çayı’nın da zaman zaman kabarak sularını buraya kadar ulaştırması etkili olmuş olabilir.¹²⁶ Mahallenin günümüzdeki adı olan Uzunöz’e bakıldığında ise “öz” ifadesinin halk arasında “dere, çay” gibi anlamlarda kullanıldığını görülmektedir.¹²⁷ Yine bu sözünde Dim Çayı kastederek uzun dere anlamında kullanıldığı düşünülmektedir.

Vadinin en eski yerleşimlerinden olan **Gümüşkavak** 16. yüzyıl tahrir defterlerinde Baladan Kaya ismiyle kayıtlara geçirilmiştir.¹²⁸ 19. yüzyılda ise Kababeladan ismiyle

¹¹⁶ Önal, 2012: 55.

¹¹⁷ Çakar, 2000: 87.

¹¹⁸ BOA., NFS. d.3365-3366.

¹¹⁹ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a356aafd6d897.56619763 (erişim tarihi: 14.03.2018).

¹²⁰ BOA., NFS. d.3365-3366.

¹²¹ Önal, 2012: 48.

¹²² http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5a366077d054c2.52969342 (erişim tarihi: 22.05.2018).

¹²³ BOA., NFS. d.3365-3366.

¹²⁴ Köylerimiz, 1968: 529.

¹²⁵ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori=verilst&ayn1=bas&kelime1=met (erişim tarihi: 22.05.2018).

¹²⁶ Önal, 2012: 68.

¹²⁷ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5a367978becce1.07315587 (22.05.2018).

¹²⁸ BOA. TD.990.

anılmıştır.¹²⁹ Cumhuriyetin ilk dönemlerinde de Kababeladan ismi kullanılsa da 1968 yılına gelindiğinde artık isim Gümüşkavak olarak değişmiştir.¹³⁰ Eski isimler incelendiğinde “beladan” ifadesin çınar ağacı anlamında kullanıldığı görülmektedir.¹³¹ Muhtemelen eski zamanlarda köyde simgesel çınar ağacı ya da ağaçlarının bulunması sebebiyle bu ismi aldığı düşünülmektedir. Gümüşkavak isminin ise yine benzer şekilde kavak ağaçlarının varlığından gelmiş olduğu sanılmaktadır.¹³²

Yalçı, ilk olarak 19. yüzyıl kayıtlarında ortaya çıkmaktadır.¹³³ “Yalçı” ifadesi soğuktan donup kayganlaşmış yol ve yüce dağların eteği şeklinde kullanılmaktadır.¹³⁴ İki tanımda mahallenin karakterine uygundur. Çevresine göre yüksek ve engebeli bir konumda bulunan mahalle daha soğuk ve çetin iklim şartlarına sahiptir. Mahalle ismi bu yüzden seçilmiş olabilir.

Uğurlu Mahallesi 16. yüzyıldan itibaren kayıtlarda bulunmaktadır. İlk olarak 990 numaralı tahrir defterinde Dimderesi Nahiyesine bağlı Kırvasil köyü adıyla yer alır.¹³⁵ Daha sonraki dönemde bu isim Kırvasil’a en son olarak da Uğurlu’ya dönüşmüştür. Kırvasil isminin Kıvras bölümü Luwi dilinden ve Kıbrıs adıyla aynı köktendir, "Güzel/Kutlu-Gürsu" yada "Kutlu'nun, Ana Tanrıça'nın Gürsuyu" anlamına gelmektedir. Adın “-ıl” bölümü ise "Geçit, boğaz" anlamına gelmektedir.¹³⁶ Gürsu ve geçit-boğaz anlamları yerleşmenin konumuyla uyum göstermektedir. Yöre sakinlerinin anlatımına göre ise köye eski zamanlarda Kör Vasil adlı bir yabancı yerleşmiş ve bu nedenle köyün ismi Kırvasil olmuştur. Cumhuriyet Döneminde Soyadı Kanunuyla birlikte de köyün ağası, kendi soyadını köye vermiş ve köyün adı Uğurlu olmuştur.¹³⁷

Üzümlü Mahallesi, 16. yüzyıldan itibaren kayıtlarda olmasına rağmen ismi neredeyse hiç değişikliğe uğramamıştır.¹³⁸ Üzümlü Alaiye’de bulunan Yörük-Türkmen aşiretlerinden birinin ismidir.¹³⁹ Muhtemelen yerleşmenin ismi de bu aşiretten gelmektedir.

Taşbaşı Mahallesi vadinin en sarp yerlerinde kurulu olan yerleşimlerinden biridir. Bucak mahallesinin yukarısında tepelik bir alanda bulunmaktadır. Köye ait ilk kayıtlar 19.

¹²⁹ BOA., NFS. d.3365-3366.

¹³⁰ Köylerimiz, 1968: 688.

¹³¹ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5a3679d0853b37.06287771 (erişim tarihi: 12.01.2018).

¹³² Önal, 2012: 61.

¹³³ BOA., NFS. d.3365-3366.

¹³⁴ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5a368295980df8.12357299 (erişim tarihi: 12.01.2018).

¹³⁵ BOA. TD.990.

¹³⁶ Umar, 1993: 436.

¹³⁷ Önal, 2012: 67.

¹³⁸ BOA. TD.990.

¹³⁹ Önal, 2012: 53; Türkay, 1979: 642.

yüzyılda ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde Dim Nahiyesine bağlı bir köy durumundadır.¹⁴⁰ Taşbaşı isminin yerleşimin konumundan ve çok kayalık bir çevrede kurulmuş olmasından dolayı verildiği düşünülmektedir.

Kestel ilk olarak 19. yüzyılda Şeyh Nahiyesine bağlı bir köy olarak kayıtlara geçirilmiştir.¹⁴¹ Cumhuriyet Döneminde bir süre adı Çamyolu olarak değiştirilmiş en sonunda yeniden Kestel'e dönüştürülmüştür.¹⁴² Kestel isminin kökeni ile ilgili çeşitli varsayımlar vardır. Öncelikle Kestel Türkmen-Yörükân aşiretlerinden birinin ismidir.¹⁴³ Türk ağzında bazen Kastel bazen de Kestel biçiminde kullanılan bu adın iki kökenden geldiği ifade edilmektedir. 13. yüzyılda Bizans ve Selçuklu'ya bağlı bulunan İspanyol, Katalan, İtalyan vb. kökenli paralı askerlerin yaymış olduğu bu isim, çeşitli Latin dillerinde "Hisar" anlamına gelmektedir. Diğer bir seçenek olarak Luwi dilinde "Kastala" olarak kullanılan kelime "Kutlu/güzel akarsucuk, derecik" anlamındadır.¹⁴⁴ Anlatılan hikayelere göre ise bu isim eski tarihlerde Kestel'de yapılan küçükbaş hayvancılık faaliyetlerine dayanmaktadır. Kestel sakinleri koyun ve keçi kıllarını "kesten" denilen bir aletle eğirerek yün haline getirmekte ve satarak geçimlerini sağlamaktadır. Bu nedenle burada yaşayan kişilere "Kestenliler" denilmiş daha sonra bu kelime değişerek Kestel halini almıştır.¹⁴⁵

Tosmur tarihinin eskiye dayandığı düşünülse de bu isme ait ulaşabildiğimiz ilk kayıtlar 19. yüzyıla aittir. Bu dönemde Tosmurlu adıyla Mahmutseydi Nahiyesine bağlı bir cemaat olarak kaydedilmiştir.¹⁴⁶ Yörükân taifesinden olan Tosmur cemaati bulundukları yere adlarını vermiş ve bu ad günümüze kadar değişmeden gelmiştir.

2.2.2.2. Kuruluş Yerlerine Göre Mahalleler

Yerleşmelerin sahip oldukları karakter ve özelliklerin ortaya çıkmasında bulundukların yerin doğal ve beşeri şartları son derece önemlidir. Bir yerin yerleşme olarak seçilmesinde yer şekilleri, iklim, bitki örtüsü, su kaynakları gibi pek çok fiziki faktörle birlikte ekonomik faaliyet imkanı, güvenlik ve ulaşım gibi beşeri faktörlerde etkili olmaktadır.¹⁴⁷

Dim Çayı Vadisi içerisinde yerleşmelerin ortaya çıkmasında birincil faktörün bir su kaynağı olarak Dim Çayı'nın varlığı olduğu düşünülmektedir. Ancak vadi içerisindeki mahalleler farklı konum ve şartlara sahip alanlara kurulmuşlardır.

¹⁴⁰ BOA., NFS. d.3365-3366.

¹⁴¹ Ak, 2014: 81.

¹⁴² Köylerimiz, 1968: 699.

¹⁴³ Önal, 2012: 30; Türkay, 1979: 436.

¹⁴⁴ Umar, 1993: 403.

¹⁴⁵ Önal, 2012: 67.

¹⁴⁶ Ak, 2014: 72.

¹⁴⁷ Ertürk, 2000: 183.

Dim Çayı Vadisi yerleşmelerinin kuruluş yerlerine göre dağılımı belirlenmiştir. Ova, yamaç olarak sınıflandırılan arazi şartlarına göre vadiye dağılım şu şekildedir;

Tablo 2.96 Kuruluş Yerlerine Göre Mahalleler

Mahalleler	Kuruluş Yeri
Alacami	Yamaç
Taşbaşı	Yamaç
Öteköy	Yamaç
Uğurlu	Yamaç
Gümüşkavak	Yamaç
Bucak	Yamaç
Kuzyaka	Yamaç
Yalçı	Yamaç
Bıçakçı	Yamaç
Uzunöz	Yamaç
Akçatı	Yamaç
Üzümlü	Yamaç
Kestel	Ova
Tosmur	Ova

Vadi genelinde mahallelerin büyük çoğunluğu engebeli ve yüksek sahalara konumlanmıştır. 14 yerleşimden 12 tanesi (%85) yamaç ve 2 tanesi (%15) ova sınıfındaki arazilerde yerleşmişlerdir (Tablo 2.96).

Bu durumun ortaya çıkmasında vadinin engebeli topografyasının rolü büyüktür. Vadinin ancak denize ulaştığı kısmı düzlük araziye sahiptir. Mahalleler vadinin her iki yamacına sıralı şekilde vadinin başlangıç yerine kadar dizilmişlerdir. Bazı mahalleler fazla engebeli ve yüksek noktalarda bulunurken bazıları yamaçların nispeten eğimi ve yükseltisi az kısımlarında toplanmışlardır. Yalnızca Kestel ve Tosmur Mahalleleri Dim Çayı'nın alüvyonlarını biriktirdiği düzlük ova üzerine kurulmuşlardır.

2.2.2.3. Yükselti Basamaklarına Göre Mahalleler

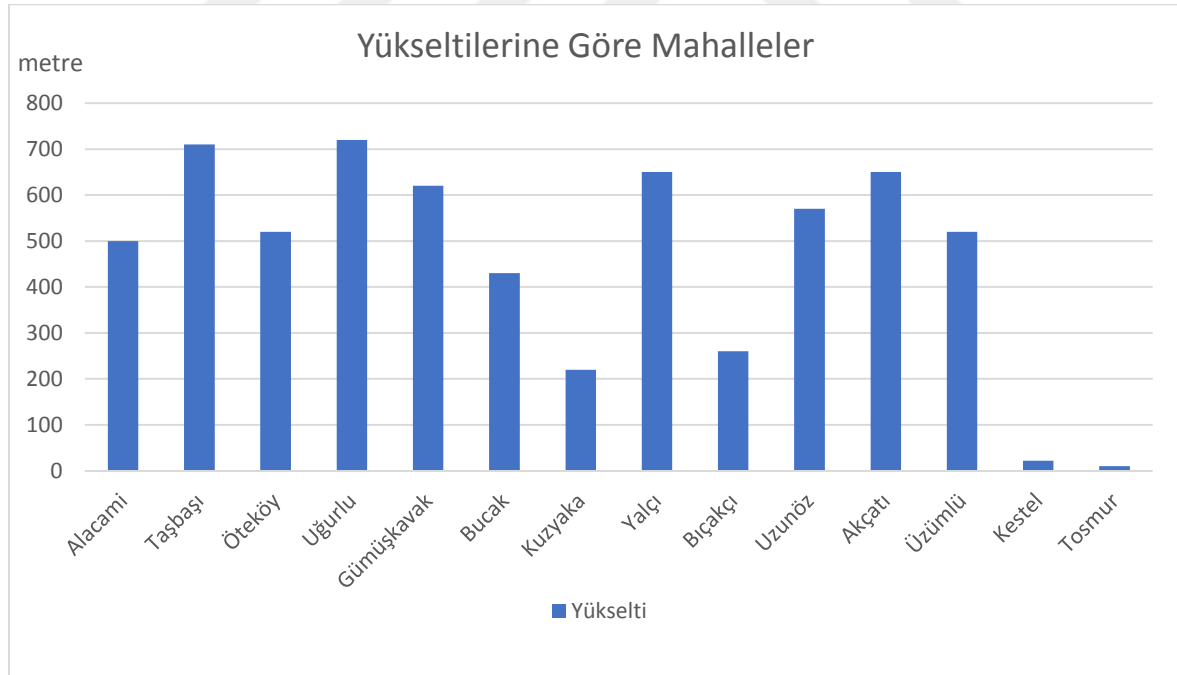
Yükseltiye bağlı olarak bir yerin iklimi, buna bağlı olarak da tarım ve hayvancılığı, yerleşme şekilleri, mesken tipleri ve ulaşım imkanları gibi pek çok özelliği değişime uğramaktadır. Araştırma sahamızda yükselti basamaklarına göre mahallelerin büyük çoğunluğu 500 ila 700 metre arasında konumlanmıştır. 700 metrenin üzerinde iki mahalle vardır. Bu mahalleler Taşbaşı ve Uğurlu'dur. 500 metrenin altında ise 3 mahalle bulunmaktadır. Bunlar Kuzyaka, Kestel ve Tosmur'dur. Kuzyaka Mahallesinin yüksekliği 220 metre civarındadır. Kestel ve Tosmur Mahalleleri ise deniz seviyesinde olmalarına karşın merkezleri 0 ila 30 metre arasındadır. Diğer 9 mahallenin yüksekliği 500-650 metre arasındadır.

Tablo 2.97 Yükselti Basamaklarına Göre Mahalleler

Mahalleler	Rakım
Alacami	500
Taşbaşı	710
Öteköy	520
Uğurlu	720
Gümüşkavak	620
Bucak	430
Kuzyaka	220
Yalçı	650
Bıçakçı	260
Uzunöz	570
Akçatı	650
Üzümlü	520
Kestel	22
Tosmur	10

Kaynak: Saha Ölçümleri, 27.02.2018

Aslında mahalleler dik yamaçlara kurulu olduğu için sınırları arasında önemli yükselti farkları bulunmaktadır. Ancak biz mahallelerin merkez noktasını ele aldığımız için ortalama değerler ortaya çıkmıştır. Yükseltisi fazla olan mahallelerde ortalama sıcaklık değerleri düşmekte ve kışın kar yağışları görülmektedir. Ayrıca bu mahallelerin ulaşım imkanları da kısıtlıdır (Tablo 2.97 ve Şekil 2.5).

Şekil 2.7 Yükselti Basamaklarına Göre Mahalleler

2.2.2.4. Yerleşme Şekillerine Göre Mahalleler

Araştırma sahasındaki mahallelerin yerleşme şekillerinin oluşmasında kurulu oldukları yerin topografyası önemli rol oynamaktadır. Ancak genel olarak bütün mahalleler toplu dokulu yerleşme özelliğine sahiptir. Ev ve eklentileriyle birlikte yerleşmeler toplu yani birbirine yakın ve bir arada olarak bulunuyorlarsa toplu dokulu yerleşme özelliği gösterirler.¹⁴⁸ Sahadaki mahalleler yamaçlar boyunca dağınık olarak yerleşmişse de kendi içlerinde toplu dokulu yerleşme özelliğine sahiptirler. Sadece Kestel ve Tosmur Mahalleleri nispeten düz bir sahada bulunmaktadır. Diğer bütün köyler engebeli arazilere sahiptir. Alacami ve Uğurlu Mahalleleri bir vadinin ortasında bulunur. Diğer bütün mahalleler yamaçlara hat boyunca dizilmiş haldedir. Mahallelerin tamamı bir cami etrafında toplanmış durumdadır. Bazı mahalleler kendi içlerinde mevkilere ayrılmış durumdadır. 14 mahallenin 2'si tek bir merkez etrafında toplanmışken 12 mahalle kendi içerisinde mevkilere sahiptir. Eski yasalarda köylere bağlı birer mahalle olarak geçen bu mevkiler, köylerin mahallelere dönüşmesinden sonra mevki olarak anılmaya başlamıştır. Mahallelere bağlı mevkiler arasında dağınık bir yapı bulunmakla birlikte her mevki kendi içerisinde toplu yerleşme özelliği göstermektedir. Bu mevkilerden bazıları mahallelerin yaylalarını oluşturur ve merkezle aralarındaki mesafeler büyüktür.

Sahada yerleşmelerin kuruluşunu etkileyen birinci faktör Dim Çayı'na yakınlıktır. Mahalleler Dim Çayı'nın oluşturduğu vadi yamaçları boyunca sıralı şekilde yerleşmişlerdir. Bu durum sudan çok uzakta ve dağınık yerleşmelerin ortaya çıkmasının önüne geçmiştir. Topografya şartları da yerleşmelerin geniş alanlara yayılmasını engellemiştir. İnsanlar ev kurabilecekleri sınırlı alanları kullanmışlar ve bu yüzden bir arada toplu yerleşmeler inşa etmişlerdir. Sahadaki sık ve geniş orman örtüsü yerleşmeleri sınırlandıran bir diğer önemli etkidir. Günümüzde yerleşmeler orman örtüsünün en az olduğu alanlarda bulunmaktadır. Tabi ki bazı sahaların orman tahribiyle açılan yerler olduğu da bilinmektedir.

Beşeri faktörlerde yerleşmelerin toplu, dağınık veya gevşek yapıda olmasında etkilidir. Sahadaki araziler mülkiyet bakımından çok küçük ve parçalı durumdadır. Bu durum ailelerin farklı ve birbirinden uzak yerlere dağılmasının önüne geçmektedir. Her aile tarlalarına eşit mesafede bir merkezde oturarak kolayca ulaşım sağlamayı ve tarım yapmayı amaçlar.¹⁴⁹

Vadideki yerli nüfusun büyük kısmı Yörük-Türkmen aşiretlerine bağlı ailelerdir. Geleneklerine ve kendi içlerinde aşiretlerine bağlı olan bu aileler birbirine yakın konuma bulunmak istemektedir. Bu durum toplu halde yerleşmelerin asıl sebeplerinden birini oluşturmaktadır. Bu sebepler haricinde sosyal, dini ve ekonomik ihtiyaçlarda insanları toplu

¹⁴⁸ Ertürk, 2000: 191; Doğanay, 1997: 262.

¹⁴⁹ Ertürk, 2000: 194.

yerleşmelere teşvik etmiştir. Birbiriyle bağlantı içinde olma, dini görevlerini gerçekleştirmek için bir cami etrafında toplanma ve alışveriş gibi ekonomik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amacıyla insanlar toplu halde yerleşmeyi tercih etmektedir.

Topografyanın etkileri mahallelerin, mesken ve tarlaların biçimlerinde önemli etkiler göstermektedir. Mahallelerin birçoğunda eğime karşı basamak şeklinde taraçalar oluşturulmuştur. Bu taraçalarla tarlaların sürülmesini kolaylaştırmak, eğimin tarım üzerindeki diğer olumsuz etkilerini en aza indirmek, heyelan ve erozyon gibi olaylardan korunmak istenmektedir. Bu taraçalama sistemleri geçmişten beri yerleşmelerde bulunmaktadır. Şu an mahalle sakinleri arasında bu taraçaların yapılışını hatırlayan yoktur.

Fotoğraf 2.7 Bucak Mahallesiinde Taraçalı Arazi Yapısı

2.2.2.5. Yüzölçümü Büyüklüklerine Göre Mahalleler

Araştırma sahasımızda bulunan mahallelerin yüzölçümleri arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Bazı mahalleler çok geniş alanlar kaplamaktadır. Ancak büyük oranda orman arazisine sahip oldukları için yüzölçümlerinin tamamını yerleşme veya ekonomik faaliyet amacıyla kullanılamamaktadır.

Tablo 2.98 Yüzölçümü Büyüklüklerine Göre Mahalleler

Mahalle	Yüzölçümü (ha)
Alacami	6748
Akçatı	4171
Uğurlu	2864
Taşbaşı	2707
Yalçı	2613
Gümüşkavak	2233
Üzümlü	2166
Öteköy	1760
Uzunöz	1717
Kuzyaka	1620
Kestel	1231
Bıçakçı	577
Bucak	565
Tosmur	136

Kaynak: Alanya Belediyesi, 2018

Arazide mahallelerin 11 tanesinin yüzölçümü 1000 hektardan büyüktür. 1000 hektardan küçük araziye sahip 3 mahalle vardır ve bu mahalleler Tosmur, Bucak ve Bıçakçı'dır. 9 mahallenin yüzölçümü 1000 ila 3000 hektar arasında değişmektedir. 4000 hektarın üzerinde alana sahip iki mahalle bulunmaktadır. Yüzölçümü açısından en büyük mahalle ise Alacami'dir. 6748 hektar alana sahip olan mahallenin arazisini önemli kısmı ormanlar ve kayalık arazilerden oluşur. Ayrıca arazinin tamamı Dim Çayı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası içerisinde yer alır. Yüzölçümü açısından en büyük ikinci mahalle Akçatı'dır. Akçatı Mahallesi 4171 hektar alana sahiptir. Uğurlu, Taşbaşı, Yalçı, Gümüşkavak ve Üzümlü Mahalleleri 2000 hektarın üzerinde yüzölçümüne sahiptir. Mahallelerin önemli kısmı büyük miktarda yüzölçümü alanına sahip olmasına rağmen bahsettiğimiz gibi gerek topografya faktörleri gerekse orman varlığı arazi kullanımını sınırlandırmaktadır (Tablo 2.98).

2.2.2.6. Ekonomik Faaliyetlerine Göre Mahalleler

Kırsal yerleşmeler ekonomik faaliyet türlerine göre genellikle ekip biçmeye dayanan, hayvancılığı dayanan ve meyve sebzeciliğe dayanan yerleşmeler olarak sınıflandırılmaktadır.¹⁵⁰ Ancak sahamızda büyük kısmında birincil ekonomik faaliyetleri tarım ve hayvancılık oluştursa da çok farklı faaliyet türleri de gelişmiştir. Yaptığımız anket çalışmalarına göre yerleşimlerdeki ekonomik faaliyet türlerine yayılımı belirlenmiştir.

¹⁵⁰ Ertürk, 2000: 206; Doğanay, 1997: 257.

Tablo 2.99 Hiç Tarım Yapmayan Hane Sayısı

Mahalle	Tarımla Uğraşmayan Hane Sayısı
Bıçakçı	6
Kestel	2500
Tosmur	3000

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Vadi içerisinde yaşayıp da tarım yapmayan haneler sadece 3 mahallede toplanmıştır. Bıçakçı Mahallesi'nde tarımsal su azlığı sebebiyle tarım yapmayıp başka ekonomik faaliyetlere yönelen 6 aile mevcuttur. Kestel ve Tosmur Mahallelerinde ise şehirsel fonksiyonlar kazanmaları, dışarıdan önemli miktarda göç almaları, tarımsal arazilerin azalması gibi sebeplerden dolayı tarımla uğraşmayan hane sayısı oldukça fazladır (Tablo 2.99).

Yapılan hane anketlerinde ailelerin tarım dışı gelir kaynakları olup olmadığı sorulmuştur. Bu anket sonuçlarına göre mahallerde tarım dışı gelir elde eden hanelerin oranları belirlenmiştir.

Tablo 2.100 Tarım Dışı Gelir Elde Eden Hane Oranları (%)

Mahalle	Tarım Dışı Gelir Kaynağı Oranı (%)
Alacami	50
Taşbaşı	50
Öteköy	25
Uğurlu	100
Gümüşkavak	100
Bucak	50
Kuzyaka	100
Yalçı	25
Bıçakçı	75
Uzunöz	100
Akçatı	100
Üzümlü	75
Kestel	100
Tosmur	100

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Tosmur, Kestel, Akçatı, Kuzyaka, Gümüşkavak, Uğurlu ve Uzunöz Mahallelerinde anket yaptığımız bütün haneler tarım dışı gelir kaynaklarına sahip olduklarını söylemiştir. Üzümlü, Bıçakçı Mahallesi'nde hanelerin 4'te 3'ü tarım dışı gelir kaynağına sahip olduğunu belirtmiştir. Alacami ve Taşbaşı Mahallelerinde bu oran %50'ye düşmüştür. Öteköy ve Yalçı Mahallelerinde ise ailelerin %25'i tarım dışı gelir kaynağı olduğunu belirtmiştir. Tüm verilere bakıldığında vadi tarım dışında gelir elde eden çok sayıda aile olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar vadinin tarım eksenli bir ekonomiden ayrılarak farklı faaliyet kollarına yöneldiğini göstermektedir (Tablo 2.100).

Mahallelerde gerçekleştirilen genel mahalle anketi verilerinde ise yerleşimlerde farklı ekonomik faaliyet kollarından gelir elde eden hane sayıları elde edilmiştir.

Tablo 2.101 Ekonomik Faaliyet Türlerine Göre Hane Sayıları

Mahalle	El Sanatları	Mevsimlik İşçi	Tarım İşçisi	Şoför, Servisçi	Mahalle dışında memur, işçi	Mahalle içinde memur, işçi	Turizm	Esnaf	Emlak
Alacami	-	-	-	2	3	2	-	-	-
Taşbaşı	-	2	-	-	2	-	7	-	-
Öteköy	-	2	-	1	-	-	5	-	-
Uğurlu	-	3	-	2	1	-	40	-	-
Gümüşkavak	-	5	-	2	15	4	100	5	-
Bucak	-	10	-	2	-	-	2	-	-
Kuzyaka	-	-	-	4	7	2	40	3	-
Yalçı	-	4	-	-	2	-	-	-	-
Bıçakçı	-	5	-	2	30	5	15	-	-
Uzunöz	-	20	-	7	2	-	30	5	-
Akçatı	14	-	-	3	-	-	40	6	-
Üzümlü	-	7	-	-	2	-	30	5	-
Kestel	10	120	50	20	400	250	1500	100	500
Tosmur	-	25	-	15	350	200	1000	70	600

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Bu verilere göre mahallelerde tarım harici en önemli geçim kaynağı olarak turizm gözükmemektedir. Turizmin en çok yoğunlaştığı alanlar Kestel, Tosmur, Gümüşkavak, Uğurlu, Kuzyaka ve Akçatı Mahalleleridir. Vadinin üst kesimine doğru çıkıldıkça turizm faaliyeti yapanların sayısında azalma görülmektedir. Vadi nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturması itibarıyla de Kestel ve Tosmur Mahalleleri en fazla meslek grubu çeşitliliğine ev sahipliği yapan yerleşimlerdir. Bu mahallelerde turizmden sonraki en büyük gelir kaynakları emlakçılıktır. Burada insanların esas işleri emlakçılık olmasa da özellikle yaz aylarında gelen turistlere ev ve oda kiraya vererek ciddi bir gelir kapısı elde etmişlerdir. Günümüzde bazı kişilerin tek geçim kaynağının ev kiralama faaliyeti olduğu söylenmektedir.

Yine mahalle içinde ve dışında memur ve işçi olarak çalışan kişilerin büyük çoğunluğu bu iki mahallede toplanmıştır. Bunlar çeşitli meslek gruplarına dağılmış durumdadır. Diğer yerleşimlerde çok fazla iş çeşitliliği olmadığı için bu tarz faaliyetlerde çalışan kişi sayısı azdır. Bıçakçı Mahallesinde baraj ve çevredeki altyapı faaliyetlerinde çalışanlar mevcuttur. Bu mahallede özellikle inşaat işçiliği en fazla yapılan mesleklerdendir.

Mahallelerde ekonomik yaşam ve iş çeşitliliği sınırlı olduğu için esnaf olarak geçimini sağlayan hanelerin çoğunluğu Kestel ve Tosmur'da toplanmıştır. Yalnızca birkaç mahallede bakkal işleten ve el sanatı ürünleri satışı yapan kişiler mevcuttur. El sanatları Akçatı Mahallesinde yoğunlaşmıştır. Özellikle safari turlarıyla mahalleyi ziyaret eden turistlere satmak üzere ev hanımları tarafından küçük hediyelik eşyalar yapılmaktadır. Bu sektörden ekonomik gelir elde eden 14 hane vardır. Mevsimlik işçilik genellikle inşaat işlerinde yoğunlaşmıştır. İnşaat işlerinin yoğunlaştığı sezonlarda mahallelerden genellikle Alanya merkeze giderek çalışan kişiler mevcuttur. Neredeyse bütün yerleşimlerde servis, kamyon şoförlüğü ve diğer

taşımacılık hizmetlerinde çalışan kişiler mevcuttur. Başka kişilere ait arazilerde tarım işçisi olarak çalışanlar sadece Kestel Mahallesinde bulunmaktadır. Bunlar büyük ölçüde seralarda çalışmaktadır (Tablo 2.101).

Tablo 2.102 Hane Anketlerine Göre Tarım Dışı Gelir Kaynakları

Mahalle	El Sanatları	Mevsimlik İşçi	Tarım İşçisi	Şoför, Servisçi	Mahalle dışında memur, işçi, esnaf	Mahalle içinde memur, işçi, esnaf	Turizm	Emekli	Emlak
Alacami	-	-	-	-	%50	-	-	%50	-
Taşbaşı	-	-	-	-	-	-	%100	-	-
Öteköy	-	-	-	%100	-	-	-	-	-
Uğurlu	-	-	-	-	-	-	%100	-	-
Gümüşkavak	-	-	-	-	%25	%25	%25	%25	-
Bucak	-	-	-	-	%50	-	-	%50	-
Kuzyaka	-	-	-	-	-	-	%100	-	-
Yalçı	-	-	-	-	%100	-	-	-	-
Bıçakçı	-	-	-	-	%66	-	-	%33	-
Uzunöz	-	-	-	-	-	%25	%75	-	-
Akçatı	%50	-	-	-	-	-	%50	-	-
Üzümlü	-	-	-	-	-	-	%100	-	-
Kestel	-	-	-	-	%25	%25	%25	%25	-
Tosmur	-	-	-	-	-	%25	-	%25	%50

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Hane anketlerinde ise genel mahalle anketleriyle paralel doğrultuda sonuçlar alınmıştır. Kuzyaka, Uğurlu, Üzümlü ve Uzunöz Mahallelerinde haneler gelirlerini büyük ölçüde turizmden sağlamaktadır. Bıçakçı Mahallesinde mahalle dışında inşaat işçiliği yaparak gelir elde eden haneler vardır. Tosmur Mahallesinde özellikle turizm sezonunda emlak geliri elde eden haneler görülmektedir. Akçatı Mahallesinde el sanatlarından gelir elde eden haneler bulunmaktadır. Genel hane anketlerinde memur ve işçi sınıfında sayılıp bu anketlerde emekli olarak görülen kişiler bulunmaktadır. Bunun sebebi hane anketlerinin daha özele inmesinden kaynaklanmaktadır. Mahallelerin yarısına yakınında geçmişte çalışıp emekli olmuş ve şu an geçimlerini emekli maaşıyla sürdüren kişiler vardır (Tablo 2.102).

2.2.2.7. İmkan ve Fonksiyonlarına Göre Mahalleler

Genel olarak sahayı bir bütün şeklinde ele alıyorsak da mahalleler sahip oldukları imkanlara göre değişiklik göstermektedir. Özelliklerine göre vadi içerisinde öne çıkan mahalleler mevcuttur. Bazı mahalleler sahip oldukları imkanlara göre vadi ve çevre açısından çeşitli fonksiyonlar edinmişlerdir.

Tablo 2.103 Altyapı İmkanlarına Göre Mahalleler

Mahalle	Tamamen Asfalt Yol	Kısmen Asfalt Yol	Günlük Servis	İçme Suyu	Kanalizasyon	Sağlık Ocağı	Eczane	Karakol	Cami
Alacami	X	-	-	X	-	-	-	-	X
Taşbaşı	-	X	-	X	-	-	-	-	X
Öteköy	-	X	-	X	-	-	-	-	X
Uğurlu	-	X	-	X	-	-	-	-	X
Gümüşkavak	X	-	-	X	-	-	-	-	X
Bucak	-	X	-	X	-	-	-	-	X
Kuzyaka	X	-	-	X	-	-	-	-	X
Yalçı	-	X	-	X	-	-	-	-	X
Bıçakçı	X	-	-	X	-	-	-	-	X
Uzunöz	X	-	-	X	-	-	-	-	X
Akçatı	X	-	-	X	-	-	-	-	X
Üzümlü	X	-	-	X	-	-	-	-	X
Kestel	X	-	X	X	X	X	X	-	X
Tosmur	X	-	X	X	X	X	X	X	X

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Mahallelerin tamamında içme suyu şebekesi bulunmaktadır. Ancak kanalizasyon sistemleri sadece Tosmur ve Kestel’de vardır. 14 mahalleden 9 tanesinin yolu tamamen asfalttır. 5 mahallenin ise yolu kısmen asfalttır. Bütün mahallelerde cami vardır. Bazı mahallelerde yerleşimin genişliğine göre birden fazla cami bulunmaktadır. Günlük servis ve belediye otobüsü gibi imkanlar sadece Kestel ve Tosmur Mahallelerinde vardır. Sağlık ocağı ve eczane gibi sağlık hizmetleri yine yalnızca Kestel ve Tosmur Mahallelerinde bulunmaktadır. Vadideki bütün mahalleler buradaki sağlık ocaklarını kullanmaktadır. Karakol vadi içerisinde sadece Tosmur Mahallesi bulunmaktadır. (Tablo 2.103).

Tablo 2.104 Eğitim Olanaklarına Göre Mahalleler

İlköğretim	Lise	Üniversite
Gümüşkavak	-	Kestel
Kestel	-	-
Tosmur	-	-

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Vadi içerisinde sadece 3 mahallede okul bulunmaktadır. Aslında neredeyse bütün mahallelerde eski ilkokul binası ve yapıları mevcuttur. Ancak öğrenci sayısının azalması ve merkezi bir okul kurulması sebebiyle çoğu kapanmıştır. Gümüşkavak Mahallesi sınırları içerisinde Yavaş Mevkiinde bulunan ve yeni yapılan Dim Çayı İlkokulu’nun faaliyete geçmesiyle birlikte taşınalı sistemle eğitim gerçekleştirmeye başlamıştır. Kestel ve Tosmur Mahalleleri hariç bütün mahalleler ilk ve ortaokul olarak burayı kullanmaktadır. Okulun Gümüşkavak’ta yapılmasının sebepleri mahallenin vadi içerisinde merkezi bir konumda bulunması, ulaşım kolay olması ve nüfusu en kalabalık yerleşimlerden biri olmasıdır. Bu haliyle Gümüşkavak vadi içerisinde eğitim fonksiyonu kazanmış merkezlerden birisidir. Okulda 8

öğretmen ve 98 öğrenci vardır. 5 derslikte eğitim yapılmaktadır.¹⁵¹ Kestel ve Tosmur Mahallelerinde de ilkokul ve ortaokul eğitiminin verildiği okullar bulunmaktadır. Ancak lise için bütün vadideki öğrenciler Alanya merkeze gitmek zorundadır. (Tablo 2.104).

Araştırma sahasında lise bulunmamaktadır. Buna karşın Kestel Mahallesi sınırları içerisinde bir üniversite vardır. 2015 yılında kurulan Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Alanya’da bulunan tek devlet üniversitesidir. Kuruluşundan beri fakülte ve yüksek okul sayısını artıran üniversitenin öğrenci sayısı 2017 itibarıyla 10500 olmuştur.¹⁵² Üniversitenin kuruluşuyla birlikte Kestel mahallesi ve çevresine önemli etkileri olmuştur. Üniversitenin varlığı dışarıdan öğrenci gelişini sağlamış ve bu nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması için yeni ekonomik gelir kaynakları ortaya çıkmıştır. Çevrede inşaat faaliyetleri hızlanmış ve apart, yurt gibi öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını karşılayacak yeni binalar yapılmıştır. Öğrencilerin zaman geçirebileceği kafe ve restoranlar açılmıştır. Üniversite çevresinde altyapı ve bakım hizmetleri artmış ve çevre düzenlemeleri yapılmıştır. Üniversite içerisinde faaliyet gösteren turizm fakültesi ilçedeki turizm işletmeleri için yetişmiş eleman sağlamakta ve turizm faaliyetlerinin profesyonelleştirilmesi konusunda önemli bir imkan sunmaktadır. Bu etkileriyle birlikte Kestel Mahallesi eğitim konusunda gerek vadi içerisinde gerekse Alanya genelinde önemli bir konum ve fonksiyon edinmiştir.

Tablo 2.105 İmkanlarına Göre Mahalleler

Mahalle	Bakkal Market	Fırın	Pazar	Sebze Hali	Kahvehane	İnternet Kafe	Terzi	Turistik İşletme	Otel
Alacami	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Taşbaşı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öteköy	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uğurlu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gümüşkavak	-	-	-	-	X	-	-	-	-
Bucak	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuzyaka	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Yalçı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bıçakçı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uzunöz	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Akçatı	-	-	X	-	-	-	-	-	-
Üzümlü	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kestel	X	X	X	-	X	X	X	X	X
Tosmur	X	X	X	-	X	X	X	X	X

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

¹⁵¹ http://dimcayilkokulu.meb.k12.tr/07/03/757538/okulumuz_hakkinda.html (17/05/2018)

¹⁵² <https://www.yenialanya.com/alanya/alku-nun-ogrenci-sayisi-ucuyor-h284184.html> (14/04/2018)

Vadideki tesis ve işletmelere bakıldığında büyük oranda Kestel ve Tosmur'a toplandıkları görülmektedir. Vadi içerisinde bakkal ve market benzeri işletme sadece 4 mahallede bulunmaktadır. Kuzyaka, Uzunöz, Kestel ve Tosmur'da bakkal ve market bulunmaktadır. Diğer mahalleler ihtiyaçlarını ya bu işletmelerden ya da Alanya merkezden karşılamaktadır. Fırın yalnızca Kestel ve Tosmur'da bulunmaktadır. Haftalık meyve sebze pazarı Akçatı, Kestel ve Tosmur Mahallelerinde kurulmaktadır. Akçatı Mahallesi turistleri geçiş güzergahında olduğu için üretilen ürünlerin satılması amacıyla pazarlar kurulmaktadır. Hiçbir mahallede sebze hali yoktur. Üretilen ürünler Alanya merkezdeki sebze haline satılmaktadır. Kahvehane yine 3 mahallede bulunmaktadır. Merkezi bir konumda bulunan Gümüşkavak, Kestel ve Tosmur'da kahvehane bulunmaktadır. Geçmişte pek çok köyde kahvehane bulunduğu ancak nüfusun azalmasıyla birlikte kapatıldığı söylenmektedir. İnternet kafe iki mahallede vardır. Terzi yalnızca Kestel ve Tosmur Mahallelerinde bulunmaktadır. (Tablo 2.105).

Turistik işletmeler büyük oranda Dim Çayı üzerine kurulu sosyal (piknik) tesislerinden oluşmaktadır. Bu tesislerin büyük çoğunluğu Kuzyaka ve Kestel sınırları içerisinde yer alır. Vadi boyunca 40 tane tesis bulunmaktadır. Otel ve benzeri işletmeler Kestel ve Tosmur sınırları içerisinde. Bu mahalleler turizm fonksiyonlarıyla ön plana çıkmıştır.

Tablo 2.106 Sahip Oldukları İşletmelere Göre Mahalleler

Mahalle	Berber	Atölye	Değirmen	Mezbaha	Mandıra	Petrol	Fabrika
Alacami	-	-	-	-	-	-	-
Taşbaşı	-	-	-	-	-	-	-
Öteköy	-	-	-	-	-	-	-
Uğurlu	-	-	-	-	-	-	-
Gümüşkavak	-	-	-	-	-	-	-
Bucak	-	-	-	-	-	-	-
Kuzyaka	-	-	-	-	-	-	-
Yalçı	-	-	-	-	-	-	-
Bıçakçı	-	-	-	-	-	-	-
Uzunöz	-	-	-	-	-	-	-
Akçatı	-	-	-	-	-	-	-
Üzümlü	-	-	-	-	-	-	-
Kestel	X	X	-	-	-	X	-
Tosmur	X	X	-	-	-	X	-

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Mahallelerde değirmen, mezbaha ve mandıra gibi tarımsal ve hayvansal faaliyetlerde faydalanılacak işletmeler yoktur. Berber yalnızca Kestel ve Tosmur Mahallelerinde bulunmaktadır. Petrol istasyonları yalnızca iki mahallede bulunmaktadır. Vadide fabrika niteliğinde üretim gerçekleşen herhangi bir tesis olmamakla birlikte Tosmur ve Kestel Mahallelerinde küçük çaplı tamirat işlerinin yapıldığı atölyeler vardır (Tablo 2.106).

Tablo 2.107 Vadi İçerisindeki Fonksiyonlarına Göre Mahalleler

Mahalle	Tarım	Hayvancılık	Eğitim	Turizm	Sağlık	Ticaret	Yönetim
Alacami	X	X	-	-	-	-	-
Taşbaşı	X	X	-	-	-	-	-
Öteköy	X	X	-	-	-	-	-
Uğurlu	X	-	-	-	-	-	-
Gümüşkavak	X	-	X	-	-	-	-
Bucak	X	X	-	-	-	-	-
Kuzyaka	X	-	-	X	-	-	-
Yalçı	X	-	-	-	-	-	-
Bıçakçı	X	-	-	-	-	-	-
Uzunöz	X	X	-	-	-	-	-
Akçatı	X	-	-	-	-	-	-
Üzümlü	X	-	-	-	-	-	-
Kestel	X	-	X	X	X	X	-
Tosmur	-	-	X	X	X	X	-

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Mahallelerin fonksiyonlarına genel manada baktığımızda Tosmur Mahallesi hariç bütün mahallelerin tarım fonksiyonuna sahip olduğunu görmekteyiz. Bununla birlikte hayvancılık fonksiyonu Alacami, Taşbaşı, Öteköy, Bucak ve Uzunöz Mahallelerinde gelişmiştir. Eğitim fonksiyonu açısından vadi içerisinde Gümüşkavak önemlidir. Ayrıca Kestel Mahallesi Alanya ve hatta daha da geniş çapta etkiye sahiptir. Turizm konusunda Alanya ilçe olarak önemli bir konumdadır. Ancak vadi içerisinde turizm fonksiyonuna sahip alanlar otellerin bulunduğu Kestel ve Tosmur ayrıca Dim Çayı üzerindeki piknik tesislerinin bulunduğu Kuzyaka Mahallesi'dir (Tablo 2.107).

Mahallelerin sağlık fonksiyonu vadiyle sınırlıdır. Yalnızca Kestel ve Tosmur'da sağlık ocağı bulunmaktadır ve buralarda vadinin ihtiyacını karşılamaktadır. Vadide ticaret fonksiyonlarıyla ön plana çıkmış bir mahalle bulunmamakla birlikte ticari hayatın büyük kısmı Kestel ve Tosmur'da gerçekleştiği için bu mahalleleri sayabiliriz. Vadide yönetim fonksiyonuyla ön plana çıkmış herhangi bir mahalle bulunmamaktadır (Tablo 2.107).

2.2.2.8. Ormana Göre Mahalleler

Yerleşmeleri ormana olan uzaklık ve konumlarına göre incelemek mümkündür. Bu doğrultuda yerleşmeler orman içi, orman kenarı ve orman dışı olarak ayrılabilir. Dim Çayı Vadisi yerleşmelerinin tamamının orman içi mahallelerden oluştuğu söylenebilir. Zaten vadinin büyük kısmı orman örtüsü ile kaplıdır. Vadideki arazi dağılımında ormanlar 22461 hektar ve %67,3'lük oranla ilk sıradadır. Kestel Mahallesi hariç bütün mahallelerde orman arazisi en büyük alanı kaplamaktadır. Vadide Kestel ve Tosmur hariç bütün mahalleler orman köyü ya da mahallesi sayılabilir. Kestel ve Tosmur ise orman kenarı mahallesi'dir.

Bir yerleşmenin ormanla olan ilişkileri tarım, yerleşme, mesken, ekonomi ve diğer pek çok konuda etkili olabilir. Araştırma sahamızda geçmişte tarım ve yerleşme arazisi açmak için orman örtüsünün tahrip edildiği durumlar olmuştur. Ormanlardan elde edilen malzemeler zaman zaman meskenlerde kullanılmaktadır. Sahamızdaki meskenlerde ahşap malzeme yoğun kullanılmıştır. Ormanlardan ayrıca kereste gibi ekonomik değeri olan ürünler elde edilebilir. Ayrıca yakacak malzeme temini de gerçekleştirilir.

2.2.3. Geçici Kır Yerleşmeleri

Köy yerleşmelerinden küçük bazen tek ev ve eklentilerinden oluşan geçici veya sürekli olabilen yerleşmelere köy altı yerleşmeleri denir. Köy altı yerleşmeleri işlevleri, sahadan yararlanma süreleri ve yerleşme dokuları gibi nitelikleri itibariyle köylerden(mahalle) ayrılırlar.¹⁵³ Köy altı yerleşmelerinin mezra, çiftlik, kom, yayla, kışlak, divan ve ağıl gibi pek çok türü vardır.¹⁵⁴ Araştırma sahamızda köy altı yerleşmelerden yaylalar bulunmaktadır. Koyun, keçi ve sığır sürüsü sahiplerinin ilkbaharda sürülerini beslemek için çıktıkları ve yaz boyunca burada kalarak sonbaharda alçak yerlere dönüş yaptıkları yüksek sahalara yayla ya da yayla yerleşmesi denir.¹⁵⁵ Ancak son dönemde yaylacılığın yapı ve şekil itibariyle değişik geçirmesiyle birlikte farklı amaçlara yönelik yaylacılık faaliyetleri yaygınlaşmıştır. Artık hayvancılığın ön planda olduğu yaylacılık faaliyetleri yerine daha çok şehirlilere hizmet eden rekreasyonel yaylacılık yaygınlaşmaktadır.¹⁵⁶

2.2.3.1. Yayla Yerleşmeleri ve Yaylacılık

Yaylacılık faaliyetleri Akdeniz Bölgesinde yaygın olarak yapılan bir aktivitedir. Bölge tipik ritmik yaylacılık hareketlerinin gerçekleştiği bir yerdir.¹⁵⁷ Özellikle Yörük-Türkmen aşiretlerinin geleneksel yaşam tarzlarının da bir parçası olan yaylacılık faaliyetleri günümüzde de devam etmektedir. Aslında hayvancılık faaliyetleri için yapılan yaylacılık, günümüzde Yörük obalarının yerleşik hayata geçmeleriyle değişikliğe uğramış ve sonuçta bir mevsimlik hareket haline dönüşmüştür.¹⁵⁸ Akdeniz Bölgesi içerisinde yapılan yaylacılık faaliyetleri uygulanış itibariyle 3 farklı şekle ayrılabilir. Bunlar; rekreasyonel, klasik ve göçer yaylacılığıdır. Araştırma sahamızda yapılan yaylacılık faaliyetleri klasik manada yaylacılıktır. Orman üst sınırında bulunan yaylalara insanlar ritmik çıkış ve dönüş hareketi

¹⁵³ Doğanay ve Orhan, 2016: 299.

¹⁵⁴ Tunçdilek, 1967: 98.

¹⁵⁵ Doğanay ve Orhan, 2016: 300.

¹⁵⁶ Zaman, 2007: 16.

¹⁵⁷ Doğanay ve Orhan, 2016: 307.

¹⁵⁸ Güner ve Ertürk, 2005: 145.

gerçekleştirmektedir. Yaylalarda meskenler sabit olabildiği gibi kıl çadırlardan da oluşmaktadır.¹⁵⁹

Araştırma sahamızda daha önceden keçi ve diğer türlerle birlikte hayvancılık için yapılan yaylacılık günümüzde amaç itibarıyla değişiklik göstermiştir. Günümüzde hayvancılık amaçlı yaylaya çıkan insanların sayısı çok azalmıştır. İnsanlar artık bir alışkanlık ve ihtiyaç doğrultusunda yaylacılık faaliyetini sürdürmektedir. Yaz aylarında artan hava sıcaklıklarından sakınmak ve daha serin ortamda yaşamak amacı artık daha ön plandadır. Yaylalara çıkan insanların önemli kısmı artık kalıcı meskenler inşa etmiştir.

Yaylalara çıkış ilkbaharda nisan ve mayıs aylarında başlamakta, eylül ve ekim aylarında ise yayladan dönüşler gerçekleşmektedir. Geçmişte keçi ve sığırlarla yapılan yolculuklar artık araçlarla yapılmaktadır. Yaylalar mahalle merkezlerine çok uzak mesafelerde olmadığı için göç esnasında herhangi bir mola ihtiyacı duyulmamaktadır. Modern araçlarla yaylalara çıkmak yarım saat ile birkaç saat arasında değişmektedir.

Yaylalara inşa edilen evler büyük oranda tek katlı betonarme meskenlerdir. Tek yana eğimli çatılar görülmektedir. Hayvancılık yapan haneler hariç mesken eklentisi bulunmamaktadır. Yaylaların yükseltileri 1200 ila 2100 metre arasında değişmektedir. Bazı yaylalarda kış aylarında ciddi kar yağışları görülmektedir. Dim yaylaları yerleşimlere ancak 10-20 km uzaklıktadır. Tercih edilen 14 civarında yayla vardır. Dim Çayı yerleşmeleri de az çok yayla özelliği gösterdiği ve tarımsal üretim buralarda yapıldığı için yaylalara sadece hayvanlar çıkarılır ve yaylarda sadece bir miktar sebze ve buğday ekilir.¹⁶⁰ Yaylalarda su ve kanalizasyon sistemi sıkıntısı çekilmektedir. Son dönemde yenilenen yollarla birlikte ulaşım sorunları ortadan kalkmıştır.

Tablo 2.108 Mahalle Sakinlerinin Çıktığı Yaylalar

Mahalle	Yaylalar
Alacami	Elmalı su, Alacami Çökelesi, Kaplanhanı, Başyayla
Taşbaşı	Arpalık, Gökbeli, Çelteç
Öteköy	Çelteç
Uğurlu	Çelteç
Gümüşkavak	Kaplanhanı, Killik, Kaş
Bucak	Alacami Çökelesi ve Bucak Çökelesi
Kuzyaka	Ahmetöldüğü
Yalçı	Kaplanhanı
Bıçakçı	Akdağ
Uzunöz	Erikderesi
Akçatı	-
Üzümlü	Ahmetöldüğü
Kestel	Gökbeli
Tosmur	Gölbeleni

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

¹⁵⁹ Doğanay ve Orhan, 2016: 308.

¹⁶⁰ Saraçoğlu, 1989: 424.

Bazı mahallelerin tek yaylası bulunurken bazı mahallelerin dört kadar yaylası vardır. Yaylası bulunmayan tek mahalle Akçatı'dır. Akçatı'nın zaten bir yayla özelliği göstermesi sebebiyle yaylaya ihtiyaç duyulmadığı ifade edilmiştir. Mahallelerin ortak kullandığı yaylalar da vardır. Yaylaların büyük kısmı Kuşyuvası mevki ve Akdağ civarında toplanmıştır. Yaylalardaki mesken sayısı 15 ila 200 arasında değişmektedir. Örneğin Kuzyaka Mahallesinin çıktığı Ahmetöldüğü Yaylasında 15-20 mesken varken Uzunöz tarafından çıkılan Erikderesi Yaylasında 150-200 civarı mesken vardır. Bu yaylalarda zaman zaman şenlikler düzenlenmektedir. Bölgede düzenlenen safari turları esnasında uğranılan yaylalar vardır. Yaylalar arasında en meşhurları Gökbeli, Kaplanhanı, Akdağ ve Erikderesi'dir (Tablo 2.108).

2.2.4. Konut Tipleri

Vadide mesken tipleri açısından üç tür göze çarpmaktadır. Bunlar; yapı malzemesi olarak taş ve ahşap malzemenin kullanıldığı geleneksel taş meskenler, son dönemde taş meskenlerin yerini alan betonarme tek veya iki katlı meskenler ve özellikle kıyıda bulunan modern binalar olarak ayrılabilir. Bizler araştırma sahamızda bölgeye ait geleneksel ve kültürel özellikler taşımaları açısından taş meskenlere yoğunluk vereceğiz.

Taş meskenler özellikle Akdeniz, Ege ve Doğu Anadolu Bölgelerinde yoğun olarak görülen bir mesken türüdür.¹⁶¹ Antalya genelinde de neredeyse her ilçede kırsal kesimde örnekleri bulunmaktadır. Bazı yerlerde kendilerine özgü özellikler gösterebilir de genellikle benzer şekillerde inşa edilirler. Taş evler doğal çevre özelliklerini en iyi gösteren mesken türlerinden biridir. Çünkü genellikle yakın çevreden elde edilen malzemelerle inşa edilirler. Ayrıca konutlarda kullanılan malzeme bölgenin ekonomik ve kültürel özelliklerini de yansıtan önemli bir araç olabilir.¹⁶² Örneğin orman örtüsü zayıf ya da kerpiç toprağı bulunmayan kırsal alanlarda gelir seviyesi düşük olanlar, mesken yapımında elde edilmesi ve işlemesi kolay taşları kullanmaktadır.¹⁶³ Vadideki meskenlerde de yapı malzemeleri çevrede yoğun şekilde bulunan ve elde edilmesi kolay kayaçlardan seçilmiştir. Taş meskenlerde en çok kullanılan türler; kalker, konglomera ve şisttir. Ayrıca Dim Çayı'nın taşımış olduğu taş malzemede kullanılmaktadır. Bu malzemeler duvarların içine karışık şekilde dağıtılmış durumdadır. Bu malzemelerin seçilmesinde çevrede yoğun şekilde bulunması etkili olduğu gibi malzemelerin kolay işlenebilir olması da etkilidir. Kayaçların sertlik derecesi çok yüksek olmadığından yontması ve işlemesi kolaydır. Taş malzeme bahçe duvarı örülmesinde de kullanılmaktadır.

¹⁶¹ Doğanay ve Orhan, 2016: 447.

¹⁶² Tümertekin ve Özgüç, 2016: 375.

¹⁶³ Doğanay ve Orhan, 2016: 447.

Fotoğraf 2.8 Alacami Mahallesinde Taş Meskenler (17.02.2018)

Vadide bulunan meskenler, iklim şartlarına dayanıklı olacak şekilde yapılmışlardır. 50-60 cm'yi bulan duvar kalınlıkları ile üst düzey bir ısı yalıtımı sağlanmaktadır. Kışın soğuk havanın yazın ise sıcak havanın içeri girişi kısıtlanmaktadır. Bazı eski evlerde duvarlar yine yakın çevreden elde edilen killi kireçli toprakla kaplanmış ve taşlar arasındaki boşluklar giderilmiştir. Ancak evlerin büyük çoğunluğunun dışı sıva ile kapatılmıştır. Ev içerisinde yoğun olarak kullanılan ahşap malzeme kışın ısınmayı kolaylaştırmaktadır. Aileler ısınmak için soba ve ızgaralıklarda odun yakmaktadır. Pencere ve iç kapılar tahtadan yapılmıştır. Ancak son zamanda pencereler pvc olarak adlandırılan plastik malzemeye dönüştürülmeye başlanmıştır.

Fotoğraf 2.9 Alacami Mahallesinde Kapı ve Pencere Örnekleri (17.02.2018)

Evlerin çatı sistemleri eğer uygun şekilde yapılmışsa iklim özellikleri hakkında fikir verebilecek önemli bir noktadır. Genellikle sert kış koşullarının yaşandığı kar yağışının fazla olduğu alanlarda evlerin çatıları dik ve dike yakın şekilde yapılır.¹⁶⁴ Bunun amacı karların çatıda birikmesine engel olmaktadır. Daha uygun iklime sahip bölgelerde daha yatık çatı örnekleri görülebilir. Vadide bulunan meskenlerin tamamına yakınında orta derecede eğimli çatılar mevcuttur. Bu çatılar yağmur sularının kolayca akmasını sağlayacak şekildedir. Son dönemde çatı malzemesi olarak sac ve kiremit kullanılmaya başlanmıştır. Bu malzemeler elde edilmesinin oldukça kolay ve dayanıklılığının da yüksek olmasından dolayı tercih edilmektedir. Ayrıca kimi evlerde dam olarak ifade edilen düz çatılar mevcuttur. Bu çatılarda sac veya kiremit gibi herhangi bir koruyucu çatı malzemesi bulunmaz. Bu çatıların üzerinde meyve, sebze ve salça gibi ürünler kurutulur.

¹⁶⁴ Tümertekin ve Özgüç, 2016: 373.

Fotoğraf 2.10 Alacami Mahallesiinde Geleneksel Taş Meskenler Üzerinde Modern Bir Çatı Örneği (17.02.2018)

Fotoğraf 2.11 Taşbaşı Mahallesiinde Dam Örneği (17.02.2018)

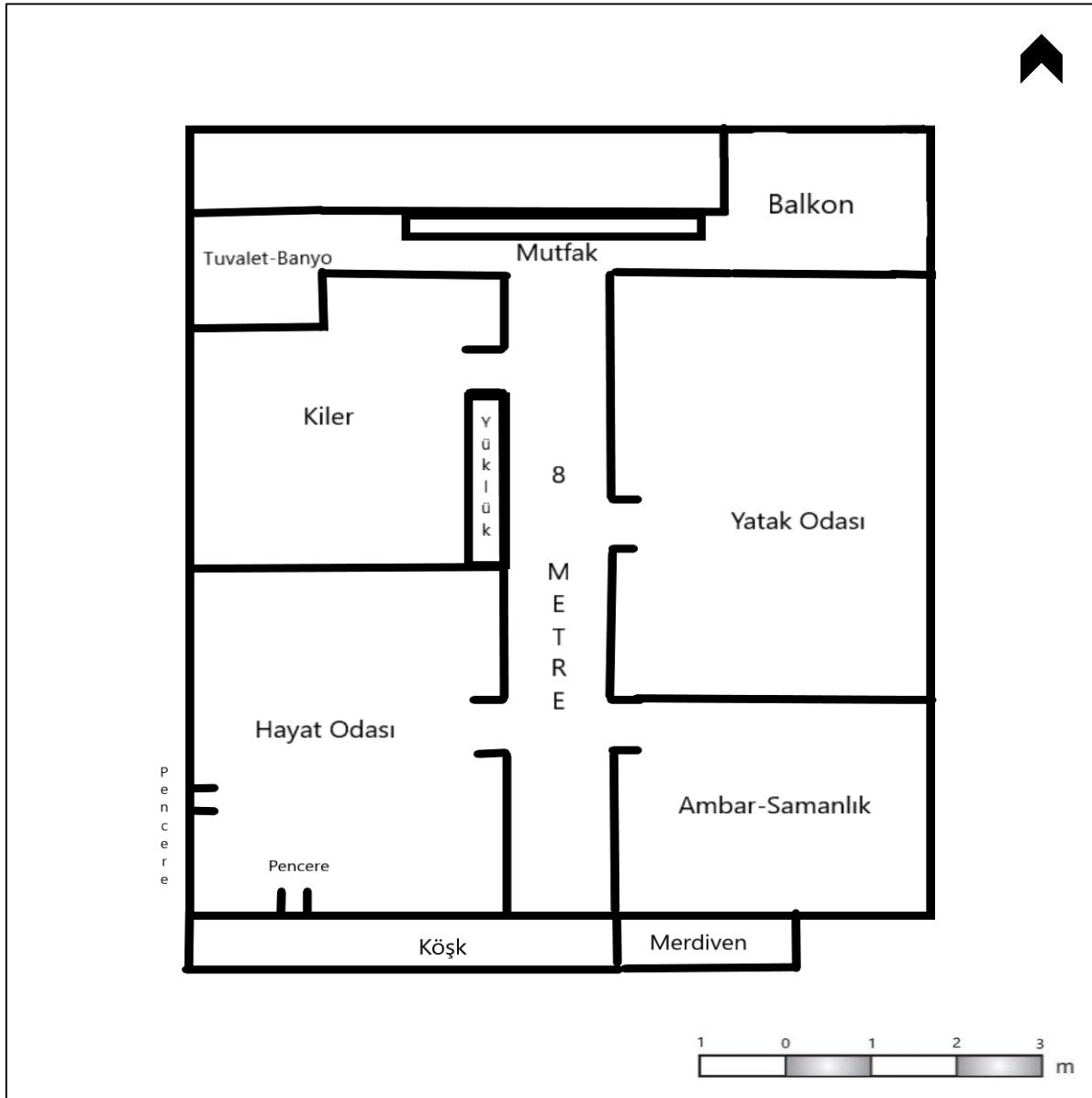
Araştırma yaptığımız bölge orman örtüsünün yoğun olduğu bir alandır. Bu civarda Akdeniz ikliminin karakteristik bitkileri olan kızılçam ve maki türleri yoğun olarak görülmektedir. Ayrıca serviler, sedir ağaçları ve karaçamlar da doğal orman örtüsünün temel elemanlarındandır. Vadi sakinleri, bu orman varlığından hayatlarında olduğu gibi meskenlerinde de sürekli olarak yararlanmaktadır. Vadide geleneksel meskenlere baktığımız zaman çevreden elde edilen ahşap malzemenin yoğun bir şekilde kullanıldığını görmekteyiz. Özellikle konutların yapımında ana malzeme taş olsa da ahşap kalaslardan da faydalanılmıştır. Taş malzemelerin arasına yatay (hatıl) ve dikey (göcek) şekilde yerleştirilmiş kalaslar sayesinde yapının sağlamlığı ve dengesi artırılmıştır. Bu kalaslar belirli sıra ve şekilde dizilmiştir. Evlerin tavanları tamamen odun kalaslarından oluşturulmuştur. Ayrıca evlerin içerisinde yoğun şekilde ahşap kullanılmıştır. Balkon veya köşk diye adlandırılan evlerin giriş kısımları, merdivenler, mutfakların içi, dolaplar, yükükler, kapı ve pencereler ahşap malzemelerden yapılmıştır. Bu ahşapların bazılarının üzerinde işlemler vardır.

Fotoğraf 2.12 Taş Meskenlerde Kullanılan Ahşap Malzemeler (17.02.2018)

Meskenlerin biçim ve tasarımları da bir amaca bağlıdır. İnsanlar evlerini en rahat ve uygun yaşayabilecekleri şekillerde inşa etmek isterler. Bu yüzden farklı topluluklarda farklı ev tipleri ortaya çıkmıştır. Vadide taş meskenler kişinin ekonomik durumuna ve imkanlarına göre

farklılıklar gösterse de genelde 2 katlıdır. Genellikle her evde bulunan bölümler vardır. Bunlar; evin merdivenle çıkılan giriş kısmı balkon(köşk), hayat odası, yatak odası, mutfak, kiler, tuvalet-banyo ve alt katta bulunan ahır ile samanlıktır.¹⁶⁵ Bu odalardan her biri kendine ait özellik ve amaçlara sahiptir (Plan 2.1).

Plan 2.1 Alacami Mahallesi'ne Ait Bir Evin Üst Kat Şeması

Köşk olarak ifade edilen bölüm evin giriş kısmıdır. Merdivenle çıkılan bölüm genellikle sadece tahtadan yapılmıştır, ön cephesi açıktır ve üzeri çatı tarafından örtülüdür. Köşkte, genellikle bir somya (kanepe), sandalyeler, ayakkabılıklar ve bazı temel eşyalar bulunur.

¹⁶⁵ Tunçdilek, 1967: 70.

Havanın sıcak olduğu zamanlarda hayatın büyük bir kısmı burada geçer. Aile fertleri genelde gerekmedikçe içeride oturmazlar.

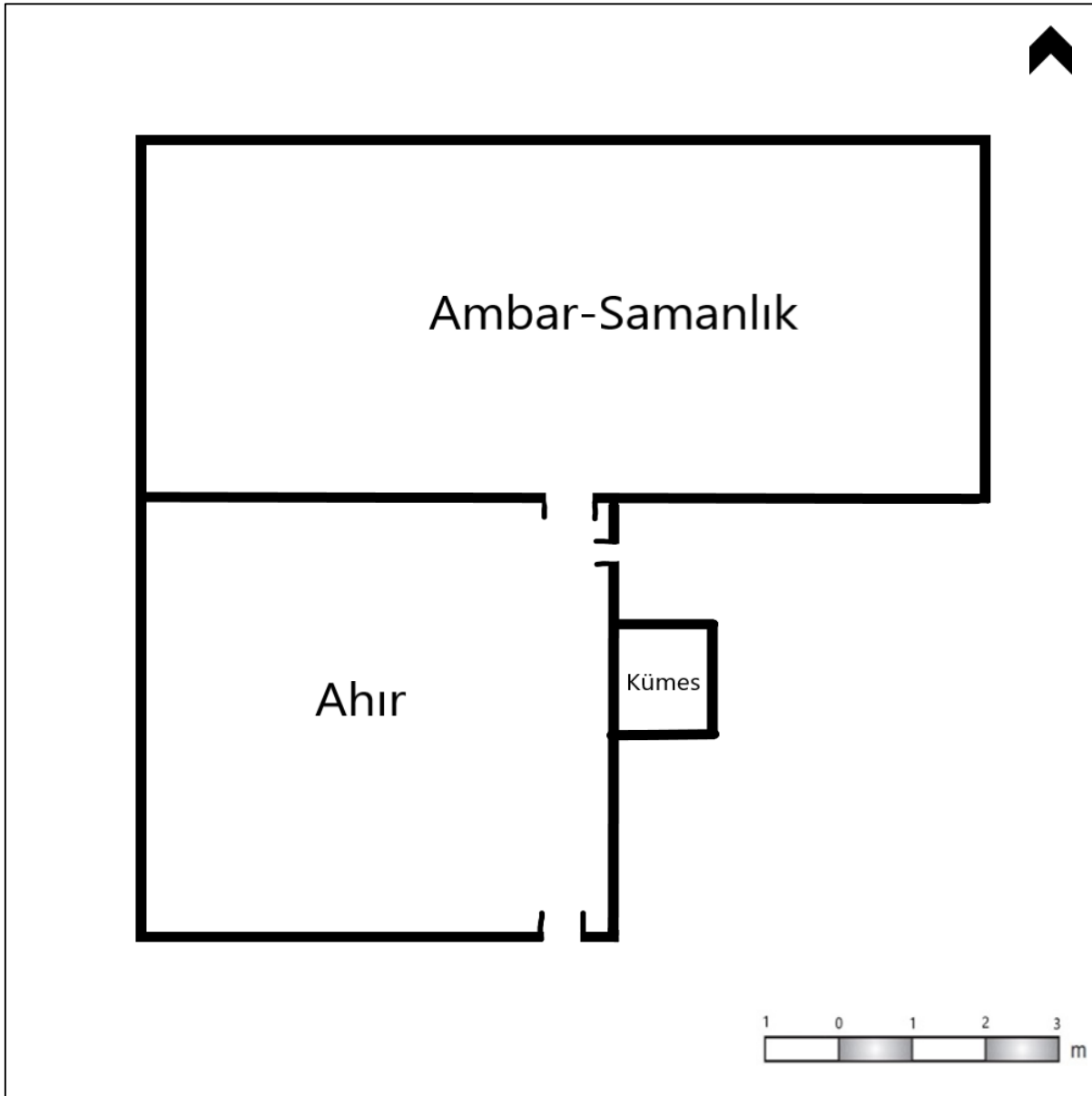
Hayat adı verilen oda, isminden de anlaşıldığı gibi evde asıl yaşamın olduğu yerdir. Evin en önemli bölümüdür. Odada eski tarz bir şömine sayılabilecek ızgaralık(ocak) bulunmaktadır. Odada oturmak için sedir, somya veya kanepeler bulunur. Çeşitli eşya ve yiyecekleri depolamak için yüklükler vardır. Hayat odası modern evlerde bulunan yatak odası, yemek odası, oturma odası gibi yerlerin işlevlerine sahiptir. Hayat odasını evin odak noktası haline getiren büyük oranda ızgaralıktır. Özellikle havanın soğuk olduğu zamanlarda aile fertleri, ızgaralığın olduğu bu odada toplanır. Yemekler genellikle ızgaralıkta pişirilir ve bu odada yenir. Kişi sayısına bağlı olmakla birlikte bazen bu odada yatılır. Son dönemde bazı evlerde ızgaralıkların kullanımı azalmıştır. Yemeklerin mutfakta modern ocaklarda hazırlanmaya başlamasıyla zahmetli olduğu düşünülen ızgaralıklar ikinci plana itilmiştir.

Fotoğraf 2.13 Alacami Mahallesi Taş Meskenlerinde Hayat Odası (17.02.2018)

Oturma odası, genellikle misafir geldiği zaman kullanılan odadır. Bazı evlerde oturma odası bulunmamaktadır. Burası hayat odasına göre daha modern bir tarza bürünmüştür. İki kanepeler, soba, temel eşyalar ve yine yüklükten oluşur. Normal aile hayatı içerisinde en az kullanılan odadır.

Evlerin alt katlarında genellikle ahır ve samanlık olarak iki bölümden oluşan geniş bölmeler vardır. Hayvancılık faaliyetini sürdüren aileler halen buralarda hayvanlarına bakmaktadırlar. Hayvancılık yapmayan bazı aileler ise buraları bir depo, odunluk ve kiler olarak kullanmaya devam etmektedirler. Meskenlerin genellikle ayrı bir eklentisi yoktur. Evlerin tuvalet ve banyoları içeride bulunmaktadır (Plan 2.2).

Plan 2.2 Alt Kat Şeması

Fotoğraf 2.14 Alacami Mahallesi Meskenlerinde Ahır Örneği (17.02.2018)

Meskenlerin içerisinde hayatı kolaylaştıracak öğeler vardır. Bunlardan en önemlileri yüklüklerdir. Bu yüklükler ahşaptan yapılmıştır ve genellikle üzerlerinde işlemeleri vardır. İçleri oldukça geniştir. Hayat odası ve kilerde bulunan yüklükler içerisinde yufka ekmek, bakliyat, salça, turşu gibi yiyecekler saklanır. Yatak odasında bir yüklük daha bulunmaktadır. Burada genelde yatak, yorgan ve çeyiz saklanmaktadır. Evin çeşitli bölümlerinde ahşaptan yapılmış küçük raflar bulunmaktadır. Bunlara mazgal adı verilmektedir. Genelde içerisine küçük eşyalar konulur. Ayrıca ev içerisinde duvarlara gömülü küçük ahşap dolaplar da vardır. Ev girişlerinde ahşaptan yapılmış kapaklı ayakkabılıklar vardır.

Fotoğraf 2.15 Taş Meskenlerde Yüklükler (17.02.2018)

Fotoğraf 2.16 Taş Meskenlerde Ahşap Ayakkabılıklar (17.02.2018)

Izgaralık adı verilen ocaklara ayrı bir yer açmak gereklidir. Hayat odasının tam ortasında bulunan ızgaralıklar hem ev için bir soba ve şömine hem de bir ocaktır. Herkes bu ateşin başında toplanır ve sohbetler edilir, yemekler yenir. Evlerde hayat odası, yaşamın bir kaynağı gibidir ve bunu sağlayan en önemli etmen ızgaralıklardır.

Fotoğraf 2.17 Taş Meskenlerde Izgaralıklar (17.02.2018)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMA SAHASININ EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

3.1. Genel Bakış

Tarih boyunca Dim Çayı Vadisinin temel ekonomik faaliyetlerini tarım ve hayvancılık oluşturmuştur. Vadi yamaçlarına kurulan ve nispeten çevreden izole bir durumda olan yerleşmelerde, ekonomik faaliyet çeşitliliği sınırlı kalmıştır. İnsanlar genellikle kendi temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tarım ve hayvancılık faaliyetlerine yönelmiştir. Ancak büyük oranda eğimli ve bozuk durumdaki topografya geniş tarım arazilerine izin vermemektedir. Bu yüzden büyük çapta ticareti yapılacak kadar ürün yetiştirmek mümkün olmamıştır. Hayvancılık faaliyetleri çoğunlukla küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine dayanmaktadır. Ayrıca vadiye ipekböcekçiliği yapıldığı görülmektedir. Vadi sakinleri böceklerin yetiştirilebilmesi için özellikle dut ağaçları dikmiştir. Yoğun bitki örtüsüne sahip olan sahada bazı köylerde ormancılık faaliyetleri mevcuttur. Son dönemde vadi üzerine kurulan işletmelerde turizm faaliyetleri de yapılmaktadır. Bununla birlikte sahilde kurulan otel ve işletmelerde de turizm açısından önemlidir.

Osmanlı döneminden başlayarak vadinin ekonomik faaliyetleri incelendiğinde devletin diğer bölgelerinden çok farklı olmadığı görülmektedir. Osmanlı Devleti'nde ekonomi daha çok tarım ve hayvancılığa dayalı durumdaydı. Toplumun büyük bir kısmı tarımla uğraşmakta ve köylerde yaşamlarını sürdürmekteydi.¹⁶⁶ Bölgeler arasında coğrafi yapı, iklim, ulaşım gibi unsurlar dolayısıyla farklılıklar bulunsa da genel olarak ekonomik faaliyetler benzerlik göstermekteydi. Bu yüzyılda Alâiye Sancağı, nahiye ve köylerinde de ekonomik faaliyet türleri çok farklı değildir. Döneme ait belgeler nahiye ve köylerde üretilen ürünler ve bunlardan alınan vergiler bölgenin ekonomik durumu hakkında bilgi sağlamaktadır. 16. yüzyıla ait iki tahrir defteri ışığında Dimderesi Nahiyesinin sahip olduğu nüfus ve ekonomik faaliyet bilgileri ise şu şekildedir;

Tahrir defterlerinden yapılan çıkarımlarda alınan vergi tutarlarına göre nahiyede köylerde yapılan ekonomik faaliyetler hakkında da bilgi edinilebilmekte ve tahminde bulunulabilmektedir. Bu doğrultuda Dim Nahiyesine ait ekonomik veriler tabloda belirtilmiştir.

¹⁶⁶ Solak, 2008: 219.

Tablo 3.1 990 ve 172 Numaralı Tahrir Defterlerine Göre Dimderesi Nahiyesinde Üretim¹⁶⁷

Toplanan Vergi Türleri	Üretim Miktarı		Alınan Vergi Miktarları	
	990 Nolu Defter	172 Nolu Defter	990 Nolu Defter	172 Nolu Defter
Öşr-i Gallat ¹⁶⁸	1300 kile ¹⁶⁹	1680 kile	2600 akçe	5040 akçe
Öşr-i Penbe ¹⁷⁰	3,5 batman ¹⁷¹	12,5 batman	35 akçe	250 akçe
Öşr-i Bağ-ü Asma ¹⁷²	-	-	700 akçe	3396 akçe
Öşr-i Bostan ¹⁷³	-	-	100 akçe	320 akçe
Öşr-i Gögez ve Piyaz ¹⁷⁴	-	-	176 akçe	729 akçe
Öşr-i Kovan ¹⁷⁵	88 kovan	448 kovan	176 akçe	896 akçe
Öşr-i Harnub ¹⁷⁶	-	-	-	486 akçe
Resm-i Ağnam ¹⁷⁷	5526 koyun	9430 koyun	2763 akçe	4715 akçe

16. yüzyıl Dim Çayı Vadisinde temel ekonomi tarıma dayalıdır. Alınan vergi tutarlarına göre 1501 yılında 32,5 ton tahıl, 3,5 batman pamuk ve miktarı tam bilinmemekle birlikte üzüm ve sebze üretimi yapılmaktadır. Ayrıca vadide arıcılık faaliyetleri de vardır, 88 kovan arı bulunmaktadır. Nahiye 5526 küçükbaş hayvan olduğu tahmin edilmektedir. 1555 yılında tahıl üretimi 42 tona, pamuk üretimi 12,5 batmana çıkmıştır. Ayrıca üzüm ve sebze üretiminde de önemli miktarda artış gerçekleşmiştir. Ayrıca bu tarihte keçiboynuzu üretimi kayıtlara geçirilmiştir. Nahiye 448 kovanı sayısını 448 olmuştur. Küçükbaş hayvan sayısı ise 9430 olarak tahmin edilmektedir (Tablo 3.1).

16. yüzyıla ait tahrir defteri incelemelerinde Dimderesi Nahiyesine bağlı köylerin tek tek ekonomik faaliyetlere dair bilgilere ulaşabilmektedir. İlk olarak Azizler Köyü 990 numaralı deftere göre 1500'lü yılların başında 20 resm, 4 bennak ve 2 mücerred olmak üzere 26 haneden

¹⁶⁷ Akgül, 1989.

¹⁶⁸ Akgül, 1989: XXXVIII. Gallat buğday, arpa, çavdar gibi tahıl ürünlerini ifade etmektedir. Osmanlı'da bu dönemde tahıl üretiminden alınan vergi 1/8 oranındaydı. Anlaşıldığı kadarıyla 990 numaralı defterde kile başı 2 akçe vergi alınmaktaydı. 172 numaralı defterde ise vergi kile başı 3 akçeye yükselmişti.

¹⁶⁹ Ekinci, 2011:314; Kallek, 2002: 571. Kile Osmanlı'da kullanılan bir ölçü birimidir. Farklı kile hesapları olsa da burada İstanbul kilesi kullanılmıştır. Bir İstanbul kilesi 25,6589 kilograma denk gelmektedir.

¹⁷⁰ Akgül, 1989: XL. Osmanlı'da pamuktan alınan vergi türüdür. Batman başına 10 akçe olan vergi miktarı, verilerden anlaşıldığı kadarıyla geçen sürede yüzde yüz artış göstererek 20 akçeye çıkmıştır.

¹⁷¹ Batman gerek Osmanlı'da gerekse günümüzde halk arasında kullanılan bir ölçü birimidir. 1 batman 8 kiloya karşılık gelir.

¹⁷² Akgül, 1989: XLIV. Öşr-i Bağü Asma, üzüm üretiminden alınan vergi türüdür. Ancak burada verginin hangi kıstaslara göre alındığı tespit edilememiştir. Osmanlı'da bazı yerlerde bağın dönümüne göre bazı yerlerde ise ağaç sayısına göre vergilendirme yapılmaktadır.

¹⁷³ Solak, 2008: 220. Osmanlı'da sebze, meyve gibi ürünlerden alınan vergi türüdür. Ancak hangi ürünleri kapsadığı bilinmemektedir. Devlet, bu vergiyi ancak üretilen ürün piyasada satılırsa almaktadır. Yani köylünün kendi ev ihtiyacı için evinin bahçesinde veya tarlasında yaptığı üretim vergiye tabii değildir. Bu yüzden toplam üretim miktarlarıyla ilgili tahmin yapılamamaktadır.

¹⁷⁴ Akgül, 1989: XLVII. Osmanlı'da sebze ve meyveden alınan vergiler farklı isimler altında kaydedilmiştir. Ancak hangi ürünleri ifade ettikleri bilinmemektedir. Bu vergi de sebze ve meyve türlerini kapsamaktadır.

¹⁷⁵ Akgül, 1989: LX. Öşr-i kovan Osmanlı'da arıcılık faaliyetlerinden alınan bir vergi türüdür. Genellikle kovan başına iki akçe vergi alınmaktadır.

¹⁷⁶ Akgül, 1989: XLII. Keçiboynuzu üretiminden alınan vergidir. Genellikle 1/10 oranında vergi tahsil edilmektedir.

¹⁷⁷ Akgül, 1989: LVIII. Resm-i Ağnam vergisi genellikle konargöçer ailelerin (Yörükler) yapmış olduğu hayvancılık faaliyetlerinde her iki koyuna bir akçe alınarak toplanır.

oluşmaktaydı¹⁷⁸. Bu verilere göre Azizler Köyü nüfusunun 120 civarı olduğu tahmin edilmektedir. Günümüzde bulunmayan ya da yeri tespit edilemeyen yerleşimlerden olan Azizler Köyünde alınan vergilerden yaklaşık 4000 kilo tahıl ve bakliyat gibi ürünler üretildiği görülmektedir. Ayrıca köyde az miktarda pamuk üretimi yapılmaktadır. Bununla birlikte üzüm yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Sebze ürünlerinden alınan vergi miktarı oldukça düşüktür. Büyük ihtimalle mahalle sakinleri sadece kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar sebze yetiştirmektedir. Hayvancılık faaliyeti olarak koyun veya keçi yetiştirilmektedir. Yaklaşık 400 civarı hayvan olduğu tahmin edilmektedir. Köyde 35 kovan kadar arıcılık faaliyeti de yapılmaktadır. (Tablo 3.2).

Tablo 3.2 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Azizler Köyünde Üretim¹⁷⁹

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	480	160 kile
Öşr-i Penbe	110	5,5 batman
Öşr-i Bağ-ü Asma	150	-
Öşr-i Gögez	20	-
Öşr-i Kovan	70	35 kovan
Resm-i Ağnam	200	400 koyun

Günümüzde bulunmayan veya yeri tespit edilemeyen yerleşimlerden biri de Günceler Köyüdür. 990 numaralı tahrir defterine göre Günceler Köyü, 10 resm ve 2 bennak olmak üzere 12 haneden oluşmaktadır.¹⁸⁰ Veriler ışığında köy nüfusunun 60 civarında olduğu düşünülmektedir. Nüfusu az olan yerleşimin ekonomik faaliyetlerinin de sınırlı olduğu görülmektedir. Yılda yaklaşık 1500 kilo kadar tahıl üretimi yapılmaktadır. Bununla birlikte büyük oranda kendi ihtiyacını karşılamak için sebze üretimi yapılmaktadır. Alınan vergilerden köyde üzüm ağaçları da bulunduğu anlaşılmaktadır. Hayvancılık açısından 260 kadar küçükbaş hayvan bulunduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca köyde 25 kovan kadar arıcılık yapılmaktadır. (Tablo 3.3).

Tablo 3.3 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Günceler Köyünde Üretim¹⁸¹

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Ürün Miktarları
Öşr-i Gallat	180	60 kile
Öşr-i Bağ-ü Asma	70	-
Öşr-i Gögez	60	-
Öşr-i Kovan	50	25 kovan
Resm-i Ağnam	130	260 koyun

¹⁷⁸ Akgül, 1989: 77.

¹⁷⁹ Akgül, 1989: 77.

¹⁸⁰ Akgül, 1989: 78.

¹⁸¹ Akgül, 1989:78.

Beladan Kaya Köyü, bugün Gümüşkavak ismiyle yaşamaktadır. En köklü yerleşimlerden olan köy, 16. yüzyıla ait 172 numaralı tahrirde Yavaşlar adlı yerleşimle birlikte kayıtlara geçirilmiştir. Yavaşlar bugün bir mevki olarak Gümüşkavak Mahallesi'ne bağlıdır. Ancak 990 numaralı defterde verilen köy nüfusu yalnızca Beladan Kaya köyüne aittir. Bu nüfus verilerine göre köy 10 resm, 4 bennak ve 1 mücerred olmak üzere 15 haneden oluşmaktadır. Tahminlere göre köy nüfusu 70 civarındadır.¹⁸² Kayıtlara göre yerleşimlerde 4000 kilo kadar tahıl üretimi yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte pamuk üretimi de yapılmaktadır. Sebze üretiminin yüksek olduğu ve ticaretinin yapıldığı düşünülmektedir. 600 kadar küçükbaş hayvan yetiştirilmektedir. Ayrıca 77 kovanla arıcılık üretimi de yüksek seviyededir. (Tablo 3.4).

Tablo 3.4 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Beladan Kaya ve Yavaşlar Köylerinde Üretim¹⁸³

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	480	160 kile
Öşr-i Penbe	60	3 batman
Öşr-i Bağ ve Bostan	550	-
Öşr-i Kovan	154	77 kovan
Resm-i Ağnam	300	600 koyun

Günümüzde de varlığını sürdüren en eski yerleşimlerden olan Bucak, 16. yüzyıldan itibaren kayıtlarda bulunmaktadır. Bu dönemde köyün nüfusu 155 olarak tahmin edilmektedir.¹⁸⁴ Tahmini üretim miktarlarına göre köyde 1000 kilo kadar tahıl üretimi yapılmaktadır. Bununla birlikte keçi boynuzu ve üzüm yetiştirildiği görülmektedir. Sebze üretiminin ticaret yapacak kadar değil sadece ihtiyacı karşılayacak kadar yapıldığı düşünülmektedir. Ayrıca köyde 600 kadar küçükbaş hayvan bulunmaktadır. 70 kovanla önemli bir arıcılık üretimi de söz konusudur (Tablo 3.5).

Tablo 3.5 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bucak Köyünde Üretim¹⁸⁵

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	120	40 kile
Öşr-i Harnup	36	-
Öşr-i Bağ-ü Asma	60	-
Öşr-i Kovan	140	70 kovan
Resm-i Ağnam	300	600 koyun

Bugün yerini tespit edemediğimiz köylerden bir diğeri Bağçecik'tir. 990 numaralı deftere göre köy 1 çift, 7 resm, 3 bennak olmak üzere 11 haneden oluşmaktadır.¹⁸⁶ Tahminlere göre köy nüfusu 55 kişidir. Köyde 500 kilo kadar tahıl, bir miktar üzüm ve sebze

¹⁸² Akgül, 1989: 79.

¹⁸³ Akgül, 1989:79.

¹⁸⁴ Akgül, 1989:80.

¹⁸⁵ Akgül, 1989:80.

¹⁸⁶ Akgül, 1989:81.

yetiştirilmektedir. Ayrıca köyde 300 kadar küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Az miktarda da arıcılık yapılmaktadır (Tablo 3.6).

Tablo 3.6 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bağçecik Köyünde Üretim¹⁸⁷

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	60	20 kile
Öşr-i Bağ-ü Asma	30	-
Öşr-i Gögez	30	-
Öşr-i Kovan	20	10 kovan
Resm-i Ağnam	150	300 koyun

Günümüzde Üzümlü ismiyle varlığını sürdüren Üzümler Köyü, 990 numaralı deftere göre, 15 resm, 3 bennak ve 3 mücerred olmak üzere 21 haneden oluşmaktadır.¹⁸⁸ Tahminlere göre köy nüfusu 90 kişidir. Köyde 500 kilo civarı tahıl üretilmektedir. Ayrıca bir miktar ihtiyaç fazlası sebze ve üzümde kayıtlara geçirilmiştir. Köyde 200 civarı koyun ve keçi bulunmaktadır. Az miktarda da kovan vardır (Tablo 3.7).

Tablo 3.7 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Üzümler Köyünde Üretim¹⁸⁹

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	60	20 kile
Öşr-i Bağ-ü Asma	66	-
Öşr-i Gögez	40	-
Öşr-i Kovan	14	7 kovan
Resm-i Ağnam	100	200 koyun

Cumhuriyet Döneminde adı Uğurlu olarak değiştirilen Kirvasil bölgenin en önemli yerleşimlerinden biridir. 990 numaralı deftere göre köy 2 çift, 44 resm, 10 bennak, 10 mücerred ve 1 imam olmak üzere 67 haneden oluşmaktadır.¹⁹⁰ Tahmini köy nüfusu 285 kişidir. Vergi tutarlarına göre köyde 1500 kilo kadar tahıl üretilmektedir. Ayrıca sebze, pamuk ve üzüm üretimine dair kayıtlar vardır. Köyde 700 kadar koyun ve keçi kaydedilmiştir. Arıcılığın da gelişmiş olduğu görülen köyde 30 kovan vardır (Tablo 3.8).

Tablo 3.8 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Kirvasil Köyünde Üretim¹⁹¹

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	180	60 kile
Öşr-i Penbe	20	1 batman
Öşr-i Bağ-ü Asma	250	-
Öşr-i Gögez	55	-
Öşr-i Kovan	60	30 kovan
Resm-i Ağnam	350	700 koyun

¹⁸⁷ Akgül, 1989:81.

¹⁸⁸ Akgül, 1989:82.

¹⁸⁹ Akgül, 1989:82.

¹⁹⁰ Akgül, 1989:83.

¹⁹¹ Akgül, 1989:83.

Bıçakçılar Köyü, Bıçakçı ismiyle günümüzde halen varlığını sürdürmektedir. Köy, 990 numaralı defterde 1 çift, 8 nimçift, 1 bennak ve 1 mücerred olmak üzere toplam 11 haneden oluşmaktadır.¹⁹² Tahmini köy nüfusu 50 kişidir. Nüfusu ve üretimi oldukça az olan köyde 82 kilo civarı tahıl üretilmektedir. 60 kadar koyun bulunmaktadır (Tablo 3.9).

Tablo 3.9 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bıçakçılar Köyünde Üretim¹⁹³

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	20	3,3 kile
Öşr-i Bağ-ü Asma	20	-
Öşr-i Gögez	10	-
Öşr-i Kovan	4	2 kovan
Resm-i Ağnam	30	60 koyun

Saru-Bınar ve Arap Köyleri Birlikte kaydedilmiştir. Günümüzde Akçatı Mahallesiine bağlı yerleşimlerden biri olan Saru-Bınar, 990 numaralı defterde 2 çift, 19 nimçift, 19 bennak ve 1 mücerred olmak üzere 31 haneden oluşmaktadır. Tahmini nüfus 150 civarındır. Adı en son olarak Akçatı'ya çevrilen Arab Köyü ise, 16. yüzyılda 990 numaralı defterde 1 çift, 13 nimçift, 5 bennak ve 1 mücerred olmak üzere 20 haneden oluşmaktadır.¹⁹⁴ Tahmini nüfus 95 civarındadır. Üretim miktarı en yüksek yerleşimlerden olan köylerde 5000 kilo civarı tahıl üretilmektedir. Ayrıca pamuk, önemli miktarda üzüm ve sebze üretimi yapılmaktadır. Buralarda 1700 civarı küçükbaş hayvan bulunmaktadır. 22 kovan arıcılık faaliyeti yapılmaktadır (Tablo 3.10).

Tablo 3.10 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Saru-Bınar ve Arap Köylerinde Üretim¹⁹⁵

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	600	200 kile
Öşr-i Penbe	60	3 batman
Öşr-i Bağ-ü Asma	450	-
Öşr-i Bostan ve Piyaz	70	-
Öşr-i Kovan	44	22 kovan
Resm-i Ağnam	850	1700 koyun

990 numaralı defterde Bucak Köyü Oba-bazarı Nahiyesi'ne bağlıdır. Ancak 172 numaralı defterde Dimderesi Nahiyesi'ne geçirilmiştir. 990 numaralı deftere göre köy 29 nimçift, 2 bennak ve 8 mücerred olmak üzere 39 haneden oluşmaktadır.¹⁹⁶ Tahmini nüfus 155 kişidir. Köyde 5000 kilo kadar tahıl üretimi yapılmaktadır. Ayrıca keçiboynuzu, üzüm, ve ticareti de yapılan önemli miktarda sebze bulunmaktadır. 1110 civarı küçükbaş hayvan mevcuttur. 50 kovan kadar arıcılık yapılmaktadır (Tablo 3.11).

¹⁹² Akgül, 1989: 84.

¹⁹³ Akgül, 1989: 84.

¹⁹⁴ Akgül, 1989: 85.

¹⁹⁵ Akgül, 1989: 85.

¹⁹⁶ Akgül, 1989: 86.

Tablo 3.11 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bucak Köyünde Üretim¹⁹⁷

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	600	200 kile
Öşr-i Harnub	200	-
Öşr-i Bağ-ü Asma	100	-
Öşr-i Piyaz ve Bostan	250	-
Öşr-i Kovan	100	50 kovan
Resm-i Ağnam	555	1110 koyun

Bademağacı Köyü 990 numaralı defterde Mahmutlar Nahiyesi'ne kayıtlı olan ve 172 numaralı defterde Dimderesi Nahiyesine geçirilen köylerden birisidir. Dim Çayı Vadisi dışında bulunduğu için bugün çalışmamıza dahil etmediğimiz yerleşim, 990 numaralı defterde nahiye 25 nimçift ve 6 bennak olmak üzere toplam 31 haneden oluşmaktadır.¹⁹⁸ Tahmini nüfusu 155 civarındadır. Köyde 10 ton kadar tahıl üretilmektedir. Ayrıca önemli miktarlarda sebze, üzüm ve keçiboynuzu kayda geçirilmiştir. 1500 kadar koyun ve keçiye sahip köyde 20 kovanla arıcılık yapılmaktadır (Tablo 3.12).

Tablo 3.12 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Bademağacı Köyünde Üretim¹⁹⁹

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	1200	400 kile
Öşr-i Bağ-ü Asma	600	-
Öşr-i Harnub	50	-
Öşr-i Piyaz ve Gögez	214	-
Öşr-i Kovan	40	20 kovan
Resm-i Ağnam	750	1500 koyun

Kızılcaşehir Köyü de sonradan Dimderesi Nahiyesine bağlanan köylerden biridir. 990 Numaralı defterde Mahmutlar Nahiyesine kayıtlı olan köy 172 numaralı defterde Dimderesi Nahiyesine geçirilmiştir. Günümüzde araştırma sahamızın dışında kalan köy, 990 numaralı deftere göre 3 çift, 79 nimçift, 20 bennak, 19 mücerred olmak üzere 121 haneden oluşmaktadır.²⁰⁰ Tahmini nüfusu 510 kişi kadardır. Nahiye içerisinde gayrimüslim nüfusun barındığı tek yerleşim yeridir. Köyde 9 ton kadar tahıl üretimi vardır. Ayrıca yüksek miktarlarda üzüm, keçiboynuzu, sebze ve keten üretimi yapılmaktadır. Köyde 2000 kadar küçükbaş hayvan bulunmaktadır. 100 kovanla önemli miktarda arıcılık faaliyeti mevcuttur. Gayrimüslim nüfustan alınan vergide kayıtlara alınmıştır. (Tablo 3.13).

¹⁹⁷ Akgül, 1989: 86.

¹⁹⁸ Akgül, 1989: 87.

¹⁹⁹ Akgül, 1989: 87.

²⁰⁰ Akgül, 1989: 88.

Tablo 3.13 172 Numaralı Tahrir Defterine Göre Kızılcaşehir Köyünde Üretim²⁰¹

Toplanan Vergi Türleri	Vergi Miktarları	Tahmini Üretim Miktarları
Öşr-i Gallat	1080	360 kile
Öşr-i Harnub	200	-
Öşr-i Bağ-ü Asma	1050	-
Öşr-i Piyaz ve Gögez	300	-
Öşr-i Bakla	100	-
Öşr-i Ketan	50	-
Öşr-i Kovan	200	100 kovan
Resm-i Ağnam	1000	2000 koyun
Cizye-i Gebran ²⁰²	150	-

Dim Nahiyesine bağlı köylerin ekonomisi görüldüğü gibi o dönemde de büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Yüzyıllar içerisinde nüfusta artış ve azalmalar gerçekleşse de ekonomik faaliyet çeşitliliği büyük oranda aynı kalmıştır. 19. yüzyılda Dimderesi Nahiyesinin adı değişikliğe uğramış Dim Nahiyesi olarak kaydedilmiştir. 19. yüzyılda Dim Nahiyesine bağlı köylerin ekonomik faaliyetlerini yine büyük ölçüde tarım ve hayvancılık faaliyetleri oluşturmaktadır. 1844-45 yıllarına ait temattuat defterlerine göre köylerin büyük kısmında benzer ürünler yetiştirilmektedir. Tahıl, sebze ve meyve ürünleri tarımsal üretimin büyük kısmını oluşturur. Tahılların büyük kısmı buğday ve arpadan ibarettir ve büyük ölçüde ev ihtiyacını karşılamak için üretim yapılmaktadır. Sebzeler arasında soğan en dikkat çeken ürünlerdendir. Neredeyse her köyde soğan tarlası adı altında kayıtlar tutulmuştur. Bu tarlalarda başka ürünlerin yetiştirilip yetiştirilmediği bilinmemektedir. Ağaçların büyük kısmını ise ceviz, dut ve üzüm oluşturmaktadır. Bazı köylerde az miktarda keçi boynuzu ve incir de kayıtlara geçirilmiştir. Burada önemli noktalardan birisi dut ağaçlarının büyük ölçüde ipek böcekçiliği faaliyeti için yetiştiriliyor oluşudur. Bu ağaçlar bazı köylerde dut yerine kozak ağacı olarak kaydedilmiştir. Dut ağacının meyvesi ise pekmez yapımında kullanılmaktadır. Dut yetiştirilen köyler arasında Kirvasil, Arap, Üzümlü, Kuzyaka ve Bıçakçı bulunmaktadır. Ceviz ağaçları hemen hemen bütün köylerde bulunan ağaçlardan biridir.

Hayvancılık faaliyetlerinin büyük kısmını yine küçükbaş özellikle de keçi oluşturmaktadır. Neredeyse her evde keçi kayıtlara geçirilmiştir. Ancak keçi sayısında 16.yüzyıl kayıtlarına göre ciddi bir düşüş vardır. Burada bozulan ekonomi, yerleşik hayata geçişin sonuçları ya da kayıtlarda gerçekleşen hatalar etkili olmuş olabilir. Kayıtlar içerisinde keçilerin bir kısmı sağman yani süt alınan hayvan, bir kısmı oğlak kalanı da sadece keçi olarak yazılmıştır. Keçiden başka oldukça az sayıda büyükbaş dana ve düve bulunmaktadır. Özellikle

²⁰¹ Akgül, 1989: 88.

²⁰² Ercan, 1991: 372.

yük taşımacılığında kullanılan eşek ve katır da bazı köylerde bulunmaktadır. Bu hayvanlar ticaret yapıldığının da bir göstergesi kabul edilebilir. Yine bu dönemde de arıcılık faaliyetleri yapılmaktadır. Pek çok köyde şahıslara ait kovanlar kaydedilmiştir. Sayıları çok fazla olmasa da köy sakinlerinin ihtiyacını karşılayacak düzeydedir. Özellikle o dönemlerde doğal yapısını da büyük ölçüde koruyan ve ormanlarla kaplı olan bölge arıcılık faaliyetlerine imkân tanımaktadır. Köylerin büyük kısmında arazi büyükleri oldukça küçüktür. Genelde kişi başı 1 veya 2 dönüm tarla kaydedilmiştir. Ancak Taşbaşı ve Ustaahmedli köylerinde tarla büyüklükleri 10 dönüme kadar çıkmaktadır. Burada arazi yapısının engebeli veya düz olması, ekime uygun alanların bulunup bulunmaması etkili olmuştur. Ayrıca ağalık gibi birtakım gelenekler ve kişilerin maddi imkanları da tarla boyutlarını etkilemiş olabilir. Bazı köylerde ormanın tahribiyle ortaya çıkmış meralar kaydedilmiştir. Buralarda büyük ihtimalle ormancılık faaliyeti yapılmaktadır.²⁰³

Cumhuriyet döneminde vadi ekonomisi 1990'lı yıllara kadar çok fazla değişim ve gelişim gösterememiştir. Tarım ve hayvancılık birincilik faaliyet kolu olmayı sürdürmüştür. Ancak tarım kıyı bölgesi hariç ilkel şekilde yapılmaya devam etmiştir. Alanya'da turuncgil üretiminin ilk olarak Dim Çayı Vadisinde yapıldığı ifade edilmektedir. Bu durum vadi tarımı için çok önemli bir adım olmuştur. Ancak tarımsal üretim büyük kapasitelere ulaşamamıştır. Hayvancılık özellikle küçükbaş yönünden gelişmiştir. Ancak günümüzde sayıları giderek azalmaktadır. İpekböcekçiliği bazı köylerde en önemli ekonomik faaliyetlerden biri durumuna gelmiştir. Son dönemde turizm faaliyetlerinin yoğunlaşması vadinin sosyoekonomik bir dönüşüm geçirmesine sebep olmuştur. Günümüzde pek çok aile geçimini turizmden sağlar hale gelmiştir.

3.2. Tarım

Tarım coğrafi koşullardan birinci derecede etkilenen bir ekonomik faaliyet türüdür. İklim, yerşekilleri, toprak özellikleri, su kaynakları, bakı ve diğer faktörler tarımsal faaliyetlerin türü, niteliği ve yapılışı üzerinde önemli etkilere sahiptir. Dünyada suyun bulunduğu yerlerde sulamalı tarım, bulunmadığı yerlerde kuru tarım gelişmiş, düz sahalar eğimli sahalara göre tarım için daha çok tercih edilmiş, alüvyal topraklara sahip alanlar tarımsal verimlilik açısından en önemli sahalardır.²⁰⁴ Bununla birlikte beşeri faktörlerde tarımsal faaliyetler üzerinde son derece etkilidir. Tarım teknikleri, makine kullanımı, sulama imkanları, gübre kullanımı, toprak ıslahı ve diğer etmenler tarımın niteliği ve verimliliğini etkilemektedir.

²⁰³ BOA, ML. VRD. TMT. 16557.

²⁰⁴ Akova, 1997: 139.

Dim Çayı Vadisinde cumhuriyet döneminde de ekonomik faaliyetler büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa bağlı olmuştur. Ancak yüksek eğim ve engebeli sahaların varlığı, yoğun orman örtüsü, verimsiz toprak yapısı, bazı yerlerde sulama sıkıntısı gibi etmenler dolayısıyla tarımda yeterli verim alınamamaktadır. Ayrıca tarımın geleneksel yöntemlerle sürdürülmesi, makine kullanımına imkan bulunmaması, sulama ve gübreleme imkanlarının gelişmemiş olması üretimin miktarının da büyük boyutlara ulaşmasını engellemektedir. İnsanlar öncelikle kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve bir miktar ticaret yapabilecek ölçüde üretim yapmaktadır. Ancak özellikle vadinin alt çıkırındaki alüvyal ve düzlük arazilerde önemli miktarda ticari üretim gerçekleştirilmektedir. Vadide ürün çeşitliliği yükselti, arazi ve toprak yapısına bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

3.2.1. Arazi Kabiliyet Sınıflandırması

Dim Çayı Vadisinde arazinin büyük bölümünü verimi düşük topraklar ya da çıplak kaya ve molozlardan oluşan toprak oluşumu tamamlanmamış alanlar oluşturmaktadır.

Tablo 3.14 Dim Çayı Vadisinde Arazi Sınıflandırması

Arazi Sınıflandırması	Yüzölçümü (ha)	Oranı (%)
I.Sınıf	353	1,13
II.Sınıf	294	0,94
III.Sınıf	9	0,02
IV.Sınıf	0	0
V.Sınıf	0	0
VI. Sınıf	1231	3,94
VII.Sınıf	17019	54,68
VIII.Sınıf	12230	39,29

Kaynak: Antalya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2009

Toprak kalınlığı, eğim, drenaj ve sulama gibi özellikler dikkate alınarak hazırlanan toprak sınıflandırmasına göre vadiye en çok alana sahip grup VII. Sınıf arazilerdir. Büyük ölçüde geniş orman örtüsünün altında bulunan bu araziler yüksek eğime sahip durumdadır. Bu arazilerde çok şiddetli ve şiddetli derecede erozyon görülür. Toprak grubu büyük oranda kireçsiz kahverengi orman topraklarıdır. Arazide yüksek oranda taşlılık mevcuttur. Vadinin orta ve üst kesimindeki köylerin arazileri büyük oranda bu sınıf içerisine girer. Bu araziler tarımsal açıdan verimli değildir. Ayrıca yüksek eğim ve taşlılıktan dolayı tarımsal alet kullanımına da izin vermezler. Bu yüzden mahallelerde genellikle küçük oranda sebze üretimi ve meyve ağaçları yetiştirilmektedir (Tablo 3.14).

VIII. Sınıf araziler ikinci büyük grubu oluşturmaktadır. Büyük oranda yamaçların üst kesimlerinde bulunan topraktan yoksun sahalardır. Arazi çıplak kaya ve molozlardan oluşmaktadır. Tarımsal üretime izin vermezler (Tablo 3.14).

Sahadaki diğer bir arazi türü VI. Sınıf arazilerdir. Nispeten daha verimli arazilerdir. Vadide dar bir alanda bulunan Kırmızı Akdeniz Topraklarının bulunduğu sahalardır. Vadinin aşağı kesiminde bulunurlar. Yine büyük ölçüde orman örtüsü altında olsa da sulu tarımın yapıldığı alanlar mevcuttur (Tablo 3.14).

En verimli araziler olarak kabul edilen I. ve II. Sınıf araziler vadiye çok küçük bir alan kaplamaktadır. Özellikle vadiye eğimin azaldığı ve biriktirme faaliyetlerinin başladığı alüvyal sahaları oluşturmaktadır. Kestel ve Tosmur Mahallelerinin toprakları büyük ölçüde bu arazi sınıfına girer. Tarımsal açıdan çok elverişli topraklardır. Üzerinde muz ve turuncgil yetiştiriciliği, seralarda da sebze üretimi yapılmaktadır. Günümüzde artan şehirleşme ve turizm faaliyetleri dolayısıyla verimli tarım arazileri amaç dışında kullanılmaya başlanmıştır. Vadide III. Sınıf arazilerin oranı çok düşüktür ve IV. ve V. Sınıf arazi bulunmamaktadır (Tablo 3.14).

3.2.2. Araziden Yararlanma Durumu

İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün verilerine göre Dim Çayı yerleşmelerinde tarım arazileri toplam arazilerin %8,3 ünü oluşturmaktadır. Fiziki çevre özellikleriyle birlikte geniş ormanlık alanlar ve meraların varlığı tarım arazilerini kısıtlamaktadır. Sahanın %67,3'ünü ormanlar ve %23,5'ini meralar oluşturmaktadır. Yerleşim alanları %0,5 kadar bir alan kaplasa da bu alan giderek büyümektedir. En büyük orman ve mera arazisi Alacami Mahallesinde bulunmaktadır. En büyük tarım arazisi ise Kestel'dedir (Tablo 3.15).

Tablo 3.15 Dim Çayı Vadisinde Arazi Dağılımları

Mahalle	Sulu Mutlak T.	Kuru Mutlak T.	Dikili Meyve	Kuru Marjinal	Toplam Tarım Alanı (ha)	Orman	Yerleşim	Mera-Çayır	Diğer	Toplam (ha)
Alacami	-	-	33,86	180,93	214,79	5097,79	14,54	3085,91	-	8413,03
Akçatı	-	-	3,54	272,18	275,72	3624,25	10,48	263,05	-	4173,5
Bıçakçı	-	-	8,22	174,89	183,11	342,41	3,17	47,86	-	576,55
Bucak	-	-	10,82	57,02	67,84	387,39	3,74	81,77	-	540,74
Gümüşkavak	-	-	144,46	147,73	292,19	1859,68	8,98	73,59	-	2234,44
Kestel	82,6	260,71	243,5	163,37	750,18	310,24	57,23	50,38	62,97	1231
Kuzyaka	-	5,4	54,71	99,51	159,62	1439,23	4,95	14,58	1,62	1620
Öteköy	-	-	27,72	108,84	136,56	1487,59	11,3	1949,96	-	3582,41
Taşbaşı	-	-	14,03	6,18	20,21	513,98	6,66	925,77	-	1466,62
Uğurlu	-	-	15,21	126,55	141,76	2009,45	13,86	699,62	-	2864,69
Uzunöz	-	-	25,07	68,97	94,04	1484,77	5,45	132,73	-	1716,99
Üzümlü	-	-	32,77	125,72	158,49	1660,54	7,42	340,96	-	2167,41
Tosmur	19,76	44,65	8,45	-	72,86	40,87	11,19	-	10,93	135,85
Yalçı	-	-	18,99	192,37	211,36	2203,13	5,41	193,02	-	2612,92
Toplam	102,36	310,76	641,35	1724,2	2778,7	22461,2	164,3	7859,2	75,52	33336

Kaynak: Antalya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2009

Var olan tarım arazileri içerisinde en büyük pay %62 ile kuru marjinal tarım arazileridir. Dikili meyvelikler arazinin %23'ünü teşkil etmektedir. Kuru mutlak tarım arazileri %11,1 ve

sulu mutlak tarım arazileri %3,6'lık bir orana sahiptir. Kuru ve sulu mutlak tarım alanları vadide sadece Kestel ve Tosmur Mahallelerinde bulunmaktadır. Özellikle bu alanlarda verimli alüvyal topraklar mevcuttur (Tablo 3.15).

Toplam arazi içerisindeki tarımsal alan varlığı miktarı vadide neden büyük ölçüde tarımsal üretim gerçekleştirilemediğinin bir göstergesi durumundadır.

3.2.3. Tarım Arazilerinde Mülkiyet Yapısı

Yaptığımız genel mahalle anketine göre mahallelerde kişi başına sahip olunan ortalama arazi miktarları belirlenmiştir. Bu verilere göre kişi başına en büyük arazi ortalamasına sahip Mahalle Alacami'dir. Alacami yüzölçümü bakımından da en büyük mahalle konumunda olduğu için bu sonuç şaşırtıcı değildir. Tosmur Mahallesi en düşük arazi miktarına sahiptir. Vadi genelinde kişi başı sahip olunan ortalama arazi miktarı 17,4 dönümdür ve tarım arazileri homojen şekilde dağılmamaktadır. Alacami Mahallesi'nde kişi başına arazi miktarı 35 dönümken bu durum Kuzyaka, Kestel ve Tosmur Mahallelerinde 3 dönüme kadar düşmektedir. Kuzyaka Mahallesi'nde arazi azlığından dolayı sorun yaşanırken, Kestel ve Tosmur Mahallelerinde yüksek nüfus kişi başına arazi miktarını düşürmektedir (Tablo 3.16).

Tablo 3.16 Hane Başına Sahip Olunan Ortalama Arazi Miktarları (dekar)

Mahalle	Kişi Başına Sahip Olunan Ortalama Arazi (d)
Alacami	35
Taşbaşı	15
Öteköy	30
Uğurlu	25
Gümüşkavak	15
Bucak	20
Kuzyaka	3
Yalçı	8
Bıçakçı	20
Uzunöz	25
Akçatı	30
Üzümlü	15
Kestel	3
Tosmur	2

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Uygulamış olduğumuz hane anketlerine göre ise kişilerin sahip olduğu ortalama arazi miktarları ve dağılımları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Bu tabloya göre en fazla tarla arazisi ve meyvelikler ön plana çıkmaktadır. Seralar yalnızca Kestel ve Tosmur Mahallelerinde görülmektedir. Öteköy, Uzunöz ve Alacami'deki kişilerin sahip oldukları arazi miktarları diğerlerine göre daha fazladır. Bazı mahallelerde ilgisizlikten ve fiziki şartlardan da dolayı meyvesiz ağaçlıklara sahip olan kişiler mevcuttur. Yüksekteki yerleşimlerde otlak alanlara sahip kişiler dikkat çekmektedir (Tablo 3.17).

Tablo 3.17 Hane Anketlerine Göre Hanelerin Sahip Oldukları Arazi Dağılımları

Mahalle	Tarla	Meyve Ağaçları	Sera	Meyvesiz Ağaçlar	Otlak
Alacami	15	15	-	2	3
Taşbaşı	12	12	-	-	5
Öteköy	21	20	-	5	5
Uğurlu	11	12	-	-	-
Gümüşkavak	4	5	-	-	-
Bucak	15	15	-	10	2
Kuzyaka	2	4	-	-	-
Yalçı	6	8	-	-	-
Bıçakçı	10	10	-	6	-
Uzunöz	20	20	-	4	-
Akçatı	10	12	-	5	3
Üzümlü	11	8	-	5	2
Kestel	3	4	8	-	-
Tosmur	0	2	2	-	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

3.2.4. Tarımsal Altyapı ve Problemler

Vadide tarımsal altyapıda önemli eksikler olduğu görülmektedir. Mahallelerin hiçbirinde tarımsal üretimi ve altyapıyı destekleyecek kooperatif bulunmamaktadır. Mahallelerin 6 tanesinde sulama kaynağı mevcuttur. Ancak 8 mahallede sulama kaynağı bulunmamaktadır. Sulama tesisi sadece Kestel’de vardır. Buradaki seraların sulama ihtiyacının karşılanması için kullanılmaktadır. Mahallelerden Akçatı hariç tamamının yaylası mevcuttur. Tosmur Mahallesi hariç bütün mahalleler mera arazisine sahiptir. Tarım için dışarıdan işçi gelen tek yerleşim Kestel’dir. Diğer mahallelerde dışarıdan işçi getirilmesine sebep olacak ölçüde üretim ve faaliyet yapılmamaktadır (Tablo 3.18).

Tablo 3.18 Mahallelerin Tarımsal Altyapı Olanakları

Mahalle Adı	Tarımsal Kooperatif	Sulama Tesisi	Sulama Kaynakları	Yayla	Mera Arazisi	Tarım İçin Dışarıdan İşçi
Alacami	-	-	Evet	Evet	Evet	-
Taşbaşı	-	-	Evet	Evet	Evet	-
Öteköy	-	-	Evet	Evet	Evet	-
Uğurlu	-	-	-	Evet	Evet	-
Gümüşkavak	-	-	-	Evet	Evet	-
Bucak	-	-	Evet	Evet	Evet	-
Kuzyaka	-	-	-	Evet	Evet	-
Yalçı	-	-	Evet	Evet	Evet	-
Bıçakçı	-	-	-	Evet	Evet	-
Uzunöz	-	-	-	Evet	Evet	-
Akçatı	-	-	-	-	Evet	-
Üzümlü	-	-	-	Evet	Evet	-
Kestel	-	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Tosmur	-	-	-	Evet	-	-

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Vadide tarımın başlıca problemleri arasında arazilerin çok parçalı ve dağınık olması gelmektedir. Alacami, Uğurlu ve Kestel hariç bütün mahallelerde bu sorundan şikayetçi olunmuştur. Sahanın çok eğimli ve bozuk olması tek parça halinde geniş arazilerin önüne geçmektedir. 5 mahallede kişi başına düşen arazi miktarının azlığı sorun olmaktadır. Kestel ve Tosmur'da fazla nüfustan dolayı kişi başına arazi miktarı düşüktür. Kuzyaka, Yalçı ve Üzümlü'de ise tarım arazilerinin kısıtlı olması kişi başına arazini miktarını düşürmektedir. Hiçbir mahallede üretilen ürünlerin zarar ettirmesinden şikayetçi olunmamıştır. Mahallelerin çoğunda zaten üretilen ürünün ihtiyaç fazlası kısmı satıldığı ve büyük çapta üretim yapılmadığı için üretimden zarar genellikle söz konusu olmamaktadır. Bütün mahallerde gübre ve tarım ilaçlarının pahalılığı bir sorun olarak görülmektedir. Aslında bu vadiyle ilgili değil genel bir sorun olarak ön plana çıkmaktadır. Bazı aileler yeterli gübre ve ilaçlama imkanına sahip olmaları halinde daha büyük çapta üretim gerçekleştirebileceklerini ifade etmektedir. Ciddi kuraklık sıkıntısı çekilmemektedir. Vadi ilkbahar ve kış aylarında önemli miktarda yağış aldığı için kuraklık sıkıntısı yaşanmamaktadır (Tablo 3.19).

Tablo 3.19 Dim Çayı Vadisinde Tarımsal Problemler

Mahalle	Arazilerin Çok Parçalı ve Dağınık Olması	Kişi Başına Düşen Arazi Miktarının Azlığı	Ürünlerin Zarar Ettirmesi	Gübre ve Tarım İlaçlarının Pahalılığı	Sulama Suyu Yetersizliği	Kuraklık
Alacami	-	-	-	Evet	-	-
Taşbaşı	Evet	-	-	Evet	-	-
Öteköy	Evet	-	-	Evet	-	-
Uğurlu	-	-	-	Evet	Evet	-
Gümüşkavak	Evet	-	-	Evet	Evet	-
Bucak	Evet	-	-	Evet	-	-
Kuzyaka	Evet	Evet	-	Evet	Evet	-
Yalçı	Evet	Evet	-	Evet	-	-
Bıçakçı	Evet	-	-	Evet	Evet	-
Uzunöz	Evet	-	-	Evet	Evet	-
Akçatı	Evet	-	-	Evet	Evet	-
Üzümlü	Evet	Evet	-	Evet	Evet	-
Kestel	-	Evet	-	Evet	-	-
Tosmur	Evet	Evet	-	Evet	Evet	-

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Sulama suyunun yetersizliği pek çok mahallede tarımsal açıdan en önemli sorunu oluşturmaktadır. 14 mahallenin 8'i tarımda sulama sıkıntısı çektiğini belirtmiştir. İlginç olan nokta baraj gölüne yakın olan yerleşimlerde sulama suyu sıkıntısı yoğunluk kazanmaktadır. Baraj suyundan hiçbir şekilde faydalanamayan mahalleler, sulama altyapısı da olmadığı için sıkıntı çekmektedir. Baraja yakınlık ile sulanabilen arazi arasında Spearman korelasyonuna göre -0,735'lik negatif korelasyon vardır. Yani baraj gölüne yaklaştıkça sulama sıkıntısı artmakta ve sulanabilen arazi azalmaktadır (Tablo 3.20).

Tablo 3.20 Dim Çayı Vadisinde Sulanabilen Arazi Oranları (%)

Mahalle Adı	Sulanabilen Arazi (%)
Alacami	60
Taşbaşı	80
Öteköy	90
Uğurlu	40
Gümüşkavak	40
Bucak	80
Kuzyaka	30
Yalçı	90
Bıçakçı	20
Uzunöz	30
Akçatı	30
Üzümlü	20
Kestel	50
Tosmur	40

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Sulanabilen arazi miktarlarına yüzde olarak bakıldığında Öteköy ve Yalçı Mahallelerinde %90 oranında sulama yapılabildiği görülmektedir. Taşbaşı ve Bucak Mahallelerinde arazilerin %80'i sulanabilmektedir. Bu oran Alacami'de %60'a ve Kestel'de %50'ye düşmektedir. Diğer mahallerde sulama sıkıntısı ortaya çıkmakta ve sulanabilen arazi oranları %50'nin altına düşmektedir. Uğurlu, Gümüşkavak ve Tosmur'da arazilerin %40'ı Uzunöz ve Akçatı'da %30'u ve Bıçakçı ve Üzümlü'de %20'si sulanabilmektedir (Tablo 3.20).

Tablo 3.21 Dim Çayı Vadisinde Tarımı Etkileyen Doğal Çevre Etmenleri

Mahalle	Don Olayları	Sel Baskınları	Yüksek Erozyon	Topraklarda Tuzluluk	Arazilerde Taşlılık	Tarımsal Alet Kullanımını Etkileyecek Eğim
Alacami	-	-	Evet	-	Evet	Evet
Taşbaşı	-	-	Evet	-	Evet	Evet
Öteköy	-	-	Evet	-	Evet	Evet
Uğurlu	-	-	Evet	-	Evet	Evet
Gümüşkavak	-	-	Evet	-	Evet	Evet
Bucak	-	-	Evet	-	Evet	Evet
Kuzyaka	-	-	-	-	Evet	-
Yalçı	-	-	Evet	-	Evet	Evet
Bıçakçı	-	-	-	-	Evet	-
Uzunöz	-	-	-	-	-	Evet
Akçatı	-	-	Evet	-	Evet	Evet
Üzümlü	-	-	Evet	-	Evet	Evet
Kestel	-	-	-	-	-	-
Tosmur	-	-	-	-	-	-

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Vadide Akdeniz iklim şartları hakim olduğu için don olayları pek görülmemektedir. Sel baskınlarıyla ilgili bir durumdan söz edilmemiştir. Dim Barajı zaten kontrol altında tutulduğu için Dim Çayı'nın taşması da pek mümkün değildir. Arazi yüksek eğime sahip olduğu erozyona müsaittir. Toprak haritasına da bakıldığında arazinin büyük oranda çok şiddetli ve şiddetli

derecede erozyona sahip olduğu görülmektedir. Orman örtüsünün tahribi erozyonu artırmaktadır. Arazilerde taşlılık çok yaygındır. Sahanın önemli kısmında toprak oluşumunun tamamlanmadığı ve oldukça kayalık bir arazi olduğu düşünülürse arazilerde taşlılık oranı anlaşılabilir. Yüksek eğimden dolayı taşlı arazinin temizlenmesi ve ıslah edilmesi de pek mümkün olmamaktadır. Bahsettiğimiz gibi vadideki pek çok mahalle yüksek eğime sahiptir. Bu yüzden büyük çapta tarımsal alet ve makine kullanımına izin vermemektedir (Tablo 3.21).

Tablo 3.22 Dim Çayı Vadisinde Tarımsal Üretime Zarar Veren Yaban Hayvanları

Mahalle	Tarımsal Üretime Zarar Veren Yabani Domuz	Üretime Zarar Veren Diğer Yabani Hayvanlar
Alacami	Evet	Evet
Taşbaşı	Evet	Evet
Öteköy	Evet	Evet
Uğurlu	Evet	-
Gümüşkavak	Evet	-
Bucak	Evet	Evet
Kuzyaka	Evet	-
Yalçı	Evet	-
Bıçakçı	Evet	-
Uzunöz	Evet	-
Akçatı	Evet	-
Üzümlü	Evet	-
Kestel	-	-
Tosmur	-	-

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Vadideki mahallelerden Kestel ve Tosmur hariç tamamında yabani domuz sıkıntısı vardır. Vadinin üst kısmını da içine alan Dim Çayı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'nın varlığıyla ormanlık alanda sayıları artan domuzlar yerleşimlere inerek tarla ve bahçelere zarar vermektedir. Bazı mahallelerde domuz sürülerinin evlere kadar geldiği ve mahalle sakinlerinin hayvanlara zarar verilmesi yasak olduğu için hiçbir şey yapamadığı ifade edilmiştir. Sadece ekinlere zarar vermemeleri için bazı mahallelerde nöbet tutulduğu öğrenilmiştir. Bu konuda devlet tarafından önlem alınması domuz sayısını dengeleyecek şekilde kurt veya çakal gibi hayvanların bırakılması faydalı olabilir. Bunun haricinde çok nadiren ayıların arı kovanlarına saldırdığı veya bahçelere girdiği ifade edilmiştir. Ancak bu olayların son dönemde yaşanmadığı ve ayı ve kurt gibi yabani hayvanların hiç görülmediği belirtilmektedir (Tablo 3.22).

Tablo 3.23 Dim Çayı Vadisi Mahallelerinde Traktör Sayıları

Mahalle Adı	Traktör Sayısı
Alacami	-
Taşbaşı	-
Öteköy	1
Uğurlu	-
Gümüşkavak	1
Bucak	2
Kuzyaka	-
Yalçı	-
Bıçakçı	-
Uzunöz	-
Akçatı	-
Üzümlü	1
Kestel	5
Tosmur	1

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Bahsettiğimiz gibi arazilerin gerek çok eğimli ve taşlı olması gerekse üretimin düşük olması sebebiyle vadide traktör sayısı yok denecek kadar azdır. En fazla traktör Kestel Mahallesinde 5 tane kadardır. Bucak Mahallesinde 2 traktör vardır. Diğer mahallelerde birer traktör bulunmakta ya da hiç bulunmamaktadır (Tablo 3.23).

Tablo 3.24 Hane Anketlerine Göre Tarımsal Alet ve Ekipman Varlığı

Mahalle	Traktör	Toprak İşleme Aletleri	Ekim-Dikim Makinesi	Sulama Ekipmanı	Hasat Makinesi	Harman Makinesi
Alacami	-	2	-	1	-	-
Taşbaşı	-	1	-	-	-	-
Öteköy	-	-	-	1	-	-
Uğurlu	-	1	-	-	-	-
Gümüşkavak	-	2	-	1	-	-
Bucak	-	1	-	1	-	-
Kuzyaka	-	-	-	-	-	-
Yalçı	-	1	-	-	-	-
Bıçakçı	-	-	-	-	-	-
Uzunöz	-	3	-	-	-	-
Akçatı	-	1	-	-	-	-
Üzümlü	-	-	-	-	-	-
Kestel	-	1	-	1	-	-
Tosmur	-	-	-	-	-	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Hane anketlerine göre de vadideki tarımsal makine ve ekipman eksikliği ortaya çıkmaktadır. Ailelerle yapmış olduğumuz anketlerde hiçbirinde traktör, ekim-dikim, hasat ve harman makinesi olmadığı öğrenilmiştir. Kimi evlerde patpat adı verilen toprağı sürme ve çapalamada kullanılan motorlu aletler mevcuttur. Bazı haneler ise damlama sistemiyle tarlalarını suladıklarını bildirmişlerdir. Vadi genelinde tarımsal alet ve ekipman konusunda ciddi eksiklikler vardır (Tablo 3.24).

3.2.5. Tarımsal Üretim

Daha öncede bahsettiğimiz gibi vadide tarımsal üretim büyük oranda öncelikle bireysel ihtiyaçları karşılamak daha sonrasında ise ticaret yapmak için gerçekleştirilmektedir. Uyguladığımız genel mahalle anketleri sonucunda vadide en fazla üretilen ürünler ve bunların ekildiği alanlar ve üretim miktarlarına ait veriler elde edilmiştir. Çalışmamız mahalle bazlı gerçekleştiği için üretim miktarlarına ait verilerin resmi istatistiklerle temini mümkün olmamıştır. Vadide üretimi yapılan ürünler arasındaki en büyük pay meyve üretimine aittir. Daha sonrasında sebze ve tahıl üretimi gelmektedir.

Sahadaki ekim dikim alanları arasındaki en büyük payın meyve üretimine ayrılmış olması, iklim, yer şekilleri ve sulama şartlarıyla ilişkilidir. Vadinin genelinde birkaç mahalle hariç olmak kaydıyla su sıkıntısı çekilmemektedir. Gerek Dim Çayı'nın gerekse vadi içerisinde bulunan birçok kaynağın varlığı meyve üretiminde suyun kullanılmasını mümkün kılmaktadır. Uygun iklim şartlarına sahip olması dolayısıyla vadi pek çok ürünün yetişmesine de imkan sağlamaktadır. Büyük oranda vadi yamaçlarına kurulu olan mahallelerde geniş tarım arazilerinin olmayışı, arazideki taşlılık ve eğim dolayısıyla tarım aletlerinin kullanımının pek mümkün olmaması da kişileri daha çok meyve ağaçları dikmeye yönlendirmiştir. Sebze üretimi de geniş bir alanda yapılmaktadır. Toprak örtüsünün darlığı ve verimsizliği dolayısıyla bazı mahallelerde nadasa bırakma veya nöbetleşe ekim metodu gerçekleştirilmektedir. Böylece araziler bazı yıllar boş bırakılmakta ya da başka bir ürün ekilerek verimin artırılması sağlanmaya çalışılmaktadır.

3.2.5.1. Tahıl Ürünleri

En temel tarımsal ürünlerden olan tahıllar, araştırma sahası içerisinde dağınık hale ekilmektedir. Yaklaşık ekim alanı 278 dekar kadardır. Tahıllar arasında ekimi en fazla yapılan ürün buğdaydır. Yaklaşık 150 dekar arazide yıllık kadar 18 ton buğday üretilmektedir. Buğdaydan başka mısır, arpa ve az miktarda çavdar ve yulaf ekilmektedir. Mısır üretimi 78 dönüm alanda yapılmaktadır. Yaklaşık 36 ton civarı mısır elde edilir. Arpa 50 dönüm arazide ekilir ve 10 ton kadar ürün elde edilir. Tahıl üretimi büyük oranda ihtiyacın karşılanması amaçlı gerçekleştirilmektedir. En fazla üretim tarım arazilerinin düz olmasından dolayı Kestel Mahallesi içerisinde ancak üretim alanı giderek daralmaktadır. Genellikle vadinin orta ve yukarı kesimindeki mahallelerde ise taraçalar üzerinde ekim yapılmaktadır. Ekilen buğday büyük oranda ekmektir. Un ihtiyacı için üretilen buğday Alanya merkezinde bulunan değirmenlere götürülerek öğütülmektedir. Buğdayın ihtiyaç fazlası burada satılır ya da ev ihtiyacının karşılanması için getirilir. Önceden Kuzyaka ve Gümüşkavak Mahalleleri sınırları

içerisinde bulunan un değirmenleri günümüzde kapanmış durumdadır. Kuzyaka’da bulunan değirmen baraj gölü suları altında kalmış, diğer değirmen ise ihtiyacın azalmasıyla birlikte kullanıma kapatılmıştır (Tablo 3.25).

Tablo 3.25 Dim Çayı Vadisinde Tahıl Üretimi

Ürün	Dikilen Alan (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Buğday	150	18
Arpa	50	10
Mısır	78	36

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Mısır üretimi Alacami, Gümüşkavak, Uzunöz ve Kestel gibi mahallelerde yoğunlaşmıştır. Özellikle yüksek kesimlerde arpa üretimi de yapılmaktadır. Alacami, Taşbaşı ve Öteköy gibi hayvancılık faaliyetlerinin de halen sürdürüldüğü yerleşmelerde yem olarak kullanılmak üzere arpa ekilmektedir. Vadide çavdar ve yulaf üretimi oldukça sınırlı olmakla beraber genellikle bu ürünler de hayvan yemi olarak kullanılmaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinin giderek azalması bu ürünlerinin üretimini de kısıtlamaktadır.

3.2.5.2. Sebze Tarımı

Sebze tarımı vadiye yoğun olarak yapılan faaliyetlerden biridir. Kırsalda neredeyse her evin bahçe ya da tarlasında sebze üretimi yapılmaktadır. Sebze üretiminin toplam alanı 435 dönüm civarındadır. En çok yetiştirilen ürünler domates, salatalık, biber, soğan ve kabaktır. Domates yaklaşık 150 dönüm arazide ekilmekte ve 1200 ton kadar üretim yapılmaktadır. Bütün mahallelerde öncelikle ihtiyaç doğrultusunda domates üretimi yapılırken Kestel’de kurulu olan seralarda satışa yönelik üretim yapılmaktadır. Diğer bir önemli ürün salatalıktır. Alanya genelinde de üretim miktarı oldukça yüksek olan salatalığın vadiye ekim alanı da geniştir. Yaklaşık 100 dönüm arazide 1600 ton civarında salatalık üretilmektedir. Üretim bütün mahallelerde gerçekleşir. Yine Kestel Mahallesi’nde seralarda üretilen ürünlerinden biri de salatalıktır. Bunlar haricinde biber ve soğan 100 dönüm ekim alanına sahiptir. Biber sarımsak, havuç, marul, maydanoz, ıspanak gibi sebzeleri kapsayan bu ürünler, keskin üretim sınırlarına da sahip olmadığı için anket yaptığımız kişiler tarafından sebze adı altında ortak şekilde ifade edilmiştir. Bu yüzden sebze çeşitleri çalışmamızda ayrı şekilde değil tek bir isim altında ele alınmıştır. Sebze üretiminin önemli kısmı küçük tarlalarda ihtiyaca yönelik gerçekleştirilmektedir. Engibeli arazi şartları içerisinde bile yetiştirilmesi dolayısıyla sebze üretimi tercih edilmektedir (Tablo 3.26).

Tablo 3.26 Dim Çayı Vadisinde Sebze Üretimi

Ürün	Dikilen Alan (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Domates	150	1200
Salatalık	100	1600
Soğan	50	60
Biber	50	120
Kabak	15	60
Diğer sebzeler	70	-

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Mahallelerin büyük kısmında sebze ürünlerinin satışı öncelikle bireysel ihtiyacın karşılanması durumunda gerçekleştirilmektedir. Ancak öncelikli olarak satış amaçlı sebze üretimi büyük ölçüde Kestel Mahallesi'nde kurulu seralarda gerçekleştirilmektedir. Bu seralarda en fazla yetiştirilen ürünler domates ve salatalıktır. Seralarda uygun sıcaklık ve sulama şartlarıyla senede iki kez ürün alınmaktadır. Bu yüzden üretim ticari açıdan uygun hale gelmektedir. Domates olarak genellikle fazla ürün veren salkım domates olarak adlandırılan tür tercih edilmektedir.

En fazla ekilen ürün domatestir. Optimum sıcakları 15-28 °C arasında²⁰⁵ olan ürün vadi şartları içerisinde yetiştirilmeye uygundur. Ancak domates düzenli su isteğinden dolayı su sıkıntısı çeken bazı mahallelerde üretim kısıtlı olmaktadır. Marul özellikle kış aylarında yetiştirilen sebzelerden biridir. Bütün mahallelerde üretim gerçekleştirilmektedir. Biber, soğan, sarımsak, fasulye ve diğer bitkiler her evin bahçesinde küçük çapta yetiştirilmektedir.

3.2.5.3 Yem Bitkileri Üretimi

Sahada yem bitkilerinin ekim alanı hayvancılık faaliyetleriyle doğru orantılıdır. Ancak son dönemde hayvancılığın giderek azalması dolayısıyla birkaç mahalleyle sınırlı kalmış durumdadır. Arpa üretiminde olduğu gibi Taşbaşı ve Öteköy Mahallelerinde fiğ ve korunga gibi ürünlerin ekimi gerçekleştirilmektedir. Ancak bunlar genellikle eğimli tarlalara boş kalmamaları amacıyla ekilen ürünlerdir. 20 dönüm arazide ekilen fiğden 4 ton kadar üretim yapılmaktadır. Bu ürünlerin dışarı satışı gerçekleşmemektedir. Üretimi yapan kişiler genellikle kendi hayvanlarının ihtiyaçları doğrultusunda ekim yapmaktadır.

3.2.5.4. Baklagiller Üretimi

Bezelye, nohut, fasulye, barbunya, mercimek gibi ürünleri kapsayan baklagillerin üretimi vadiye 120 dönümlük arazide gerçekleşmektedir. Bütün vadiye yaygın olan üretimin ihtiyaç fazlası Alanya merkezde kurulan pazarlarda satmaya yöneliktir. En fazla üretimi yapılan ürünler taze fasulye ve nohuttur. Uygun iklim şartlarının varlığı sayesinde farklı türler

²⁰⁵ Bulut, 2006: 125.

yetiştirilebilmektedir. Kestel Mahallesinde seralarda da özellikle fasulye üretimi yapılmaktadır. Buradaki üretim tamamıyla ticarete yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Vadide 180 ton fasulye üretilmektedir. 15 dönüm arazide 3 ton kadar nohut ve 5 dönüm arazide 1 ton bezelye üretilmektedir (Tablo 3.27).

Tablo 3.27 Dim Çayı Yerleşmelerinde Baklagiller Üretimi

Ürün	Dikilen Alan (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Fasulye	90	180
Bezelye	5	1
Nohut	15	3

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

3.2.5.5. Endüstri Bitkileri Üretimi

Saha genelinde en çok ekim alanına sahip ikinci ürün olan zeytin, sahada yetiştirilen en önemli endüstri bitkisi olarak ifade edilebilir. Bütün mahallelerde ekim alanına sahip olan zeytin Akdeniz Bölgesinin de karakteristik ürünlerinde birisi konumundadır. Zeytin ağacı, kış aylarında ılık ve bol yağışlı yazın ise sıcak ve kurak bir ortama ihtiyaç duyar. 35-40°C sıcaklıklara kadar dayansa da optimum sıcaklık aralığı 18-20 °C arasındadır. Yıllık yağış isteği 700-800 mm civarındadır. Yağış arttıkça verim artar ancak yağ oranı azalır.²⁰⁶

Tablo 3.28 Dim Çayı Yerleşmelerinde Endüstri Bitkileri Üretimi

Ürün	Dikilen Alan (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Zeytin	330	120
Yer fıstığı	25	4,5

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Araştırma sahasında zeytinin ekim alanı 330 dönüm civarındadır. Verim çok yüksek değildir. Üretimin bir kısmı ihtiyacın karşılanması bir kısmı da ticari amaçlı gerçekleştirilmektedir. Zeytin hem tane olarak tüketilmekte hem de zeytin yağı olarak kullanılmaktadır. Zeytin yağı üretimi Alanya merkezde bulunan zeytin yağı fabrikalarında gerçekleştirilmektedir. Vadi sakinleri zeytini bazen bu fabrikalara satmakta bazen de götürüp yağ olarak geri almaktadır. Toplam 120 ton kadar zeytin üretimi gerçekleştirilir (Tablo 3.28).

Son dönemde Alacami ve Bucak Mahallelerinde yetiştirmeye başlanılan ürünlerden birisi yer fıstığıdır. Kendisinden ve yağından faydalanmak adına endüstriyel olarak kullanılan yer fıstığı, vadide pazarlarda satılmak üzere ekilmektedir. Ekim yapan kişilerle yapılan görüşmelerde henüz üretimin deneme aşamasında olduğunu ve verimin yüksek olması durumunda ekim sahalarını genişleteceklerini ifade etmişlerdir.

²⁰⁶ Bulut, 2006: 162.

3.2.5.6. Meyve Üretimi

Esas olarak vadide en çok ekim alanına sahip ürünler meyve ağaçlarıdır. Vadilerin engebeli ve eğimli olması sebebiyle tahıl ve diğer ürünleri yetiştirmenin zorluğu insanları meyve ağaçlarına yönlendirmiştir. Genellikle sulama imkanının da bulunması meyve yetiştiriciliğini mümkün kılmaktadır. Dim yerleşmelerinin hepsinde her çeşit meyveden bir miktar bulunur. Saraçoğlu'na göre en iyi meyveyi yetiştiren yerleşimler Gümüşkavak, Üzümlü, Bıçakçı ve Uğurlu'dur.²⁰⁷

Tablo 3.29 Dim Çayı Vadisinde Meyve Üretimi

Ürün	Dikilen Alan (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Turuncgiller	250	500
Nar	150	450
Üzüm	50	78
Dut	70	15
Ceviz	134	50
Erik	20	60
Elma	50	110
Kiraz	93	36
Keçiboynuzu	77	150
Muz	70	280
İncir	40	23
Badem	48	8,5
Malta Eriği (Yeni Dünya)	90	100
Avokado	25	10

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Meyve ağaçları içerisinde en çok ekimi yapılan tür turuncgillerdir. Portakal, mandalina, greyfurt, limon ve turunç meyvelerinin geneline turunç ismi verilmektedir.²⁰⁸ Özellikle vadinin alt ve orta kesiminde yoğunlaşan turuncgiller üretimi iklimsel faktörlerden dolayı yüksek kesimlerde gerçekleştirilememektedir. Sıcaklık istekleri bakımından çok hassas olan bitkiler 0°C'ın altındaki sıcaklıklarda kısa sürede zarar görebilir. Yağış istekleri yüksektir. Yetiştirildiği toprakların mineral ve organik madde yönünden zengin alüvyal topraklar olması gerekir.²⁰⁹ Kestel Mahallesi en çok ekim yapılan mahalledir. Portakal ise en çok üretimi yapılan turuncgiller çeşididir. Turuncgiller üretiminin büyük kısmı meyve sebze hallerine satılarak ülke içi pazara sunulmaktadır. Yıllık üretim miktarı yaklaşık 500 tondur. Yetiştirilen alan ise 250 dekardır (Tablo 3.29).

Nar en çok ekimi yapılan ikinci meyve türü konumundadır. Neredeyse bütün mahallelerde üretim gerçekleştirilmektedir. Nar, meyve olarak olduğu kadar nar ekşisi olarak da ticari getirisi yüksek bir ürün konumundadır. Bu yüzden son dönemde vadide üretimi giderek

²⁰⁷ Saraçoğlu, 1989: 424.

²⁰⁸ Bulut. 2006: 153.

²⁰⁹ Bulut. 2006: 154.

artmaktadır. Narın ekimi yapılan arazi miktarı 150 dönüm kadardır. Nar kışları ılık ve yağışlı, yazları sıcak ve kurak geçen yerlerde iyi yetişebilmektedir. -10°C 'nin altına inmeyen sıcaklıklara dayanıklıdır. Güneşi çok seven bir bitki olan nar, 0 metreden 1000 metre yüksekliğe kadar yetişebilmektedir. Narın yıllık yağış isteği 500 mm kadardır. Bu yağışların ilkbaharda düşmesi daha verimli olur. Yaz yağışları ürünün kalitesini düşürmektedir.²¹⁰ Bu özellikleriyle vadide yetismeye uygun bir bitki olan narın ekim alanı önümüzdeki dönemde de giderek artacaktır. Vadide 450 ton kadar nar üretimi gerçekleştirilmektedir (Tablo 3.29).

Üzüm, vadide eski dönemlerden beri yetiştirilen en temel ürünlerdendir. Günümüzde 50 dönüm kadar alanda gerçekleştirilen üzüm üretimi dağınık halde yapılmaktadır. Mahallelerde geniş üzüm bağları bulunmamaktadır. Diğer meyve ağaçlarıyla birlikte karışık ekilen üzüm ağaçları mevcuttur. Üzüm üretiminin önemli kısmı meyve sebze haline ve Alanya merkezinde kurulan pazarlarda satılmak üzere yapılmaktadır. 78 ton civarı üzüm üretimi gerçekleştirilmektedir.

Dut ağaçlarının birincil yetiştirilme amaçları meyvelerinden faydalanmak değil, ipekböcekçiliği faaliyetlerinde kullanmak içindir. Özellikle Alacami, Bucak, Taşbaşı, Öteköy gibi vadinin yukarı çıkırında bulunan mahallelerde farklı bir ekonomik faaliyet kaynağı olarak ipekböcekçiliği yapılmaktadır. Bu amaçla ipekböceğinin tükettiği temel besinlerden olan dut yapraklarını temin edebilmek amacıyla mahalleliler tarafından dut ağacı yetiştirilmektedir. Sahip olunan dut bahçesinin büyüklüğüne göre kişiler kooperatiften yıllık ipekböceği almaktadır. Bazen dut bahçeleri ortaklaşa kullanılabilir. Toplam dut ekilen arazi 70 dönüm kadardır (Tablo 3.29).

Muz, Alanya, Gazipaşa ve Anamur bölgesinin en önemli meyvelerinden biridir. Bölgede üretilen muzlar gerek yurtiçine gerekse yurtdışına gönderilmektedir. Alanya'da muz üretimi Kargıcak ve Mahmutlar'da yoğunlaşmakla birlikte vadide de üretim yapılmaktadır. Bölgede muz üretimi genellikle denize bakan yamaç sahalarda yapılır. Bunun sebebi buraların kuzeyden gelen rüzgar ve diğer etkilere kapalı olması ve kıyıda muz için uygun bir iklim ortamı oluşturmalarıdır.²¹¹ Dim Çayı Vadisi ise kuzey ve güney yönlü rüzgarlara açık olduğu için verim diğer yerlere göre düşüktür. Bu durumla başa çıkabilmek için üretim seralarda yapılmaya başlanmıştır. Günümüzde muz seralarda üretilen başlıca ürünlerden biridir. Özellikle Kestel Mahallesi az miktarda da Tosmur'da yetiştirilir. Daha yüksekteki mahallelerde iklim muz üretimine müsait değildir. Muz yazları sıcak ve kışları ılıman iklimlere uygundur. Sıcaklıkların 12°C derecenin altına inmesi muza zarar verir. Yağış isteği yüksektir ve yıllık 1500-2000

²¹⁰ https://adana.tarim.gov.tr/Belgeler/Yayinlarimiz/nar_yetistiriciligi_2010.pdf (erişim tarihi:21.03.2018)

²¹¹ Akova, 1997: 163.

mm'yi bulabilir.²¹² Vadide seralarda yetiştirilen muzdan senede iki defa ürün alınabilmektedir. Haziran ve aralık aylarında hasat gerçekleştirilmektedir. Üretimde verim oldukça yüksektir. Ağaç başına bir seferde 60 kiloya kadar muz alınabilmektedir. Üretilen muz meyve sebze haline satılmakta bunların bir kısmı iç pazara sunulmakta bir kısmı ise ihraç edilmektedir. Vadide turunçgiller ile birlikte üretimi en çok gelir getiren ürünlerden birisi muzdur. 70 dönüm araziden yılda yaklaşık 280 ton kadar muz elde edilir (Tablo 3.29).

Fotoğraf 3.1 Seralarda Yetiştirilen Muz Ağaçları (<http://www.eurohomesalanya.com/tr/property/1805>)

Vadide diğer yetiştirilen ürünlerden bazıları elma, erik, ceviz, badem, incir, muşmula, yenidünya gibi ürünlerdir. Bu ürünler vadinin tamamına yakınında yayılım göstermektedir. Bunlar Alanya içi pazarlarda ve bazen de yurtiçi pazarda satılmaktadır. Son dönemde ticari değeri yüksek olan avokado üretimi yaygınlaşmaya başlamıştır. Sıcaklık isteğinden dolayı yalnızca Kestel ve Tosmur civarında ekilen avokado, yüksek verimiyle de büyük rağbet görmektedir. Ağaç başına yıllık 500 ila 2000 civarı meyve veren avokado ağaçları mevcuttur (Tablo 3.29).

²¹² Bulut, 2006: 110.

3.2.6. Hayvancılık

Yörük gruplarının en önemli ekonomik faaliyet çeşitlerinden olan hayvancılık yörede de geçmişten beri yapılmaktadır. Ancak bütün yerleşmelerde edindiğimiz bilgiler küçükbaş ve büyükbaş hayvancılığın büyük oranda azaldığı yönündedir. İpekböcekçiliği gibi farklı faaliyetler yapılmaya devam edilmektedir. Genel ve hane anketleri sonuçlarına göre mahallelerde hayvancılığa ait veriler tespit edilmiştir.

3.2.6.1. Büyükbaş Hayvancılık

Geçmişte olmasa da günümüzde büyükbaş hayvancılık küçükbaş hayvancılığın önüne geçmeye başlamıştır. Eskiden yapılan hayvanlarla yaylalara çıkma faaliyetlerinin azalması yerleşimlerde küçükbaş hayvancılığı arka plan itmektedir. Oldukça sarp ve kayalık bir araziye sahip olan vadi, büyükbaş hayvanların yayılması için yeterince uygun değildir. Bu yüzden büyükbaş hayvancılık genellikle ahırlarda gerçekleştirilmektedir. Vadi genelinde büyükbaş hayvancılığın en çok yapıldığı yerler Alacami, Bucak, Uzunöz, Gümüşkavak, Öteköy ve Akçatı Mahalleleridir. Yetiştirilen hayvanların büyük kısmı dişidir ve büyük ölçüde sütünden faydalanmak için bakılmaktadır. Genellikle aile başına 2 ila 10 arasında hayvan düşmektedir. Bu yüzden önemli ekonomik gelir elde edilebilecek düzeyde bir hayvancılık faaliyeti gerçekleştirilmemektedir. Elde edilen sütten peynir, yoğurt ve tereyağı gibi ürünler üretilmektedir. Bazı mahallelerde turist kabilelerine bu ürünlerin satışı gerçekleştirilebilmektedir. Ancak büyük miktarlarda değildir. Büyükbaş hayvanların tamamı sığırdır. Camız ya da diğer büyükbaş hayvan türleri bulunmamaktadır. Sahadaki toplam büyükbaş hayvan sayısı 945 tanedir (Tablo 3.30).

Tablo 3.30 Dim Çayı Vadisinde Büyükbaş Hayvan Sayıları

Mahalle	Büyükbaş Hayvan
Alacami	200
Taşbaşı	80
Öteköy	100
Uğurlu	20
Gümüşkavak	100
Bucak	125
Kuzyaka	30
Yalçı	25
Bıçakçı	20
Uzunöz	110
Akçatı	100
Üzümlü	15
Kestel	10
Tosmur	10
Toplam	945

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Hane başına sahip olunan büyükbaş hayvan sayıları 2 ile 8 arasında değişmektedir. Büyük çapta hayvan sayısına sahip aileler çok nadirdir. Hane başına en fazla hayvan sayısına sahip aileler Taşbaşı, Öteköy ve Bucak Mahallelerindedir. Diğer mahallelerde sayı daha azdır. Kestel ve Tosmur'da görüştüğümüz kişilerin büyükbaş hayvanı bulunmamaktadır (Tablo 3.31).

Tablo 3.31 Hanelerin Sahip Olduğu Ortalama Büyükbaş Hayvan Sayısı

Mahalle	Büyükbaş
Alacami	5
Taşbaşı	8
Öteköy	8
Uğurlu	2
Gümüşkavak	3
Bucak	8
Kuzyaka	6
Yalçı	3
Bıçakçı	2
Uzunöz	5
Akçatı	5
Üzümlü	2
Kestel	-
Tosmur	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

3.2.6.2. Küçükbaş Hayvancılık

Küçükbaş hayvancılık vadide önemi azalmakla birlikte halen önemli miktarda yapılan faaliyetlerden biridir. Vadi genelinde toplam 3050 civarı küçükbaş hayvan bulunmaktadır. En fazla hayvana sahip mahalleler Uzunöz, Taşbaşı, Öteköy, Akçatı ve Gümüşkavak'tır. Uzunöz Mahallesinde 1000 civarı hayvan bulunmaktadır. Hane anketlerine göre kişi başına sahip olunan hayvan sayısında ise 59 adetle Taşbaşı önde gelmektedir. Yetiştirilen hayvanlar keçiden ibarettir ve koyun yetiştiriciliği yapılmaz. Tür olarak kıl keçisi bulunmaktadır. (Tablo 3.32).

Tablo 3.32 Dim Çayı Vadisinde Küçükbaş Hayvan Sayıları (adet)

Mahalle	Küçükbaş Hayvan Sayısı
Alacami	250
Taşbaşı	600
Öteköy	250
Uğurlu	150
Gümüşkavak	250
Bucak	30
Kuzyaka	25
Yalçı	50
Bıçakçı	20
Uzunöz	1000
Akçatı	200
Üzümlü	100
Kestel	100
Tosmur	25
Toplam	3050

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Küçükbaş hayvancılık ile ilgili önemli noktalardan birisi hayvan sayısının yüksek olmasına rağmen kişi başına dağılımlarının eşit olmamasıdır. Yani bir köy içerisinde küçükbaş hayvan yetiştiren kişi sayısı birkaç kişiyle sınırlı olabilmekte, o kişilere ait hayvan sayısı da bütün mahalledeki hayvan sayısına denk olmaktadır. Pek çok mahallede küçükbaş hayvancılık yapan kimsenin artık kalmamaya başladığı söylenmektedir. Büyük sürülere sahip kişiler Uzunöz ve Taşbaşı Mahallelerinde bulunmaktadır. Çoğu mahallede hanelerdeki hayvan sayısı 8 ila 15 arasında değişmektedir. Alacami, Kestel ve Tosmur Mahallelerinde görüştüğümüz kişiler küçükbaş hayvana sahip değildir (Tablo 3.33).

Tablo 3.33 Hanelerin Sahip Olduğu Ortalama Küçükbaş Hayvan Sayısı

Mahalle	Küçükbaş
Alacami	-
Taşbaşı	59
Öteköy	12
Uğurlu	9
Gümüşkavak	3
Bucak	12
Kuzyaka	3
Yalçı	2
Bıçakçı	10
Uzunöz	41
Akçatı	3
Üzümlü	10
Kestel	-
Tosmur	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Keçilerden et ve süt elde etme amacıyla faydalanılmaktadır. Günlük süt ve süt ürünleri ihtiyacını hayvanlarından sağlayan aileler vardır. Üretilen ürünlerden Alanya içi pazarlarda satış yapan aileler de mevcuttur. Büyük sürülere sahip aileler kurban bayramlarında hayvan satışı da yapmaktadır. Keçi kılından elde edilen ürünler giderek azalmaktadır. Bunda gerek yaşam tarzının gerekse nesillerin değişmesi etkili olmaktadır. Keçi yetiştiren ailelerin de azalmasıyla keçi kılından yapılan çeşitli dokuma malzemeleri günümüzde giderek yok olmaktadır.

3.2.6.3. Kümes Hayvancılığı

Bütün yerleşimlerde yapılan tek hayvancılık faaliyeti kümes hayvancılığıdır. Kestel ve Tosmur Mahalleleri hariç neredeyse bütün evlerde kümes hayvanları beslenmektedir. Bunların çoğunluğu tavuktur. Nadiren bazı evlerde hindi ve kaz da beslenmektedir. Yetiştirilen hayvanlara evin yumurta ve beyaz et ihtiyacını karşılamak amacıyla bakılmaktadır. Artan yumurtalar Alanya’da kurulan yerel pazarlarda satılabilmektedir. Neredeyse bütün evlerde 5 ila

25 arasında tavuk bulunmaktadır. Ancak mahalle sakinlerinden toplam bir sayı alabilmemiz mümkün olmamıştır. Kestel ve Tosmur Mahallelerinde şehirleşmeden dolayı insanların çoğunun arazisinin olmaması sebebiyle kümes hayvancılığı çok az miktarda yapılmaktadır.

3.2.6.4. Arıcılık

Arıcılık geçmişten beri yapılan Osmanlı Döneminde de kayıtlara geçirilmiş ekonomik faaliyetlerden biridir. Bitki yönünden çeşitliliğe sahip geniş ormanlarla kaplı olan bölge arıcılık faaliyetlerine uygun bir alana sahiptir. Ancak günümüzde arıcılık yapan kişi sayısının giderek azaldığı bildirilmektedir. Mahallelerde bireysel olarak kendi olanaklarıyla arıcılık yapan kişiler mevcuttur. Ancak büyük ölçekte arıcılık yapan kimse bulunmamaktadır. Kişi başına kovan sayısı 2 ile 50 arasından değişmektedir. Arıcılık yapanlar genelde büyükbaş hayvanlara da sahiptir. En fazla kovana sahip mahalleler Uzunöz, Akçatı ve Taşbaşı'dır. Üretilen bal Alanya içi pazarlarda satılmaktadır. Yüksek miktarda üretim söz konusu olmadığından ekonomik açıdan büyük kazanç elde edilememektedir (Tablo 3.34).

Tablo 3.34 Dim Çayı Vadisinde Arıcılık Verileri (kovan)

Mahalle	Arıcılık
Alacami	10
Taşbaşı	200
Öteköy	100
Uğurlu	25
Gümüşkavak	100
Bucak	20
Kuzyaka	20
Yalçı	20
Bıçakçı	50
Uzunöz	300
Akçatı	250
Üzümlü	10
Kestel	-
Tosmur	-
Toplam	1105

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Anket yaptığımız ailelerde hane başına kovan sayılarına göre en fazla kovan Alacami'dedir. 4 mahalle hariç diğerlerinde arıcılık yapan hanelerle denk gelinmemiştir. Alacami'de hane başı 15, Öteköy'de 11 ve Yalçı'da 10 kovan tespit edilmiştir (Tablo 3.35).

Tablo 3.35 Hane Anketlerine Göre Hanelerin Sahip Olduğu Ortalama Kovan Sayısı

Mahalle	Arıcılık (kovan)
Alacami	15
Taşbaşı	-
Öteköy	11
Uğurlu	-
Gümüşkavak	-
Bucak	8
Kuzyaka	-
Yalçı	10
Bıçakçı	-
Uzunöz	-
Akçatı	-
Üzümlü	-
Kestel	-
Tosmur	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

3.2.6.5. İpekböcekçiliği

Vadide en çok yapılan hayvancılık faaliyetlerinden biri ipekböcekçiliğidir. Bölgede ipekböceği yetiştiriciliğinin tarihi oldukça eskiye dayanmaktadır. 15. ve 16. yüzyıla ait kayıtlarda Alaiye, Bursa, Bilecik, Eskişehir, Alaşehir, Diyarbakır ve Tokat çevrelerinde ipekböcekçiliği yapıldığından bahsedilmektedir.²¹³ Cumhuriyetin ilk yıllarında Alanya’da açılan ipekböcekçiliği kursları ile halkın eğitilmiş ve bilinçli bir şekilde üretim gerçekleştirmesinin sağlanmıştır. İlk olarak 1928’de Antalya’da açılan ipekböcekçiliği kursları, faaliyetin önem kazanmasıyla birlikte Alanya’da da açılmıştır. 1938 yılında 35 kadın ve 101 erkek kursiyer ile eğitime başlayan kurstan 75 kişi mezun olmuştur.²¹⁴ Daha sonra bir süre eğitime devam eden kurslar kapatılmıştır.

Vadide özellikle yüksek kesimlerdeki turizmin etkisinden uzak mahallelerde ipekböcekçiliği yoğun olarak yapılmaktadır. Her yıl kooperatiflerden kutular halinde alınan ipekböcekleri beslenip bakımı yapılarak koza haline geldiğinde tekrar kooperatiflere satılmaktadır. Bu işlem yaklaşık 40 gün sürmektedir. Her kutuda 25 bin civarı ipekböceği bulunmaktadır. Üretilen koza miktarına göre değerlendirdiğimiz ipekböcekçiliği en fazla Uzunöz, Alacami, Öteköy ve Bucak Mahallelerinde yapılmaktadır. Vadi genelinde yılda toplam 11300 kilogram ipek kozası üretilmektedir. Uzunöz Mahallesi yıllık 4000 kilo üretim ile en önemli ipek üreticisi mahalledir. Ardından Alacami ve Öteköy Mahalleleri yıllık 2000 kilogram kadar üretim yapmaktadır (Tablo 3.36).

²¹³ Başkaya, 260; Özgür, 1996: 95.

²¹⁴ Günbulut, 2013: 70.

İpekböceğinin temel besin maddelerinden olan dut yaprağı için özellikle dut bahçeleri kuran haneler vardır. Bir dut ağacının 6 yılda verimli hale geldiği ipekböceklerini besleyecek seviyeye ulaştığı belirtilmektedir.²¹⁵ İpekböceklerini beslemek için yaprak seçimi önemli bir konudur. Solgun, kirli ve kartlaşmış yapraklar ipekböcekleri için uygun değildir. Bu yapraklar ipekböceklerinin sindirim sistemini bozar ve hastalık oluşumuna yol açabilir.²¹⁶ Bu yüzden yetiştiriciler oldukça özenli davranmaktadır.

Tablo 3.36 Dim Çayı Vadisinde İpekböcekçiliği Verileri

Mahalle	İpekböcekçiliği
Alacami	2000
Taşbaşı	800
Öteköy	2000
Uğurlu	50
Gümüşkavak	350
Bucak	1500
Kuzyaka	100
Yalçı	300
Bıçakçı	-
Uzunöz	4000
Akçatı	-
Üzümlü	200
Kestel	-
Tosmur	-
Toplam	11300 kilo

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Hane başına ipekböceği kozası üretimi 45 ila 300 kg arasında değişmektedir (Tablo 3.37). Bir ipekböceği kutusundan 25 ila 50 kilogram arasında koza elde edilir. Dut bahçesi olan ve bu işe ilgi duyan aileler varken sadece birkaç kutu alıp hobi şeklinde üretim yapanlar da vardır. Üretim profesyonel şekilde gerçekleştirilmemektedir. Üretim sonucu kutu başına yaklaşık 1-2 bin TL gelir elde edildiği ifade edilmektedir.

²¹⁵ Şahinler ve Şahinler, 2002: 99.

²¹⁶ Şahinler ve Şahinler, 2002: 100.

Tablo 3.37 Hane Anketlerine Göre Hane Başına İpekböcekçiliği Miktarı (kg)

Mahalle	İpekböcekçiliği (kg)
Alacami	120
Taşbaşı	55
Öteköy	110
Uğurlu	50
Gümüşkavak	-
Bucak	300
Kuzyaka	-
Yalçı	45
Bıçakçı	-
Uzunöz	220
Akçatı	-
Üzümlü	50
Kestel	-
Tosmur	-

Kaynak: Hane Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Vadinin alt kesimine doğru indikçe büyük oranda ipekböcekçiliği faaliyetleri azalmaktadır. İpekböcekçiliği ile turizm arasında bir negatif korelasyon olduğu düşünülmektedir. Turizm faaliyetlerinden uzak kalan kişiler ekonomik gelir amaçlı ipekböcekçiliği faaliyeti yürütmektedir.

3.3. Ormancılık

Ormancılık tarih boyunca Dim Çayı Vadisinin en önemli ekonomik faaliyetlerinden biri olmuştur. Hatta öyle ki geçmiş devirlerde vadi ormancılığı ile anılır hale gelmiştir. Roma Döneminden Osmanlı'nın son yıllarına değin Dim Çayı Vadisinden elde edilen odun, kereste ve katran deniz yoluyla Akdeniz ülkelerine götürülmüştür.²¹⁷ Vadiden kesilen keresteler Dim Çayı'nın sularına bırakılarak kıyıya kadar taşınır ve buradan deve gibi hayvanlarla limana nakledilirdi.²¹⁸ Vadiden elde edilen kereste ve katran özellikle gemilerde kullanılırdı. Katran siyah renkli suda çözünmeyen bir madde olduğu için gemilerin bu malzemeyle kaplandığı düşünülmektedir. Katranın hangi ağaçlardan elde edildiği bilinmemektedir. Katran ardıcı veya katran ağacından elde ediliyor olabilir.

Dim Çayı yerleşmeleri sakinleri geçmişten gelen faaliyetlerinde etkisiyle kerestecilik konusunda ün yapmıştır. Eskiden vadiden dışarı çalışmaya giden kişiler büyük oranda kerestecilik işinde çalışırdı. Yazları kereste taşıyıcılarıyla anlaşılan köylüler kabileler halinde vadiden ayrılır ve sonbaharda köylerine geri dönerlerdi.²¹⁹

²¹⁷ Yetkin, 2004: 275.

²¹⁸ Seydioğulları, 2011: 138.

²¹⁹ Saraçoğlu, 1989: 425.

Günümüzde vadiden katran üretimi gerçekleştirilmemektedir. Vadinin önemli bölümü de yaban hayatı geliştirme sahasında olduğu için ağaç kesimi ve kereste üretimi sadece kontrollü şekilde yapılmaktadır. Ancak vadideki insanlar ormandan uygun miktarda odun teminine izin verildiğini ve yakacak malzemelerini buradan temin ettiklerini belirtmiştir.

Tablo 3.38 Dim Çayı Vadisinde Ormandan Yararlanma Durumu

Mahalle	Ormandan Yararlanma Durumu
Alacami	Evet
Taşbaşı	Evet
Öteköy	Evet
Uğurlu	Evet
Gümüşkavak	Evet
Bucak	Evet
Kuzyaka	Evet
Yalçı	Evet
Bıçakçı	Evet
Uzunöz	Evet
Akçatı	Evet
Üzümlü	Evet
Kestel	Hayır
Tosmur	Hayır

Kaynak: Genel Mahalle Anketi Sonuçları, 27.02.2018

Vadideki 14 mahalleden 12 tanesi ormandan yararlanmaktadır (Tablo 3.38). Bahsettiğimiz gibi yakacak malzeme temini için yararlanılan ormanlardan farklı faydalanma yolları da vardır. İnsanlar ormanlardan mantar toplamaktadır. Vadide önemli bir faaliyet olan mantar toplama işi ekonomik gelire de dönüşmüş durumdadır. Mahallelerin tamamına yakını mantar toplama işine katılmaktadır. Toplanan mantarın fazlası Alanya'da satılmaktadır. Genellikle 'Kanlıca mantarı', 'Koca ağaç mantarı' ve 'Çam mantarı' isimleriyle anılan mantar türü, ekim, kasım ve aralık aylarında yağışların ardından ormanlarda kendiliğinden yetişmektedir. Besin değerinin kırmızı ete yakın olduğu ifade edilen mantar yoğun ilgi görmektedir. Pazarlarda kilosu 15-20 lira arasında değişen mantar kırsal bölgeler vatandaşlar için de ciddi bir gelir kaynağı durumuna gelmiştir.²²⁰

²²⁰ <https://www.yenialanya.com/ekonomi/alanya-da-pazarin-krali-mantar-h296510.html> (erişim tarihi: 24.04.2018).

Fotoğraf 3.2 Dim Çayı Vadisinde Ormancılık Faaliyetlerine Katılan Kişiler (17.02.2018)

3.4. Madencilik

Araştırma sahasında herhangi bir madencilik faaliyeti yürütülmemektedir. Sahada madeni bir rezerv olup olmadığına da dair bilgi mevcut değildir. Sahanın büyük kısmı yaban hayatı geliştirme sahası ve orman olduğu için madencilik faaliyetlerine izin verilmesi mümkün gözükmemektedir.

3.5. Ticaret

Vadide ticari faaliyetlerin büyük kısmı üretilen tarımsal ürünün satışı ve turizm üzerinden gerçekleşir. Vadinin büyük çaplı bir ticari hacmi ya da özelliği yoktur. Ticari faaliyetlerin büyük kısmı Alanya merkezinde gerçekleşir. Dim Çayı Vadisinde iş yerlerinin büyük kısmı Kestel ve Tosmur'da toplanmıştır. Burada bakkal, market, manav, kırtasiye, hırdavatçı, kahvehane, berber gibi küçük çaplı işletmeler bulunur. Alışveriş merkezi yada büyük çaplı ticaret merkezleri yoktur. Vadide üretilen satış amaçlı ürünlerin bir kısmı Alanya merkezdeki sebze meyve haline satılır. Düşük miktardaki ihtiyaç fazlası üretim ise vadide ve Alanya'da kurulan yerel pazarlarda değerlendirilir. Kestel'de Çarşamba günleri Tosmur'da ise perşembe günleri pazar kurulmaktadır.

Akçatı Mahallesi el sanatı ürünleriyle ön plana çıkmaktadır. Kadınların yapmış olduğu küçük hediyelik eşyalar yine mahalle içerisine kurulan pazarlarda satılmaktadır. Bu şekilde geçimini sağlayan 14 hane vardır.

3.6. Ulaşım

Araştırma sahasının ulaşımı imkanları büyük oranda karayolundan ibarettir. Sahil şeridi boyunca uzanan bölgenin en önemli karayolu hatlarından olan Antalya-Mersin Karayolu Alanya ilçesinden ve Kestel-Tosmur Mahallelerinden geçer. Bu hat haricinde vadideki karayolları mahalle içi ve mahalleler arası yollardan oluşur. Kestel ve Tosmur Mahallelerinde mahalle içi yollar tamamen asfalt iken diğer mahallelerde kısmen asfalt, taşlık ya da toprak yollar mevcuttur.

Vadi içerisindeki bağlantıyı sağlayan yollardan 9 mahallenin yolu tamamen asfalt 5 mahallenin yolu ise kısmen asfaltdır. Kısmen asfalt yola sahip mahalleler Taşbaşı, Öteköy, Uğurlu, Bucak ve Yalçı'dır. Bu mahallelerin ortak özelliği Bucak hariç çok sarp ve engebeli alanlarda bulunmalarıdır. Bu yüzden yol yapımı oldukça zor olmaktadır. Bazı mahallelerin yolları geçmişte asfalt yapılmış ancak geçen sürede oldukça yıpranmıştır. Bu yollar haricinde yaylaya çıkarken kullanılan insan ve hayvan geçecek büyüklükte patikalar mevcuttur.

Kestel ve Tosmur Mahalleleri hariç hiçbir mahalleye günlük otobüs veya dolmuş hizmeti yoktur. Ancak haftada bir servisler gitmektedir. Bu durum mahalle sakinlerinin Alanya ve diğer mahallelerle bağlantısı konusunda sorun olmaktadır. Kendi aracına sahip olmayan kişilerin ulaşımında sıkıntılar yaşamaktadır.

Bölgede ya da Antalya da herhangi bir şehirlerarası demiryolu ağı yoktur. Alanya içerisinde de bir demiryolu ulaşım ağı bulunmamaktadır.

Bölgede deniz ulaşımı önemlidir. Dim Çayı Vadisinin denize kıyısı bulunsa da limanı bulunmamaktadır. Deniz kıyısında ancak balıkçı ve tur tekneleri dolaşır. Alanya'da ise iki adet yat limanı vardır. Bir tanesi genellikle günlük turistik tur teknelerini barındıran ve Alanya şehir merkezinde kalenin hemen altında bulunan Alanya yat limanıdır. Diğer liman ise Alanya'nın batı girişindeki Alanya Marina'dır. Alanya yat limanında yaklaşık 100 adet irili ufaklı tekne bulunmaktadır. Ayrıca liman turistik yolcu gemileri olan kruvazör gemileri için de özel iskelelere ve barınma alanına sahiptir. Zaman zaman önemli kruvazör gemiler limana yanaşmaktadır.²²¹

²²¹ <https://www.yatliman.com/limanlar/alanya-yat-limani/> (erişim tarihi: 07/05/2018).

3.7. Turizm

Bilindiği gibi Alanya doğal ve beşeri özellikleriyle Türkiye'nin en önemli turizm merkezlerinden biri konumuna gelmiştir.²²² İlçe 2016 yılında 6.425.835 kişi tarafından ziyaret edilmiştir. Bu ziyaretçilerin %30'unun Alanya'da konakladığı tahmin edilmektedir. Bu tahminle yaklaşık 2.150.000 turist Alanya'da konaklamıştır. Bu değerler Rusya ile diplomatik sorunların olduğu döneme aittir. Daha önceki yıllarda ziyaretçi sayısının 11 milyon civarında olduğu kaydedilmiştir. Konaklayan turist ise yaklaşık 4 milyon civarındadır. Alanya'ya gelen turistlerin büyük çoğunluğunu Alman, Rus ve İranlılar oluşturur.²²³ Alanya'da turizm altyapısı açısından toplam 622 adet tesis, 85.471 oda, 188.160 adet yatak mevcuttur.²²⁴

Alanya'da turizm faaliyetleri büyük ölçüde deniz, kum, güneş ekseninde gerçekleşmektedir.²²⁵ Alanya'nın sahip olduğu ünlü kumsallar ve etraflarına kurulmuş birçok otel turistleri kendine çekmektedir. Alara, İncekum, Avsallar, Türkler, Payallar, Konaklı; doğuda Oba, Tosmur, Kestel, Mahmutlar, Kargıcak, Demirtaş plajları Alanya'nın ünlü plajlarıdır.

Son dönemde tüm dünyadaki gibi ülkemizde de farklılaşmaya başlayan turist algı ve istekleri, turizmde yeni ve alternatif kaynakların değerlendirilmesini zorunlu hale getirmektedir.²²⁶ Dim Çayı Vadisinde turizm faaliyetleri iki ana eksenle toplanmıştır. Bunlar; Alanya'nın sahil şeridi boyunca olduğu gibi plaj ve otellerde gerçekleşen turizm faaliyetleri ve Dim Çayı üzerine kurulu olan piknik tesislerinde gerçekleşen günübirlik turizm faaliyetleridir. Oteller Kestel ve Tosmur Mahallelerinde bulunur. Piknik tesisleri ise Kuzyaka ve Kestel Mahalleleri sınırları içerisinde yer almaktadır. Bununla birlikte vadinin diğer bir turistik yeri olan Dim Mağarası da Kestel sınırlarında yer alır.

Alanya genelinde olduğu gibi Dim Vadisinin kıyı şeridinde de deniz turizmi gelişmiştir. Kestel ve Tosmur plajları ince kumuyla Alanya'nın tercih edilen plajları arasındadır. Bu plajlar halka açıktır ve bazı bölümleri oteller tarafından da kullanılmaktadır.

Kestel ve Tosmur'da 25 civarında otel ve pansiyon vardır. Bunlar arasında 5 yıldızlı, 4 yıldızlı ve 3 yıldızlı olanlar mevcuttur. Bu otellerde toplamda 4000 civarında oda mevcuttur. Ziyaretçi sayıları otellerden tarafından paylaşılmadığı için tam olarak bilinmemektedir. Ancak Kestel ve Tosmur otellerinin Alanya turizmi içerisindeki payı yüksek değildir. Çünkü kapasite açısından Alanya turizminin küçük bir parçasını oluşturmaktadır. Ancak turist sayısı tahmini

²²² Sarı, 2013: 62.

²²³ <http://www.altid.org.tr/tr/Turizm-Istatistikleri/1906-2015-Ziyaretci-Sayilari.html> (erişim tarihi:07.05.2018).

²²⁴ <http://www.alanya.gov.tr/alanyada-turizm1> (erişim tarihi:07.05.2018).

²²⁵ Sarı, 2013: 64.

²²⁶ Özdemir, 2011: 131.

olarak senede 100-120 bin olarak ifade edilmektedir. En fazla turistin geldiği aylar temmuz ve ağustostur.²²⁷

Fotoğraf 3.3 Tosmur Mahallesi Otelleri (Kaynak: www.tatilvitri.com) (Erişim Tarihi:25.05.2018)

Buradaki tesislerin tamamına yakını dışarıdan gelen kişiler tarafından işletilmektedir. Vadinin yerli insanı burada yönetici konumunda değildir. Ancak çalışanların önemli kısmı vadi sakinlerinden oluşmaktadır. Yukarı mahallelerden yaz aylarında gelerek garsonluk ve her türlü otel hizmetlerinde çalışanlar vardır. Bunların büyük kısmı genç yaştadır.

Son dönemde Dim Çayı Vadisi denilince en çok akla gelen yerlerden biri Dim Çayı üzerine kurulu piknik tesisleridir. Kıyıda sürdürülen deniz turizmine hem Alanya genelinde hem de vadi içerisinde önemli bir alternatif oluşmuştur. Alanya turizminin aksine yabancı turistten çok yerli turiste hitabet eden bir seçenek durumundadır. Şehir merkezlerinin sıcak ve nemli havasından kaçmak isteyen insanlar Dim Çayı'nın serin ve doğal ortamını tercih etmektedir. Burada bir çeşit ekoturizm faaliyeti gerçekleştirilmektedir.

Dim Barajı duvarının hemen alt kesiminden başlayarak kıyıya 1 km kalana dek uzanan Dim Çayı üzerine sıralanmış piknik tesisleri bulunmaktadır. Çay üzerinde 40 tane tesis bulunmaktadır. Bunlar Kestel ve Kuzyaka sınırları içerisinde yer alır. Tesislerin tamamı özel işletmelerdir. Büyük çoğunluğu vadi sakinlerine ait işletmelerdir. Çalışanların tamamına yakını vadi sakinleridir. Vadi genelinde son dönemdeki en önemli ekonomik gelir kaynağını bu tesisler

²²⁷ <http://www.altid.org.tr/tr/Turizm-Istatistikleri/1906-2015-Ziyaretci-Sayilari.html> (erişim tarihi:07.05.2018).

oluşturur. Daha önce vermiş olduğumuz verilerde de görüldüğü gibi pek çok mahallenin tarımdan daha öncelikli geçim kaynağı turizm olmuştur.

Fotoğraf 3.4 Dim Çayı Vadisi Piknik Tesisleri (17.02.2018)

Fotoğraf 3.5 Dim Çayı Vadisi Piknik Tesisleri Oturma Alanları (17.02.2018)

Tesislerin bir kısmı çay üzerine olduğu kadar vadi duvarlarına da platformlar inşa etmişlerdir. Bu işletmeler insanların çay suları üzerinde piknik yapmalarını, yemek yemelerini,

oturmalarını ve dinlenmelerini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Tesislerin çay üzerinde bölerek kendilerine ayırdığı havuzları vardır. Buralarda insanlar çay suları içerisinde yüzme imkanı bulur. Ayrıca tesisler çay suları içerisinde alabalık yetiştirerek taze bir şekilde insanlara sunar.

Fotoğraf 3.6 Dim Çayı Vadisi Tesislerinde Alabalık Havuzları (17.02.2018)

Piknik tesislerinin ziyaretçi sayılarıyla kesin kayıtlar tutulmamakla birlikte tesislerle yaptığımız görüşmelerde yaz aylarında bütün çay üzerinde günlük 20 bin civarında ziyaretçi ağırlandığı öğrenilmiştir. En fazla ziyaretçi temmuz ve ağustos aylarında gelmektedir. Bayram tatilleri ve diğer resmi tatillerde ziyaretçi sayısı günlük 30 bine kadar çıkmaktadır. Ziyaretçi sayısı her tesiste aynı değildir. Genellikle en büyük kapasite ve ziyaretçi sayısına sahip tesisler en yukarıda bulunur. Kıyıya doğru indikçe ziyaretçi sayısı azalır. Bunun sebeplerinden biri hem tesis büyüklüğü farklılığı hem de vadinin doğal yapısının kıyıya doğru bozulmasıdır. İnsanlar daha serin ve yeşil bir ortamda bulunmak istemektedir, kıyıya doğru orman örtüsü azaldığı için ziyaretçi sayısı azalır.

En büyük tesisler günde 2 bin ile 5 bin kişiyi ağırlar. Ziyaretçilerin büyük kısmı yerlidir. Yabancı turistlerin burayı ziyareti ancak safari turlarına katılmaları halinde gerçekleşmektedir. Çünkü yabancı turistler tatillerini büyük oranda otel içerisinde geçirdiği için Dim Çayı ve buradaki tesislerden haberdar olamamaktadır. Tesisler kış aylarında büyük oranda kapanmakta

ve tadilat yapmaktadır. Ancak birkaç tesis açık kalır ve ziyaretçi sayısı vadide günlük 40-50 kişi civarına kadar düşer.

Vadide turistik açıdan önemli bir diğer yer Dim Mağarası'dır. Mağara Kestel sınırları içerisinde bulunur. Deniz seviyesinden 232 metre yükseklikte bulunan mağara Cebireis Dağı'nın batı yamacında YHGS sınırı yakınında yer almaktadır. Mağaranın uzunluğu 410 metredir. Yatay ve yarı kuru mağara özelliği göstermektedir. 360 metrelik bölümü ziyarete açıktır. Mağara 4 ana salondan oluşur. Eni ve yüksekliği mağara içerisinde sürekli değişse 10-15 m civarındadır. Mağara içerisinde sarkıtlar, diktler ve damlataş oluşumları görülür. Mağara içi sıcaklığı yıl içinde sabit olup, 18 C derecedir. Mağara içinde küçük havuzlar ve son bölümünde de 200 m2 alanı ve 2 metre derinliği olan bir göl vardır.²²⁸

Fotoğraf 3.7 Dim Mağarası Girişi (15.10.2017)

²²⁸ <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10341/dim-magarasi---antalya.html> (21.05.2018).

Mağara'nın bir bölümü tarih öncesi ve tarihi devirlerde insanlar tarafından yaşam alanı olarak kullanılmış, turizme açılana kadar da zaman zaman keçi barınağı olarak değerlendirilmiştir. Yöre halkı mağarayı Gavurini olarak da adlandırmaktadır.²²⁹

Dim Mağarası ülkemizde özel bir işletme tarafından kullanıma açılan ilk mağara olma özelliği taşımaktadır. 1986 yılında keşfedilen mağara, 1990 yılında Doğal Sit Alanı olarak ilan edilmiş ve 1998 yılında ziyarete açılmıştır. Karstik mağaralara ait olağanüstü görünümünden örnekler sunan mağara turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir.²³⁰

Fotoğraf 3.8 Dim Mağarası (15.10.2017)

Özellikle yaz aylarında ilgi gören mağarayı yılda 60-90 bin kişi ziyaret etmektedir.²³¹ Ziyaretçilerin büyük kısmı yerlidir. Genellikle bireysel olarak ziyaret edilmektedir. Mağaranın astım hastalarına iyi geldiği dile getirilmektedir. Mağara etrafında inşa edilmiş kafeler ve hediyelik eşya mağazaları bulunmaktadır. Mağaraya giriş ücretlidir.

Önemli ekoturizm aktivitelerinden bir diğeri de safari turlarıdır. Geleneksel turizm faaliyetleri haricinde farklı bir aktivite arayan ve Alanya'nın doğasını merak eden turistler için 4 kişilik arazi araçlarıyla Alanya ve çevresinde turlar düzenlenmektedir.

²²⁹ Ceylan ve Demirkaya, 2006: 202.

²³⁰ <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10341/dim-magarasi---antalya.html> (21.05.2018).

²³¹ Mağara işletmesinden alınan rakamlardır.

Alanya'da çizilen 8 önemli safari güzergahının 6'sı Dim Çayı ve Yaban Hayatı Geliştirme Sahası içerisinde geçmektedir. Genellikle otellerden alınan müşteriler, belirlenen güzergahlarda gruplar halinde gezintiye çıkarılmaktadır. Bu esnada bazı Dim yerleşmelerine ve Dim Barajına uğranmakta, yaban hayatı geliştirme sahası içerisinde doğal güzellikleri ve yaşamı izleme fırsatı sunulmaktadır. Güzergâh üzerinde Akçatı gibi mahallelerde hediyelik eşya satışı yapılmaktadır.

Mola yeri olarak Dim Çayı üzerindeki anlaşımlı tesisler tercih edilmektedir. Burada ziyaretçiler yemek yemekte, dinlenmekte ve isteyenler havuzlara girmektedir. Bazı turlarda Dim Mağarası da ziyaret edilmektedir.

Yaz sezonu içerisinde günlük 2000-3000 turist safari turlarına katılmaktadır. Katılımcıların önemli kısmını yabancı turistler oluşturmaktadır. Tur fiyatları kişi başı 60 lira ile 100 lira arasında değişmektedir.

Dim Çayı Vadisi belirttiğimiz gibi yaban hayatı geliştirme sahası sınırları içerisinde yer almaktadır. Burada yaban keçisi türünün devamı için çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca av turizmi içinde önemli fırsatlar sunmaktadır. YHGS içerisinde her yıl sayılan erkek keçiler yeterli sayıya ulaşırsa bunların lisanslı avcılar tarafından vurulmasına izin verilmektedir. Bunun için belirlenmiş ücretler vardır. Son 3 yıldır avcılığa izin verilmemektedir.²³²

Bunlar haricinde vadi boyunca trekking ve bisiklet için uygun alanlar vardır. Zaman zaman vadide turlar düzenleyen gruplar mevcuttur.

²³² Alanya Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerden alınan bilgilerdir.

SONUÇ

Dim Çayı tarih boyunca bölgenin en önemli su kaynaklarından biri olmuş ve çevresinde insan topluluklarına ev sahipliği yapmıştır. Vadide fiziki ortamın beşeri ve ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisi belirgin şekilde görülmektedir. Vadinin sahip olduğu doğal özellikler insanlar açısından çekicilikler taşıırken bazen de gelişimin önünde bir engel oluşturmuştur. Suya yakınlık, serin iklim koşulları ve korunaklı ortam insanları vadiye çeken sebeplerden bazıları olmuştur. Ancak tarım arazilerinin darlığı, yoğun orman örtüsü, yüksek eğim ve engebe insanların beşeri ve ekonomik faaliyetlerini kısıtlamış ve gelişimin önüne geçmiştir.

Vadide yerleşmelerin tarihi çok eskiye dayanmaktadır. 15. yüzyılda Osmanlı egemenliğine giren bölgeye dair ilk kayıtlar 16. yüzyıl başına aittir. Ancak yerleşmelerin başlangıcının daha eski tarihlere kadar uzandığı bilinmektedir. 16. yüzyılda idari bakımdan bir nahiye olan vadi, bu vasfını cumhuriyete kadar sürdürmüştür. Osmanlı dönemine ait verilerde görüldüğü üzere vadi nüfusu yüzyıllar içerisinde durağan bir seyir izlemekte hatta düşüş göstermektedir. 1555 yılında 3655 olduğu düşünülen nahiye nüfusu 1830-31 yıllarında 1964 olarak tahmin edilmektedir. Aradan geçen sürede nüfusun düştüğü görülmektedir. Ancak iki veri arasında hesaplama farklılığı söz konusudur. 1555 nüfusu hane sayısının 5 ile çarpılmasıyla bulunmuşken 1830-31 nüfusu erkek sayısının iki ile çarpılması sonucu bulunmuştur. Bu yüzden gerçek nüfus ile tahminler arasında farklılıklar meydana gelebilir. Aradan geçen yaklaşık 300 yıllık dönemde Osmanlı Devleti'nin gerilemesi, savaşlar, göçler, felaketler, hastalıklar ya da zayıflayan ekonomik gibi faktörlerle nüfus azalma eğilimi göstermiş olabilir. Ayrıca iki tarih arasında nahiyeden ayrılan ya da nahiyeye katılan farklı köyler olmuştur. Bu durum da nüfusu etkilemektedir.

Cumhuriyet döneminde vadi nüfusu başlangıçtan günümüze kadar sürekli artış göstermektedir. 1935'e ait ilk verilerde 2161 olan vadi nüfusu 2016 yılına gelindiğinde 81 yıllık sürede yaklaşık 10 katına çıkarak 20618 olmuştur. Bu süreçte nüfus artış hızı her dönem aynı olmamıştır. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde halkın savaşımlardan yeni çıkmış olması ve İkinci Dünya Savaşı öncesinde bulunmasına rağmen vadi nüfus artış hızı yüksektir. 1935-40 yılları arasında nüfus artış hızı %4,17 olmuştur. Sonraki 10 yıllık periyot olan 1940-50 arasında ise nüfus artışı %1,47'ye gerilemiş ve bütün cumhuriyet döneminin en düşük seviyesine inmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın etkileri bu dönemde yoğunlaşmış olabilir. Sonraki yıllarda nüfus artış hızı zaman zaman artmış ve azalmıştır. En yüksek nüfus artış hızı ise 1990 ile 2000 yılları arasında %5,54 oranında gerçekleşmiştir. Ayrıca 2000 yılında ilk defa vadi nüfusu 10 binin

üzerinde kaydedilmiş ve 14991 olmuştur. Bu dönemde turizm faaliyetlerinin başlaması ve buna paralel olarak dışarıdan gelen göçlerin etkileri görülmektedir. 2000 yıllardan itibaren de nüfus artış hızı düzensiz devam etmiş ve 2015 ve 2016 yılları arasında nüfus artış hızı %3,97 olmuştur. 2016 yılında ilk defa vadi nüfusu 20 binin üzerine çıkmıştır.

Vadi genelinde nüfus artmasına rağmen bu durum bütün mahallelerde geçerli olmamıştır. 2000’li yıllara kadar genel olarak bütün mahallelerde artış gösteren nüfus, sonraki yıllarda büyük çoğunluğunda düşüşe geçmiştir. Bu tarihlerde ülke genelinde artış gösteren kırdan kente göçler vadi de yaşanmış ve özellikle kırsal mahallelerden şehre göçler meydana gelmiştir. Bölgede turizm faaliyetlerinin ön plana çıkması demografik açıdan da etkiler doğurmuş, vadinin bir bölümünde nüfus hızla artarken diğer bölümlerinde azalmaya devam etmiştir. Kestel ve Tosmur Mahalleleri dışarıdan göç alırken diğer mahallelerin çoğu dışarıya göç vermiştir. Bu iki mahalle aldıkları dış göçün etkisiyle nüfuslarını hızla artırmıştır. 2016 yılı itibarıyla vadi nüfusunun %85,2’si iki mahallede toplanmıştır.

Yapılan anketlere göre günümüzde 14 mahalleden 7’sinde dışarıya göç gerçekleşmekte iken kalan 7’sinde ise gerçekleşmemektedir. Dışarıya göç veren mahalleler ile turizm faaliyetlerine katılım arasında ters orantı bulunmaktadır. Turizm faaliyetlerinden uzak kalan ekonomik faaliyet çeşitliliğini sağlayamayan mahallelerde insanlar göçe daha yatkın durumdadır. Dışarıya verilen göçlerde dikkat çeken husus büyük kısmının Alanya merkeze yapılmasıdır. Yani insanlar Alanya’dan ya da bölgeden ayrılmak istememektedir. Yapılan göçlerde en büyük sebepleri iş bulma, eğitim, kırsal yaşamın zorlukları, şehir hayatına duyulan özlem, oluşturmaktadır. Geçmişte yapılan göçlerle ilgili sebepler de benzerdir. Ayrıca bazı mahallelerde evlenerek göç eden kişiler vardır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında nüfusun cinsiyet dağılımı, savaşlarda şehit olan ve silah altında bulunan erkekler dolayısıyla kadınlar lehine fazladır. Bu durum 1975 yılına kadar sürmüş ve bu tarihten sonra erkek sayısı kadın sayısından fazla olmaya başlamıştır. 2000 yılında turizm faaliyetlerinin hız kazanmasıyla birlikte dışarıdan gelen erkek işçi göçleriyle birlikte erkek sayısı kadın nüfusun oldukça üzerine çıkmıştır. Ancak sonraki yıllarda cinsiyet yapısı tekrardan dengelenmiştir.

Vadi nüfusunun büyük kısmı ilkokul mezunu kişilerden oluşmaktadır. Özellikle kırsal mahallelerde bu durum daha yaygındır. Okuryazar olup bir mezuniyeti olmayan kişi sayısı da oldukça fazladır. Ortaokul, lise ve üniversite mezunu kişilerin büyük çoğunluğu Kestel ve Tosmur Mahallelerindedir. Dışarıdan gelen eğitimli göçlerin etkisi görülmektedir. Ayrıca Kestel Mahallesi sınırları içerisinde açılan üniversite dolayısıyla eğitim seviyesi artmaktadır.

Vadideki kırsal mahalleler altyapı ve diğer imkanlar açısından oldukça geri durumdadır. Mahalleler içme suyu olmasına rağmen kanalizasyon sistemleri bulunmamaktadır. Bazı mahallelerin yolları bozuktur. Cami haricinde çoğu mahallede herhangi bir sosyal hizmet ya da mekan yoktur. Yalnızca birkaç mahallede bakkal bulunmaktadır. Günlük servis ya da otobüs olmadığı için ulaşım sıkıntısı çekilmektedir. İlkokul sadece Gümüşkavak Mahallesiinde bulunmaktadır ve diğer mahallelerden buraya taşınmalı eğitim yapılmaktadır. Kestel ve Tosmur Mahalleleri ise şehirselle özellikler gösterdikleri için bütün altyapı ve diğer imkanlara sahip durumdadır.

Tarih boyunca vadi ekonomisi esas olarak tarım ve hayvancılığa dayalı olmuştur. 16. yüzyıl kayıtlarından itibaren yapılan incelemelerde ekonomik faaliyetlerden alınan vergilerin tamamına yakını tarımsal üretim ve hayvancılıktan vergiler oluşturmaktadır. Tarımsal üretimin büyük kısmı tahıl ve sebze ürünleridir. Hayvancılığın ise tamamına yakını küçükbaş hayvan olan keçiden oluşmaktadır. Göçebe Yörük aşiretlerinin bu dönemde büyük keçi sürülerinin olduğu görülmektedir. 19. yüzyılda da ekonomik faaliyetler çok farklı değildir. Meyve üretim miktarları artmaya başlamıştır. İpekböcekçiliği faaliyeti vadide yaygınlaşmıştır. Ormancılık önemli ekonomik kaynaklarından biri haline gelmiştir.

Cumhuriyet döneminde de yerleşmelerin ekonomik yapısı çok farklı durumda değildir. Giderek artan nüfusla birlikte tarımsal üretim miktarları artsa da özellikle 2000'li yıllardan sonra bu durum tersine dönmüştür. Ekonomik faaliyetlerin başka yönere kayması, kente göç etme isteği, Dim Barajı'nın tarımsal sulamadaki olumsuz etkileri gibi sebeplerle tarım azalmaya başlamıştır. Aslında Dim Çayı Vadisi Alanya'da turuncgiller üretiminin ilk yapıldığı yer olarak ifade edilmektedir. Bu bakımdan saha Alanya tarımı açısından oldukça önemli bir konumdadır ancak beklenen seviyede tarımsal gelişim gerçekleştirilememektedir.

Dim Çayı yerleşmelerinde tarımın en büyük sorunları; vadi topraklarının büyük kısmını oluşturan 7. ve 8. sınıf verimsiz sahalar, sulama sıkıntısı, arazilerin çok parçalı ve dağınık olması, bazı mahallelerde kişi başına düşen arazi miktarının azlığı, gübre ve tarım ilaçlarının pahalılığı, yüksek erozyon, arazilerdeki taşlılık, tarımsal alet kullanımını etkileyecek derecede eğim ve tarımsal üretime zarar veren yaban domuzu gibi hayvanların varlığıdır. Ayrıca arazi şartlarından ve insanların ekonomik durumundan dolayı tarımsal alet ve ekipman varlığının oldukça az olması tarımda modern ve daha verimli yöntemlerin kullanılmasının önüne geçmektedir.

Alanya tarımı içerisindeki payı oldukça az olsa da yine de vadide önemli miktarda tarımsal üretim yapılmaktadır. Ancak üretimin büyük kısmı vadi sakinlerinin kendi ihtiyacını karşılamasına yetmektedir. Vadide en çok yetiştirilen ürünler meyve türleridir. Eğimli

yamaçlarda da üretime imkan verdiği için meyve ağaçları tercih edilmektedir. Vadide en çok üretimi yapılan ürün turunçgillerdir. Özellikle portakal ve limon yetiştirilmektedir. Turunçgiller üretimi vadinin orta ve alt kesimlerinde iklimin uygun olduğu alanlarda yapılmaktadır. Daha yukarıdaki mahallelerde soğuk kış şartlarından dolayı turunçgil üretimi gerçekleştirilememektedir. Bunun haricinde nar hem Alanya hem de vadi için ekonomik değeri olan önemli bir ürün haline gelmiştir. Vadide üretim alanı en geniş ikinci meyve durumundadır. Muz üretimi iklimden dolayı Kestel'deki seralarla sınırlı kalmaktadır. Ancak bu seralarda yüksek verimle üretim yapılabilmektedir. Bu ürünler haricinde yenidünya, üzüm, elma, erik gibi ürünler vadinin diğer önemli meyve türleridir.

Akdeniz Bölgesinin en karakteristik ürünlerinden olan zeytin vadide de neredeyse her evin bahçesinde yetiştirilmektedir. Yaklaşık 330 dönüm arazide 120 ton zeytin üretimi yapılmaktadır. Bunun büyük kısmı zeytinyağı için kalanı ise yemek için kullanılmaktadır.

Vadide tahıl üretimi sadece ihtiyacı karşılamak için amacıyla yapılır. Üretilen buğday Alanya'da un haline getirilmektedir. Buğday haricinde mısır üretimi yapılır. Az miktarda ise arpa üretilmektedir. Hayvancılık azaldığı için yem bitkileri üretimi de azalmaktadır.

Sebze de kırsal mahallelerde her ailenin bahçesinde yetiştirdiği ürünlerdir. Özellikle en çok ekilen ürünler domates ve salatalıktır. Bu ürünler Kestel'de seralarda da yetiştirilir. Seralarda yetiştirilen ürünler yurtiçi pazara ulaştırılır.

Son dönemde vadide hayvancılık faaliyetleri giderek azalmaktadır. Özellikle hayvanlarla yaylaya çıkma kültürünün değişmesiyle küçükbaş hayvancılık özellikle de keçi sayısı giderek düşmektedir. Her mahalle de ancak birkaç kişinin büyük sürüleri vardır. Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği günümüzde daha fazla rağbet görmektedir. Ahırlarda yetiştirilmesi kolay olduğu ve yayılmaya gerek olmadan bakılabildiği için büyükbaş hayvan tercih edilmektedir. Ancak genellikle her ailenin ancak birkaç hayvanı vardır.

İpekböcekçiliği vadinin tarihi mesleklerinden birisidir. Ancak günümüzde bu faaliyetin de azaldığı görülmektedir. Vadide halen ipekböcekçiliği yapılan mahalleler vardır. Senede 11300 kilo gibi önemli miktarda da ipek kozası üretimi gerçekleştirilir. İpekböcekçiliği gelir açısından da önemli bir faaliyettir.

Gerek Alanya'da gerekse Dim Çayı Vadisinde turizm faaliyetleri 1990 yılından itibaren ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu tarihten sonra kıyıda kurulan oteller ve Dim Çayı üzerinde oluşturulan sosyal tesisler vadide turizmin gelişimine imkan tanımıştır. Vadide turizm faaliyetleri Dim Barajı'nın kuruluşu ile birlikte sekteye uğrasa da günümüzde artarak devam etmektedir. Vadide turizm faaliyetlerinde istihdam edilen pek çok kişi mevcuttur. Baraj etrafı ve altındaki mahallelerde turizm birincil ekonomik faaliyet haline gelmiştir. Çay üzerindeki

sosyal tesislerin sahipleri ve çalışanları vadi sakinleridir. Ancak kıyıda bulunan otellerin sahipleri yabancı kişilerdir. Bu durumdan dolayı vadi sakinleri deniz turizminden yeterince katkı sağlayamamaktadır. Kestel ve Tosmur Mahallelerinde deniz turizmi sayesinde senede yaklaşık 100-120 bin turist ağırlanmaktadır. Vadi içerisindeki sosyal tesisler ise yaz aylarında günlük 15 ila 20 bin kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Dim Mağarasıyla birlikte vadi turizm için oldukça büyük bir potansiyele sahiptir.

Dim Çayı Vadisi, doğal ve beşeri yapısıyla birlikte Alanya ve ülkemiz için önemli bir değerdir. Vadide sosyoekonomik gelişimin sağlanmasıyla birlikte doğal yapının da korunması gereklidir. Yüzyıllar boyu insanlara yurt olmuş vadi, son 20 sene içerisinde çok büyük değişimlere sahne olmuştur. Dim Barajı'nın yapımıyla birlikte vadinin doğal yapısı bozulmuş, vadi yatağının gelişim süreci sekteye uğramıştır. Pek çok önemli hayvan ve bitki türüne ev sahipliği yapan vadinin korunması için gerekli önlemlerin alınması gereklidir. Dim HES, Alanya'ya elektrik, içme ve sulama suyu temin etmek gibi faydalı amaçlarla yapılsa da, inşa edildiği alanda yaşayan insanların durum, beklenti ve isteklerinin göz önüne alınmadan bir yol izlendiği görülmektedir. Baraj yapımı esnasında birçok aile evinden ve geçmişinden ayrılmak zorunda kalmış, tarihi değere sahip eserler sular altında kalmıştır. Ayrıca insanlar vadinin hayat kaynağı olan Dim Çayı'ndan uzaklaştırılmış, çaydan elde ettikleri pek çok şeyden mahrum kalmıştır. Yapılış amaçları arasında sulama suyu temini olan baraj gölünün etrafındaki bütün mahalleler tarımda su sıkıntısı çekmektedir. Bu mahalleler Dim Çayı'na çok yakın olmalarına rağmen çaydan su alamamaktadır. Bu durum maalesef ironik bir sorun haline gelmiştir. Geçmişte çayda yapılan balıkçılık faaliyetleri baraj inşaatından sonra yasaklandığı için durdurulmuştur. Çay üzerine inşa edilen sosyal tesislerin önemli bir kısmı baraj gölü yüzünden kapatılmıştır. Baraj işletmesinin insanlar üzerinde bir baskı unsuru olmadan ve yöre sakinlerinin de isteklerini göz önüne alacak şekilde yönetimi yörenin gelişimine daha çok katkı sağlayacaktır.

Vadide dengesiz nüfus dağılımını hafifletmek amacıyla turizm faaliyetlerini yöre sakinlerinin de arzusu durumunda bütün vadiye yayacak çalışmalar yapılmalıdır. Safari turlarının sıklaştırılması ve bütün vadiyi kapsaması, yöresel ürün satışları yapılması vadide turizme katkı sağlayabilir. Vadiye kurulacak teleferik gibi araçlar insanların vadinin doğal güzelliklerini görmelerine ve bu sayede vadinin turizm çekiciliğinin artırılmasına imkan sağlayabilir. Alanya'ya gelen yabancı turistlerin otel dışına çıkmalarının sağlanması ve vadiyi ziyaret etmeleri için turlar düzenlenmesi Dim Çayı üzerindeki turizme çok katkı sağlayacaktır.

Mahallelerde altyapı imkanlarının geliştirilerek, insanların kırsalda kalmasını sağlayacak yolların ortaya çıkartılması, sağlık ocağı ve bakkal gibi temel ihtiyaç mekanlarının

açılması, köy kahveleri ya da diğer sosyal alanların yeniden faaliyete geçirilerek eski köy yaşamına dair ortam hazırlanması, dışarıya gerçekleşecek göçlerin önüne geçebilir.

Tarımsal açıdan mahalle sakinlerine destek verilmesi, ürün satın alma garantisi verilmesi, sulama suyu konusunda sıkıntıların giderilmesi, tarımsal üretimin arttırılması konusunda teşvikler sunulması, arazilerin boş kalmasına izin verilmemesi, arazilerin ıslahı konusunda insanlara yardımcı olunması vadi tarımına olumlu katkılar sunacaktır.

Yine hayvancılık faaliyetleri konusunda et ve süt alan kurumlarla bağlantılar kurulması, geleneksel yaylacılık kültürünün sürdürülmesi için çalışmalar yapılması gereklidir. İpekböcekçiliğinin ön plana çıkartılarak bütün vadi için önemli bir değer olduğunun insanlara aşılması ve üretimi için destek verilmesi, ipekböcekçiliği ve elde edilen ürünlerin turizm açısından da kullanılarak farklı gelir yollarının elde edilmesi sağlanmalıdır.

Sahanın doğal ve beşeri özellikleriyle korunması gerek Alanya gerekse ülkemiz adına önemlidir. Yüzyıllardır Alanya çevresinin su ihtiyacını karşılayan Dim Çayı ve etrafındaki ortamın zarar görmesi yörede gelecek adına önemli sorunlara sebep olacaktır. Yüksek oranda şehirleşme ve yapılaşma tehdidi altında olan Alanya yöresindeki ender doğal alanlardan biri olan Dim Çayı Vadisinin varlığı ekolojik dengelerin korunması açısından da değerlidir.

KAYNAKÇA

- Ak, M. (2004). “19. Yüzyıl Nüfus Sayımlarına Göre Alaiye Sancağı”. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32: 67-96.
- Akgül, M. (1989). *16.Yüzyıl Arşiv Kayıtlarına Göre Alaiyye’nin Sosyal ve Ekonomik Hayatı ile Nüfus ve İdari Taksimatı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akkuş, A. (2007). *Jeomorfolojiye Giriş*. Eğitim Kitabevi Yayınları, Konya.
- Akova, S. B. (1997). “Türkiye’de Muz Ziraatinin Coğrafi Dağılışı ve Özellikleri.” *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 5: 139-178.
- Akyılmaz, B. (1999), “Osmanlı Devletinde Merkezden Yönetimin Taşra İdaresi”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4: 127-156.
- Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, (2008). *Dim Çayı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Gelişme ve Yönetim Planı*. T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Antalya.
- Antalya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, (2009). *Antalya İli Kuraklık Eylem Planı*. Antalya.
- Atalay, İ. (1989). *Toprak Coğrafyası*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, no.8, İzmir.
- Atalay, İ. (2006). *Toprak oluşumu, Sınıflandırılması ve Coğrafyası*. Çevre ve Orman Bakanlığı, Ankara.
- Avşın, G. (2006). *16. Asrın İlk Yarısında Anadolu Eyaleti’nde Gayrimüslimler (Tahrir Defterlerine Göre)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Başkaya, Z. (2013). “Gelişimi ve Dağılışı Bakımından Türkiye İpekböcekçiliğinde Bilecik İlının Yeri, Sorunları ve Çözüm Önerileri”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18 (30): 257-286.
- Bilgili, B. (2010). *Akdağ ve Cebireis Dağı (Alanya-Antalya) Florası*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- BOA, ML. VRD. TMT. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Maliye Varidat Temettuat Defteri), nr. 16557.
- BOA, NFS. d. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Nüfus Defteri), nr. 3365-3366.
- BOA, TD. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Tapu Tahrir Defteri). nr. 990.
- BOA, TK.KKA. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Tapu Kadastro, Kuyüd-i Kadime Arşivi). nr.172.

- Bozatay, Ş. A. ve Demir, K. A. (2014). “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (10): 71-89.
- Bozkaya, Ö. (2001). “Demirtaş-Alanya Yöresinde Alanya Napılarının Metamorfizmasına İlişkin Yeni Mineralojik Bulgular, Orta Toroslar, Türkiye”. *Hacettepe Üniversitesi Yerbilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi Bülteni*, 22(23): 71-86.
- Bulut, İ. (2006). *Genel Tarım Bilgileri ve Tarımın Coğrafi Esasları*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Ceylan, S. ve Demirkaya, H. (2006). “Dim Mağarasının (Alanya) Kaynak Değerleri, Turizmde Kullanımı ve Sürdürülebilirliği”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 11(15): 199-222.
- Çakar, E. (2000). “Halep Sancağında Türkçe Yer Adları”. *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi OTAM*, 11(11): 83-107.
- de Peyronnet, P. (1971). “Alanya Bölgesinin (Güney Toroslar) Jeolojisi, Metamorfik Boksitin Kökeni”. *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, 76: 98-123.
- Deli, A. ve Turan, A. (2002). “Orta Toroslarda Köprülü (Gündoğmuş-Antalya) Yöresinin Stratigrafisi”. *Cumhuriyet Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 19(2): 105-122.
- Deli, S. (2010). *Anamur (Mersin) Civarındaki Alanya Birliği Metamorfitlerinin Jeolojisi ve Metamorfizma Özellikleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Demir, M. (2017). *13. Yüzyıl Doğu Akdenizi'nin (Antalya-Alanya-Misis-Tarsus-Anazarba-Lazkiye-Süveydiye) Siyasi, Sosyal Ve Ekonomik Tarihi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Antalya.
- Doğanay, H. (1997). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2982, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 877, Eğitim Dizisi: 10, İstanbul.
- Doğanay, H. ve Orhan, F. (2016). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. Pegem Yayınları, Ankara.
- Dönmez, Y. (1984). *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları*. Güryay Matbaacılık, İstanbul.
- Duman, H. (2004). “Alanya'nın Floristik Yapısı”. *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III*, 9. Tarih ve Kültür Semineri, 1999: 465-469.
- Ekinci, İ. (2011). “Osmanlı Deniz Ticaretinde Ölçü Birimlerinin Batılılaşmasına Bir Örnek: Kile'den Tonilatoya, Moorsom Usulü'nün Uygulanması”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(17): 311-324.
- Elibol, N. (2007). “Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 12: 135-160.

- Ercan, Y. (1991). “Osmanlı İmparatorluğu’nda Gayrimüslimlerin Ödedikleri Vergiler ve Bu Vergilerin Doğurduğu Sosyal Sonuçlar”. *Belleten*, 55(213): 371-391.
- Ergene, A. (1997). *Toprak Biliminin Esasları*. Öz Eğitim Basın Yayın Dağıtım, Konya.
- Erinç, S. (1984). *Klimatoloji ve Metodları*. Gür-ay Matbaası, İstanbul.
- Ertürk, M. (2000). *İskilip İlçesinin Coğrafyası*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Günbulut, A. (2013). *Cumhuriyet Döneminde Antalya’da İpekböcekçiliği Eğitimi (1926-1960)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya.
- Güner, İ. ve Ertürk, M. (2005). “Fethiye’de Yaylalar Ve Yaylacılık”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10(14): 141-178.
- Hoşgören, M. Y. (2004). *Hidroğrafya’nın Ana Çizgileri I Yeraltı suları, Kaynaklar, Akarsular*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Hoşgören, M. Y. (2015). *Jeomorfoloji’nin Ana Çizgileri*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü (1968). *Köylerimiz*. Başbakanlık Basımevi D. S. İ., Ankara.
- İzbırak, R. (1986). *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Kalaycı, E. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Asil Yayıncılık, Ankara.
- Kallek, C. (2002) “Kile”, *DİA*, 25: 571.
- Kansun, G. (2000). *Alanya-Demirtaş-Bucak-Kızılcaşehir (ANTALYA) Civarının Stratigrafi, Petrografi ve Jeokimyasal İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Kökten, K. İ. (1959). “Tarsus-Antalya Sahil Şeriti Üzerinde ve Antalya Bölgesinde Yapılan Tarihöncesi Araştırmaları”. *Türk Arkeoloji Dergisi*, VIII-2 :10-16.
- Lloyd, S. ve Rice D. S. (1989). *Alanya (Alaiyya)*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Okay, A. (1989). “An Exotic Eclogite/Blueschist Slice in a Barrovian-Style Metamorphic Terrain, Alanya Nappes, Southern Turkey”. *Journal of Petrology*, 3(1): 107-132.
- Okay, A. I. ve Özgül, N. (1982). “Blueschists and eklogites from the Alanya Masif, Turkey”. (Abstract) *The geological evolution of the Eastern Mediterranean*, Edinburg.
- Okay, A. I. ve Özgül, N. (1984). “HP/LT metamorphism and the structure of the Alanya Massif, Southern Turkey: An allochthonous composite tectonic sheet”. *Geological Society, London, Special Publications*, 17: 429-439.

- Önal, G. A. (2012). *Alanya'nın Yer Adları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Özdemir, Ü. (2011). "Safranbolu'nun Kültürel Miras Kaynakları ve Korunması". *Doğu Coğrafya Dergisi*, 16(26): 129-142.
- Özgen, N. (2016). "Bilimsel Araştırmanın Temelleri Üzerine". N. Özgen (Ed.). *Beşeri Coğrafyada Araştırma Yöntemleri ve Teknikler*. Pegem Akademi, Ankara, 2-24.
- Özgül, N. (1976). "Toroslar'ın Bazı Temel Jeoloji Özellikleri". *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, 19: 65-78.
- Özgür, M. (1996). "Türkiye'de İpekböcekçiliği". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 12: 95-106.
- Özkan, S. H. (2014). *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Alâiyeli Memurlar (1879-1909)*. ALSAV, Alanya.
- Sandal, E. K. (2016). "Nicel Araştırmalarda Güvenirlik- Geçerlilik ve Etik". N. Özgen (Ed.). *Beşeri Coğrafyada Araştırma Yöntemleri ve Teknikler*. Pegem Akademi, Ankara, 158-196.
- Saraçoğlu, H. (1989). *Akdeniz Bölgesi*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Öğretmen Kitapları Dizisi: 175, İstanbul.
- Sarı, C. (2013). *Alanya İlçesinin Alternatif Turizm Kaynakları*. Grafiker Yayınları. Ankara.
- Seydioğulları, S. (2011). *Alanya Doğa Tarih Kültür*. Alanya Ticaret ve Sanayi Odası, Alanya.
- Solak, İ. (2008). "Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Anadolu'da Meyve ve Sebze Üretimi". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(24): 217-251.
- Sür, A. (1977). *Alanya'nın İklimi*. Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Yayınları, no.270, Ankara.
- Şahin, C., Doğanay, H. ve Özcan, N. A. (2005). *Türkiye Coğrafyası*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Şahinalp, M. S. (2006). "Şanlıurfa Şehri'nin Kuruluşuna Etki Eden Etmenler". *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 4 (1): 105-127.
- Şahinler, N. ve Şahinler, S. (2002). "Hatay İl'inde İpekböceği Yetiştiriciliğinin Mevcut Durumu Sorunları ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Araştırma". *MKÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(1-2): 95-104.
- Tunçdilek, N. (1967). *Türkiye İskan Coğrafyası Kır İskanı (Köy-Altı İskan Şekilleri)*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları:1283, İstanbul.
- Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (2016). *Beşeri Coğrafya İnsan. Kültür. Mekan*. Çantay Kitabevi, İstanbul.

- Türkiye İstatistik Kurumu, (2017). Resmi İstatistik Verileri (CD).
- Türkay, C. (1979). *Basbakanlık Osmanlı Arşivlerine Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*. Tercüman Kaynak Eserler Dizisi, İstanbul.
- Umar, B. (1993). *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*. İnkılâp Kitabevi, Ankara.
- Ustaoglu, Z. (2017). "XVI. Yüzyılda Alaiye (Nüfus ve Yerleşme)". *Asia Minor Studies*, 5(10): 133-149.
- Yağmur, E. A., Kunt, K. B. ve Durmuş, H. (2011). "Türkiye'nin İlk Mağara Akrebi Kaydı". *İstanbul. 5. Ulusal Speleoloji Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 18-21 Mart 2011. İstanbul, 74.
- Yetkin, H. (2004). "İlçemizde Köy Adları ve Geldileri". *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III*, 1998. Alanya. 273-275.
- Yetkin, H. (2012). *Alanya, Düünden Bugüne Alanya'da Yaşam*. Matbaacı Grafik Basım, Alanya.
- Yulafcı, A. (2015). *Samsun İlinde Kırsal Göçün Sebepleri ve Tarıma Etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Tarımsal Ekonomi Ve Politika Geliştirme Enstitüsü, Tokat.
- Zaman, S. (2007). *Fonksiyonel Değişim Sürecinde Antalya Beydağları Yaylaları*. Atatürk Üniversitesi Yayınları, no:967, Erzurum.

İnternet Kaynakları

- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b043aca0ad152.22479617 (erişim tarihi: 22.05.2018).
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a32481b3fed94.61518470 (erişim tarihi: 22.05.2018).
- <https://www.yatliman.com/limanlar/alanya-yat-limani/> (erişim tarihi: 07/05/2018).
- <http://www.altid.org.tr/tr/Turizm-Istatistikleri/1906-2015-Ziyaretci-Sayilari.html> (erişim tarihi:07.05.2018).
- <http://www.alanya.gov.tr/alanyada-turizm1> (erişim tarihi:07.05.2018).
- https://adana.tarim.gov.tr/Belgeler/Yayinlarimiz/nar_yetistiriciligi_2010.pdf (erişim tarihi:21.03.2018).
- <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10341/dim-magarasi---antalya.html> (erişim tarihi: 21.05.2018).
- <https://www.yenialanya.com/ekonomi/alanya-da-pazarin-krali-mantar-h296510.html> (erişim tarihi: 24.04.2018).
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5b1fa53d77a758.10747275 (erişim tarihi: 25/05/2017).

<https://www.yatliman.com/limanlar/alanya-yat-limani/> (erişim tarihi: 07/05/2018).

EK 1- MAHALLE GENEL BİLGİ ANKETİ

1.1. Coğrafi Durum ve Altyapı

1.1.1. Köyün adı:

1.1.2. Köyün genel arazi yapısı

- a) Ova (düz ya da hafif eğimli)
- b) Yamaç (orta eğimli)
- c) Dağlık (fazla eğimli)

1.1.3. Köy merkezinin yaklaşık rakımı : m

1.1.4. Köyün bağlı olduğu ilçeye olan uzaklığı :
..... km

1.1.5. Köyün altyapı imkânları (tablodan işaretleyiniz)

ALTYAPI UNSURLARI	İşaretleyiniz
Köyün anayola bağlantısı tamamen asfalt	
Köyün anayola bağlantısı kısmen asfalt	
İlçeye günlük yolcu taşıyan minibüs vb. ulaşım araçları var	
İçme suyu şebekesi	
Kanalizasyon sistemi var	
Sağlık ocağı	
Eczane	
5 yıllık ilköğretim okulu	
8 yıllık ilköğretim okulu	
Lise	
İnternet	
Jandarma karakolu	
Cami	
Belediye ve bununla ilgili birim ve yapılar	
Haftalık sebze-meyve pazarı	
Diğer (belirtiniz)	

1.1.6. Köydeki işyerleri (tablodan işaretleyiniz)

KÖYDEKİ İŞYERLERİ	İşaretleyiniz
Un değirmeni	
Mezbaha	
Mandıra	
Berber	
Otel-motel-pansiyon	
Diğer Turizm İşletmeleri	
Fırın	
Sebze-meyve hali	

Kahvehane	
Akaryakıt istasyonu	
Terzi	
Fabrika (un, yem, salça, tuğla-kiremit, çay, fındık, süt vb.)	
Atölye (marangoz, oto tamir, demir doğrama vb.)	
Diğer (belirtiniz)	

1.1.7. Köyde ikamet edenlere tarım dışında gelir sağlayan faaliyet ya da kaynaklar

FAALİYET YA DA KAYNAKLAR	Bu faaliyetlerden gelir elde eden hane sayısı
El sanatları (halı, kilim vb.) ile uğraşan haneler	
Balıkçılık (ticari anlamda)yapan haneler	
Köy dışında mevsimlik işçilik (inşaat vb.) yapan haneler	
Yevmiyeli tarım işçiliği yapan haneler	
Yolcu taşımacılığı, servisçilik, kamyonculuk yapan haneler	
Köyde ikamet edip de geliş-gidiş yaparak köy sınırları dışında kamu ya da özel sektör kuruluşlarında memur, işçi ya da işyeri sahibi (esnaf) ya da ortağı olarak çalışan haneler	
Turizm Faaliyetleri	
Köy sınırları içinde özel ya da kamuya ait fabrika, imalathane, atölye, santral, okul, belediye, mandıra vb. yerlerde memur, işçi ya da işyeri sahibi (esnaf) ya da ortağı olan haneler	
Köy sınırları dışında kamu ya da özel sektör kuruluşlarında memur, işçi ya da işyeri sahibi (esnaf) ya da ortağı olarak çalışan ve köy dışında ikamet ederek köye belli zamanlarda gelen aile bireyleri	
Diğer (belirtiniz)	

1.2. Tarımsal Yapı

1.2.1. Köydeki tarım arazilerinin % kaçını sulanabilmektedir

1.2.2. Köyde oturan hanelerin sahip olduğu ortalama arazi büyüklüğü tahmini olarak nedir?
.....dekar

1.2.3. Arazi mülkiyeti ve kullanımı (tablodan işaretleyiniz)

ARAZİ MÜLKİYETİ VE KULLANIMI	Adet
Köyde hiç arazisi olmayan hane sayısı	
Köyde oturup da tarımla uğraşmayan hane sayısı	

1.2.4. Köyün tarımsal altyapısı

ALTYAPI UNSURLARI	İşaretleyiniz
Tarımsal kooperatif (faal vaziyette)	
Ürün üretici birliği	

Sulama tesisleri var (gölet, sulama kanalları, sulama birliği pompaj üniteleri)	
Yeterli sulama kaynakları var (akarsu, göl, yer altı suları)	
Köyün yaylası var	
Köyün yeterli büyüklükte merası var	
Köyde ürünlerinden (odun vb.) yararlanan orman var	
Köyde ekonomik anlamda balık elde edilen akarsu, göl ve deniz var	
Diğer	

1.2.5. Köydeki tarımsal faaliyetler için köy dışından işçi getirilmekte midir?

a) Evet b) Hayır

1.2.6. Köydeki traktör sayısı adet

1.2.7. Köydeki tarımsal problemler (tablodan işaretleyiniz)

TARIMSAL PROBLEMLER	İşaretleyiniz
Arazilerin çok parçalı ve dağınık olması	
Hane başına düşen tarım arazilerinin yetersiz olması (insanların geçimini sağlayacak düzeyde olmaması)	
Her yıl ya da 2-3 yılda bir tarımsal faaliyetlerin zarar ettirmesi	
Sulama suyu yetersizliği	
Yazın uzun süreli kurak mevsim, yağışların düzensizliği	
En az birkaç yılda bir don olayları ve ürünlerin bundan zarar görmesi	
Tarım arazilerinin uzun süre kar altında kalması	
Sık sık sel baskınları	
İleri derecede erozyon	
Topraklarda tuzlanma, çoraklaşma	
Arazilerde taşlılık	
Arazilerin traktörle çalışmayı engelleyecek ya da riskli hale getirecek ölçüde eğimli (dik) olması	
Ekili ürünlere sık sık zarar veren yabani domuz	
Hayvanlara ve insanlara zarar veren ayı, kurt vb. vahşi hayvanlar	
Diğer	

4

1.2.8. Köyde yetiştirilen belli başlı bitkisel ürünler (tablodan işaretleyiniz)

[illegible]

--	--	--

1.2.9. Köydeki belli başlı hayvancılık faaliyetleri (tablodan işaretleyiniz)

YETİŞTİRİLEN HAYVANLAR	Yaklaşık miktarı (baş)	Bunlardan köy dışına satılanları işaretleyiniz
Sığır-manda		
Koyun-keçi		
Arı kovanı		
İpekböceği		

1.3. Nüfus ve Göç

1.3.1. Köyün 1990 yılı nüfusu: kişi

1.3.2. Köyün 2000 yılı nüfusu: kişi

1.3.3. Köyün 2016 nüfusu: kişi

1.3.4. Köydeki hanelerin durumu (tablodan işaretleyiniz)

HANELERİN DURUMU	Adet
Yıl boyu kullanılan (içinde oturulan) hane sayısı	
Yıl boyu boş olan, kullanılmayan hane sayısı	
Yılın belli dönemlerinde kullanılan hane sayısı	

1.3.5. Son 10 yılda köyden dışarıya göç eden ve tamamen boşalan hane sayısı adet

1.3.6. Son 10 yılda aile fertlerinin bir kısmı köyden dışarıya göç eden, tamamen boşalmayan hane

sayısı adet (Kısmî göç)

1.3.7. Hanelerin tamamen ya da kısmen boşalması yoluyla son 10 yılda köyden göç eden kişi sayısı.....

1.3.8. Son 10 yılda göç eden hanelerin (ya da ailelerin) göç ettikleri yerler (tablodan işaretleyiniz)

GÖÇ EDİLEN YERLER	Hane sayısı
Bağlı oldukları ilçe merkezi	
Antalya il merkezi	
Başka bir il merkezi	
Yurt dışı	

1.3.9. Köyden göç edip de son 10 yılda köye tamamen geri dönen hane (ya da aile) sayısı adet

1.3.10. Köy halkından olmayıp da son 10 yılda dışarıdan köye gelip yerleşen hane (ya da aile) sayısı adet

1.3.11. Geçmişte ekilip dikilirken göç dolayısıyla bugün artık hiç kullanılmayan, terk edilmiş tarım arazilerinin (tarla, bahçe vb.) yaklaşık miktarı dekar

1.3.12. Geçmişte kullanılırken göç dolayısıyla bugün artık hiç kullanılmayan ahır, ağıl sayısı adet

1.3.13. Geçmişte kullanılırken göç dolayısıyla bugün artık hiç kullanılmayan samanlık, ambar sayısı adet

1.3.14. Köyde son 10 yılda yapılan yeni ev sayısı adet

1.3.15. Köyde son 10 yılda yapılan ahır, ağıl vb. tarımsal yapı sayısı adet

EK 2- MAHALLEDE İKAMET EDEN HANELERLE İLGİLİ ANKET SORULARI

İlçesi Mahallesi

2.1. Hanenin Özellikleri

2.1.1. Hanede oturan nüfus sayısı kişi

2.1.2. Hane reisinin eğitim durumu:

- a) Okur-yazar değil b) Okur-yazar c) İlkokul
d) Ortaokul e) Lise f) Yüksekokul

2.1.3. Hanenin mahallede tarım dışında bir gelir kaynağı var mı?

- a) Evet b) Hayır

2.1.4. Tarım dışı gelir kaynakları (tablodan işaretleyiniz)

FAALİYET YA DA KAYNAKLAR	İşaretleyiniz
El sanatları (halı, kilim vb.)	
Balıkçılık (ticari anlamda)	
Köy dışında mevsimlik işçilik (inşaat vb.)	
Yevmiyeli tarım işçiliği	
Yolcu taşımacılığı, servisçilik, kamyonculuk	
Köyde ikamet edip de geliş-gidiş yaparak köy sınırları dışında kamu ya da özel sektör kuruluşlarında memur, işçi ya da işyeri sahibi (esnaf) ya da ortağı olarak çalışma	
Köy sınırları içinde özel ya da kamuya ait fabrika, imalâthane, atölye, santral, okul, belediye, mandıra vb. yerlerde memur, işçi ya da işyeri sahibi (esnaf) ya da ortağı olarak çalışma	
Diğer (belirtiniz)	

2.2. Hanenin Köydeki Mal Varlığı

2.2.1. Alet-makine varlığı (tablodan işaretleyiniz)

ALET VE MAKİNELER	Adet
Traktör	
Toprak işleme aletleri (pulluk, kazayağı vb.)	
Ekim-dikim makineleri	
Sulama ekipmanları	
İlaçlama aletleri	
Hasat makineleri (biçerdöver, biçerbağlar vb.)	
Harman makineleri (batöz vb.)	
Diğer	

2.2.2. Kullandığı arazi miktarı (tablodan işaretleyiniz)

ARAZİ TÜRÜ	Dönüm
Tarla arazisi (dekar)	
Çayır, otlak ve yoncalıklar	
Meyve ağaçları	
Kavaklık, söğütlük vb. meyvesiz ağaçlıklar	
Sera	
Diğer	

2.2.4. Hayvan varlığı (tablodan işaretleyiniz)

HAYVAN TÜRLERİ	Sayısı
Sığır-manda (baş)	
Koyun-keçi (baş)	
Arı (kovan)	
İpekböceği	

2.3. Göç Bilgileri

2.3.1. Hane olarak köyden dışarıya topluca göç etmeyi düşünüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

2.3.2. Cevap evet ise kaç yıl içinde

2.3.3. Hane olarak göç etmeyi düşündüğünüz yerler (tablodan işaretleyiniz)

GÖÇ EDİLMESİ DÜŞÜNÜLEN YERLER	İşaretleyiniz
Bağlı oldukları ilçe merkezi	
Antalya il merkezi	
Başka bir il merkezi	
Yurt dışı	

2.3.4. Haneye göç etmeyi düşündüren sebepler (tablodan işaretleyiniz)

HANEYE GÖÇ ETMEYİ DÜŞÜNDÜREN SEBEPLER	İşaretleyiniz
1-KÖYDEN DIŞARIYA İTEN FAKTÖRLER	
A) EKONOMİK FAKTÖRLER	
Geçim sıkıntısı	
Arazi veya hayvan yetersizliği	
Yeterli alet-ekipman olmaması	
Arazilerin verimsizliği (kıraç, eğimli, taşlı vb. araziler)	
Ürünlerin para etmemesi, satılamaması	
Yeni arazi almak, mevcut araziyi işlemek için; gübre, ilaç vb. almak; hayvan almak ve beslemek; işçi çalıştırmak için yeterli para (sermaye) olmaması	
Hastalık ve sakatlık sebebiyle çalışamama	
Yaşlılık sebebiyle çalışamama	
Diğer	
B) SOSYAL FAKTÖRLER	
Köydeki hayat şartlarının zorluğu	

Köydeki nüfusun ve komşuların azalması, sosyal hayatın zayıflaması	
Sağlık sorunları, tedavi ve bakım ihtiyacı (Hastalık, sakatlık)	

2-ŞEHRE ÇEKEN FAKTÖRLER	
Şehir hayatının imkânlarından yararlanma isteği, şehir hayatına özlem	
Çocuklarını okutmak istemesi, köyde eğitim imkânlarının kısıtlı olması	
Çocuklarını meslek ve iş sahibi yapma isteği	
Kendisine ve/veya çocuklarına şehirde iş bulma, iş teklifi alma	

2.3.5. Hanedeki çocuklardan haneden ayrılıp göç etmeyi düşünen var mı?

a) Evet b) Hayır

2.3.6. Cevap evet ise kaç yıl içinde

2.3.7. Hanedeki çocuklardan bazılarının göç etmeyi düşündüğü yerler (tablodan işaretleyiniz)

GÖÇ EDİLMESİ DÜŞÜNÜLEN YERLER	İşaretleyiniz
Bağlı oldukları ilçe merkezi	
Antalya il merkezi	
Başka bir il merkezi	
Yurt dışı	

2.3.8. Hanedeki çocuklara göç etmeyi düşündüren sebepler (tablodan işaretleyiniz)

HANEDEKİ ÇOCUKLARA GÖÇ ETMEYİ DÜŞÜNDÜREN SEBEPLER	İşaretleyiniz
1-KÖYDEN DIŞARIYA İTEN FAKTÖRLER	
Ailesinin mal varlığının (arazi, sermaye, hayvan vb.) ileride kendisine ve kardeşlerine yetecek düzeyde olmaması	
Ailesinin maddi durumunun iyi olmaması	
Diğer	
2-ŞEHRE ÇEKEN FAKTÖRLER	
Kendisi şehirde okumak için (eğitim amacıyla)	
Kendisine iş bulmak için	
Çocuklarına iş bulmak için	
Ekonomik olarak ailesine bağımlı olmaktan kurtulma	
Köydeki hayat standartlarının düşük olması, şehir hayatının rahatlığından yararlanma isteği, şehir hayatına özlem	
Diğer	

2.3.9. Ailenizden (hane içinden) daha önce köyden göç eden oldu mu?

a) Evet b) Hayır

2.3.10. Evet ise; kaç kişi

2.3.11. Bu kişilerin göç ettikleri yerler (tablodan işaretleyiniz)

GÖÇ ETTİKLERİ YERLER	Bu yerlere haneden göç eden kişi sayısı
Bağlı oldukları ilçe merkezi	
Antalya il merkezi	

Başka bir il merkezi	
Yurt dışı	

2.3.12. Haneden göç eden kişilerin göç etme sebepleri (tablodan işaretleyiniz)

GÖÇ SEBEPLERİ	İşaretleyiniz
1-KÖYDEN DIŞARIYA İTEN FAKTÖRLER	
Ailesinin mal varlığının (arazi, sermaye, hayvan vb.) ileride kendisine ve kardeşlerine yetecek düzeyde olmaması	
Ailesinin maddi durumunun iyi olmaması	
Diğer	
2-ŞEHRE ÇEKEN FAKTÖRLER	
Kendisi şehirde okumak için (eğitim amacıyla)	
Kendisine iş bulmak veya bulduğu için	
Köydeki hayat standartlarının düşük olması, şehir hayatının rahatlığından yararlanma isteği, şehir hayatına özlem	
Diğer	

2.3.13. Aile içinden daha önce köyden göç edip geri dönen oldu mu?

a) Evet b) Hayır

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI	Gökhan GÖKDEMİR
Doğum Yeri - Tarihi	Niğde – 13/05/1992
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Mustafa Eraslan Lisesi
Lisans Diploması	Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Coğrafya Öğretmenliği Bölümü, Ankara, 2015
Yabancı Dil	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
İŞ DENEYİMİ	
Projeler	Batı Toroslarda Yörük Göç Yollarının Doğal ve Kültürel Coğrafya Özellikleri ve Turizm Amaçlı Kullanımına Yönelik Planlama Önerileri
Çalıştığı Kurumlar	Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Araştırma Görevlisi
E-Posta	gokdemir.gokhan@outlook.com ggokdemir@akdeniz.edu.tr